

RUDIMENTA LINGuae HEBRAICAE

SCHOLIS PUBLICIS ET DOMESTICAE DISCIPLINAE
BREVISSIME ACCOMMODATA

SCRIPSERUNT

DR. CHR. HERM. VOSEN ET DR. FR. KAULEN

EDITIO DECIMA QUARTA

FRIBURGI BRISGOVIAE
HERDER & CO., TYPOGRAPHI EDITORES PONTIFICII

Omnia iura reservantur

Prooemium

primae latinae editioni

anno MDCCCLX ab auctore additum.

Abhinc septem annos grammatica hebraicae specimen edidi vernaculo sermone conscriptum, quae editio in hoc temporis spatio sexies repetita brevitatis causa aliquo apud viros scholasticos pretio esse videtur. Eandem rem nunc sermone tractare latino aggressus internam libelli rationem non mutavi. Ut antea ita nunc subtilioribus quaestionibus omissis id unum operam dedi, ut brevi ac circumcisa rerum definitione tironibus ad linguam hebraicam aditus pararetur quam facillimus. Quid enim linguae hebraicae cognitioni magis obstat quam longi laboris illud taedium, quo adolescentes capiuntur, cum iam in ipsis hebraicae linguae elementis ediscendis magnam rerum subtilissimarum et minutissimarum copiam memoriae mandare cogantur? Leges igitur grammaticorum quam strictissime pronuntianda sunt, neque quidquam proderit tironem omni allata exceptione in praceptoribus accurate intelligendis ineundisque tardari, cum postea in studiorum progressu illae difficultates, quae raro in bibliis sacris occurrunt, facilius et a praceptoribus exponantur et a discipulis intelligentur. Quamobrem quaecunque a vulgari linguae hebraicae usu longius recedere et rara parumque solita esse videbantur, in hoc libello omittenda esse putavi. Eodem modo in exercitationibus analyticis via brevissima omnino est preferenda, quoniam non pueris inexercitatis rudimenta hebraicae linguae proponuntur, sed adolescentibus in linguarum studiis alioquin satis versatis. Quamquam adulto quoque tironi in discendo quasi scalae quaedam necessariae sunt, quibus magistri manu adiutus a levioribus ad difficiliora commode ascendat, tamen hae scalae breves esse debent, ut adolescentes brevissimo temporis spatio necessariis praesidiis instructi ipsam librorum sacrorum interpretationem confidenter et impigre aggredi possint. Quare in constitutis atque explicandis regulis praecipue brevitati prospexi, ita

tamen, ut libellus ad scholarum usum destinatus simul studiis privatis et sine praceptorre susceptis opem ferre posset.

Praefatio octavae editioni addita.

Scriptore huius libri mortuo cum a redemptore amicissimo ad novam editionem parandam evocarer, in absolvendo ac perficiendo opusculo tantum tribuere doctrinae statui, quantum per pietatem auctori clarissimo debitam liceret. Itaque, quae cum linguarum scientia, qualis nunc est, iam non convenire videbantur, retractavi, syntaxim exemplis uberioribus instruxi, sermonem emendavi atque magis perspicuum reddidi; internam autem quam scriptor vocavit libri rationem etiamsi invitus retinui, brevitatis legi non derogavi atque, ne praceptoribus dissimilitudo librorum in scholis adhibitorum accusanda esset, cautionem adhibui. Sextam editionem benigno amicorum auxilio ceteris accuratiorem et solidiorem reddere licuit; unde eam non dubitavi emendatissimam inscribere atque libelli formam statui in posterum immutatam relinquere. Nihilominus etiam in hac octava editione pauca quae notanda adhuc apparuerunt emendata sunt; dissentium autem utilitati addita exercitationum copia atque amplificato vocabulorum indice provisum est.

D. Bonnae, Kal. Ian. MDCCCXCIX.

Dr Fr. Kaulen.

Nonae editionis lectori benevolo.

In nova huius opusculi editione procuranda cum pietati auctoribus illustribus debitae tum doctrinae methodique progressibus necnon criticorum votis satisfacere enixe studui.

Quare pristinam partis grammaticae rationem retinui, orationem autem, ut quam maxime fieret perspicua, non raro mutandam esse censui. *Transcriptionem* quoque vocabulorum hebraicorum accuratiorem reddidi; sed ut omnes, quae in ipso sermone hebraico non occurrunt, vocabulorum formas latinis literis scribebam, adduci non potui; usus enim docet multo facilius intellegere tirones, quae ratio intercedat e. g. inter סִפְר et סִפְרָה quam inter siφְר et סִפְרָה.

Deinde necessitate commotus *regulas grammaticas* haud raro uberius explicavi. Etsi enim hic liber id spectat, ut „subtilioribus quaestionibus omissis tironibus ad linguam hebraicam aditus paretur quam facillimus“, minime tamen licet brevitatis causa quidquam dicere falsi. Sed eum, quo regulae expositae erant, *ordinem*, quamquam hic illic minus placuit, tamen servavi exceptis pronominibus, quae anteposita ad verbi flexionem intellegendam plurimum conferunt.

In parte vero practica a prioribus editoribus longius discessi. Ea enim, quae nunc viget, docendi methodus optimo iure postulat, ut tirones ad linguas cognoscendas non tam instituantur praeceptis quam usu. Itaque „maior exercitationum copia“ octavae editioni adiuncta servata est deletis iis, quae rarius inveniuntur, vocabulis. Eae tamen exercitationes, cum ex singulorum tantum nominum verborumque formis constent, neque dissentium animos adiciunt neque linguae hebraicae leges satis illustrant. Quare id potissimum egi, ut *enuntiationes* exempli causa adlatas augerem. *Latina* quoque exempla addidi in hebraicam linguam vertenda, quod plurimum valere ad grammaticae pracepta illustranda et in mentibus memoriaque discipulorum defigenda neminem esse puto, qui audeat negare.

In disponendis autem illis enuntiationibus non partis grammaticae ordinem sum secutus, sed leges practicas, quibus ipsa quoque instituendi ratio magna cum utilitate accommodatur. Omnis enim delectatio, quam linguae hebraicae tirones discendo percipiunt, brevi evanescet, si primam grammaticae partem, universalem eamque intellectu satis difficilem, uno tenore memoriae infigere cogentur. Itaque haec nova editio ita instituta est, ut tironibus, ubi scribendi notas didicerint, parvae enuntiationes proponantur, ad quas formandas imprimis apta videntur *pronomina*. Deinde regulae, quae de adsimulatione, de gutturalibus, de syllabis efficiendis valent, diversis illustrantur *articuli* et *particularum* (*Waw* copulativi, praepositionum, *He* interrogativi) formis. Tum doctrina *nominis*, quippe quae simplicior faciliorque sit quam verbi, explicatur; denique sequitur *flexio verbi* magis contorta et difficilis.

Exercitationibus addidi *vocabula* quaedam *ediscenda*; inter omnes enim constat multos discipulos ideo textus hebraicos minus intellegere, quia ne usitatissima quidem verba memoria tenent.

Aetatis nostrae Pontifices Maximi, Leo XIII et Pius X, identidem optaverunt, ut ii qui theologiae student, ad sacram scripturam cum explicandam tum defendendam quam perfectissime discerent linguam hebraicam. Faxit Deus, ut hic liber, qui quin quaquinta iam annos permultis tironibus ad descendam venerabilem eam linguam inservivit, nonum nunc in lucem editus ad illud Summorum Pontificum desiderium adimplendum paululum conferat.

Iosepho Klinkenberg et Huberto Lindemann, professoribus Coloniensibus, qui in libro hoc emendando libenter me adiuverunt, gratias ago quam maximas.

Coloniae, mense Decembri 1910.

Iacobus Schumacher.

Index.

Prolegomena. De linguae hebraicae historia.

§ 1. De linguis semiticis	1
§ 2. De lingua hebraica .	3

Liber prior, γραμματικός.

Pars prima. De linguae elementis.

A. De scriptura hebraica.

§ 3. De literarum ordine sive de alphabeto	10
§ 4. De signis vocalium sive de punctuatione	12
§ 5. De nota Š ^e wa	14
§ 6. De Š ^e wa composito sive Chaṭeφ . .	14
§ 7. De duplicandis literis sive de Daγeš fortis	15
§ 8. De tollenda aspiratione sive de Daγeš leni; de Raφe	15
§ 9. De accentuum notis. De Meθey	16

B. De sonis et syllabis.

§ 10. De variis literarum generibus	17
§ 11. De gutturalium proprietatibus	18
§ 12. De literis semivocalibus	19
§ 13. De consonantium geminatione et adsimulatione	19
§ 14. De syllabarum discrimine .	19
§ 15. De diversarum syllabarum vocalibus	20
§ 16. De vocabulorum copulatione; de Makkeφ	20
§ 17. De vocalium mutatione. .	21
§ 18. De novis vocalibus ac syllabis efficiendis	21
§ 19. De vocalibus elidendis .	22
§ 20. De pausa .	22

Pars secunda. De vocabulorum formis.

A. De pronomine.

§ 21. De pronomine demonstrativo .	24
§ 22. De pronomine relativo	24
§ 23. De pronomine interrogativo	24
§ 24. De pronomine personali (et possessivo)	25
§ 25. De articulo	25

B. De verbo.

I. De verbi hebraici proprietatibus.

§ 26. De verbi generibus, temporibus, modis, personis	25
§ 27. De verborum formis derivandis	26

II. De verbo regulari.	
§ 28. De formando septem coniungationum perfecto	27
§ 29. De coniugationibus Pi [“] el et Hi ^θ pa [“] el	27
§ 30. De Da ^γ es in verborum declinatione ponendo	28
§ 31. De perfecti formis personalibus	28
§ 32. De infinitivo et imperativo	29
§ 33. De imperfecto et participio	29
§ 34. De verbis intransitivis . . .	30
§ 35. De modis exprimendis; de iussivo	31
§ 36. De forma paragogica *	31
§ 37. De Waw consecutivo	31
§ 38. De verbo regulari suffixis aducto	32
III. De verbis irregularibus.	
1. De verbis gutturalibus.	
§ 39. De verbis primae gutturalis	34
§ 40. De verbis mediae gutturalis	35
§ 41. De verbis tertiae gutturalis	35
2. De verbis infirmis.	
§ 42. Verba נ [”] ד (Pe-’Aleφ)	36
§ 43. Verba י [”] ד (Pe-Nun)	36
§ 44. Verba ו [”] ד (Pe-Joð)	37
§ 45. Verba mediae geminatae יַי (‘Ajin-‘Ajin)	38
§ 46. Veroa יְי (‘Ajin-Waw) .	40
§ 47. Verba וְי (‘Ajin-Joð)	41
§ 48. Verba נְל (Lameð-’Aleφ)	41
§ 49. Verba הְל (Lameð-He) . . .	42
§ 50. De quorundam verborum proprietatibus .	43
§ 51. De verbis infirmis recte distinguendis	44
C. De nomine.	
§ 52. De nominum formatione, genere, numero	45
§ 53. De nominum casibus . . .	45
§ 54. De statu constructo (genetivo)	46
§ 55. Quatenus nomina masculina ad formandum statum constructioni mutentur	47
§ 56. De plurali masculinorum	47
§ 57. De duali	48
§ 58. De statu constructo pluralis et dualis	48
§ 59. Quomodo nomina feminina mutentur	48
§ 60. De adiungendis suffixis	49
§ 61. De nominibus segolatis	50
§ 62. De nominum segolatorum numeris et statibus	50
§ 63. Suffixa segolatis adicienda	51
§ 64. De segolatis, quae gutturales continent	51
§ 65. De segolatis a radicibus נְל derivatis	51
§ 66. De segolatis a radicibus יְי et וְי derivatis . . .	52
§ 67. De nominibus monosyllabis a radicibus יְי derivatis	52
§ 68. De segolatis femininis	52
§ 69. De formis participialibus	53

§ 70. Index substantivorum anomalorum	53
§ 71. De numeralibus	54
D. De particulis.	
§ 72. De adverbii .	56
§ 73. De praepositionibus .	57
§ 74. De suffixis praepositionibus adiungendis	57
§ 75. De coniunctionibus .	58
§ 76. De interjectionibus	59
Pars tertia. De enuntiationum constructione sive de syntaxi.	
A. De syntaxi nominum.	
§ 77. De articulo	59
§ 78. De genere	60
§ 79. De numero	60
§ 80. De casibus	61
§ 81. De appositione	63
§ 82. De repetitione nominum	64
§ 83. Syntaxis adiectivorum	64
§ 84. Syntaxis nominum numeralium	65
§ 85. Syntaxis pronominum .	65
B. De syntaxi verborum.	
§ 86. De usu temporum	69
§ 87. Quomodo imperfecto modi significantur	70
§ 88. De usu Waw consecutivi	70
§ 89. De usu imperfecti paragogici sive cohortativi	71
§ 90. De usu iussivi .	71
§ 91. De usu imperativi	71
§ 92. De usu infinitivi absoluti et constructi	72
§ 93. De usu participii .	73
§ 94. De personalibus verbi formis	74
§ 95. De rectione verborum .	74
§ 96. De dupli accusativo	74
§ 97. De peculiaribus quibusdam verborum constructionibus	75
§ 98. De subiecti cum praedicato coniunctione	75
C. De syntaxi particularum.	
§ 99. Syntaxis adverbiorum	76
§ 100. Syntaxis praepositionum	76
§ 101. Syntaxis coniunctionum .	77
Appendix.	
§ 102. De Veteris Testamenti textu hebraico	77
Liber alter, πραξτικός.	
Pars prior. Paradigmata	79
Pars altera. Exercitia.	
I. Literae et vocabulorum formae	102
II. Enuntiationes .	114
III. Loci librorum sacrorum selecti	132
Vocabula, quae ediscenda commendantur	143
Index vocabulorum in exercitiis occurrentium	153

Prolegomena.

De linguae hebraicae historia.

§ 1. De linguis semiticis.

1. Sermo hebraicus ex earum numero est linguarum, quas viri eruditi appellant semiticis. Sic enim nominatur illarum linguarum genus, quibus nationes e Sem, Noachi filio, ortae utebantur (Gen. 10, 21—31). Linguae semiticae antiquissimis temporibus vernaculae erant iis Asiae regionibus, quae inde a Tigride flumine usque ad medium mare et ab Armeniae montibus usque ad Arabiam australem extenduntur. Unde postea semiticum dicendi genus tum in Aethiopiam tum in septentrionales Africae regiones nonnullasque insulas per medium mare dispersas translatum est.

2. Universa linguarum semiticarum gens pro terrarum situ sermonisque indole dispertitur in quattuor familias: assyrio-babylonicam, aramaicam, arabicam, canaanaeam.

a) Nam quae gentes ad orientem versus Assyriam et Babyloniam incolebant, ea lingua semitica utebantur, quae nostris temporibus e *scriptis cuneiformibus* in lucem prolata est.

b) Incolis regionum septentrionalium (Syriae et Mesopotamiae) ab Aram ortis usitatae erant eae linguae, quae dicuntur aramaicae; magna quoque assyrii et babylonici populi pars pristinis iam temporibus aramaice loquebatur, cum regum et scriptorum sermo esset assyrius. Linguae aramaicae dividuntur in occidentales et orientales. In illarum numerum referenda est lingua *biblico-aramaica* (*aramiθ*, 2 Reg. 18, 26), quae a s. Hieronymo chaldaica vocabatur et in nonnullis librorum Danielis (2, 4—7, 28) Esdraeque (4, 8—6, 18; 7, 12—26) partibus, in versionibus ac paraphrasibus biblicis, quas Targumim vocant, in Gemara palaestinensi adhuc exstat. Itemque huc pertinent dialectus *samaritāna*, quae in translatione Pentateuchi carminibusque quibusdam conservata est

palmyrena in titulis aedificialibus adhibita, *nabataea* in inscriptionibus paeninsulae sinaiticae orientalisque Palaestinae regionis detecta.

In orientibus familiae aramaicae linguis primo loco enumeranda est *syriaca*, qua permulti libri a secundo usque ad tertium decimum post Chr. n. saeculum scripti sunt; deinceps dialectus *mandaea* sive *zabia*, quae in libris gnosticis invenitur.

c) Familia arabica per australes regiones (Arabiam et Aethiopiam sive Abessiniam) diffunditur ac sonorum, radicum, formarum vetustate et varietate celebris est. Linguam Arabiae meridiana, quae *sabaea* dicitur, non cognoscimus nisi ex inscriptionibus, quae longo tempore a. Chr. n. usque ad quartum p. Chr. n. saeculum saxis insculptae magis magisque in lucem prodeunt. Qua vero Arabes septentrionales utebantur lingua, *arabica classica* appellatur vel simpliciter *arabica*. Ea enim iam antiqui poetae carmina illa celeberrima cecinerunt; adhibita vero in Muhammedi Corano lingua ista spiritualem totius mundi islamitici vitam regit posteaque in voluminibus innumeris ab Arabibus usurpata est. Linguae arabicae, maxime *sabaeae*, propinqua est *aethiopica*, quae *Geez* quoque dicitur et inde a quarto usque ad decimum sextum p. Chr. n. saeculum permultis literarum monumentis exulta est.

Usque ad nostra fere tempora lingua Arabiae australis saepe *himjaritica* nominabatur, septentrionalis vero *coreischitica*. Quae nomina tamen nunc a viris doctis iure repudiantur, quia Himjaritae non fuerunt nisi tribus quaedam magnae illius gentis Sabaeorum, quorum regnum olim per longum tempus florebat, Coreischitae vero ea Arabum tribus, quae Caabam illam Meccae sitam custodiebat. Temporum deinde decursu lingua aethiopica usu hominum abiit in *amharicam*, *Tigrē*, *Tigriña*, arabica in dialectos diversas, e. g. *arabicam vulgarem*, *mauram*, *melitensem*.

d) Iam vero quarta familia, quae canaanaea dicitur, aramaicam inter et arabicam quasi media est cum loco tum indole atque natura. Etenim florebat in iis regionibus, quae sitae sunt inter Syriam, Arabiam, medium mare, atque aramaico sermoni simplicitate formarum proxima est, arabico vetustate. Complectitur haec linguas tum *phoeniciam* in nummis atque monumentis nobis traditam, cui dialectus *punica* adiungitur, tum *moabiticam*, cuius monumentum est celeberrima illa inscriptio, quae dicitur Meša' regis, tum, quae vix ab illa diversa est, *hebraicam*, ex qua postera tandem aetate exortae sunt dialecti *talmudica* atque *rabbinica*, quae nomine communi dicuntur lingua *neohebraica*.

Sed versemur reliquis praetermissis in lingua hebraica docenda, quippe quae in libris canonicis Iudeorum, si pauca aramaice scripta exceperis, unice reperiatur ideoque literarum sanctorum studiosis imprimis nota esse debeat.

§ 2. De lingua hebraica.

1. Nomen linguae hebraicae deductum est a vocabulo „*Hebraei*“, quo Iudei ab exteris nationibus designari solebant. Unde vero ipsa Hebraeorum appellatio derivanda sit, haud ita constat. Sunt, qui eam ab *Heber*, Arphachsadi nepote, deductam putent, propterea quod inter gentes ex ipso ortas Hebraeorum natio principatum obtinuerit. Nostra vero aetate plerique grammatici nomen ‘*Ibrîm*, i. e. Hebraeorum, profectum esse volunt ex ‘*eber*, i. e. terra *trans* flumen sita; Abram enim, Hebraeorum gentis auctorem, cum in Palaestinam immigravisset, a terrae illius incolis ‘*Ibrî* dictum esse docent, eo quod antea trans flumen Iordanem (vel ut alii dicunt, trans Euphraten) habitasset.

Ceterum nomen „*hebraicum*“ ei, de qua agimus, linguae in scriptis vernaculis non tribuitur; principio enim *l'šôn K'nâ'an* i. e. linguae canaanaeae appellatione notata est. Nam quo tempore Abram e Mesopotamia exire iussus est, regionem palaestinensem tenebant, qui Romanorum lingua Phoenices, sua ipsorum *K'nâ'anîm* sive Canaanaei vocabantur. Cur hi, etsi chamitico genere erant, eodem semitico sermone, qui nunc dicitur hebraicus, uterentur, non satis exploratum est. Longo tempore, antequam Canaanaei, ut probati auctores docent, ista loca occuparent, dispersione gentium facta in utraque Iordanis fluminis ripa consederunt nationes semiticae, quae in libris sacris nominibus ‘*Avîm*, *Zuzîm* sive *Zam-zummîm*, *R'qaîm*, *Kaðmonîm* designantur. In quorum sedes cum Canaanaei terra marique advenientes paulatim invasissent, utriusque foedus amicitiamque fecerunt, et ut in his rebus fieri solet, advenae ab originum linguam receperunt. Quo factum est, ut Abraham novis sedibus potitus homines genere disiunctissimos sermone admodum propinquos sibi esse agnosceret. Quem quidem sermonem Abraham eiusque populares perpetuo incolarum commercio usi suum fecerunt eumque posteris suis quasi haereditate reliquerunt.

Eandem linguam illi in Aegypto degentes servabant et in Palaestinam reduces tamquam nativam atque congenitam retinebant. Manebat tamen nomen *s'qað K'nâ'an* (Is. 19, 18), quo pridem eis iste sermo innotuerat; eo autem tempore, quo summa regni in una tribu Iuda constitut, *j'huðið* quoque, i. e. *iudaicum*, vocabatur

(2 Reg. 18, 26). Denique in libris sacris Novi Testamenti occurrunt voces ἡ ἑβραῖς διάλεκτος (Act. Ap. 21, 40) et ἑβραϊστί (Io. 5, 2; 19, 13 17 al.). At his nominibus plerumque intellegitur lingua aramaica, tunc in Palaestina usitata, raro hebraica. Christi enim temporibus Hebraeorum lingua pariter atque natio ipsa suum cursum perfecerat et ad vigendi exitum devenerat.

2. Antiquissimis temporibus lingua canaanaea scriptis expolita fuisse videtur. In glossis enim, quae appositae sunt ad literas el-Amarnensibus ex Palaestina Pharaonibus missas (anno circiter 1400 a. Chr. n.), iam invenitur. Libri quoque Moysis eo orationis genere scripti sunt, ut linguam eorum longo ante tempore scriptis conformatam esse dixeris. Pietas autem Moysi, sanctissimo illi viro summorumque beneficiorum auctori, exhibita effecit, ut postea lingua Pentateuchi quasi norma quaedam ac regula a cunctis librorum scriptoribus observaretur. Quae veneratio in causa fuit, ut lingua hebraica, qualis quidem in scriptis apparet, temporum decursu minus, quam alias fieri consuevit, commutaretur et extenuaretur; domesticum vero sermonem non tam integrum mansisse certa indicia sunt.

Sed Hebrei postquam libertate amissa inter exterias nationes habitare coacti sunt, consuetudinem domestici sermonis minus sanctam habere externoque dicendi genere uti cooperunt. Itaque qui postea ex Babylonia in patriam reverterunt, nativam linguam, sed aramaico colore tinctam adhibebant. Et quamvis in libris scribendis orationem Moysis etiam tum imitari studebant, tamen quidquid post exsilium hebraice scriptum est, indolem aramaicam sapit et ab ingenii hebraici puritate plus minusve abest. Deinde ut nova Iudeorum respublica discrimine temporum est diminuta, ita sermo eorum a nativa indole alienatus est, donec Machabaeorum temporibus sermo aramaicus in locum domesticae linguae succederet. Qua de causa in libris Novi Testamenti ἡ ἑβραῖς διάλεκτος aramaica lingua intellegitur, et quae proferuntur verba aramaica, e. g. Ἀββᾶ (Rom. 8, 15), Ἀχελδαμά (Act. Ap. 1, 19), Μαρὰν ἄθά (1 Cor. 16, 22), Ταλιθὰ κοῦμι (Marc. 5, 41), vocantur hebraica. Ipsum autem nomen „hebraicum“ postea non iam usurpatum est nisi a Christianis; nam qui ex Iudeis de ea disseruerunt, nomen ei dederunt *l'sôn hakkódeš*, i. e. linguam sanctam.

3. Ex quo tempore linguae hebraicae historiam nobis licet assequi, literis eam consignatam esse constat. Priscis temporibus universae linguae semiticae (excepta antiquissima scriptura assyrio-babylonica, quae erat cuneiformis) communi quodam alphabeto instructae fuerunt, cuius effingendi ansam dedisse videntur

signa ab Aegyptiis scribi solita. In literis formandis adhibebatur lex quae dicitur *acrophoniae*. Literae enim primae erant imagines simplicissimae rerum maxime notarum, quarum nomina incipiunt a consonantibus, quae illis literis significandae erant. *'Aleph* (= bos) principio capitis bovis imago (✚), proinde etiam bovis ipsius erat, cuius nomen ab *'Aleph*, i. e. a spiritu leni incipit; *Jod* (= manus) primo erat imago manus (¶), cuius nomen a consonante *Jod* incipit (vide literarum tabulam pag. 11). Hisce literarum signis plerumque nomen tribuitur phoeniciis, quippe quae e Phoenicum nummis ac titulis primo nobis innotuerint. Eadem signa a Phoenicibus aut ab Aegyptiis inventa esse videntur. Num scriptura quoque cuneiformis Assyriorum et Babyloniorum in efformando illo alphabeto cooperaverit, incertum est. Quibus literarum signis postero tempore Babylonii et Assyrii, Poeni et Palmyreni, quin etiam Graeci et Etrusci usi sunt; Hebraei quoque, donec prior eorum respublica stetit, signa illa sola in scribendo adhibuerunt. Quare in Iudeorum Talmude literis phoeniciis nomen inditum est *k'ṭaθ iθrî*, i. e. scriptura hebraica. Egregium huius scripturae documentum est inscriptio a Meša^c rege Moabitarum (2 Reg. 3, 4 sqq) nono a. Chr. n. saeculo composita et prope Dibon, quod oppidum haud procul a Mari mortuo situm est, nostra aetate inventa. Moabitae enim et lingua et literis ab Hebraeis vix discrepabant. Quod demonstrant inscriptiones hebraicae anno 1880 in canali siloитico, 1905 in Megiddo, 1907 in Jericho inventae, quae scripturae moabiticae sunt simillimae.

Post exsilium babylonicum autem simul cum lingua aramaica etiam scriptura magis magisque a Iudeis recepta est. Novae literarum notae a posteris Iudeis *k'ṭaθ aššurî*, i. e. *scriptura assyria*, appellantur (nomen *aššur* hic in ampliore sensu intellegendum significat omnes regiones ad mare mediterraneum sitas, quas Aramaei incolebant). Quae literarum semiticarum species paulatim (a quarto fere usque ad secundum a. Chr. n. saeculum) ad formam quadratam reducta nomen recepit *k'ṭaθ m'ruba'*, *scripturam quadratam*. De hac literarum permutatione Iudei tradunt novas literarum formas ab Esdra introductas esse, ita ut libri sancti, cum usque ad id tempus literis phoeniciis scripti essent, eius auctoritate quadratis rescriberentur. Esdram ipsum illud scribendi genus reperisse (cf. s. Hieronymus in Prol. gal.) minime constat; sed ab illius aetate novam scripturam solam in libris canonicis adhibitam esse indeque indolem sacram recepisse nemo negat.

Duo ista literarum genera per *longum tempus simul* in usu

erant. Atque adeo phoeniciae literarum notae cum ex librorum scribendorum usu penitus eliminatae essent, in publicis tamen monumentis adhibitae sunt. Nummi enim a principibus Machabaeis cusi et adhuc superstites eisdem literis insigniti sunt; etiam secundo p. Chr. n. saeculo Bar-Cochba antiquitatem iactans nummorum inscriptiones phoeniciis literis composuit. Quae eadem aetate facta sunt, ex qua tituli quadratis literis perscripti ad nos pervenerunt, velut inscriptiones duae in arce Hyrcani principis detectae. Denique antiquiorum notarum usus a *Samaritanis* retentus est, et quemadmodum Pentateuchum quondam a Iudeis phoeniciis literis traditum accepere, sic etiam nunc et hebraicum textum et samaritanam eius versionem istis literarum signis scribunt; nomen autem eis tribuunt et ipsi *k̄̄θaβ iθr̄i*.

Utrumque literarum genus commune habet primo quod consonantes tantum, non vero vocales propriis notis designantur, secundo quod scribendi ordo a dextra incipiens sinistram versus procedit. In neutro scribendi modo principio singulae voces spatiis separabantur; Samaritani autem iam pridem vocum exitus atque initia puncto interposito indicaverunt, Iudei quadratis literis utentes inde a primo a. Chr. n. saeculo voces spatiis interiectis distinguere coeperunt.

4. Iudei postquam sui iuris esse desierunt, maiore etiam quam antea studio mores, leges, ingenia a contagione nationum ceterarum integra servare studuerunt. Unde factum est, ut ex eo tempore in domesticis literarum monumentis propriaque lingua industriam ponerent maximam. Ac primum quidem per d̄o post capta Hierosolyma saecula in *definiendo sacrorum librorum textu* summam operam collocaverunt, ut postero tempore ne litera quidem addi, demi, immutari posset. Quod sine debita artis criticae peritia factum esse iidem libri antiquitus in ceteras linguas translati abunde demonstrant. Laboris illius a Iudeis impertiti specimena adhuc exstart *puncta* quae dicuntur *extraordinaria* locis quindecim (e. g. Gen. 16, 5; Is. 44, 9; Ps. 27, 13) super vocibus singulis posita; has enim voces primo tolli iusserunt, postea autem retinuerunt.

Praeterea etiam *argumentum sacrorum librorum* exponere, dilatare, accommodare suscepérunt, ideoque complures literarum hebraicarum academias condiderunt Iamniae, Lyddae, Tiberiade palaestinensi, Surae, Nahardeae, Pumbadithae, Nisibi babylonica. Ubi dum miris illis Bibliorum commentariis, quos *Midraschim* vocant, operam dabant, Tiberiade florebat ineunte tertio saeculo celebrissimus ille Rabbi Jehudā hannahi hakkadósch, qui, quaecum-

que de lege literis et memoria tradita in scholis Pharisaeorum disputata erant, in unum volumen congregit eique *Mischnâ* (i. e. δευτέρωσις, repetitio) nomen dedit.

Hanc doctrinæ iudaicae summam posteri Iudeorum magistri incredibili diligentia commentati atque interpretati sunt. Unde cum commentariorum numerus ac moles nimis cresceret, postea tam in Palaestina quam in Babylonia fuerunt, qui gravissima de Mischnâ scripta uno libro eoque amplissimo comprehendenderent, *Gemarâ* utrimque appellantes. Mischnâ cum Gemarâ coniuncta *Talmûd*, i. e. doctrina, appellabatur; unde cum duplex distinguatur Gemarâ, duplex exsistit Talmud, alterum hierosolymitanum, alterum babylonicum, illud quarto, hoc sexto p. Chr. n. saeculo perfectum. In istis librorum voluminibus, quia et hebraica et aramaica lingua vim obtinuit, idioma illud exstitit, quod talmudicum sermonem appellare consueverunt; qui postero tempore in permultis libris adhibitus et hebraico colore magis tinctus linguae rabbínicae nomen accepit (v. pag. 2).

5. Usque ad ea tempora, quibus libri talmudici absoluti sunt, Iudei ad legenda et intellegenda sacra Biblia nihil aliud attulerunt nisi vivam linguae hebraicae consuetudinem recitandique in synagogis traditionem; sic enim satis innotuit, quibus vocalibus consonantium textus instruendus esset. Temporum autem progressu cum scientia voce tradita depravari atque oblivione obrui coepisset, necesse visum est ad scriptam orationem vocalium signa quaedam adiungi, quibus certa pronuntiationis ratio legentibus indicaretur. Quod cum diversi diverso modo instituissent, summam denique nacta est auctoritatem ea ratio, quae Tiberiade (sesto p. Chr. n. saeculo) a Iudeis doctis excogitata atque in libris sacris adhibita est. Punctis enim ac lineolis tum supra tum infra tum intra consonantes positis diligentissime notarunt non solum, quae vocales sint proferenda, verum etiam, quid acute, quid leniter sit dicendum, quid corripiendum, quid producendum, quid accentu efferendum, quid sono mitigandum. Et haec quidem ratio, quae punctatio dicitur, brevi adeo inveteravit, ut in plerisque libris Veteris Testamenti tam manu scriptis quam prelo impressis hucusque servaretur.

Scriptione vocalium perfecta docti, qui in academiis congregati erant, Iudei aliud opus aggressi sunt, quo suam erga libros Veteris Testamenti pietatem manifestarent. Ingenti enim labore ac studio id egerunt, ut et sacrorum librorum textus, qualis erat vocalibus ornatus, in omne tempus ab hominum temporumque iniuria immunis

manceret et intellegentia per Iudeos tradita illaesa servaretur. Unde quot versus, voces, literae in singulis libris obvenirent, quae esset media cuiusvis libri litera, quoties singulae voces unam vel alteram vim haberent, quid quamvis insolitum esset pro errato non habendum, quae voces proprietatem quandam p[ro]ae se ferrent, innumeraque alia eius generis minuta subtilitate exquisierunt et scriptis tradiderunt. Quibus quidem commentariis in unum corpus coactis postea a Iudeis *Masorâ* sive *Masoreth*, i. e. traditio, nomen datum est.

Ex immenso harum adnotationum numero paucae quaedam eaeque criticae in hodiernas quoque Bibliorum sacrorum editiones receptae sunt. Masorethae enim qui dicuntur ubi in textu scripto mendum aliquod vel detexerunt vel adesse opinati sunt, ad marginem veram, quam arbitrii sunt, lectionem apposuerunt. Quod utrumque in nostras editiones translatum est, ita ut voces in textu obviae *k'thîb*, i. e. scriptum, in margine vero locatae *k'rê*, i. e. legendum, dicantur.

6. Masoretharum opus decimo saeculo perfectum tandem secuta est grammatica linguae hebraicae tractatio, quam Iudei Arabum praesertim exemplo didicerunt. Inter primos, qui huic studiorum generi vacarent, fuerunt Rabbî Jehudâ Chajjûg († circa 1000) et Abraham ben Ezra sive Aben Ezra († 1167). Meritis utrumque superavit clarissimus ille literator Rabbî Davîd Kimchî, qui circa annum 1235 in Gallia Narbonensi defunctus est. Ex eius operibus praecipue afferendus est Liber perfectionis et grammaticam et lexicon continens, qui fundamentum eruditionis praebeuit posteris scriptoribus, non solum Iudeis, sed etiam Christianis.

Inde enim a duodecimo saeculo Christianorum theologi plures quam antea literis hebraicis vacabant, ac postquam a summis pontificibus tertiodecimo saeculo regnantibus lege sancitum est, ut in quavis literarum universitate et hebraica et aramaica et arabica lingua publica auctoritate doceretur, exstiterunt permulti, qui hebraica doctrina eminerent. Omissis eorum, qui per saecula complura in Hispania praesertim floruerunt, nominibus commemorandi videntur Paulus Scriptor Tubingensis, Antonius Nebrissensis, Conradus Pellicanus, qui anno 1503 de modo legendi et intellegendi hebraea librum edidit. Summam vero laudem in hac disciplina meruit Ioannes Reuchlinus, vir ille illustrissimus, qui anno 1506 egregia edidit Rudimenta linguae hebraicae et grammaticam et lexicon complectentia. Praeterea inter doctores christianos magni aestimata sunt, quae eodem fere tempore de

lingua hebraica conscripsit Elias Levita, Iudaeus Neostadiensis. Sequenti saeculo erudit e gente Buxtorfia Basiliensi viri de studiis linguae hebraicae bene meriti sunt.

Recentiore tempore hebraicae linguae cognitioni mirum quantum profuit ceterarum linguarum semiticarum, imprimis arabicae, comparata scientia. Inter viros doctos, qui novam hanc viam ingressi e propinquarum linguarum cognitione linguam hebraicam illustrare studuerunt, imprimis nominandi sunt A. Schultens († 1750), N. W. Schroeder († 1798), I. Jahn († 1816).

Nostra denique aetate ad profundiores linguae hebraicae scientiam plurimum contulit Guilelmus Gesenius, qui tria lexica librosque grammaticos duos edidit; imprimis haec ipsius opera nominanda sunt: *Neues hebr.-deutsches Handwörterbuch*, 1815 (editio-
nem 14: *W. Gesenius' Hebräisches und aramäisches Handwörter-
buch* curavit Dr. Frants Buhl, 1905); *Hebräische Grammatik*, 1813,
28. Aufl. (völlig umgearb. von E. Kautzsch) 1909. Deinde Henr.
Ewald intimas loquendi rationes philosophorum more inquirere
studuit in libro: *Ausführliches Lehrbuch der hebräischen Sprache*,
1827, 8. Ausg. 1870. Utrumque superavit Iustus Olshausen libro
Lehrb. der hebr. Spr. inscripto, 1861, qui historicam et criticam et
comparativam ut aiunt methodum eximie coniunxit. Cuius vestigia
deinde insecuri sunt F. A. Arnold et Gustavus Bickell, ille
librum edidit: *Abriß der hebräischen Formenlehre*, 1867, iste: *Grund-
riß der hebräischen Grammatik*, 1870. Tum egregium librum scripsit
Bern. Stade: *Lehrbuch der hebr. Grammatik I. Teil*, 1879, F. E.
König: *Historisch-kritisches Lehrgebäude der hebr. Spr.*, 3 Bände,
1881—1897, et *Hebr. Gram.*, 1908. Ingentem observationum molem
in duo volumina congessit Fridericus Böttcher (*Ausführliches
Lehrbuch der hebräischen Sprache*, 1866—1868); dissentium autem
necessitati prudenter prospexerunt H. L. Strack (*Hebräische Gram-
matik mit Übungsstücken, Literatur und Vokabular*, 1883, 9. Aufl.
1907) et Steuernagel (*Hebr. Grammatik*, 1909). Lexica edidere
(praeter Gesenium) duo Iul. Fürst, singula F. Leopold, Dav.
Cassel, et coniuncta opera C. Siegfried ac B. Stade, 1893.
Denique eorum, qui elementarios linguae hebraicae libellós compo-
nere conati sunt, magnus numerus est.

Liber prior,

γραμματικός.

Pars prima. De linguae elementis.

A. De scriptura hebraica.

§ 3. De literarum ordine sive de alphabeto.

1. In scriptis hebraicis, ut iam supra (pag. 6 sq) dictum est, consonantes tantum literis notantur, vocales punctorum et lineolarum signis exprimuntur; ordo scribendi a dextra sinistram versus deducitur. Libri hebraici et manu scripti et prelo impressi plerumque sic ordinantur, ut foliorum series a dextra incipiat; quae igitur pagina nobis ultima est, in illis primum locum tenet.

2. Literae numero sunt viginti duae; cum autem una puncto diacritico quod dicitur aut dextrorum aut sinistrorum apposito dissolvatur in duas, viginti tres soni iis designantur. Literarum signa item numeris notandis inserviunt ad normam ordinis, quem sequens tabula exhibit.

Adnot. 1. Litera נ tam leni sono pronuntiatur quam Graecorum spiritus lenis, neque auribus percipitur nisi separatione quadam sonorum praecedentium et subsequentium, ut in vocabulo germanico *See-adler*, latino *ex-orior*. 2. ℗ in graeca Septuaginta interpretum versione et in Vulgata editione literis Z, Ζ, z transcribitur, v. g. זְבָדִי Zəbədī, זָזִים Zuzim; pronuntiandum est sicut z gallicum, v. g. *le zèle*, vel sicut s germanicum in *sehen*. 3. י sonum habebat gutturalem, cuius vera pronuntiatio haud facile describi potest. In graeca versione spiritu leni vel aspero vel litera γ transcribitur, in Vulgata versione saepe omittitur, saepe literis h vel g exprimitur, v. g. עַמְלָק 'Αμαλέχ, עַמְרָה עֲמֹרָה *Gomorrha*. Nostris temporibus plerumque simili modo atque נ pronuntiatur. 4. ש in graeca et in Vulgata translatione semper est Σ, σ, s, v. g. Σαμαραῖμ Samaraim, et efferendum est cum emphasi. Item emphatice pronuntiantur ט et פ.

3. Quinque literae ב, מ, נ, פ, צ in exitu vocabulorum aliter atque in mediis vocibus scribendae sunt: ב, מ, נ, פ, צ; quae quidem formae appellantur literae finales et voce comprehenduntur memoriali קָמְנֶפֶת *kamnéphet* vel קָמְנָפֶת *kam'nappet* (*ut confringens*).

Literae lebraicae

efformantur:	nominantur:	pronuntiantur et transcribuntur:	numeris in- serviunt:
א	' <i>Ālēph</i> (bos)	—	1
ב	<i>Bēθ</i> (domus)	bh (β), ב b	2
ג	<i>Gîmel</i> (camelus)	gh (γ), ג g	3
ד	<i>Dâleθ</i> (porta)	dh (δ), ד d	4
ה	<i>Hê</i> (foramen aeris?)	h	5
ו	<i>Wāw</i> (clavus)	w	6
ז	<i>Zâjin</i> (arma)	z	7
ח	<i>Chêθ</i> (sepes)	ch, j hispan.	8
ט	<i>Téθ</i> (culeus?)	t	9
י	<i>Jôd</i> (manus)	j germ., y angl.	10
כ, in fine ה	<i>Kăph</i> (palma)	ch (χ), כ k	20
ל	<i>Lâmed</i> (stimulus)	l	30
מ, in fine ס	<i>Mêm</i> (aqua)	m	40
נ, in fine ו	<i>Nûn</i> (piscis)	n	50
ס	<i>Sámez</i> (fulcrum)	s	60
ע	' <i>Ajin</i> (oculus)	—	70
פ, in fine ה	<i>Pê</i> (os)	ph (φ), פ p	80
צ, in fine צ	<i>Sadê</i> (hamus)	š	90
ק	<i>Kôph</i> (foramen acus?)	k (q)	100
ר	<i>Rêš</i> (caput)	r	200
ש	<i>Šîn</i> } (dens)	ś	300
ת	<i>Tâw</i> (signum [crucis])	th (θ), ת t	400

4. In fine linearum non licet vocabulorum syllabas disiungere; quare ne quid spatii remaneat vacuum, literae א, ה, ל, מ *finale*, נ in mediis lineis sic distenduntur: נ, ה, ל, מ, ח, et vocantur literae dilatabiles, in vocem memorialem redactae אַהֲלָתִם 'ahaltem (in tentoriis habitastis).

5. Pro notis arithmeticis usurpatae literae ab א usque ad ט significant numeros denario inferiores 1—9, a ' usque ad צ decades, a פ usque ad ת centenarios a 100 usque ad 400. Litera ש semel tantum omisso puncto diacritico pro numero 300 adhibetur. Numeri vero 500, 600, 700, 800, 900 notantur vel literis finalibus ח, מ, נ, ט, צ vel centenariis compositis, e. g. קח et ח = 500, קח et צ = 900. Inde a millenario numero denuo incipit integer ordo literarum, sic tamen, ut maiore plerumque forma et duobus punctis

superpositi scribantur, v. g. נ = 2000. Monades et decades et centenaria signa ita componuntur, ut nota maiorem valorem indicans a dextro latere praecedat, v. g. תלו = 436. Quindenarius numerus exprimitur literis טו = 9 + 6, quoniam ה sanctum Dei nomen indicat.

§ 4. De signis vocalium sive de punctatione.

Vocales cunctae, ut est sermonis humani natura, revocantur ad tres sonos principales *a*, *i*, *u*. Nam quae praeterea loquendo proferuntur, aut mediae inter illos sonos sunt, velut *e* inter *a* et *i*, *o* inter *a* et *u*, υ graecum inter *u* et *i*, aut ex duobus coalescunt, velut Graecorum diphthongi αυ, αι. Sed hebraicae linguae diphthongi sunt nullae, mediae vocales duae tantum *e* et *o*; quinque igitur numerantur vocales: *a*, *e*, *i*, *o*, *u*, eaeque tam productae quam correptae, sive, ut aiunt, tam longae quam breves.

1. Vocales non paucae (plerumque productae) in sacro Bibliorum textu saepe consonantibus נ, ', ו designantur, quoniam earum consonantium pronuntiatio ad vocalium prolationem proxime accedit. Vocales principales pro sua quaeque cognatione notantur: ā per נ, ī per ', ū per ו, e. g. רָאשׁ *râš* pauper, שִׁים *śim* ponere, לֹן *lûn* pernoctare. Mediis autem vocalibus significandis binae propinquae consonantes inserviunt; itaque *e* per נ et ', *o* per נ et ו exprimitur, v. g. צָאת *zâ'at* exire, בֵּין *bêñ* inter, צָאן *zâ'ān* pecus (oves), יוֹם *yôm* dies. Praeterea signo ה in fine vocis posito saepe exprimitur praecedentem consonantem non ultimum vocis sonum esse, sed sequi vocalem, v. g. גָּלַה legi potest: *gâlā* (*revelavit*), *gâlō* (*revelare*), *g'le* (*revela*), *gôlē* (*revelans*). Unde consonantes נ, ', ו, ה *finale* appellantur literae vocales vel matres (sive fulcra) lectionis.

2. Postquam autem lingua hebraica in usu hominum esse desierat, ad omnes vocales significandas, ut supra (pag. 7) dictum est, notae peculiares inventae sunt ac consonantibus additae. Quae notae per se non quantitatem, sed qualitatem vocalium indicant; sed ut tabula docet, una (—) semper brevem vocalem, duae (—, —) semper longas vocales designant. Notas autem haec tabula exhibet:

Nota:	nomen notae:	vis notae:
—	קָמֵס Kámes	ā
—	פָּתָח Páṭach	ă
—	צְרִי Serê	ē
—	סְגֻּול S'gôl	ĕ, è, ae
—	חִירֶק Chîrek	ī et ī
—	חֹלֶם Chôlem	ō
—	קָמֵשׁ-חַטָּף Kámes-chatâf	ō
—	קִבְבָּעָס Kibbâs	ū et ū.

3. Ad consonantes hae notae pariter ordinantur, atque sunt ordinatae ad tabulae lineolas. Consonans priore, vocalis posteriore loco pronuntiatur, e. g. פָּ sā, פָּ sē, בָּ so; excipitur *Paṭach furtivum*, de quo § 11, 3 agitur.

4. Eaedem notae ibi quoque additae sunt, ubi iam in textu matres lectionis scriptae erant; tunc igitur duplex exsistit vocalium notatio, v. g. רָאשׁ râš pauper, קִיר kîr paries, אֵצֶל sê exi, יְנֵן 'en non esse, רָאשׁ rôš caput, קַוְלָה kôl vox, הַיָּה hâjâ erat, חֹזֶק chōzè vates, רָאָה rā'â videre. Quod cum usu venit, mater lectionis dicitur in vocali quiescere, vocalis dupli modo notata plene scripta vocatur. Vocalis longa sine matre lectionis punctis istis vel lineolis designata defective scripta dicitur, e. g. רָשׁ râš pauper, מֵת mēt mortuus, זִיו zîw nomen mensis secundi, טָבָּה tōbh bonus, קָם kâm surgere. Waw tamen in קִבְבָּשׁ Kibbûš nusquam quiescit; cum pro a longo positum est, nota י scribitur, quae שָׂרֵךְ Šûrek vocatur.

5. In exitu vocum ה quoque, ut supra (n. 1) iam dictum est, haud raro in ā, ē, è, ᄀ quiescit; ה finale cum non quiescit, notatur puncto, quod מְפִיק Mappîk appellatur, v. g. אֲרַצָּה 'arsâh, paene pronuntiandum ut 'arşâch (*terra eius*), quod bene distinguendum est ab אֲרַצָּה 'arsâ (in *terram*).

Adnot. 1. סְגֻול interdum vocalis productae loco est, ut נָ, הָ, יָ in eo quiescant, v. g. רְעוֹת ro'ê pastor, מְצָאֵנָה sh'tînah ś'ṭenâ bibite.

Adnot. 2. Cholem cum puncto diacritico literae ש coalescit, cum šō et oš legitur, v. g. שָׂנֵן śonê odio affectus, מָשֵׁה mošê Moyses; contra עָשֵׁה 'osê faciens, שָׁמֵר śomér vigilans. Nota י est ô, cum nec praecedit vocalis nec subsequitur, v. g. לְשׁׂוֹן lašôn lingua; est wo, cum antecedit vocalis, v. g. עֲוֹן 'awôn culpa, est ow, cum vocalis subsequitur, v. g. לִיְהָ lowê mutuans.

Adnot. 3. Nota — sicut ð breve (Kameş-chatuf) pronuntianda est,

a) quotiens in syllaba clausa (i. e. in consonantem desinente) et accentu carente posita est, v. g. חִכְמָה chôxmâ sapientia, וְיִקְרָא wajjâkôm et surrexit. (Quae regula postea demum satis patebit; v. § 15, adnot.)

b) In syllaba aperta (i. e. in vocalem exeunte) nota — est ð, quotiens aliud ð breve (sive Kameş-chatuf sive Chatuf-Kameş; § 6, c) sequitur, v. g. תְּעִבָּדְךָ tō'ðb'ðém coles eos, בְּחִרְיָה boch'orî (§ 18) in ira.

c) Praeterea memorandae sunt duae voces קָדְשִׁים kôdašîm sanctuaria, שָׁרוֹשִׁים śorašîm radices.

Adnot. 4. In textu Biblicorum saepissime ad vocem aliquam vocales a Masorethis appositae sunt, quae non ad ipsam, sed ad aliam lectionem notis — aut — indicatam et in margine positam pertinent. Sic Gen. 30, 11 in textu legitur גָּדֵל, in margine autem בָּא גֵּדֵל, quod significat legendum esse גֵּדֵל. Quae igitur lectio in textu obvenit, בְּחִרְבָּה k'ħirâb (scriptum) appellatur, quae in margine posita est, בְּקָרְבָּה k'rêb (legendum). Haec vox plerumque ad marginalem lectionem adicitur, v. g. בָּא גֵּדֵל קָרְבָּה sive brevitatis causa.

Iis vero vocibus, quas, ubicumque occurrent, mutandas esse Masorethae putaverunt, קָרְבָּה non adscribitur, sed lectio sola punctuatione indicatur („קָרְבָּה“

perpetuum"). Sic in Pentateucho הַוָּא scribitur, ubi הִיא = ea legendum est; olim enim, ut auctores recentiores docent, pro הַוָּא *is* et הִיא *ea* ubique הַ tan-tum, in Pentateucho vero postea הַוָּא scribebatur; punctatores antem consonantibus, quas inveniebant, non mutatis, ubi הִיא legendum erat, הַוָּا scribebant. Simili modo scriptum legitur: יְשָׁכֵר (pro יְשָׁכַר) (pro יְרוֹשָׁלָם), יְהֹזֶה (pro יְהֹזֵה), vide § 79, 2, adnot.).

§ 5. De nota Š^owâ.

1. Punctatorum accuratio eo processit, ut etiam consonantibus vocali carentibus peculiarem notam adderent. Quae nota cum vocalem abesse indicet, appellatur שָׁוָא Š^owâ, i. e. *vacuitas*. Efformatur sicut nostrum colon dupli puncto consonantibus supposito, velut י, מ, ק. Ad extremas vocabulorum consonantes Š^owa non apponitur, velut אֲבָב *pater*, הֲנֵנִים *ecce*; excipitur *Kaφ finale*, velut אֲקָם *quomodo?*, לְךָ *tibi*, et consonans finalis post alterum Š^owa, v. g. קְשֻׁתָּה *veritas*; תְּאֵתָךְ *tu(f.)* = תְּאֵתָךְ, i. e. תְּאֵתָךְ (§ 7, adnot. 1; 13, 2); אֲמָלָה *finalis* autem Š^owa non adsumit, v. g. חְטָאתָךְ *peccatum*.

2. Consonantes Š^owa ornatae aut incohant syllabas aut concludunt. Š^owa cum exorditur syllabam, *e* brevissimo simile est et dicitur mobile; cum syllabam claudit, audiri nequit et vocatur quiescens. Sic vocis קְלַתְתָּם *occidistis* prius Š^owa est mobile, posterius quiescens; unde pronuntiatur k^otaltém.

3. Š^owa tam mobile quam quiescens communi appellatione dicitur Š^owa simplex, quod distinguendum est a Š^owa composito, de quo vide § 6.

Adnot. Š^owa syllabam exorditur ideoque pronuntiatur *a)* sub prima vocis litera, *b)* post vocalem productam accentu carentem, *c)* sub nota geminationis (*Dageš* fortis, § 7), *d)* post alterum Š^owa intra vocem.

§ 6. De Š^owa composito sive Chatéφ.

Š^owa mobile interdum non significat *e* brevissimum, sed aliam vocalem tenuissime pronuntiandam; cuius vocalis nota ad Š^owa simplex sinistrorum apponitur (— —). Š^owa sic instructum dicitur Š^owa compositum sive חֲטֵף Chatéφ. Huius Š^owa compositi tres sunt formae:

- a)* Chatéφ-Paθach, velut in voce הַלָּא *halō* nonne;
- b)* Chatéφ-S^oγol, velut in voce אֲלַיְּחֹל *’al’ol* edere;
- c)* Chatéφ-Kameš, brevissimum *o* indicans, velut in voce חַלְיָה *ch’lī* morbus.

§ 7 De duplicandis literis sive de Dayeš forti.

Consonans bis pronuntianda semel tantum scribitur puncto in media litera posito. Quod punctum duplices appellatur **הַגְשָׁתָ פֶּכֶד** *hagshat pechad* Dayeš forte, v. g. **הַמִּתְּרָעֵלְ kuttál** trucidatus est.

Adnot. 1. Dayeš forte non ponitur in extremis vocabulorum literis, etsi duplicandae sunt, v. g. **אָזָ z̄azz** robustus, **עָם amm** populus. Excipitur **תְּנָא tñā** abbre- viatum ex **תְּנָא tu(f.)**.

Adnot. 2. Dayeš forte nunquam apponitur ad **ל l**, raro ad **מ m**, **ב b**; in **ך k** et **ת t** interdum omittitur, v. g. **וַיְהִי wajj̄'hî** et factum est, **הֲלֹא hall̄'lû** laudate, **הֲבָנִי hinn̄'nî** (ecce me) adsum, **הַמְבָקְשִׁים hamm̄'baq̄'shîm** quaerentes.

Adnot. 3. Waw cum Dayeš forti coniunctum eiusdem formae est atque Šurek; nota **ו w** est Waw duplex, cum vocalis et praecedit et sequitur, v. g. **עַיְרָ iwwer** caucus, sed **עַירָ ur** expurgisci.

§ 8. De tollenda aspiratione sive de Dayeš leni; de Raφē.

1. Consonantes sex **ב b**, **ג g**, **ד d**, **כ c**, **פ p**, **ת t**, quae vocē comprehenduntur memoriali **בְּגַדְפָּת b̄'gadk̄'phaṭ**, cum aliam consonantem sequuntur, tenuem, cum vocalem atque Šwa mobile et compositum excipiunt, aspiratum sonum designant (v. tab. in p. 11 pos.). Cum tenuis sonus est, puncto notantur, quod vocatur Dayeš lene. Qua nota adhibita nunc quidem non immutari solet pronuntiatio aspiratarum nisi duarum: **כ = ch (χ)**, **ג = k**; **פ = ph (φ)**, **ט = v**, v. g. **שָׁכָר śaxár** conduxit, **לְשָׁפֵר liskor** ad conducendum.

Adnot. Accuratio pronuntiatio ceteras quoque aspiratas Dayeš leni ornata distinguit ab aspiratis ea nota parentibus: **ב = bh (w, β)**, **בְּ בְּ b̄' b̄'**; **ג = gh (γ)**, **גְּ ḡ' ḡ'**; **ד = dh (ut th in angl. the, δ)**, **דְּ d̄' d̄'**; **ת = th (ut in angl. think, θ)**, **תְּ t̄' t̄'**; v. g. **קְרֵב k̄ereb** interiora, **קְרֵבּ kirbô** interiora eius; **סָגָר sagár** clausit, **לְסָגֵר lisgór** ad claudendum.

2. Dayeš lene scribitur *a)* in exordio orationis (libri, sententiae, commatis), *b)* in principio vocabulorum, cum vox praecedens in consonantem exit, v. g. **בְּ עַל propterea**, *c)* in mediis et extremis vocabulorum aspiratis, cum Šwa quiescens praecedat, v. g. **קְטַלְתִּים k̄taltem** (*occidistis*), **וַיִּשְׁבַּ wajjišb** (*captivum duxit*).

Adnot. 1. Olim consonantes **בְּגַדְפָּת b̄'gadk̄'phaṭ** aspiratum sonum servantes ornatae erant lineola superposita, quae appellatur **רָאַפֵּה Raφē** (*mollis*). Eadem lineola notatae erant consonantes, in quibus Dayeš forte non scriptum erat (secundum § 7, adnot. 2) et litera **ת** nota **Mappik** carens. Nunc ista nota perraro in editionibus retinetur, velut Zach. 4, 7 **הַרְאָשָׁה harōšâ** primaria.

Adnot. 2. Dayeš forte in literis **בְּגַדְפָּת b̄'gadk̄'phaṭ** positum semper tenuem sonum geminat, v. g. **אַקְקָו akkô** Accho (nom. propr.), **יִפְפּוֹל jippol** cadet.

Adnot. 3. Dayeš cum in literis aspiratis positum vocalem sequitur, facile ut forte agnoscatur et a Dayeš leni discernitur, cui nunquam vocalis antecedit, v. g. **יִכְתּוֹב jixtof** scribet, **פְּתַבְּ kittef** scriptitavit.

Adnot. 4. שְׁלַחַת (§ 41, 2) *tu(f.)misisti* pro שְׁלַחַת scribitur (§ 18, 1, adnot. 2) servatis Dayeš leni et Š^owa (§ 5, 1).

§ 9. De accentuum notis. De Meθey.

1. Pleraeque voces hebraicae ita pronuntiantur, ut accentus ultimam syllabam premat; raro paenultima, nunquam ante-paenultima acuitur. Itaque vocabula sunt aut מִלְרָעֵ Mîlrâ‘ (i. e. infra accentuata, δέκτονα), v. g. מַלְךָ malâ‘ (*regnavit*), aut מִלְעֵיל Mil’el (i. e. supra accentuata, παροξύτονα), v. g. מֶלֶךְ mèlech (*rex*).

2. Punctatores unamquamque vocem accentus nota instruxerunt, ut quomodo textus sacer ratione cantici in synagogis recitandus esset, accurate sciri posset. Textus autem, uti patet, secundum logicum verborum conexum proferebatur. Quare istae accentuum notae non pronunciationem modo, verum etiam interpretationem egregie iuvant et interpunctionis nostrae locum tenent.

3. Cuncti accentus in duo genera digeruntur, prout vocabulum ex propositionis sententia ab insequenti separandum aut cum eo coniungendum esse indicant; illi dicuntur distinctivi, hi coniunctivi (accentus).

4. Accentus partim supra, partim infra voces ponuntur, v. g. סָפֵר séper liber, קֹתֵב k^othób scribere. Accentus alii primae, alii extremae vocabuli syllabae adduntur, v. g. אָבֶד tobhéð peribis, לְלֹא katál necavit, עַצְם ésem ös, קְהֻלָּת kohélet ecclesiastes, קָדוֹשׁ kódes sanctuarium, וְשָׁבֵן wajjášoþ et revertit, בְּרֵר déþer pestis, אָנָּי ‘anî ego; plerique autem ad syllabam tono pressam apponuntur, v. g. הָגָד huggáð nuntiatum est, יְשַׁבֵּת jošéþeð habitans (f.).

5. Hic ii tantum distinctivi et coniunctivi afferuntur, qui maioris ad ordinandam sententiam momenti sunt.

a) Accentus distinctivi, qui sequuntur, instar nostri puncti aut coli aut semicoli adhibentur:

— *Sillûk*, quod semper vocali accentuatae vocis ultimae apponitur instarque nostri puncti est,

— *Aðnách*, quae est gravissima membrorum divisio in prosa oratione,
— *Olè w^ojöréð*, summa propositionis divisio in libris Job, Psalmorum, Proverbiorum; qui accentus olim minus recte *Mér^oχā mahpaxatum* sive *Mér^oχā m^ohuppāx* vocabatur,

— *Zakéþ* katón,

— *Zakéþ* gaðól,

— *Tiφchâ*,

— *Seyoltâ*, quod extremae vocis syllabae apponitur,

— *R^oþîæ*, quod saepe directae orationis initium significat.

b) Accentus coniunctivi, qui frequentissime obveniunt, hi sunt:
 — *Mér'χâ*, — *Mûnach*, — *M^huppāχ*.

Adnot. 1. Argutas grammaticorum de accentibus quaestiones, inter quos esse voluerunt *reges*, *duces*, *comites*, *servos*, longum videtur hic explanare.

In hoc libro signum — accentui designando inservit.

Adnot. 2. In finibus versuum qui dicuntur biblicorum ponitur duplex punctum(:), quod vocatur *Sôφ-pasûk* („finis versus“), cui semper *Silluk* antecedit.

6. Voces longiores praeter accentum primarium habent secundarium, interdum duos accentus secundarios. Secundarii accentus nota est lineola verticalis (eiusdem formae ac *Silluk*), quod מְתָגֵן Méθey vocatur (i. e. „frenum“; impedit enim, ne praepropria voce ad exitum vocabuli curras), v. g. הַעֲמִידִים *hà'ammudîm* columnae, בְּעָרִים *bè'arîm* in urbibus.

Adnot. 1. In Méthey ponendo et Chatéφ et Š^hwa mobile in vocalium numero habentur; semper Méthey apponitur longis vocalibus, quae Š^hwa mobili, omnibusque vocalibus, quae Š^hwa composito antecedunt, e. g. נְעַקִּים *nò'akîm* clamantes, קְבָדָן *kàb^hdân* graves sunt, atque adeo Ps. 144, 14 מְסֻבְלִים *m'subbalîm* onusti, Ruth 1, 11 בְּמַעַי *bè'me'ay* in interioribus meis.

Adnot. 2. Unde fit, ut Méthey haud raro syllabis dispartiendis inserviat et Kames a Kames-chatéφ distinguat, v. g. קָטָלָו *köt-lô* necare eum, at קָטָלָו *kà-t^hlô* necaverunt.

B. De sonis et syllabis.

§ 10. De variis literarum generibus.

1. Consonantes secundum organa, quibus pronuntiantur, dividuntur in quinque genera:

gutturales א, ח, ע (אֲחָצָע),
 palatales ג, כ, י (גִּיכָּק),
 linguaes ד, ט, ת, ל, נ (כְּטָלָנָת),
 dentales ז, ס, צ, ש (זְסָצָשׁ),
 labiales ב, מ, פ, ו (בּוּמָפּ).

ר plerumque gutture, interdum lingua efformatur.

2. Secundum modum pronuntiandi distinguuntur:

mutae ג, כ, ב; ק, ת, ט; פ, ב; מ, ט; נ, ל;
 liquidae ר (ר);
 sibilantes ס, ש, שׁ, צ, צׁ;
 spirantes א, ע, ח, חׁ;
 semivocales א, אׁ, י, יׁ (ה).

§ 11. De gutturalium proprietatibus.

1. Literae gutturales נ, י, ה Š^owa mobilis vice semper Š^owa compositum adsciscunt, et נ quidem ad Chaṭeφ-S^oγol, ceterae ad Chaṭeφ-Paṭach magis inclinant, v. g. אָכָל edere, עַדִּי ornatus, נֹנְנֶה nonne, קֵינְקָעִינְטָה quinquaginta. Š^owa quiescens saepe admittunt, v. g. מְגַנְּפָה magnificatus, מְדִיטָבִּיטָה meditabitur, אֲחַדְלָה d'esistam, עֲזִיף superfluum habuit. Saepe autem etiam Š^owa quiescens cum Š^owa composito commutant; in eligendo Chaṭeφ praecedentis vocalis ratio habetur, v. g. יְעֻמֵּיד statuit, הָעֻמֵּד statutus est.

Adnot. Vocalis, quae huic Chaṭeφ antecedit, semper nota Meθey instruitur (§ 9, 6, adnot. 1), sed brevis est; tunc igitur — — legendum est .ō .ō, v. g. הָעַמְדָה hō^omađ. Excipe articulum הָ (prolongatum ex .הָ), v. g. הָאָנָּבָן hā^onî navis.

2. Literae gutturales nunquam Dayeš forte scriptum admittunt; in effendo tamen duplicari aut fortius pronuntiari possunt. Itaque cum ex grammaticae regulis consonans gutturalis duplicanda est, aut vocalis praecedens compensationis causa producitur („productio compensativa“) aut gutturalis dupliciter vel nervosius pronuntiatur vocali correpta („duplicatio virtualis“) vel „Dayeš forte implicitum“). Vocales ante נ plerumque, ante י saepe, ante ה raro, ante ה nunquam fere producuntur; v. g. הָאָדָם hā'adám pro hā'ađám homo, עֲקָצֶה sā'ek pro šā'ek clamare, at מַהְרָה mahhér festinare, נְחַמָּה nichchám consolatus est, רַחֲחָשׁ ruchħaš laetus est.

3. Gutturales naturâ quandam cum vocali *a* necessitudinem habent. Itaque cum licet diversarum vocalium delectum habere, cum gutturalibus vocalis *a* coniungitur, v. g. יִשְׁלַׁגְיִ jisloğ educet, at יִשְׁלַׁחְיִ jislach mittet. In exitu autem vocum, cum ex grammaticae legibus una ex ceteris vocalibus eaque longa adsumenda est (ē, ī, ō, ū), י, נ, ה vocem claudentes Paṭach inter se et illam vocalem intercedere volunt, v. g. גָּבְּהָ gaḇóah altus, רִיחָ rūach spiritus, הַשְּׁמִיעָה hišmā'a nuntiavit (effecit, ut audiret), יְרֵחָ jaréach luna, יְהֹשֻׁעָה yehošúa' (nom. propr.). Quod Paṭach furtivum appellatur et ante eam, cui subscribitur, consonantem pronuntiatur.

Literae נ et ה Paṭach furtivum non adsciscunt, sed in vocalibus finalibus quiescunt (cf. § sequ.).

Adnot. Item נ saepissime gutture effertur gutturaliumque proprietates habet; quare Dayeš forte non admittit, sed semper fere productionem compensativam postulat, v. g. הָרָאָה hārōš pro hārrōš caput, בְּרֵךְ bērēx pro bīrrēx benedixit. (Barissime geminatum invenitur, v. g. Prov. 14, 10 מֹרְרָאָת mōrrāăt luctus.) In exitu vocis praefert Paṭach, v. g. de verbo סָאָר derivatur וְסָאָר et pro סָאָר cessit et pro וְסָאָר fecit, ut cederet, eliminavit.

§ 12. De literis semivocalibus.

1. Literae semivocales א, י, ו vocalium naturae tam propinquae sunt, ut saepissime peculiarem suam indolem deponant et quiescant, i. e. consonantium vim et sonum amittant; unde *literae quiescibiles* dicuntur et ad vocales designandas adhibentur (§ 4, 1). Vocales prout cuique semivocali cognatae sunt, ei dicuntur homologae, prout alienae, heterogenae; *a*, *e*, *o* cognatae sunt semivocali Aleph, *e*, *i* semivocali Jođ, *o*, *u* semivocali Waw.

2. Literae semivocales quiescent, cum in syllabae fine posita vocalem homogenam excipiunt, v. g. בִּיהָנְדָה pro *in Juda*, צָאת pro צָאַת *exire*, הַוֹּשֵׁב pro הוֹשֵׁב *habitari*. Item quiescit ה, cum in exitu vocabuli positum est, v. g. אֲשֶׁה mulier, גַּלְהָ revelavit, יְהִי erit.

Adnot. 1. א in fine syllabae vim consonantis post vocalem homogenam saepe retinet, v. g. לְאַכְלָל *ad edendum*, אַסְרָר *alligabit*. (Cum Chaṭeph loco Šewa quiescentis positum est, syllaba nihilominus clausa putatur.) E contra: לְאַמְרָה pro לְאַמְרָם *dicendo*, לְאַלְהִים pro לְאַלְהִים *deo*.

Adnot. 2. Plerumque semivocales in productis vocalibus quiescent; at obvenit etiam לְאַדְנִי pro לְאַדְנִי *Domino*, יְגַלְּהָה תְּגַלְּיָנָה *revelabit*, *revelabunt*.

§ 13. De consonantium geminatione et adsimilatione.

1. Cum consonans flexione verborum eandem consonantem solo Šewa quiescenti instructam sequitur, ambae exprimuntur una litera, Dayeš forti notata, v. g. שָׁתָּה pro שָׁתָּה *posuisti*, הַתְּפִימָה pro הַתְּפִימָה *honeste agere*.

2. Litera נ vocali non instructa cuvis alii consonanti adsimilatur, v. g. מְנֻטָּה pro מְנֻטָּה *vos*, מְקֻדָּם pro מְקֻדָּם *ab oriente*, מְזֻהָּה pro מְזֻהָּה *ab hoc*. Interdum etiam ל, ת et ה sic adsimilantur, v. g. חְקִי pro חְקִי *sumet*, הַגְּבָבָה pro *hagabbah* prophetavit, מְהֻזָּה pro מְהֻזָּה *quidnam*.

Adnot. Hic illic ה praecedenti נ vel ת adsimilatur, v. g. יְקַטְּלֵנִי pro יְקַטְּלֵנִי *necabit eum*, קְתַלְתִּתְהָה pro קְתַלְתִּתְהָה *necavit (ea) eum*.

§ 14. De syllabarum discrimine.

1. Lingua hebraica syllabas a vocali ordientes non habet; excipiuntur vocabula, quae cum ה copulativo (§ 75, 1) coniuncta sunt, e. g. וּמִ et quis. Secundum exitus tria syllabarum genera distinguuntur:

a) syllabae apertae (seu simplices), quae desinunt in vocalem vel in literam quiescibilem, e. g. לֹא *ei*, לֹא *non*;

b) syllabae clausae (seu compositae), quae in consonantem

desinunt, e. g. בֵּית *domus*; huc pertinent syllabae acutae, quae in consonantem Dayeš forti ornatam exeunt, e. g. קִטְל = *kit-tel* (*trucidavit*);

c) syllabae bis clausae, quae in duas consonantes exeunt, v. g. קָטַל necavisti; non inveniuntur nisi in exitu vocabulorum ibique satis raro.

2. Consonans Š°wa mobili vel composito instructa non efficit syllabam propriam, sed quasi anacrusis syllabae insequentis consideratur; e. g. יְקַרְתְּלֹו *jik'art-lu* (*se necabunt*) tres habet syllabas, quarum prima *jiθ* clausa est, altera *kat* acuta, tertia *t'lū* aperta cum anacrusi (cf. tamen § 9, 6, adn. 1).

§ 15. De diversarum syllabarum vocalibus.

1. Syllabae apertae solent habere vocales longas (quaedam exceptiones in decursu doctrinae grammaticae afferentur).

2. Syllabae clausae accentu carentes vocales habent breves. Syllabae clausae et accentuatae tam breves quam longas habere possunt vocales. Idem valet de syllabis acutis.

Adnot. Nota → igitur in syllabis clausis accentu carentibus semper ḥ legendum est:

a) ante Š°wa quiescens, v. g. אֲכַלָּה 'ă-kal-lā cibus (ante Š°wa mobile, quod syllabam apertam sequitur, semper Meθey positum est, v. g. אֲכַלָּה 'ă-kal-lā edebat);

b) ante Dayeš forte, v. g. חָנָנִי chōn-né-nî miserere mei;

c) ante Makkeφ (§ 16, 1, b), v. g. כָּלְדָּאָרֶץ kdl hāā'reṣ universa terra;

d) in syllabus finalibus clausis et accentu carentibus, e. g. וְקָרָב wajjākōm et surrexit.

§ 16. De vocabulorum copulatione; de Makkeφ.

1. Subinde duae voces tam arcte cohaerent, ut loquendo quasi conglutinentur atque in unam contrahantur. Quod denotatur:

a) Dayeš forti imposito primae posterioris vocabuli literae, v. g. Ps. 18, 41 נָתַתָּלְתָּי naθattāl-lī dedisti mihi, Gen. 46, 28 אַרְצָה גָּשֵׁן 'arsāggōšen in terram Gošen;

b) copulandi nota, i. e. lineola directa, inter duas voces interposita, quae Makkeφ vocatur, v. g. וַיְהִי wajjōhīxén et factum est ita, כִּי-טוֹב kītōb quod bonum est;

c) Dayeš forti et Makkeφ coniunctis, v. g. 2 Chr. 2, 3 בָּנָה-בֵּית bonebbājīθ aedificans domum, Gen. 27, 21 גָּשַׂעַר ḡšānnā accede.

2. Hoc Dayeš forte appellatur coniunctivum; quod nisi post נ quiescens vix unquam usurpatur. Cuncta vero vocabula hac

ratione copulata pro una voce habentur unoque accentu principali afficiuntur; unde vocales prioris verbi plerumque abbreviantur, et verba ipsa nonnunquam scriptura coniunguntur, velut **מִהָּנָה** pro מִהָּנָה quidnam, **מִהָּלְכָם** pro מִהָּלְכָם quid vobis, et ista pro מה זה? מִהָּ לְכָם.

Adnot. 1. Vox ex duobus vocabulis contracta ipsa denuo cum tertio et quarto copulari potest, v. g. **אַתָּ-כָּל-הָעָם** omnes homines.

Adnot. 2. Interdum nota **Meθey** ante **Maκkeφ** designatur syllabam accentu non carere et ideo vocalem longam esse, e. g. **שָׁתִילִי** **שָׁתִילִי** posuit mihi.

§ 17. De vocalium mutatione.

1. Longae vocales corripiuntur:

a) cum accentus syllabae clausae accentuatae demitur, v. g. **אֵיכָם** *surgat* — **וַיֹּקֶם** *et surrexit*, **וַיֹּשֶׁב** *habitabit* — **וַיֹּשֶׁב** *et habitavit*, **אֵיכָה** *hostis tuus*, **אֵיכָה** **קָטָן** *parvus es* — **קָטָן** *parvi estis*, **אֵם** *mater mea*, **אֵם** **לֵךְ** *lex* — **לֵךְ** *leges meae*.

b) cum syllaba aperta mutatur flexione in syllabam clausam, quae accentu caret, e. g. **סִפְרִי** *liber* — **סִפְרִי** *liber meus*, **קָדְשִׁי** **קָדְשִׁי** *sanctuarium meum*.

Adnot. Sere corripitur plerumque in Chirek parvum, interdum, imprimis ante **Maκkeφ**, in **S^oγol**; Cholem plerumque in **Kameš**-chaṭuφ, interveniente **Dageš** fortis in **Kibbus**.

2. Breves vocales producuntur:

a) cum syllaba clausa fit aperta, v. g. **סֻסְתִּי** *equa* — **סֻסְתִּי** (*sûsā-θi*) *equa mea*, **גַּרְיִם** **גַּרְיִם** *montes*;

b) cum syllaba acui debet neque vero potest (§ 11, 2), v. g. **בָּרְךָ** *bô-rax* pro *bür-rax* (*benedictus est*), **בָּרְךָ** **בָּרְךָ** *bē-rex* pro *bir-rex* (*benedixit*);

c) cum semivocalis accedens in vocali quiescit (§ 12, 2);

d) „in pausa“ i. e. in ultima sententiae syllaba accentuata; vide § 20.

Adnot. Chirek parvum in Sere, Kibbus in Cholem producitur.

§ 18. De novis vocalibus ac syllabis efficiendis.

1. In exitu vocabulorum duas consonantes vocali carere raro admittitur; quod si ultima yocis syllaba in duas consonantes desinit, plerumque vocalis auxiliaris inseritur, v. g. **גַּעַר** **גַּעַר** pro *puer*, **יַגְלִיל** **יַגְלִיל** *revelet*, **יַזְחִית** **יַזְחִית** *oliva*.

Adnot. 1. Plerumque **S^oγol** adsciscitur; ad gutturalem **Paθach**, ad **Joð** Chirek accedit, vide exempla.

A d n o t . 2. Excipitur verbi 2. pers. fem. sing. perfecti (§ 31), v. g. נִקְטַּלְתָּ, קִטְלַתָּ; attamen occurrente gutturali שִׁלְחָתָ misisti pro שִׁלְחוֹתָ. Singulares sunt formae וַיֵּשֶׁב et captivum duxit, קָשַׁט veritas, נַרְדָּ nardus.

2. Non licet vocem a tribus simul consonantibus ordiri. Quod ne fiat:

a) Š°wa mobile ante alterum Š°wa simplex positum mutatur in Chirek, v. g. לְקַטֵּל pro בְּגַפֵּל pro לְקַטֵּל ad necandum, cadendo;

b) Š°wa mobile ante Š°wa compositum mutatur in vocalem isti Chaṭeq convenientem, v. g. לְעַמְדָּה pro בְּחַלְיָה (bōch̚iyā) pro בְּחַלְיִ in morbo;

c) Š°wa compositum ante Š°wa simplex positum mutatur in vocalem sibi convenientem, v. g. יְעַמְדוּ pro stabunt, pro נְאַכְלָוּ consumpti sunt, פְּעַלְךָ (pōol̚xa) pro opus tuum.

3. Saepissime Š°wa simplex antecedens syllabae accentu ictae in Kameš mutatur. Quae lex in universa quidem grammatica viget, at hic paucis tantum exemplis illustrari potest, v. g. לְרַב pro לְרַב multitudine, לְבָטֵחַ pro טֹוב וּרְעֵה in securitate, pro טֹוב וּרְעֵה bonum et malum, קְטַלְתָּ pro קְטַל necavit.

4. Insuper maiore accentus ictu „in pausa“ novae exoriuntur vocales vel syllabae, de quo v. § 20.

§ 19. De vocalibus elidendis.

Cum ad exitum vocabuli flexione grammatica additur nova syllaba, in quam accentus procedit, in stirpe vocis plerumque vocalis defective scripta eliditur. Imprimis excidunt Kameš et Sere ante accentum posita. Sic ex קְטַלְתָּ trucidavit fit קְטַלְוָ trucidaverunt, ex סְפִירָ scriba fit סְפִירָם scribæ, ex קְטַלְתָּ necavit fit קְטַלְוָ necaverunt, מְכַטְּלָתָם necavistis. Similiter vocales eliduntur, cum vocabulum arcte cum insequenti coniunctum (in statu constructo positum, § 55) accentum amittit, v. g. דְּבָרִ יְהֹוָה verbum, at דְּבָרִ הָרָב verbum Domini. Vocales plene scriptae non excidunt, v. g. גְּבוֹרִים heros, plur. גְּבוֹרִים.

§ 20. De pausa.

Gravior vocis sonus, qui ad exitus versuum vel commatum distinctivis accentibus notatos admovetur, pausa nominatur; quae has efficit vocalium mutationes:

a) Syllaba accentu notata, cum brevis est, in pausa producitur, v. g. קְטַלְתָּ necavit; מְיֻם aqua; אֲרֹץ, אָרֹץ terra.

b) Cum extremae syllabae accentu ictae Š^owa mobile antecedit, in pausa istud Š^owa saepe mutatur in S^oγol, cui accentus admovetur, v. g. שָׁבֵי in pausa שְׁבִי *captivitas* (excipiuntur אַתֶּךָ in pausa אַתֶּךָ te, בָּךְ in p. בָּךְ in te, לְךָ in p. לְךָ tibi, § 74, 2); Chat^oφ mutatur in congruentem vocalem productam et accentuatam, v. g. חָלִי in pausa מַלְיָי *morbus*. Cum vero istud Š^owa mobile ex vocali flexione grammatica elisa exortum est, in pausa ea vocalis restituitur, producitur, accentu percutitur, v. g. קָטָלָו in pausa קָטָלָו *necaverunt*, מְלָאָה in pausa מְלָאָה *plena est*, יָקָטָלָו in pausa יָקָטָלָו *necabunt*.

Pars secunda. De vocabulorum formis.

A. De pronomine.

§ 21. De pronomine demonstrativo.

Pronomen demonstrativum tres potissimum habet formas:

Sing. masc.	הַיְהָ	<i>hic</i> ,
fem.	(וְהִזְהָבָה, וְהַזְהָבָה)	<i>haec (hoc)</i> ,
Plur. comm.	(אֲלֹהָה)	<i>hi, hae (haec)</i> .

Adnot. 1. Formae uncinis inclusae rarae sunt; rarius etiam inveniuntur hae formae: Sing. masc. הַלְּהָ, fem. הַלְּוָה, comm. (abbreviatum) הַלְּוָןִים; in poetarum usu ♩ comm. pro omnibus numeris et generibus.

Adnot. 2. ♩ saepe tamquam adverbium demonstrativum loci vel temporis adhibetur: *hic, ibi, nunc*. Interdum cum pronomine interrogativo ad quaectionis vim augendam coniungitur, e. g. מַה־זֶּה *quidnam*.

§ 22. De pronomine relativo.

Pronomen relativum plerumque usitatum est particula שֶׁ, quae pro masc. et fem., pro sing. et plur. immutata permanet. Eius locum interdum ♩ cum sequenti Daγeš forti (rarius ♩ aut ♩) obtinet, quod ut praefixum vocibus anteponitur, e. g. אֲשֶׁר *qui non*.

§ 23. De pronomine interrogativo.

Duo sunt pronomina interrogativa: מַה (מֵה) *quis* et מַה (מֵה) *quid*. Forma feminina pronominis interrogativi plerumque per Makkeφ et Daγeš forte coniunctivum voci sequenti adiungitur, interdum etiam cum ea in unum cogitur, v. g. מַה־זֶּה (§ 16) *quid est hoc*, מַה־לְכֶם (pro מַה־לְכֶם) *quid vobis*. Ante verba, quorum prima syllaba הָ aut חָ aut עָ est, מַה scribitur, v. g. מַה אָשָׁף *quid fecisti*. Forma מַה nisi ante נָ et רָ fere non usurpat, v. g. אָמַר מַה *quid dicam*.

§ 24. De pronomine personali (et possessivo).

Paradigma X, 1.

Pronomen personale aut vocabulum est proprium (pronomen separatum) aut additamentum tantum verbi vel nominis vel particularum (pronomen suffixum). Pronomen separatum indicat nominativum; suffixum nominis designat genetivum pronominis, vel quod idem est, pronomen possessivum; suffixum verbi exhibit obiectum vel accusativum.

Adnot. Suffixa sunt pronomini personalium formae abbreviatae; syllaba praefixa נִיְ 1. et 2. personae (הָנִי ex 'antā, מָנִי ex 'antem) excidit, ו in נ transiit, v. g. נִי exortum est הָנִי.

§ 25. De articulo

1. Articulus olim pronomen demonstrativum fuit, cuius vim interdum retinet (v. § 77, 5). Vulgaris articuli forma est ה, quae nomini determinando praefigitur. Cum autem gutturales Dayeš forte non admittant, quattuor oriuntur formae: ה, הַ, הֵ, הֶ.

a) הַ (cum Paθach et sequenti Dayeš forti) est forma vulgaris, v. g. הַבָּר verbum, הַפֵּסֶם equus; Dayeš forte in ל, מ, נ non ponitur (§ 7, adn. 2), v. g. הַיָּאָר flumen (*Nilus*), הַלְוִיָּם Levitae.

b) הֵ (cum Dayeš forti implicito sine productione compensativa) plerumque scribitur ante ח et ה, e. g. הֵחֶנֶּשׁ mensis, הֵילֶל ille. (Excipiuntur: הֵהָם et הֵהָת illi, הֵחֶם vivus.)

c) הֶ (cum productione compensativa) usurpatur semper ante א et ר, plerumque ante י atque הָ (cf. d), v. g. הֶאִישׁ vir, הֶרְאָשׁ caput, הֶעֱבָד servus, הֶמְסָד mons.

d) הָ (cum productione partiali) usurpatur ante הֶ, א sine accentu prolata, ante חָ (chā) et טָ, v. g. הָעָרִים montes, הָעֲרִים oppida, sapiens, הָמָרְבָּן morbus (sed הָחֵם sapientia).

Adnot. Primitiva articuli forma olim putabatur fuisse הַל (arab. ال), quae tamen opinio in dies magis deponitur.

2. Articulus non solum substantivis, sed etiam adiectivis et pronominibus apponitur, v. g. הָזֶה iste, הָזֶה isti (idem).

B. De verbo.

I. De verbi hebraici proprietatibus.

§ 26. De verbi generibus, temporibus, modis, personis.

1. Cum ceterarum linguarum semiticarum tum hebraicae hoc proprium est, ut regularibus quibusdam radicis mutationibus

primaria verbi notio varietur. Quae sic existunt verbi genera, ab antiquis grammaticis coniugationes dictae sunt (quae tamen vox alia vi usurpatur quam in linguis indo-europeis). Ex his septem, quae saepissime occurunt, hic enumerantur.

- 1) **Kal** exhibet notionem verbi primitivam, e. g. *necare*.
- 2) **Niq'al** est passivum coniugationis **Kal**: *necari*; subinde vim reflexivam habet: *se necare*.
- 3) **Pi"el** est forma intensiva aut iterativa: *trucidare*; saepe causativam significationem habet, e. g. לְמַד *discere*, **Pi"el** לְמַד *docere*.
- 4) **Pu"al** est passivum coniugationis **Pi"el**: *trucidari*.
- 5) **Hiq'il** est forma causativa: *necem provocare, imperare etc.*
- 6) **Hoq'al** est passivum coniugationis **Hiq'il**: *ad necem provocari*.
- 7) **Hiθpa"el** est forma reflexiva et reciproca: *se ipsum vel se mutuo necare*.

Ad not. 1. Prima coniugatio appellatur **לִ** i. e. levis sive simplex; cetera nomina sunt genera vetusti paradigmatis **לָלִי**. Per paucorum verborum omnes eae coniugationes usu receptae sunt.

Ad not. 2. Ut in linguis semiticis ita in indo-europeis pauca saltem verba parva stirpis mutatione novam vim, imprimis causativam adsciscunt, v. g. γέγονα — γεννάω; iaceo — iacio, cado — fallen, sinken — senken.

2. Verbum hebraeum duas habet formas, quae, etsi minus recte, tempora vocantur: perfectum et imperfectum. Consummatam enim aut durantem actionem significant, non elapsum aut venturum tempus. Pristini scriptores perfectum appellare solebant praeteritum, imperfectum futurum. Praeterea formantur infinitivus (construtus et absolutus), imperativus, participium.

3. Ad coniunctivum et optativum exprimendos imperfectum adhibetur; formae peculiares imperfecti, quibus modi quidam distinctius designantur, sunt iussivus, cohortatus, reliquiae quaedam modi energici.

4. Secunda et tertia persona duplices habent formas generis masculini et feminini, excepta tertia persona pluralis perfecti.

§ 27. De verborum formis derivandis.

1. Formae verbi primitivae regulariter tribus consonantibus sive radicalibus literis constant.
2. Duae distinguuntur formae verbi principales sive fundamentales: tertia persona masculini singularis perfecti et infinitivus constructus.

3. Ceterae formae ex formis principalibus derivantur: adiunctis praeformativis et afformativis, vocalium commutatione, mediae consonantis duplicatione.

4. Praeformativa (seu praeformantia) dicuntur additamenta initio radicis praefixa, afformativa (seu afformantia) vero dicuntur additamenta ad exitum radicis adiecta.

In declinando verbo regulae §§ 11–13 prolatae miram formarum varietatem efficiunt. Perspicuitatis igitur causa verba pro literarum radicalium varietate in diversas classes discernuntur: a) verba firma, quae ex consonantibus immutabilibus constant, b) verba infirma, quorum una radicalis aut duae evanescere possunt. Firmum verbum gutturalium occursu mutationes quasdam patitur, quas iterum oportet singulariter considerari. Ex more vetere ea verba, quae secundum leges generales declinantur, regularia nominantur, cetera irregularia, et haec quidem sunt aut gutturalia aut infirma.

II. De verbo regulari.

Explicatur paradigma I. in appendice positum: **לְקַר necavit.**

§ 28. De formando septem coniugationum perfecto.

1. Verbi forma fundamentalis altera, 3. masc. sing. perf. **קָל**, sub prima radicali **קָמֵשׁ** habet, sub secunda, cum verbum transitivum est, plerumque **פָאָתָח**, cum intransitivum est, saepissime **שָׁרֵךְ**, rarius **חֹלֶם** vel **פָאָתָח**, e. g. **כָּבֵד** *necavit*, **גָּרָבִיס** *fuit*, **פָּרָבָס** *parvus fuit*; quae diversae verborum classes vocantur *verba mediae a, ē, ō*.

Ad not. In paradigmate igitur 3. masc. sing. perf. primo loco posita apparet, quia ex ista forma ceterae omnes derivantur. Quae forma fundamentalis in lexicis quoque indicari solet; vid. tamen § 46, 1, adnot.

2. Reliquae sex coniugationes praeformativis, vocalium commutatione, duplicatione mediae radicalis e **קָל** formantur. Quas commutationes proprium cuiusque coniugationis nomen indicat; quaenam ratione antiqui paradigmatis **עַל** formae **הַפְעִיל**, **גַּפְעִיל** etc. effectae sunt, eadem cuiuslibet verbi coniugationes his nominibus ornatae formantur. De ponendo **דָּגֵשׁ** v. § 30.

§ 29. De coniugationibus Pi"el et Hiθpa"el.

1. Ultima syllaba perfecti Pi"el et omnium modorum Hiθpa"el interdum pro **שֵׁרֶךְ** vocalem **פָאָתָח** assumit; *in pausa* **שֵׁרֶךְ** coniugationis Hiθpa"el in **קָמֵשׁ** vertitur. Tria verba in coniugatione

Pi“el loco Šere S°γol adsciscunt: **דָּבַר locutus est** (in pausa **דָּבָר**), **כָּפֵם lavit, כָּפָר propitiavit.**

2. In coniugatione Hiθpa“el verborum, quae a litera sibilante (**ס, צ, ש, שׁ**) exordiuntur, **ת** praeformativi cum prima litera radicali locum permutat, post **ת** insuper **ת** vertitur in **ת**; v. g. **שְׁמַר custodivit**, Hiθpa“el **הַשְׁמִיר cavit** (non **הַתְּשִׁמֵּר**), **צְרָק iustus fuit**, Hiθpa“el **הַצְּרִיק se (iustificavit) defendit**.

ת praeformativi adsimilatur primae radicali, cum verbum incipit a litera linguali **ך** vel **ת** vel **ת**, e. g. **דְּכָא contrivit**, Hiθp. **הַדְּכָא contritus est**; **אֲמֹת pollutus, immundus fuit**, **אֲמֹת הַ se polluit, contaminavit**; **תְּמֻמָּם perfectus fuit**, Hiθp. **הַתְּמֻמָּם perfecte egit**.

§ 30. De Dayeš in verborum declinatione ponendo.

1. Dayeš forte tamquam propriam notam habent et ex eo cognosci possunt a) coniugationes Pi“el, Pu“al, Hiθpa“el, quarum formae *mediam* radicis literam geminatam habent; b) infinitivus, imperativus, imperfectum Niφ‘al, in quibus formis *prima* radicalis geminatur.

2. *Prima* radicalis, cum est aspirata (Β°γαδκ°φαθ), in coniugatione Hiθpa“el Dayeš leni instruitur; item *secunda* radicalis in imperf. Kal, perf. et part. Niφ‘., in coniugationibus Hiφ. et Hoφ. ac plerumque in infin. constr. Kal, cum coniungitur cum praefixo **ל**, e. g. **לְכַתֵּב scribere, לְכַתֵּב ad scribendum**.

§ 31. De perfecti formis personalibus.

1. Ad efficiendas perfecti formas personales tertiae pers. masc. sing. perf. accedunt haec affomativa, quorum pleraque sunt mutillata pronomina personalia:

Sing.		Plur.
3. fem.	נָ—	3. masc. et fem. וּ
2. masc.	מָ	2. masc. מָתָם
fem.	תָּ	fem. תָּתָם
1. masc. et fem.	תִּ	1. masc. et fem. נוּ

In hisce affomativis ad radicem addendis § 19 observanda est; quapropter ante **נָ—** et **וּ** altera radicis vocalis excidit; in perf. Kal ante **מָתָם** et **תָּתָם**, quibus semper accentus admovetur, prior vocalis, Kameš ante accentum positum, eliditur.

2. Eadem ratione in omnibus coniugationibus personae perfecti ex 3. masc. sing. formantur. Notandum tamen est: *a)* Chirek magnum in coniugatione Hiφ'el, quia plene scriptum est, ante affomativa a vocali incipientia non excidit (§ 19); *b)* longae ultimarum syllabarum vocales in coniugationibus Pi"el, Hiφ'el, Hiθpa"el accedente affomativo a consonante incipienti corripiuntur et in Paθach mutantur. Pari modo in coniugatione Kal intransitiva (§ 28, 1) Šere corripitur. Cholem tamen ante affomativa נ, ת, נ accentu carentia immutatum retinetur, ante בְּנִי, בְּנָי autem, quia in syllaba clausa et accentu carente positum, in Kames-chaṭuφ corripitur. His formis exceptis vocalis ultimae radicis syllabae ante affomativa a consonante incipientia in omnibus perfecti formis est Paθach.

§ 32. De infinitivo et imperativo.

1. Altera verbi forma fundamentalis est infinitivus constructus, cuius formae e paradigmate descendae sunt. Infinitivi altera forma rarius occurrens, quae vocales habet productas, dicitur infinitivus absolutus.

Adnot. Infinitivus constr. interdum ope terminationis femininae formatur, e. g. לְטַלֵּה. Cum praefixo ל gerundii loco adhibetur, v. g. לְקַטֵּל ad necandum, לְכַתֵּב scribendo.

2. Imperativi nulla est persona nisi secunda; huius formantur singularis et pluralis, masculinum et femininum. Secunda pers. masc. sing. ab infinitivo constr. non distinguitur, nisi quod in imperativo Hiφ'el Chirek infinitivi constr. plene scriptum in Šere vertitur. Ceterae tres formae hisce efficiuntur affomativis:

sing. fem. וְ, plur. masc. וְ, plur. fem. וְ. In fem. sing. et in masc. plur. vocalis ultimae stirpis syllabae ante affomativa וְ et וְ eliditur (§ 19); inde cum in coniugatione Kal duae priores literae notā Š'wa instructae sint, prius Š'wa in vocalem auxiliarem Chirek mutatur (§ 18) וְ, וְ. In imperativo Hiφ'el Chirek plene scriptum ante וְ et וְ restituitur.

Adnot. In coniugationibus Pu"al et Hoφ"al imperativus non invenitur.

§ 33. De imperfecto et participio.

1. Imperfecta omnium coniugationum formantur praeformativis ante infinitivum constructum positis simulque, ubi opus est, generis ac numeri signis ad exitum adiectis.

Sing.		Plur.
3. m.		(ג) :
f.	ת	(ג) נָה ת
2. m.	ת	ג (ג) :
f. (יְ—) יַ—	ת	(ג) נָה ת
1. comm.	א	ג

Horum *praeformantium* plurima sunt formae pronominum personalium valde correptae. Quae omnia in coniugatione Kal primitus vocali ā notata erant; postea ā in ī, post א in ē attenuatum est. In ceteris coniugationibus vocalis primitiva (ā vel ū) in Šwa, post א in Chateq-Paṭach mutata est. Sed cum infinitivus constr. ab ה incipit (in coniugationibus Niq., Hiq., Hoq., Hiθp.), ו eicitur, in cuius locum praeformativum succedit vocali non mutata, v. g. יִקְרֵי pro יִקְרָא, יִקְרָא, יִקְרָא.

Afformativa יְ— et ג formae radicali adduntur observata lege § 19; vocalis ultimae stirpis syllabae ante i et u eliditur, excepto ī coniugationis Hiq'il; ī ante נָה in ē corripitur.

Ad not. Afformativum ג interdum litera י augetur, imprimis in pausa; apposito *Nun* in ultima stirpis syllaba plerumque vocalis elisa restituitur, e. g. יִלְקֹטִין colligent. Simili ratione interdum יְ— confortatur. (Hoc ג superesse videtur de primitivo modo energico, § 26, 3.)

2. *Participium Pi"el* et *insequentium coniugationum* ex infinitivo constructo formatur praefixo נ (pari ratione ac imperf. praefixo י); Paṭach ultimae syllabae in Kameš producitur. Coniugatio Kal peculiaria habet participia; ac transitivorum quidem verborum est participium activum קְרָא (fem. קְרָאָתָה et קְרָאָתָה), passivum קְרָאָן, intransitivorum part. בְּרָא et קְרָאָן. Partic. Niq'al producta vocali posteriore e 3. masc. sing. perf. efficitur, v. g. גְּרָאָן.

§ 34. De verbis intransitivis.

Verba intransitiva in imperfecto et imperativo Kal plerumque Paṭach adsumunt, v. g. יִגְדַּל, יִקְרַן, rarissime Cholem; sunt quoque verba transitiva, quae Paṭach adsciscant. Interdum duae existunt formae, altera Cholem, altera Paṭach praedita, ac tunc quidem prior transitivum, posterior intransitivum verbum esse solet, v. g. יִקְרַץ: *praecidit*, יִקְרַץ: *praecisus (brevis) est*.

Ad not. Inde distinguuntur a grammaticis imperfecta ḥ et ā, quorum utrumque regulare est (imperfectum ē reperitur in verbis anomalis). — Infinitivus constructus plerumque ḥ, perraro ā adsumit.

§ 35. De modis exprimendis; de iussivo.

1. Hebraei imperfecto utuntur, cum in nostris linguis *modus coniunctivus* requiritur, v. g. *finem habeat*, מִי יְדַבֵּר נָא *quis dixerit*, פָּנִיתְכְּחֹשׁ *ne mentiamini*. Etiam *imperativi* loco saepissime utuntur imperfecto vel perfecto consecutivo (§ 37), v. g. *non לא חָנַב furaberis*, שֶׁם וַיְשַׁבֵּת *(aedifica domum) et habita in ea*. At proprias imperativi formas minus saepe adhibent.

2. Persona 2. vel 3. imperfecti, cum ad *desiderium significandum* adhibetur, peculiari nomine vocatur iussivus. Quae formae non habent affomativa, quantum fieri potest, corripiuntur; in verbo regulare vocalis יְ— imperfecti *Hiq'il* corripitur in —, e. g. *delebit*, iuss. *יְכַרֵּת deleat*.

§ 36. De forma paragogica.

1. Imperfecti 1. persona tam sing. quam plur. atque imperativi 2. masc. sing. interdum affixo הָ— adiectae cernuntur, v. g. אֲקָטָלָה *necare volo*, אֲזִיכָּה *memorare volo*, שָׁכָּבָה *cuba*. Quod additamentum He paragogicum vocatur, quia grammatici prolongationem verborum *paragogen* vocare solent. Imperfecti formae paragogicae sui ipsius cohortandi vim habent, unde nominantur cohortativus vel voluntativus, e. g. אֲשָׁמָרָה *caveam queso*, נְגַנְּהָ *loquamur*.

2. Apposito He paragogico ultima vocalis eicitur, nisi plena scripta est (§ 19), quod accidit in coniugatione *Hiq'il*. Cholem ultimae syllabae 2. m. sing. imperativi *Kal* in ö correptum sub primam radicalem reicitur, e. g. שָׁמָר *custodi*.

§ 37. De Waw consecutivo.

1. In lingua hebraica singulari quodam usu, qui a viris doctis nondum satis exploratus est, perfectum et imperfectum saepissime inter se permuntantur. In enarrandis enim actionibus *consummatis* plerumque primum tantum verbum formam perfecti exhibet, ea quae sequuntur, imperfecto expressa sunt. Item in exponendis rebus *nondum perfectis* primum verbum imperfecti formam exhibet, cetera perfecti. Quae tamen temporum permutatio in usu non est, nisi subsequentia verba cum praecedenti coniuncta sunt praefixo Waw (§ 75, 1), ut actiones posteriores tamquam *consecutiones* (sive temporales sive logicae) actionis prioris esse videantur. Haec coniunctio Waw appellatur *consecutivum*.

A d n o t. Nomen prius usitatum *Waw conversivum* nunc ab omnibus fere viris doctis improbatum.

2. Ante formas perfecti Waw consecutivum (sicut Waw copulativum vulgare) Š^owa adsumit, accentus saepe in ultimam syllabam transit, v. g. נִכְתָּה וְנִכְתָּה et necabis, נִכְתָּה וְנִכְתָּה et necabo.

Waw consecutivum imperfecti punctatur vocali Paθach sequente Dayeš forti; sed notandae sunt formae: וַיַּקְרֵל (§ 7, adn. 2) et וְאֶקְרֵל (§ 11, 2). Accentus ad syllabam praecedentem, si aperta est, retrahitur; unde ultimae syllabae, si clausa est, vocalis corripitur (§ 17, 1, a), e. g. יֹאמֶר loquetur, וְיֹאמֶר et locutus est, יִמְوت morietur, וְיִמְתַּה et mortuus est. Etiam non retracto accentu vocalis ultimae syllabae interdum corripitur, imprimis in imperfecto Hiçil, e. g. יִבְדַּיל separabit, וְיִבְדַּיל et separavit.

§ 38. De verbo regulari suffixis adaucto.

Explicantur paradigmata X, 2 et XI.

1. Formae suffixorum. a) Suffixa נִ, בְּ, כְּ formis verbi in consonantem exeuntibus Š^owa mobili affiguntur.

b) Ceterorum suffixorum verbi triplex est forma: α) forma simplex a consonante incipiens, quae affigitur verbi formis in vocalem exeuntibus; β) forma ligamine *a* instructa, quae adnectitur perfecti formis in consonantem exeuntibus; γ) forma ligamine *e* instructa, quae additur imperfecti et imperativi formis in consonantem exeuntibus (suffixum 2. fem. sing. נִ ad perfectum quoque saepe ligamine *e* adnectitur).

c) Praeter suffixorum formas usitatas aliae interdum usurpan-
tur, quae dicuntur suffixa Nun energico (epentheticō) adaucta;
reperiuntur in paradigmatis X, secunda columna B; ad quae cf.
§ 13, adnot.

2. Formae verbi apponendis suffixis hoc modo aptantur:

a) Perfectum.

In perfecto quaedam antiqua affomativa conservantur. Nam
α) tertiae pers. f. sing. terminatio est תְּ (pro תִּ), quae semper
accentum habet; ad quam suffixum נִ ligamine *e*, בְּ et כְּ ligamine *a*
apponuntur, cetera nota Š^owa; sic existunt hae formae: תְּתִ, בְּתִ, כְּתִ (ex תְּתִ § 13, 2, adn.), תְּתִ (ex תְּתִ); β) 2. m.
sing. exit non solum in נִ, sed etiam in תְּ (ante נִ cum ligamine *a*);
γ) 2. f. sing. exit in תְּ, δ) 2. plur. comm. exit in תְּ.

Praeterea in perf. Kal Kameš primae syllabae eliditur, quia
non iam ante accentum positum est; secunda syllaba, cum aperta

est, ante accentum Kameš adsumit. Quare ante suffixa hae perfecti Kal formae efficiuntur:

Sing.	Plur.
3. masc. קְטַל (ketəl)	3. comm. קְטַלּוּ
fem. קְטַלָּת	
2. masc. קְטַלָּת (ketəlat)	2. comm. קְטַלְתָּוּ
fem. קְטַלְתִּי	
1. comm. קְטַלְתִּי	1. comm. קְטַלְנוּ

In perfecto Pi"el Šere ultimae syllabae ante suffixa נָ, מָ, וָ in Səyol mutatur, ante cetera suffixa omnino excidit. Perfectum Hiφ'il immutatum manet.

b) Imperfectum.

Cholem imperfecti Kal ante נָ, מָ, וָ in Kameš-chaṭuφ mutatur, ante cetera suffixa omittitur. Paθach imperfecti non eliditur, sed apertā syllabā in Kameš producitur; v. g. וַיְלַבֵּשַׂנִי et vestivit me. In imperfecto Pi"el Šere abicitur aut corripitur, ut in perfecto. Hiφ'il immutatum manet.

Pro forma feminina secundae et tertiae plur. (in הָ) forma masculina (in יָ) in usu est.

c) Infinitivus.

Infinitivus Kal ante suffixa apponenda formam קְטַל adsumit (ante suffixa נָ, מָ, וָ praeterea formam קְטַל ketəl). Infinitivus pro vi formae modo suffixum verbi modo suffixum nominis accipit, e. g. קְטַלְנִי cum suffixo verbi i. e. cum accusativo coniunctum significat necare me; קְטַלִי cum suff. nominis i. e. cum pronomine poss. coniunctum significat necem a me factam, graece τὸ ἐμὸν ἀποκτείνειν, germanice mein Töten. Formae tamen cum suffixo verbi coniunctae non diversae sunt a formis cum suffixo nominis coniunctis nisi in prima singularis persona; nam יִ signif. me, וְ— meum.

d) Imperativus.

Forma 2. pers. masc. sing. imperativi ante suffixa eadem est atque infinitivi constructi קְטַל. Formae קְטַלִי et קְטַלּוּ remanent, ac posterior feminini quoque forma est. Verba imperfectum ā formantia conservant et producunt ā sicut in imperf., e. g. שְׁלַחֲנִי mitte me.

e) Participium.

Participia Kal et Pi"el Šere amittunt vel corripiunt (§ 69.2) et plerumque suffixa nominis, raro suffixa verbi accipiunt.

Adnot. 1. Coniugationes passivae raro in infinitivo (vel participio) suffixa adsumunt, v. g. **תִּבְרַאֲנָה** *cum iudicatur*. (De suffixis cum verbis intransitivis coniunctis v. § 85, A, 3).

Adnot. 2. Suffixum verbi nunquam habet vim pronominis reflexivi; quod cum exprimendum est, adhibentur coniugationes reflexivae, praesertim Niφ'el et Hiθpa“el.

III. De verbis irregularibus.

1. De verbis gutturalibus.

Cum una trium radicalium verbi est litera gutturalis aut **ח**, singulares quaedam formae oriuntur (§ 11). Quae ut planius describantur, verba gutturalia trifariam disperiuntur in verba primae gutturalis, verba mediae gutturalis, verba tertiae gutturalis, prout litera gutturalis aut primo aut secundo aut tertio loco est.

§ 39. De verbis primae gutturalis.

Explicatur paradigmata II: **רְמֹנָה** stetit.

1. Cum prima radicis litera est gutturalis, illae formae sunt anomalae, in quibus prima radicalis nota Š°wa instruitur. Pro Š°wa mobili enim semper Chateφ poni debet (§ 11, 1), plerumque Chateφ-Paθach, sub **ב** ante accentum Chateφ-S°γol. Quod observandum est in coniugationis Kal 2. persona plur. perfecti, infinitivo, imperativo, omnibus perfecti formis, quibus apponenda sunt suffixa.

2. Post praeformativa imperfecti Kal, perfecti et participii Niφ'el, coniugationum Hiφ'el et Hoφ'el prima radicalis Š°wa quiescenti instruitur. Quod ipsum quoque in verbis primae gutturalis plerumque Š°wa *composito* permutatur, cum praeformativa vocalem Š°wa *composito* inhaerentem adsumant. Itaque in imperfecto Kal plurima verba transitiva adsciscunt Chateφ-Paθach, verba intransitiva et nonnulla transitiva (praesertim sub **ב**) Chateφ-S°γol; perf. et part. Niφ. et perf. Hiφ. adsumunt Chateφ-S°γol; inf., imptv., imperf., part. Hiφ. Chateφ-Paθach; Hoφ. Chateφ-Kames. — Ante afformativa a vocali incipientia vocalis secundae radicalis in Š°wa mutatur, Chateφ primae radicalis ir. vocalem correspondentem (§ 11, 1 et 18, 2, c).

Š°wa quiescens vero interdum sub prima gutturali (imprimis sub **ב**) *conservatur*; vocalis tamen praeformativi ita eligitur, velut si Š°wa quiescens in Chateφ transierit, v. g. **צְבָהֵי** et **צְבָהֵי placebit ei**, **רְמֹנָה** (part. Niφ.) *desiderabilis*, **קִשְׁתָּה** *obscurabit*, **גְּפֹהָה** *se vertit*.

3. Gutturales (et נ) Dayeš forti non geminantur; quare in inf., imptv., imperf. Niφ'el Chirek praeformativi in Šere producitur (§§ 11, 2 et 17, 2, b).

§ 40. De verbis mediae gutturalis.

Explicatur paradigma III: מְקַטֵּשׁ mactavit, גָּמַבּ genuflexit, בָּנֵדִיךְ benedixit.

1. Media radicalis, cum est gutturalis (vel נ), in coniugationibus Pi“el, Pu“al, Hiθpa“el Dageš forti duplicari non potest. Quare vocalis primae stirpis syllabaे prolongatione compensativa producitur (— in —, — in —, — in —), idque ante נ semper, ante נ plerumque, ante י saepe. Alias media gutturalis virtualiter Dayeš forti implicito geminatur (et quidem נ semper, נ plerumque, י saepe) *vocalesque correptae* manent.

2. Imperativus et imperfectum Kal, saepe perfectum quoque Pi“el in ultima stirpis syllaba vocali א instruuntur (§ 11, 3; hoc Paθach imptv. et imperf. Kal ante suffixa in Kameš producitur).

3. Gutturalis pro Š°wa mobili (ante afformativa a vocali incipientia et ante suffixa) Chaṭeq adsciscit, v. g. שְׁתִּתְּךָ, שְׁתִּתְּךָ רְמַתְּךָ miseritus est tui. In imptv. Kal Š°wa mobile primae radicalis ante Chaṭeq in vocalem correspondentem mutatur, v. g. שְׁתִּתְּךָ (§ 18, 2, b).

§ 41. De verbis tertiae gutturalis.

Explicatur paradigma IV: חִלֵּשׁ misit.

In numerum verborum tertiae gutturalis non referenda sunt nisi ea, quorum ultima radicalis נ vel ת vel י est; nam נ et ת in exitu verborum positae quiescunt ideoque consonantium vim amittunt.

1. Anomalia illorum verborum regulis § 11, 3 propositis comprehenditur; inde in ultima stirpis syllaba vocales mutabiles in Paθach transeunt, e. g. יָגַבְתָּ altus erit, פָּתַח aperi. Inter vocales vero immutabiles et gutturalem in fine positam Paθach furtivum inseritur, e. g. עֲמַעַדְתָּ audiens, פָּתַח aperuit, הַרְשִׁיעַ impie egit, נְבָנָה altum esse, פָּתַח (פָּתַח) apertus.

2. Š°wa simplex ad gutturalem admittitur, cum sit quiescens; at in secunda persona fem. sing. perf. omnium coniugationum Š°wa cum Paθach permutatur, v. g. שְׁלִיחָתָה pro שְׁלִיחָתָךְ (§ 18, 1, adnot. 1). Ante suffixa נ, כ, ב, נ Š°wa mobile, quo affiguntur, sub tertia gutturali in Chaṭeq mutatur, e. g. שְׁלִיחָתָךְ misit te.

2. De verbis infirmis.

Infirma dicuntur ea verba, quorum declinatione una ex radicalibus evanescit. Ad ea dignoscenda grammatici secundum literas veteris paradigmatis פָעַל primam radicalem פ, secundam י, tertiam ל appellaverunt; unde e. g. *verbum Pe-Nun* (פ"נ) verbum est, cuius prima radicalis est פ, *verbum Lamed-He* (ל"ה), cuius tertia radicalis est ל; sed *verbum 'Ajin-'Ajin* (י"י) designat verbum, cuius secunda radicalis geminata est, e. g. סְבִבָּה (*se*) *vertit*.

§ 42. Verba נ"פ (Pe-'Aleg).

Sine paradigmate.

1. Quinque verbis, quorum prima radicalis est נ, hoc peculiare est, ut in imperf. Kal נ in Cholem quiescat; sunt autem haec: אָבֹד interiit, אָכַל edit, אָבָה voluit, אָפָה coxit.

2. Tria priora verba in ultima imperfecti Kal syllaba plerumque שׁere, interdum Paθach habent; de duobus verbis v. § 49. In prima sing., ubi duo נ concurrunt, radicalis נ omittitur; quare non נאָמֵר, sed אָמֵר scribitur. Imperfectum igitur hoc modo flectitur:

Sing.	Plur.
יָאָמֵר (אָמֵר)	יָאָמְרוּ
תָּאָמֵר	תָּאָמְרָנָה
תָּאָמֵר	תָּאָמְרוּ
תָּאָמְרִי	תָּאָמְרָנָה
אָמֵר (אָמֵר)	נָאָמֵר

3. Reliquarum formarum ratio illis verbis cum verbis primae gutturalis communis est, v. g. יָאָכֵיל, נָאָכַל, אָמֵר, יָאָחֶז.

Ad not. Inf. constr. לְאָמֵר cum praefixo ל saepissime in dicendo contrahitur; sed non contrahuntur לְאָמֵר, בְּאָמֵר etc. Verbum quoque אָחֶז prendidit in imperf. Kal habet formam אָחֶז, raro יָאָחֶז.

§ 43. Verba ז"פ (Pe-Nun).

Explicatur paradigma V: נָעַשׂ accessit.

1. Verba, quorum prima radicalis est נ, hoc *Nun* plerumque amittunt in imperativo et infinitivo constr. Kal, v. g. שְׁלַנְהָ, שְׁלַנְהָ exuite. Inf. constr. terminationem femininam תְּ- וְ- vel, gutturali occurrente, תְּ- וְ- adsumit, accentu in syllaba paenultima servato, e. g. תְּשַׁתְּderatum a נָעַשׂ accedere (cum suffixo גִּשְׁתָּו), נָעַתְּ a נָעַתְּ tangere (cum suff. גִּעְתָּו), טַעַתְּ a נָטַע plantare.

2. Nun cum additis praeformativis vocali privatur, sequenti consonanti adsimilatur, v. g. יְדָר vovebit, פְלָאָכַד adam, נְגִנָּת (Niq.) percussus est, הְבִיטָה inspexit, אֲגִיד adnuntiabo; coniugatio Hoφ'al

Kibbus pro Kames-chatup adsciscit, v. g. הָצֵב statutus est, מִצְלֶה ereptus.

Agnoscuntur haec verba, ubi praeformativa accesserunt, Daresh forti in priore duarum, quae supersunt, radicalium posito.

Adnot. 1. Inf. constr. et imptv. Kal verborum י"פ imperfect. o formantium regulares sunt, e. g. נִפְלֵל cadere, cum suff. נִפְלֵלְן. Nun non adsimilatur, cum gutturali praecedet, v. g. יְנַאֲזֵב repudiabit, יְנַחֵל possidebit, legitur tamen Niq'al נִחְמָם poenituit (§ 11, 2).

Adnot. 2. Verbi נִתְן dedit praeter anomaliam verborum י"פ hoc quoque proprium est, ut tertia radicalis נ ante ת adsimiletur, e. g. perf. 2. m. sing. נִתְּנָה pro נִתְּנָתָה et inf. תִּתְּנָתָה pro נִתְּנָתָה; cum suffixis תִּתְּנָתִי (pro נִתְּנָתִי), תִּתְּנָתֶךָ. Imperativi et imperfecti vocalis extrema est e, e. g. תִּתְּנָה (saepe תִּתְּנָה), יִתְּנָה.

Adnot. 3. Verbi לִקְחַת sumpsit prima radicalis ל eodem modo tractatur, quo נ verborum י"פ; imperfect. יִקְחַת, inf. קִחְתָּה, cum suff. קִחְתָּי, imptv. קִחְתָּה (saepe קִחְתָּה); imperfect. Hoq. קִחְתָּי; Niq'al tamen est גִּלְקָחָה.

§ 44. Verba י"פ (Pe-Jod).

Verba, quorum prima radicalis est in tres distinguuntur classes.

1. Primam classem (verba adsimilantia י"פ) ea constituunt, quorum prima radicalis pariter ac Nun verborum י"פ aut eliditur aut adsimilatur, scilicet: יִצְחַת combussit (Niq. נִצְחָת, Hiq. נִצְחָת), יִצְעַר substravit, קִצְבַּד fudit, יִצְגַּר posuit (secunda radicalis est צ).

2. Altera verborum י"פ classis (quibus י est originarium) hoc habet peculiare, ut in imperfecto Kal et in Hiq'il Jod quiescat (§ 12) in vocali praeformativi, quae illic Chirek, hic Sere est; e. g. יִטְבָּה bonus fuit, imperfect. Kal יִטְבָּה, תִּטְבָּה; Hiq'il יִטְבָּה, אִיטְבָּה, יִטְבָּה; Hiq'il יִטְבָּה, הִיטְבָּת, הִיטְבָּת; inf. const. imptv. הִיטְבָּת; perf. הִיטְבָּה, הִיטְבָּה; imperf. יִטְבָּה, יִטְבָּה, iussiv. יִטְבָּה, יִטְבָּה, cum ו consec. ו part. מִטְבָּה.

Secundam classem haec verba constituunt: יִבְשָׁה aridus fuit, יִצְרָר formavit, יִשְׁרָךְ rectus fuit, יִטְבָּה bonus fuit, יִנְקַל lamen-tatus est, יִקְרַב expergefactus est.

Adnot. Haec verba plerumque imperfectum (et imperativum) à adsciscunt. Infinitivus Kal non occurrit nisi יִבְשָׁה aridum esse.

3. Verba י"פ supra non enumerata primitus ordiebantur a Waw (י"פ) tertiamque constituunt classem. De quibus observanda sunt quae sequuntur.

Explicatur paradigmata VI: יִשְׁבָּה habitavit.

4. Imperfectum Kal dupli modo formatur.

a) In octo verbis prima radicalis Jod eliditur et Chirek praef-

formativi, ut in syllaba aperta positum, in Šere producitur; in secunda syllaba Šere ponitur aut occurrente gutturali Paθach, e. g. יִשְׁבֶּן cognoscet. Item in infinitivo et imperativo Kal ' per aphaeresim abicitur; inf. autem (ut in verbis פְּנֵן) terminationem femininam תְּנֵן sive תְּנֵנָה adsumit, e. g. שְׁבָתָה (cum suff. נְעָתִי, שְׁבָתִי); imptv. שָׁבָה (saepe שְׁבָתָה).

Octo illa verba sunt haec: יָלֹד peperit, אֲזַר exiit, דָּרְדָּךְ descendit, יִשְׁבֶּן sedet, habitavit, יִצְּרָעָם scivit, cognovit, יִחְדָּק societatem habuit, עַקְבָּר membrum luxavit, קָלְקָה (קָלְקָה vid. n. 6, adnot. 2) ambulavit.

b) In aliis verbis radicalis Jod in Chirek praeformativi quiescit, vocalis ultimae syllabae est ā. Inf. constr. et imptv. regulariter formantur.

5. In inf., imptv., imperfect. Niφ'el radicalis originaria וְ Daγeš forti geminata retinetur, v. g. inf. et imptv. הַנְּשָׁבֵב, imperfect. יִשְׁבֶּן. Item in Hiθpa"el interdum consonans וְ conservatur, e. g. הַתְּנוּעָה se manifestavit.

6. In perfecto Niφ'el et in coniugationibus Hiφ'il et Hoφ'el Waw originarium in vocali praeformativi quiescit, in perf. Niφ. et in coniugatione Hiφ. in Cholem, in coniugatione Hoφ. in Šurek, e. g. הַנְּשָׁבֵב, הַוְשִׁיב, נְוִשְׁבָה.

Adnot. 1. Nonnulla verba יְפָנֵן ad plures simul classes pertinent, v. g. יְשָׁר rectus fuit, imperfect. יְבָשָׁר et יְשָׁר aridus fuit, imperfect. Hiφ. הָלֹךְ הָזְבִּישָׁר, יְבָשָׁר, Hiφ. peperit, imperfect. יְצָר, inf. Hoφ. הָלֹךְ הָלְקָה formavit, imperfect. יְצָר וְיְצָר et יְצָר.

Adnot. 2. Verbum ivit antiquitus fuit קָלְקָה, a qua radice derivantur formae exceptis perfecto, participio, infinitivo absoluto Kal, v. g. Kal inf. constr. קָלְקָה, cum suff. לְבָתִי קָלְקָה, imptv. קָלְקָה (וְקָלְקָה), imperfect. קָלְקָה וְקָלְקָה (וְקָלְקָה), Hiφ. perf. קָלְקָה.

§ 45. Verba mediae geminatae עַיְלָה (‘Ajin-‘Ajin).

Explicatur paradigmata VII: סְבָב (se) vertit.

Verba עַיְלָה ita declinantur, ut quantum fieri potest secunda cum tertia radicali contrahatur.

Adnot. Sunt viri docti, qui doceant verba עַיְלָה, עַיְלָה, עַיְלָה primitus monosyllaba fuisse, postea vero verba עַיְלָה geminata secunda radicali triliteralia facta esse, verba עַיְלָה et עַיְלָה confirmata stirpis vocali maiorem vim accepisse.

1. Secunda cum tertia litera non contrahitur, cum vocales eius nequeunt (h. e. in inf. absol. et part. Kal) aut media radicalis duplicata est (h. e. in coniugationibus Pi"el, Pu"al, Hiθpa"el). In ceteris formis litera geminata semel tantum scribitur et Daγeš forti denotatur; unde verbi stirps monosyllaba fit. In consonante finali Daγeš forte poni non potest (§ 7, adnot. 1); illic tantum appetet,

ubi stirps afformativo praedita est, e. g. perf. Kal sing. 3. m. סָבֶה, 3. f. סָבַת.

Adnot. Verba transitiva saepe in perf. Kal non contrahuntur, e. g. בְּזִוֵּג rapuerunt, בְּזִוֵּג rapuimus. Interdum in imperf. Kal, Hiφ'il, Hoφ'al secunda radicalis primae adsimilatur, e. g. יִסְבֶּב, יִסְבֶּב (contracta ex jisboβ, jasbiβ, jøsbaβ); quae „formae aramaicae“ regulariter declinantur.

2. Stirps monosyllaba facta illa vocali notatur, quam verbi regularis eadem forma in ultima habet stirpis syllaba, e. g. סָבֶב (סָבֶב), imptv. סָבֶב (סָבֶב); excipiuntur inf., imptv., imperf. Niφ., quae Paθach pro Šere adsciscunt pro הַסָּבֶב, coniugatio Hiφ., quae Šere pro Chirek adsumit: pro הַסָּבֶב part. הַסָּבֶב.

3. Praeformativa stirpis monosyllabae, ut syllabae apertae et ante accentum positae, longis notantur vocalibus; in perf. Niφ. et in imperf. Kal verborum transitivorum ponitur Kames: imperf. קָמֵשׁ, perf. Niφ. נָסַב; in imperf. Kal verborum intransitivorum, in perf. et part. (!) Hiφ'il Šere, in ceteris formis Hiφ. Kames, e. g. imperf. Kal עַרְעַל malus erit (sed עַרְעַל franget), Hiφ. perf. הַסָּבֶב, part. הַסָּבֶב, imperf. Hoφ. Šurek: הַיְסַבֵּב (וַיְסַבֵּב); in Hoφ. Šurek: הַיְסַבֵּב.

4. Ante afformativa a consonante incipientia vocalis interponitur auxiliaris: Cholem plenum in perf., S'yol cum Joδ quiescenti (—) in imperf. et imptv., e. g. תְּוֹפְּנִינָה סָבֶבֶת et תְּוֹפְּנִינָה. Quae vocales auxiliares cum afficiantur accentu, voeales praeformativorum, Kames et Šere, ut non iam ante accentum positae, eiciuntur; Šurek tamen, quia plene scriptum est, non mutatur, v. g. Niφ. נָסַב, 2. m. s. נָסַבָּת. Eadem de causa in imptv. et imperf. Kal et in coniugatione Hiφ. corripiuntur longae stirpis vocales, quae accentu in vocalem auxiliarem amoto in syllaba acuta accentu carenti positae sunt; e. g. imperf. Kal 3. m. s. יִסְבֶּב, 2. et 3. f. pl. תְּסָבִיבָת, Hiφ. perf. sing. 3. m. הַסָּבֶב, 2. m. הַסָּבֶבָת, imperf. sing. 3. m. יִסְבֶּב, plur. 3. et 2. f. תְּסָבִיבָת.

Adnot. Eadem ratione et praeformativum et stirpis vocales mutantur, cum suffixa addenda sunt, quia tunc quoque accentus a stirpe amovetur, e. g. יִסְבֶּבָנִי; pro ū saepe ḥ ponitur, e. g. יְחִנָּנוּ miserere mei, miserebitur nostri.

5. Ad afformativa הַ—, יַ—, וַ— horum verborum contra regulam accentus non admovetur; quare ante ea afformativa, quae a vocali incipiunt, in syllaba acuta, sed accentuata vocalis stirpis longa manet, e. g. Kal imperfect. 2. f. sing. תְּתֵכְנִי; Hiφ. perf. 3. f. sing. הַסָּבֶבָה, 3. pl. הַסָּבֶבָת, imperf. 2. f. sing. תְּתֵכְנִי.

6. In coniugationibus Pi"el, Pu"al, Hiφpa"el verborum y"y media radicalis Dayeš forti duplicanda ideoque ter ponenda est. Quae

formae interdum usu veniunt (v. g. רָגַן *iubilavit*, לְלִקְדָּשׁ *maledixit*), at plerumque ita vitantur, ut producta primae syllabae vocali coniugationes *Po'el*, *Po'al*, *Hiθpo'el* formentur, quae regulariter flectuntur. Quibusdam autem verbis prima stirpis syllaba duplicatur, atque sic coniugationes existunt, quae *Pilpel* et *Hiθpalpel* dicuntur, e. g. גָּלַגְלֵל *volvit*, Hiθpalpel הַתְּגַלְגֵל *se volvit*, a radice גָּלֵל.

§ 46. Verba וְ (Ajin-Waw).

Explicatur *paradigma VIII A: קִים surgere.*

Huc ea verba pertinent, quorum media radicalis olim וְ fuisse videtur, nunc vero aut omittitur aut in vocalibus וְ vel וְ quiescit. Ad eorum proprietates explicandas plurimum iuvabit haec verba cum verbis 'Ajin-'Ajin comparare.

Adnot. Verba וְ (et וְ, § 47) semper in infinitivo citantur, in quo tres radicales apparent.

1. Verbum קִים cum verbo סַב has anomalias communes habet:

a) Radix declinatione biliteralis et monosyllaba fit.

b) Praeformativis eaedem longae vocales subscribuntur atque praeformativis verborum וְ: in imperf. קָל, in perf. נִקְּלָה, in inf., imptv., imperf. הִקְּלִיל *Kames*, in imperf. קָל paucorum verborum intrans., in perf. atque etiam in part.(!) הִקְּלִיל *Sere*, in Hoφ'el *Šurek*.

c) Loco coniugationum Pi"el, Pu"al, Hiθpa"el formantur coniugationes Polel, Polal, Hiθpolel (קִומֶם קִומֶם הַתְּקוּמֶם), quae cum formis Po'el, Po'al, Hiθpo'el verborum וְ congruunt.

d) Ante afformativa הַ, וְ, יְ a vocali incipientia, excepta coniugatione Hoφ'el, accentus in syllaba radicali persistit, e. g. קָמָה, קָמָה, at קָמָה.

e) Ante afformativa a consonante incipientia vocales auxiliares וְ in perf., וְ in imperf. inseruntur, attamen solummodo in *imperf. Kal* et in *perf. Niφ'el* et *Hiφ'il*. Quae vocales insertae cum accentum ad se trahant, vocales praeformativorum in Š°wa mobile vel Chaṭeq mutantur, e. g. imperf. Kal 3. f. pl. תְּקִימִנָה, Niφ. perf. 2. m. sing. נִקְיָמָת, Hiφ. perf. 2. m. sing. הַקִּימָת (contra perf. Kal 2. m. sing. תְּקִמָה).

Adnot. Eodem modo ante suffixa vocales praeformativorum attenuantur in Š°wa, e. g. יִשְׁבַּנִי *reducet me*, הַשְׁבִּינוּ *reduxit eum* (sed in syllaba aperta ante accentum posita שְׁמַנֵּי *posuit me*). Ante afformans גְּנָה in imptv. Kal et in imperf. Niφ. וְ vel וְ in —; in imperf. Hiφ. יְ in — mutatur, e. g. תְּקִמָה, תְּקִמָת.

2. Verba וְ in stirpe monosyllaba facta plerumque longiores habent vocales quam verba וְ:

a) Perfectum קָל habet Kameš, perf. intransitivorum nonnunquam Šere vel Cholem, v. g. קָם מַת mortuus est (מַתָּה, מַתָּה), אוֹר luxit. Inf., imptv., imperf., part. pass. קָל haben Šurek vel Cholem: inf. et imptv. בָּזָא קִים venire, veni; imperf. יְבָזָא יִקְים; part. pass. קִים; iussivus קָל Cholem adsumit, imperf. cum Waw consecutivo קָמֵשׁ-חָתָעַף, raro קִבְבָּשׁ, v. g. וְקִבְבָּשׁ, וְיִקְבָּשׁ. Part. act. קָל habet Kameš, part. verborum intransitivorum interdum Šere vel Cholem: קָם, מַתָּה, אוֹר.

b) Niq'al adsciscit Cholem, quod translato accentu in Šurek mutatur: perf. נִקְםָתָה נִקְמָה, imperf. נִקְמָה.

c) Hiq'il servat Chirek magnum: perf. הַקִּים, imperf. יְקִים, iussivus יִקְםָה, imperf. consec. נִקְמָה.

Adnot. Interdum a verbis יְנִי formae quaedam ratione aramaica i. e. prima radicali geminata derivantur, e. g. נוֹתֵן quiescere, Hiq. quietum reddidit, הַנִּתֵּן (forma aram.) posuit. — Non omnia verba, quorum media radicalis est litera נ, anomala sunt, sed in nonnullis Waw consonantis vim retinet, imprimis in omnibus, quorum ultima radicalis est ה, e. g. צָוָה, Pi. קָוָה mandavit; Pi. קָוָה exspectavit; etiam גְּלָעָה, imperf. morietur.

§ 47. Verba יְנִי ('Ajin-Jod).

Explicatur paradigma VIII B: בֵּין animadvertere.

Verborum יְנִי perf. קָל eodem modo formatur, quo verborum יְנִי. Nonnulla tamen verba in perfecto קָל vocali ה adsumpta formas efficiunt, quae videntur esse coniugationis Hiq'il abiepto praeformativo ה, e. g. בִּינְתִּי, בִּינְתִּי, רִיבְתִּתְהַבְּגָן litigas.

In infinitivo, imperativo, imperfecto קָל eiusmodi formae maxime usitatae sunt. Ceteras formas verba יְנִי eodem modo efficiunt, quo verba יְנִי, v. g. נְבָזָן, נְבָזָן. הַתְּבִזְגָּן, הַבִּין, בִּינְתִּי.

Adnot. Sunt verba יְנִי, quae formas a radice יְנִי derivatas aut non admittant aut raro, velut רִיב altercari, בִּין iudicare, שִׁישׁ laetari, שִׁתְהַבְּגָן ponere.

§ 48. Verba נְלִי (Lamed-Aleph).

Sine paradigmate.

De verbis, quorum tertia radicalis est נ, haec observanda sunt:

a) נ quiescit, quotiescumque in exitu verbi positum est. Quare Pañach ultimae syllabae in Kameš producitur. Imperativus et imperfectum קָל verborum נְלִי semper a requirunt.

b) Ante omnia affomativa, quae a consonante incipiunt, נ in perf. in Šere (excepto perf. Kal med. a, quod Kameš habet), in imptv. et imperf. in Šeγol quiescit.

c) Ante ea affomativa, quae a vocali incipiunt, נ in initio syllabae positum vim consonantis conservat; quare formae manent

regulares. Exempla sunt: קָל perf. sing. 3. m. מִצְאָה *invenit* 3. f. מִצְאָה, 2. m. מִצְאָת; imperf. sing. 3. m. אִמְצָא, plur. 3. m. אִמְצָא, 3. f. נִמְצָא. — נִפְאֵל perf. sing. 3. m. מִצְאָת, 3. f. מִצְאָה, 2. m. מִצְאָת. — הִפְאֵיל perf. sing. 3. m. הַמִּצְאָה, 3. f. הַמִּצְאָה, 2. m. הַמִּצְאָה; imperf. sing. 3. m. יִמְצְּיאָ, plur. 3. m. יִמְצְּיאָ, 3. f. תִּמְצְּאָנָה.

Adnot. נֶ quiescens interdum non scribitur, e. g. מִצְחָי *inveni*. Verba נֶ cum verbis הַלְּ proxime cognata sunt, quare formae eorum nonnunquam inter se commutantur, velut verbum קָרָה *obviam* *venit* non raro easdem habet formas, quas verbum קָרָא *vocavit*, hoc easdem, quas illud. (לִקְרָאת, inf. constr. קָל cum praefixo לְ loco adverbii adhibetur: *obviam*).

§ 49. Verba הַלְּ (Lamed-He).

Explicatur paradigmata IX: גָּלַה *revelavit*.

Verba, quorum tertia radicalis est הַ (unde nomen הַלְּ), olim erant וְלַ (quaedam וְלוֹ), quorum paucae supersunt formae, e. g. שָׁלַחֲ *quievit*, שָׁלֹוחֲ.

1. Cum הַ in exitu verbi positum est, haec observanda sunt:
 - a) הַ *quiescit* in perfectis in קָמֵשׁ: גָּלַה, גָּנָלַה, גָּלָה etc.;
in infinitivis absolutis in חִוֵּלֶם aut in שֵׁרֶת: הָגָלַה, גָּלַה etc.;
in imperativis in שֵׁרֶת: גָּלַה, הָגָלַה, גָּלָה etc.;
in imperfectis et participiis (excepto part. pass. קָל) in סֵגֶל: גָּלַה, גָּנָלַה, גָּלָה etc.;
b) in part. pass. קָל 'originarium' conservatur: גָּלוּ;
 - c) in infinitivis constructis locum consonantis הַ tenet *terminatio* זֹת: גָּלוֹת, גָּלוֹת etc.

2. Ante ea afformativa, quae a consonante incipiunt, loco literae הַ restituitur 'originarium, quod quiescit in *perfectis* in Chirek aut in שֵׁרֶת (in קָל in Chirek, in פְּעַל et הְוַעַל in שֵׁרֶת, in ceteris coniugationibus vel in Chirek vel in שֵׁרֶת), in *imperativis* et *imperfectis* in סֵגֶל, e. g. תְּגַלֵּית, הָגָלִית, תְּגַלֵּינה, הָגָלִינה.

3. Ante ea afformativa, quae a vocali incipiunt, הַ evanescit, e. g. גָּלוּ, גָּלוּת. In 3. f. sing. perfecti (omisso הַ) antiqua terminatio feminina תְּ— apponitur (*gālāt*). Haec tamen forma nisi ante suffixa (cf. n. 5) immutata manere non solet — rarum exemplum legitur Lev. 25, 21 וְעַשֵּׂת *et faciet* — sed augetur terminacione feminina posteriore הַתְּ, e. g. גָּלוּתָה.

4. In iussivo et imperfecto consecutivo omnium coniugationum plerumque abicitur (per apocopen) הַ cum סֵגֶל, cui formae nomen datum est *imperf. apocopatum*; item formatur interdum *imperativus apocopatus* omisso הַ cum שֵׁרֶת, e. g. Niφ. פִּילְגָּל a גָּלוּת a צְוָה *iube*. Qua ratione cum in coniugationibus Kal et

Hiq'il formae oriuntur trium consonantium, unius vocalis, ad formandam novam syllabam plerumque vocalis auxiliaris *S'gol*, occurrente gutturali *Paθach* inseritur, e. g. imperfect. Kal **וְגַלְהָ** apoc. **וְגַלְלָה** (pro **וְגַלְלָה**); שָׁאָה *vidit*, iussivus Kal **וְשָׁאָה**; שָׁחָה *fecit*, imperfect. Kal **וְשָׁחָה**, cum Waw consec. **וְשָׁחָה**; נִצְחָן *et castra posuit*.

Adnot. 1. Vocalis auxiliaris hic illic omittitur, v. g. **וְיִפְרֹחַ** *et deceptus est*, **וְיִפְרֹחַ** *dilatet*, **וְיִרְחַ** *subiciat*.

Adnot. 2. Chirek praeformativi in imperfect. apoc. Kal, quia inserta vocali auxiliari in syllaba aperta positum est, saepe in Šere producitur (§ 17, 2, a) v. g. **וְיִרְאָה** *videat*, **וְיִתְפְּלַעַן** *et se vertit*. Interdum etiam vocali auxiliari non posito (in syllaba bis clausa) Chirek in Šere producitur, v. g. **וְיִקְרַבֵּן** *et flevit*. Ante נ nonnunquam pro Chirek ponitur Paθach, e. g. **וְיִרְאָה** *et vidit* (eadem forma coniugationis Hiq'il significat: *et fecit, ut videret; ostendit*).

Adnot. 3. Praeformativa imperfect. et imptv. apoc. Hiq'il *S'gol* pro Paθach adsumunt, v. g. **וְיִגְלַל** (pro **וְיִגְלַל**) *et in exsilium duxit*, **וְהַרְחַף** (pro *harp.* **הַרְחַף**) *cessa, desine, תְּרַבֵּב* (pro *harb.* **תְּרַבֵּב**) *multiplica*. Cum verbum simul est primae gutturalis, in Kal et Hiq'il saepe eaedem oriuntur formae, e. g. **וְעַלְהָ** *ascendit*, imperfect. Kal et Hiq'. **וְעַלְהָ**, imperfect. consecut. **וְעַלְלָה**, Kal: *et ascendit*, Hiq': *et sursum duxit, immolavit*.

Adnot. 4. Imperfecta Kal verborum **וְיִהְיֶה** *fuit* et **וְיִהְיֶה** *vixit* sunt et apoc. **וְיִהְיֶה** (pro **וְיִהְיֶה**) et **וְיִהְיֶה** (pro **וְיִהְיֶה**) in pausa; **וְיִהְיֶה** (pro **וְיִהְיֶה**) cum ו consec. *et erat*, cum ו copulat. **וְיִהְיֶה** *et sit*.

Adnot. 5. Verbum **וְשָׁחַחַ** *flexit* loco Hiq'pa^{el} formam habet Hiq'pa^{lel}; ultima enim radicalis duplicatur, priore tamen loco pro ה appears originarium ל, e. g. **וְשָׁחַחַה** *se inclinavit, adoravit*, imperfect. 3. m. sing. **וְשָׁחַחַה**, apoc. **וְשָׁחַחַה** *pro* **וְשָׁחַחַה**, 3. m. pl.

5. Cum suffixa apponenda sunt, ו cum vocali sua eliditur, e. g. עֲנָנוּ (sed non contrahitur in 'anō) *exaudivit me, eum*. In 3. f. sing. perf. suffixa terminationi primitivae תְּ affiguntur, e. g. עֲנָנוּ. In 3. m. sing. et 3. plur. perf. Kal Kameš ante accentum positum non eliditur, e. g. **רָאַתִּי** (sed **רָאַתִּי**).

§ 50. De quorundam verborum proprietatibus.

1. Nonnulla verba propter radicalium suarum naturam duplificem aut triplicem anomaliam exhibent.

Verbum **נִכָּה** est simul **וְהַפְּנִים** et **וְלַהֲ**, unde de tota radice subinde nil restat nisi כ; Hiq. **הַבְּהָ** *percussit*, impf. **וְבְהָ**; **וְבְהָ**, imptv. **הַבְּהָ**; inf. constr. **הַכּוֹת**.

הַטְּמַה *extendit, inclinavit* (**וְהַטְּמַה** et **וְלַטְּמַה**), impf. **וְטַמֵּה**, imptv. **וְטַמֵּה**, inf. constr. **הַטְּמַה**.

וְיִהְיֶה *fuit* (prim. gutt. et **וְיִהְיֶם** (**וְהַיְתֶם**)), impf. **וְיִהְיֶה**, iuss. **וְיִהְיֶה** (**וְיִהְיֶה**); eodem modo flectitur **וְיִהְיֶה** *vixit*.

נִשְׁאָה *elevavit, portavit* (נִשְׁאָה et נִשְׁאָה), impf. נִשְׁאָה, imptv. נִשְׁאָה, inf. נִשְׁאָה שְׁאַת (לְשְׁאַת). **יֹצֵא** *exit* (יֹצֵא et יֹצֵא), inf. יֹצֵא, imptv. יֹצֵא, impf. יֹצֵא. **וְזָה** (זָה פִי) *יהודה laudavit, impf. יהודה docuit,* imptv. יְזָה. **וְרָה** *iecit, Hiq. הָרָה docuit, impf. הָרָה peperit, פֶרֶה fi'it.*

2. Verba irregularia eiusdem radicis interdum in variis classibus inveniuntur et secundum varia paradigmata flectuntur aut eadem aut diversa significatione, v. g. **גָּדָד**, **גָּדָד fugit, frangere,** **פָּרָא** et **פָּרָה peperit, פָרָה fi'it.**

3. Aliquot verba in certis tantum formis adhibentur et verbis cognatis supplentur. Quae dicuntur verba defectiva, v. g. **טוֹב bonum esse, impf. יִטְבֶּה יִנְרַב;** *timuit, impf. גָּרַב יִגְּרַב* (גָּרַב).

§ 51. De verbis infirmis recte distinguendis.

Cum sublatis afformativis et praeformativis radix superest duarum consonantium, verbum subesse agnoscitur aut יְנִפְעָל, aut יְנִפְעָל, aut יְנִפְעָל, aut יְנִפְעָל, aut יְנִפְעָל.

1. Verba יְנִפְעָל eo cognoscuntur, quod prior duarum, quae supersunt, consonantium Dayeš forti notata est (cf. tamen § 7, adnot. 2). Duabus igitur radicalibus נ anteponendum est, ut verbum in lexico reperiatur. Quodsi sub litera Nun non appareat, suspicandum est latere verbum יְנִפְעָל adsimilans; perraro cogitandum est de verbo יְנִפְעָל (§ 45, 1, adnot.).

2. Verba יְנִפְעָל (2. et 3. classis) radicem monosyllabam in inf., imptv., imperf. Kal et Hiq'il ostendunt; quae formae facile cognosci possunt ex punctatione (ē vel ī vel ī in praeformativo Kal, ē, ô vel ô in praef. Hiq'il). Inf. constr. Kal saepe in נִפְעָל (נִפְעָל) desinit. Cavendum est tamen, ne verba יְנִפְעָל cum verbis יְנִפְעָל confundantur.

3. Verba יְנִפְעָל et יְנִפְעָל facillime confundi possunt cum verbis יְנִפְעָל in imptv. et imperf. Cognoscuntur autem verba יְנִפְעָל vocali praeformativi Kameš vel Šere, Dayeš forti secundae radicalis et vocalibus auxiliaribus יְנִפְעָל et יְנִפְעָל. Deinde verba יְנִפְעָל et יְנִפְעָל confundi possunt cum verbis יְנִפְעָל; attamen verborum יְנִפְעָל propriae sunt vocales longae praeformantium et radicum.

4. Verba יְנִפְעָל et יְנִפְעָל cum verbis יְנִפְעָל confundi possunt; in multis autem formis verba יְנִפְעָל et יְנִפְעָל cognoscuntur longioribus stirpis vocalibus (§ 46, 2), verba יְנִפְעָל Dayeš forti secundae radicalis, vocalibus auxiliaribus יְנִפְעָל et יְנִפְעָל.

5. Multae formae verborum לְהָ conspicuae fiunt regulari praeformativi et primae stirpis syllabae formatione, cum litera נ sine ulla stirpis mutatione ante affomativa a vocalibus incipientia

elidatur. Formae imperativi et imperfecti apocopatae usu frequenter facile cognoscentur vocalibus Chirek, Sere, Paθach praeformativorum.

Adnot. Regulae de verbis distinguendis his versibus continentur:

Abice serviles, et tres si forte supersint,

Radicem vocis noveris esse tuae.

Sin tantum remanere duas conspexeris, adde

ג vel ח fronti, י vel ו medio,

נ vel נ postpone aut conduplicato secundam:

Prodibit radix hinc genuina tibi.

Unica si restat, ג vel י addito fronti,

נ fini: radix inde petita venit.

C. De nomine.

§ 52. De nominum formatione, genere, numero.

1. Plurima nomina ad instar verborum e radice derivata ternas habent consonantes binasque vocales. Eiusmodi nomen appellatur *nomen nudum*. Sin autem ad nomen formandum radici literae quaedam aut antepositae sunt aut postpositae, oritur *nomen auctum*. Nominibus derivandis inserviunt literae נ, נ, י, י, מ, ג, ת, quae literae serviles vel a voce memoriali נָמְנָה literae heemanticae dicuntur.

2. Nomen aut masculini aut feminini generis est. Neutrius quod dicitur generis propria forma non invenitur. Masculinum peculiari terminatione non utitur, feminine terminationibus נ— et נֶ— (rarius י—, יֶ—, ת—, תֶ—). Neque tamen omnia feminine una ex his terminationibus instructa sunt.

3. Praeter singularem et pluralem numerum Hebraei dualem quoque peculiari terminatione exprimunt; qui tamen in usu non est, nisi ad significandas res, quae natura binae sunt, velut oculos, manus, etc.

4. Substantiva et adiectiva easdem habent formas. Femininum adiectivorum formatur apposita terminatione נ—, e. g. בּוֹן bonus, טּוֹבָה bona. Non adest forma specialis comparativi aut superlativi (v. infra § 83, A et B). Pariter adverbiorum a substantivorum forma non differt.

§ 53. De nominum casibus.

Hebrei olim nominativum, genetivum, accusativum significabant terminacionibus *u*, *i*, *a*; nonnulla huius declinationis indicia adhuc exstant (v. infra n. 3; § 54, adnot.). Postea autem *casus nominum* alio modo exprimebantur.

1. Dativus formatur praefixa praepositione לְ. Ea vero nominum relatio, quae in lingua latina ablativo designatur, ab Hebrais praepositionibus בְ (per) et מִן (ab) exprimitur. Si nomen articulum habet, antepositis literis לְ et בְ litera ה omittitur atque praepositio vocalem articuli adsumit, e. g. דָבָר verbum, dat. לְדָבָר; תֹּוֹרָה verbum, dat. בְּתֹרָה vis, הַעֲזָרָה vi. Praepositio מִן articulum intactum patitur.

Adnot. שָׁוָא mobile praepositionum לְ, בְ ante שָׁוָא aliud in i mutatur (qui escit in i), ante Chatəφ autem in vocalem correspondentem, e. g. לְשָׁלְמָה Salomoni, בְּחַלֵּי (bəch̥l̥i) in morbo, בְּיַרְיחֹו in Jericho. Ante syllabam accentuatam (imprimis ante inf. constr.) praefixa saepe קָמֵשׁ adsciscunt, e. g. לְבָטֵחַ in securitate (לְרָכֶת ad descendendum).

מן non est particula separata nisi ante articulum, e. g. מִן־הָאָרֶץ e terra (sed scribitur quoque מִהָּאָרֶץ). Alias plerumque מִן cum nomine sequenti coniungitur et Nun primae consonanti adsimilatur (מִן), ante gutturales et ר semper fere adhibetur forma מִן; cum litera Jod שָׁוָא mobili ornata (י) coalescit in מִי, e. g. מִבֵּית e domo, מִן־אָדָם ab homine (sed מִחִינָּה foris), מִיהוּדָה e Juda. De nominibus divinis nota: בְּאֱלֹהִים (pro מִאֱלֹהִים), לְאֱלֹהִי, בְּאֱלֹהִי, sed מִאֱלֹהִים.

2. Accusativus aut simplici nominis forma exprimitur aut, cum nomen aliquo modo definitum est, praepositione אֶת sive אֲתָה, v. g. אֶת־הָבָרֶךָ vel אֶת verbum sive rem, אֶת־הָאִישׁ virum, אֶת־הָאִישׁ David, אֶת בֶּןְךָ filium eius.

3. Vetusta accusativi terminatio הַ ad significandum locum (ubi) vel directionem (quo) saepe retinetur; hoc *He locale*, quod dicitur, nunquam accentuatur, v. g. הַבְּיִתְהָ domum (a בֵּית), אֲרֹצָה בְּיִתְהָ terram (ab אָרֶץ vel בְּבָלָה Babylonem vel Babylone).

§ 54. De statu constructo (genetivo).

Nomen ab alio nomine pendere Hebrei aliter atque nos designant. Non enim nomen rectum, quod nobis genetivus est, mutant, sed nomen regens; hoc enim omissio accentu cum nomine recto in unam quasi vocem cogitur, v. g. דבר יהוה verbum Domini, כָּל־הָעָם universitas populi, יָם־מִלְחָמָה mare salis (cf. germanicum „ein (das) Stück Brot“). Quae sic exoritur nova nominis regentis forma, status constructus dicitur, cum primitiva nominis forma status absolutus nominetur. Plerumque status constructus vocalibus brevior est, nominibus multis tamen in utroque statu est eadem forma, sed nunquam statui constructo articulus praefigitur, v. g. סִימָן equus, מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל סִימָן rex Israelis.

Adnot. Interdum ad genetivum designandum primitiva terminatio הַ retenta est, e. g. secundum ordinem Melchisedech; perraro occurrit litera compaginis ה, e. g. חַיָּתָה אָרֶץ animalia terrae.

§ 55. Quatenus nomina masculina ad formandum statum constructum mutantur.

Paradigmata XII et XIII, 1.

1. Nomina non pauca, quae in radice vocales immutabiles habent, in formandis statu constructo, numeris et plurali et duali (genere feminino adiectivorum), necnon ante suffixa apponenda prorsus immutata manent (cf. paradigm. XII).

Kameş autem et Sere, quae in duabus ultimis syllabis vel saltem in altera earum inveniuntur, vario modo mutantur; cuius mutationis regulae generales sunt hae duae:

a) Si accentus uno loco promovetur, ā et ē in secunda ante accentum syllaba in Š^owa mutantur; in syllaba autem aperta ante accentum ā et ē immutatae manent; in syllaba denique clausa (ante בָּם et בְּן) in Paθach abbreviantur.

b) Si accentus duobus locis promovetur, ā et ē syllabae ante accentum paenultimae in Š^owa vertuntur; sin autem tertio loco ante accentum aliud Š^owa iam invenitur, hoc in ī vel (sub gutturalibus) in vocalem correspondentem transit. Simili modo ā et ē mutantur, cum in statu constructo accentus principalis in vocem sequentem transilit.

2. Ad statum constructum formandum Kameş et Sere ultimae nominum syllabae (clausae et accentu parentis) in Paθach abbreviantur, paenultimae autem syllabae in Š^owa mutantur, e. g. בְּרִי verbum, stat. constr. בְּרִי; בְּנִי senex, stat. constr. בְּנִי. Gutturales hic quoque non simplici, sed composito Š^owa ornantur, e. g. חַצֵּר atrium, stat. constr. חַצֵּר, אֲנָתָּה ramus, stat. constr. אֲנָתָּה.

Ad not. Sere ultimae syllabae participiorum in stat. constr. non mutatur (cf. § 69); item Sere retinetur in nonnullis nominibus, praesertim in monosyllabis, e. g. עֲקָב calcaneum, stat. constr. עֲקָב; עֲדָע testis, stat. constr. עֲדָע. Interdum etiam Kameş immutata manet, e. g. אֲבָצָץ exercitus, stat. constr. אֲבָצָץ (א quiescens!).

§ 56. De plurali masculinorum.

Pluralis masculinorum formatur apposita terminatione מִן.— (raro יְנִין—) ad statum constructum sing., v. g. פְּקִידָה praepositus, stat. constr. פְּקִידָה, plur. פְּקִידִים. Si vocalis ultimae syllabae propter statum constructum correpta erat (§ 55), (in syllaba aperta ante accentum) rursus producitur aut in Kameş aut in Sere (§ 17, 2, a), e. g. בְּרִי, stat. constr. בְּרִי, plur. בְּרִים, בְּרִי, stat. constr. בְּרִי, plur. בְּרִים.

§ 57. De duali.

Dualis formatur adposita ad stat. constr. sing. terminatione יְ-ים, e. g. קָנַף *ala*, stat. constr. קָנַפִּים, dual. בְּנַפִּים.

§ 58. De statu constructo pluralis et dualis.

Forma status constructi in plurali et duali masculinorum eadem est. Formatur enim mutata terminatione יְ-ים vel יְ-יְם in יְ-יְם. Cum accentus in vocem sequentem transeat, Kameš et Šere syllabae paenultimae eliduntur; e. g. מְשֻׁפְטִים *iudicia*, stat. constr. מְשֻׁפְטִי. Quod si duo Šwa in nominis initio concurrunt, prius in Chirek mutatur, sub gutturalibus autem in vocalem correspondentem, plerumque in Padach (§ 18, 2), e. g. חֶבְרִי, plur. חֶבְרִים, stat. constr. חֶבְרִי; atrium, plur. stat. constr. חֶצְרִים. Alia quoque nomina in stat. constr. plur. vel dual. ā loco i adsumunt, e. g. קָנַפִּים *alae*, stat. constr. קָנַפִּי.

§ 59. Quomodo nomina feminina mutentur.

Paradigma XIII, 2.

1. In statu constructo nominum femininorum terminatio הַ- vertitur in תַּ, e. g. מֶלֶכֶת *regina*, regina Aegypti; Kameš et Šere in syllaba paenultima mutantur in Šwa, e. g. עַזְתָּה *consilium*, stat. constr. עַזְתָּ. Šwa in syllaba antepaenultima mutatur in Chirek, ante Chateφ autem in vocalem correspondentem (§ 18, 2, *a* et *b*), e. g. אַזְקָה *iustitia*, stat. constr. אַזְקָתָה; וְעַקְתָּה *clamor*, stat. constr. וְעַקְתָּ; אֲדֹמָה *terra*, stat. constr. אֲדֹמָתָה. Terminaciones femininae תַּ, וַ-תַּ, וְ-תַּ in statu constructo immutatae manent, v. g. מֶלֶכּוֹת *regnum* Chaldaeorum.

2. Pluralis nominum femininorum formatur terminatione הַ- in וְ-תַּ mutata, e. g. שְׂנָה *annus*, plur. שְׂנָות; quod si nomen singulare terminationem femininam non habet, וְ-תַּ simpliciter adiungitur, e. g. בְּנָי *palma manus*, plur. בְּנָיות.

3. Status constr. plur. retinet terminationem וְ-תַּ, Kameš vero et Šere paenultimae syllabae eiciuntur, e. g. שְׂנָות, stat. constr. שְׂנָות. Šwa vel Chateφ antepaenultimae syllabae in Chirek vel in vocalem Šwa compositi mutatur, e. g. אַזְקָות, stat. constr. אַזְקָות; וְעַקְתָּות, stat. constr. וְעַקְתָּות.

4. Dualis e statu constr. singularis formatur apposita terminatione יְ-ים; vocalis syllabae apertae ante accentum positae producitur, e. g. שְׂפָה *labium*, שְׂפָתִים *ambo labia*. Qua ex forma status constructus formatur sicut masculinorum (§ 58): שְׂפַתִּי.

5. Si cui nomini praeter terminationem **הִ** altera quoque est **תִּ**, forma **תְ** ut stat. constr. usurpatur, ex altera autem mutato **הִ** in **וֹתִ** pluralis formatur. Haec regula imprimis de feminino participii activi Kal valet. v. g. קָטַל necans, fem. et קָטְלָת, stat. constr. fem. semper קָטְלָת, plur. קָטְלוֹת; regnum, stat. constr. מֶמְלָכָה, plur. מֶמְלָכּוֹת.

Adnot. Nonnulla feminina in plur. terminationem masc. **D'**— et nonnulla masc. formam plur. fem. **¶** habent. De quo vide lexica.

§ 60. De adiungendis suffixis

1. Suffixa alia habet nomen singulare, alia nomen plurale. Suffixa pluralis distinguuntur a suffixis singularis eo, quod literam ' ante se habent; excipitur prima persona sing., cuius suff. plur. vocali Paθach punctatur: '—. Praeterea distinguuntur suffixa levia et gravia. Gravia suffixa sunt ea, quae clausam efficiunt syllabam, i. e. סָבָב, קָרְבָּן et מָנָה, נָמָן.

2. Suffixa nominis genetivum designant ideoque statui constructo adiungenda sunt.

a) Ante levia suffixa singularis vocalis longa status absolutus restituitur, quia in syllaba aperta ante accentum posita est. Suffixa autem gravia ultimam radicis consonantem non ad se attrahunt, quare ultima radicis syllaba clausa et brevis manet, e. g. **דָבָרֶךְם** *d^əbär-χém*, **זָקָנֶךְם** *z^əkän-χém*.

b) Ante suffixa pluralis levia nomina masculina in ultima stirpis syllaba, quae est aperta et ante accentum posita, longas radicis vocales adsciscunt; in paenultima autem syllaba, si mutabilem habet vocalem, Š^awa ponitur. Ante suffixa pluralis gravia status constructus plur. non mutatur.

Nomina feminina omnia pluralis suffixa ad stat. constr. plur. adsumunt; itaque pluralis dupli modo (terminatione וֹת et forma suffixorum plurali) significatur; pro 3. persona plur. tamen suffixa singularis apponuntur, e. g. חֲקָוֶתָם, חֲקָוֶתֵן *leges eorum, earum* (postea etiam חֲקָוֶתִים).

c) In duali suffixa pluralis cum stat. constr. coniunguntur; attamen ante suffixa levia ponuntur Kames et Š^owa sicut in plurali, e. g. labia, stat. constr. שְׁפַתִּי, שְׁפַתִּים, שְׁפָתִים.

Adnot. Eodem modo ac nomina triliteralia monosyllaba quoque quaedam tractantur; v. g. יָד manus, stat. constr. יָדָם (plur. יָדּוֹת, stat. constr. יִדּוֹת), dual. יְדַיִם, stat. constr. יְדֵיִם sanguis, stat. constr. דָמֶךְ; לְמָם, stat. constr. יְמָם nomen, stat. constr. שֵם vel שֵׁם plur. דָמְכָם; plur. דָמִים שֵם nomen, stat. constr. שְׁמוֹת שְׁמָךְ (in pausa שְׁמָךְ); plur. שְׁמוֹת עֵץ arbor, stat. constr.

עֲצֵי; plur. עֲצִים, stat. constr. עַצֵּי. רָע amicus, stat. constr. רָע; plur. רָעִים, stat. constr. רָעֵי (§ 55, 2, adnot.).

§ 61. De nominibus segolatis.

Paradigma XIII, 3.

1. Leges peculiares vigent de *nominibus segolatis*. Stirpes enim horum nominum (abiecta terminacione nominativi originaria *u*) olim monosyllabae erant in duas consonantes exeuntes, velut קְטַל, קְטַל, קְטַל (קְטַל). Sed facilioris pronuntiationis causa (§ 18, 1) plerumque adsumpta est vocalis auxiliaris *S'yal* vel occurrente gutturali *Paθach*. Quare cum syllaba stirpis aperta fiat, vocalis radicis producitur et saepe mutatur; ideoque formae typicae nominum segolatorum nunc sunt לְקָנָה, לְקָנָה, לְקָנָה, concurrente autem gutturali פְּעַל, פְּעַל, פְּעַל; anterior syllaba cum accentu pronuntianda est.

Quod si litera quiescibilis adest, formae efficiuntur, ut רֵיחַ spiritus, יְתִיר oliva, פְּרִיךְ fructus (§ 65, 66). Cum secunda litera radicalis eadem est ac tertia, vocalis auxiliaris non admittitur, sed duae consonantes aequales semel tantum scribuntur, et cum consonans finalis *Dageš* forti non possit notari, radicis vocalis plerumque producitur, v. g. מֵרֶם mare pro מֵרֶם; אֶמֶר mater pro מֵמֶר; הַלְּex lex pro הַלְּex (§ 67).

Ad not. In pausa vocalis ā (vel ē) formae לְקָנָה plerumque in ā prolongatur, e. g. אַרְצָה terra, in pausa אַרְצָה (etiam cum articulo semper אַרְצָה); alia tamen nomina, e. g. מֶלֶךְ rex, צְדָקָה iustitia, in pausa non mutantur.

2. Omittitur autem vocalis auxiliaris, priscaeque formae punctionatio unā vocali in radice posita plerumque rursus apparet, cum ad nominis exitum additamentum aliquod accessit. Itaque adiciendis plerisque suffixis prisca forma inservit; exceptiones quasdam vide in § 63.

Ad not. Ante additamenta adposita interdum ā in ī acuitur (צְדָקָה iustitia, צְדָקָה); sub gutturalibus ex ī saepe fit ē (עַזְרָה auxilium, עַזְרָה). — Forma monosyllaba interdum immutata producta aliquotiens vocali, e. g. גִּיאָ vallis, חַטָּאת peccatum, טַשְׁךְ veritas, אַוְשָׁה vanitas.

§ 62. De nominum segolatorum numeris et statibus.

1. Forma status constructi eadem est ac status absoluti, e. g. מֶלֶךְ rex, stat. constr. מֶלֶךְ; סִפְר liber, stat. constr. בְּקָר matutinum, stat. constr. בְּקָר.

2. Omnes formae segolatae in plurali Šewa mobili et Kameš notatae sunt, e. g. מְלָכִים, סְפָרִים, בְּקָרִים. In nominibus, quorum radices vocalem habent *o*, etiam sub literis, quae non sunt gutturales,

interdum scribitur Chaṭeφ-Kameš vel Kameš-chatuφ, e. g. קָדְשִׁים (kōdašim) et קָדְשִׁים (kōdašim) sanctuaria (קָדֵשׁ (kōdesh) (שָׂרָשִׁים (šorašim) radices (§ 4, adnot. 3).

Status autem constr. plur. a prisca forma derivatur omisso tamen Dayeš leni, e. g. מַלְכִי (non malkē), קָדְשִׁי סָפִרִי (non ḥadashim) conturbationes).

3. Terminations *dualis* formae primitivae adponuntur, e. g. אֹנוֹת aures, stat. constr. אֹנוֹת aures.

§ 63. Suffixa segolatis adicienda.

Suffixa singularis priscae adiciuntur formae, v. g. liber meus, sanctitas vestra, גָּדוֹלָה magnitudo eius. Ante suffixa pluralis levia stirps Š°wa mobile et Kameš adsciscit, gravia vero suffixa pluralis ad stat. constr. plur. adponuntur, e. g. סָפִרִי libri mei, מֶלֶכִים reges vestri. In duali denique suffixa pluralis cum forma primitiva coniunguntur, e. g. אֹנוֹת aures eius, אֹנוֹת aures vestrae.

§ 64. De segolatis, quae gutturales continent.

Paradigma XIII, 4.

1. Si media aut ultima formae segolatae consonans est gutturalis, non S°yol, sed Paθach auxiliare adsumitur; sin autem prima radicalis vocali Paθach instructa et media consonans est gutturalis, in prima syllaba Paθach immutatum manet, e. g. נָעַר puer (sed עֲרוֹם semen). Si נ est consonans finalis, S°yol conservatur, e. g. דָּשָׁה viride.

2. Suffixa adiciuntur secundum leges § 63. Attamen sub media gutturali etiam loco Š°wa quiescentis ponitur Chaṭeφ, quod sequente alio Š°wa in vocalem correspondentem mutatur, e. g. נָעָרִי, נָעָרָה; פָּעָלָה, פָּעָלָךְ.

§ 65. De segolatis a radicibus לְהָ derivatis.

Paradigma XIII, 5.

1. Si ex verbo לְהָ nomen segolatum formatur, saepe pro ה retinetur prisca radicalis ', e. g. פְּרִי fructus de פְּרָה fructuosus fuit, חְלִיה morbus a חְלִי morbo laboravit; at interdum tertio loco ה positum est, e. g. גַּעַת amicus, חַזְתָּה vates (§ 69, 3).

2. Si tertia radicalis nominis segolati est ', vocalis Chirek accentu praedita adsumitur; vocalis vero primae syllabae in Š°wa vel Chaṭeφ mutatur, e. g. ex פְּרִי (in pausa), ex fit חְלִי, ex אֲרִי leo fit חְלִי (in pausa), ex אֲרִי (in pausa).

Suffixa singularis etiam hic stirpi (פְּרִי, פְּרָה) adiunguntur; sed ו stirpis ante ה, בְּ in è mutatur, e. g. פְּרִיךְ (in pausa tamen

(פְּרִיכָּה). In statu constructo pluralis dualisque et ante suff. plur. gravia Kameš sub secunda radicali non eliditur.

§ 66. De segolatis a radicibus יְיַ וְיַ derivatis.

Paradigma XIII, 6.

1. Cum in nominibus segolatis (derivatis a verbis יְיַ) media radicalis est *Waw*, plerumque *S'yal* auxiliare adsumitur, vocalis ā primae syllabae in ā prolongatur, *Waw* vera consonans manet, e. g. ex מֹתֶת fit מֹתָת *mors*, ex פְּנִקָּה fit פְּנִיקָּה *medium*. In nominibus mediae radicalis *Jod* (derivatis a verbis יְיַ) vocalis auxiliaris *Chirek* inseritur, ā brevis manet, e. g. ex זִיתָתִּי fit זִיתִי *oliva*, ex בֵּיתָתִּי fit בֵּית *domus*.

2. In statu constructo et ante omnia additamenta litera semi-vocalis cum vocali radicis coalescit, e. g. מֹתִית, מֹתִית. Hic illic tamen in *plurali* יְיַ et יְיַ verae manent consonantes, vocali Kameš et Š'wa praecedenti instructae, e. g. עַלְיָן *fons*, plur. עַלְיָנּוֹת (stat. constr.), שְׂעִירָה *hircus*, plur. שְׂעִירִים, שְׂעִירָה *via*, plur. שְׂעִירִים. In aliis nominibus vicissim iam in statu *absoluto singularis* יְיַ et יְיַ in vocalibus homologenis quiescunt, e. g. רַיְתִּי *flagellum* pro שְׂוֹטֵת, שְׂוֹטֵת *spiritus* pro רַיְתִּי (§ 12, 2); חַיְקָה *sinus*.

§ 67. De nominibus monosyllabis a radicibus יְיַ derivatis.

Paradigma XIII, 7.

Nomina (a radicibus יְיַ deducta), quorum secunda consonans eadem est ac tertia, sunt monosyllaba (§ 61, 1), v. g. יָם *mare*; מָאָת *mater*, יָרָב *robur*; quotiens additamento augentur, in consonante finali Dayeš forte accipiunt correpta vocali, v. g. יָמָתוֹת, אֲמָתוֹת, יָמָתוֹת (שְׁנִים, אֲמָתוֹת, יָמָתוֹת, יָמָתוֹת *dens*), ante Š'wa ō corripitur in ö, חַקְקָה *lex*).

Adnot. His addenda sunt: a) pauca quaedam nomina, quae adsimilato *Nun medio* monosyllaba evaserunt, velut הַר *ira* pro הַרְגָּלָה, unde אֲרָפִי; b) quaedam nomina triliteralia, quorum consonans finalis duplicatur, v. g. גַּמְלָל *camelus*, גַּמְלָלִים.

§ 68. De segolatis femininis.

Paradigma XIII, 8.

1. Terminatione fem. הַ— saepe ex segolatis masculinis nomina feminina formantur, e. g. מֶלֶךְ *rex*, אֶלֶכֶה *regina*. In singulari vocalis stirpis ubique retinetur; in plurali autem eodem modo mutantur vocales atque segolatorum masculinorum; cuncta tamen suffixa pluralis (ut omnium femininorum) statui constructo plur. adiunguntur, v. g. מֶלֶכּוֹת, stat. constr. מֶלֶכִים, מֶלֶכּוֹת (ut מֶלֶכִים, מֶלֶכּוֹת); sed etc.

2. Terminatio fem. נָ־־ָ (occurrente gutturali תָ־־ָ) formas efficit, quarum finis per se est forma segolata; unde in singulari omnino ut segolatae tractatur, v. g. אֶגְרָתָה epistola, אֶגְרָתָכֶם, אֶגְרָתָנוּ, תִּזְכַּת correctio. Pluralis autem discrepat, ut paradigma docet. Nonnulla nomina in stat. absol. consuetam feminini terminationem habent, in stat. constr. autem terminationem segolatam adsumunt; e. g. מֶמְלָכָה regnum, stat. constr. מֶמְלָכָת (§ 59, 5).

§ 69. De formis participialibus.

Paradigma XIII, 9 et 10.

1. Participia vera nomina sunt ac saepe usu loquendi in substantivorum naturam abierunt.

2. Participia קַל, פִּיל, הַיְתָהֵל in statu constr. sing. immutata manent, accendentibus autem additamentis שֶׁרֶת ultimae syllabae in שֹׁwa (vel Chatəφ), ante גּ, בּ, כּ in שֹׁיְל (interdum in Chirek) mutatur, e. g. שָׁמֵר custos, שָׁמַרְיִ custos meus, שָׁמַרְךָ custos tuus, אִיבְּכָם hostis vester.

3. Participia verborum לְהָ ante additamenta apocopantur, i. e. הַ— abicitur, e. g. רָאֵה *vates*, plur. מְרָאִים *aspectus*, cum suff. 3. m. s. (semper הַ—) מְרָאֶה (—הַ—), cum suff. 3. f. s. (saepe הַ—) מְרָאָה. In statu constr. S^oγol in Sere producitur, e. g. מְרָמָה *vates fraudis*, i. e. *vates fallax*.

4. Participia verborum יְיָ et יְיָ et in statu constr. et in forma feminina קָמֵשׁ aut שָׁרֵךְ retinent, v. g. קָמֵשׁ, מִתְקָמֵשׁ; fem. קָמַה, מִתְקָמַה; stat. constr. קָמֵשׁ, מִתְקָמֵשׁ.

§ 70. Index substantivorum anomalorum.

1. אָבִי *pater*; stat. constr. אָבִי, cum suff. levi, cum suff. gravi אָבּוֹת. Plur. אָבּוֹת, stat. constr. אָבְיוֹת, אָבְיוֹת, אָבְיוֹת, אָבְיוֹת.

2. אָח *frater*; stat. constr. אָחִי, cum suff. levi, cum suff. gravi
אָחִי, e. g. אֶחָדֵיכֶם, אֶחָדֵיכֶם. Plur. אָחִים, cum suff. (in p.),
אָחִים, אָחִים, אָחִית.

3. אֲחוֹת *soror*; stat. constr. אֲחוֹתִי, אֲחוֹת, pl. אֲחוֹתִים, cum suff. אֲחוֹתִינוּ (interdum אֲחוֹתִיךְ).

4. *אנשיהם*, *אנשין*; *אנשי*; *אנשים*. stat. constr. rare *איש* (*אישים*).

5. אֲנָשָׁה *ancilla*; אַמְתָּח *אַמְתָּח*; in plurali הַרְטִינֵּת *retinetur*: אֲמָהוֹת *אֲמָהוֹת*, stat. constr. אַמְהָוִת *אַמְהָוִת*.

6. אֲשָׁה *mulier*; stat. constr. תְּאַשֵּׁת, cum suffixis (ut forma segolata אֲשָׁתָּה אֲשָׁתָּךְ אֲשָׁתָּנוּ אֲשָׁתָּם) אֲשָׁתִי נְשִׁים, נְשָׂיו; נְשִׁי נְשִׁיהם.

7. *domus*; stat. constr. בֵּית plur. בְּתִים (*bāttîm*), בְּתִי.
 8. *filius*; stat. constr. בֶּן vel בֶּן cum Makkeφ subsequenti; בָּנִי (in p. בָּנָה), plur. בָּנִים; stat. constr. בָּנִי; cum suff. levi, בָּנִי, בָּנִים cum suff. gravi, בָּנִים.
 9. בָּנוֹת בַּת plur. בָּנוֹת, stat. constr. cum suff. בָּנוֹת, בָּנוֹת.
 10. *socer* et *socrus* חָמָז ut nr. 2 et 3.
 11. *dies*; plur. יּוֹמִים, stat. constr. יּוֹמִי; dualis *biduum*.
 12. בָּלִי (*vāsis*) (i. p. בָּלִיךְ; plur. בָּלִים, בָּלִיךְ); (בָּלִי, plur. בָּלִים, בָּלִיךְ).
 13. מַיִם *aqua* (pluralis!), stat. constr. מַיִם et מַיִם.
 14. *urbs*; plur. עָרִים, stat. constr. עָרִי.
 15. *ōs* (*oris*), stat. constr. פִּי; cum suff. os meum, פִּיךְ.
 16. פִּיות vel פִּיות (pl. פִּיכְם, פִּיךְ); פִּיה גְּבִילִים, פִּילִים.

§ 71. De numeralibus.

1. Numeri cardinales substantiva abstracta sunt eaque anomala, excepto אֶחָד, quod plerumque adiectivi naturam habet.

a) Cur masculina numeralium 3—10 femininae formae sint et femininae masculinae, non satis liquet. שְׁתִי, שְׁתִים cum Dayeš leni legenda sunt, quia supponenda esse videtur pronuntiatio 'estajim, 'estē (cum נ prostheticō).

Masculinum.		Femininum.	
Stat. absol.	Stat. constr.	Stat. absol.	Stat. constr.
1 א	אֶחָד	אֶחָת	אֶחָת
2 ב	שְׁנִים	שְׁנִי	שְׁנִי
3 ג	שְׁלִשָּׁה	שְׁלִשָּׁת	שְׁלִשָּׁ
4 ד	אֶרְבָּעָה	אֶרְבָּעָת	אֶרְבָּע
5 ה	חֲמִשָּׁה	חֲמִשָּׁת	חֲמִשָּׁ
6 ו	שְׁשָׁה	שְׁשָׁת	שְׁשָׁ
7 ז	שְׁבָעָה	שְׁבָעָת	שְׁבָעָ
8 ח	שְׁמִינָה	שְׁמִינָת	שְׁמִינָה
9 ט	תְּשִׁבָּעָה	תְּשִׁבָּעָת	תְּשִׁבָּע
10 י	עֲשָׂרָה	עֲשָׂרָת	עֲשָׂרָה

b) Numeri, qui sequuntur inde a 11 usque ad 19, in statu absoluto tantum inveniuntur.

Masculinum.		Femininum.	
11 עֲשָׂר	יא	{ אֶחָד עֲשָׂרָה	{ אֶחָת עֲשָׂרָה
12 עֲשָׂר	יב	{ שְׁנִים שְׁנִי	{ שְׁתִים שְׁנִי

Numeri a 13 usque ad 19 eo exprimuntur, quod monades velut verba separata ante **עָשֵׂר** (fem. **עָשָׂרָה**) ponuntur; et monades masculinae quidem in statu absoluto adhibentur, femininae autem in statu constructo, e. g. .

13	שְׁלֹשֶׁת עָשָׂר יג	שְׁלֹשׁ עָשָׂרָה
14	אַרְבָּעָה עָשָׂר יד	אַרְבָּע עָשָׂרָה
15	חֲמִשָּׁה עָשָׂר טו	חֲמִשׁ עָשָׂרָה etc.

Viginti (ב) plurali numeralis *decem* (**עָשָׂר**) significatur. Numeri a 30 usque ad 90 plurales monadum sunt:

30	תְּשִׁעים צ שְׁבָיעִים ע	50 תְּמִשְׁים ג שְׁלֹשִׁים ל	70 שְׁבָיעִים ז	90 תְּשִׁעים ט
40	אַרְבָּעִים מ שְׁמִינִים ס	60 שְׁשִׁים פ אַרְבָּעִים מ	80 שְׁמִינִים ט אַרְבָּעִים מ	

Omnis hae decades unam habent formam sine feminino et statu constructo. Quibuscum monades ut verba separata coniunguntur et modo anteponuntur modo (imprimis in libris recentioribus) postponuntur. Monades et decades ope Waw copulativi (§ 75, 1), quod *et* significat, coniunguntur: **חֲמִשָּׁה וּשְׁבָיעִים עה** *septuaginta quinque*.

c) *Centum*: **מֵאתָה ק**, stat. constr. **מֵאות ק** (subst. gen. fem.). *Ducenti*: **מֵאות ר** (dualis). Ceteri centeni ita exprimuntur, ut ad monades in stat. constr. feminini positas adiciatur, e. g. **שְׁלֹשׁ מֵאות ש trecenti**.

Mille: **אֱלֹפִים כ** subst. gen. masc. *Duo milia*: **אֱלֹפִים כ ל** (dualis). Cetera milia ad monades in stat. constr. masculini positas adiciunt, e. g. **אַרְבָּעָה עָשָׂר אֱלֹפִים כ ל**. *Decem milia* interdum exprimitur per **רְבָבָה י** (רְבּוֹא, רְבּוֹ, רְבּוֹת) i. e. *multitudo*, **עֻמְרִיאָס**. *Viginti milia*: **רְבּוֹתִים ב** (dualis).

2. Ordinalia a numero *secundus* usque ad *decimus* ex cardinalibus formantur apposito **י**; praeter **i** finale, nisi cardinalis vocalem **i** iam habet, alterum **י** in ultima stirpis syllaba ponitur; excipias **שְׁנִי**, **שְׁשִׁי**, **שְׁבִיעִי**, **שְׁמִינִי**, **עָשְׂרִי** quod unum tantum Chirek habet. Unde formae oriuntur:

שְׁנִי secundus	שְׁשִׁי חֲמִשִּׁי, חֲמִשָּׁי	שְׁמִינִי octavus
שְׁלִישִׁי tertius	שְׁזִבְעִי sextus	תְּשִׁיעִי nonus
שְׁבִיעִי quartus	שְׁבִיעִי septimus	עָשְׂרִי decimus.

Primus est **רְאֵשׁ רְאֵשׁוֹת** (*a initium*), fem. **רְאֵשׁוֹת**. Ad formandum femininum ordinalium **ת** adiungitur, e. g. **שְׁשִׁית sexta**. Ordinalia inde ab **עָשְׂרִי** non peculiari forma, sed cardinalibus exprimuntur.

Adnot. Mensium dies et annorum numeri, etiam ab 1 usque ad 10, saepe cardinalibus significantur, e. g. **בְּשִׁנְתַּת שְׁלֹשׁ tertio anno**.

3. Numeri distributivi duplicatis cardinalibus exprimuntur, e. g. **שְׁנִים bini**.

4. Numeri *multiplicativi* interduin femininis cardinalium designantur: **אחת semel**, **שתיים bis**, **שלש ter**, interdum masculinis: **שבעים shev'ahim** (septuages *septies*). Saepius autem subst. gen. fem. **פעם passus**, **ictus**) adiungitur; **bis** tunc duali exprimitur: **פעים pa'im**; **ter** autem: **שלשים shelishim**. Iterationi significandae inserviunt formae femininae cardinalium: **שנית secundo**. Adverbia multiplicativa duali cardinalium exprimuntur, e. g. **ארבעתים arba'atim** *quadruplum*, **שבעתים shev'atim** *sempliciter*, *septuplum* (Gen. 4, 15).

5. Numeri fracti feminino ordinalium designantur, e. g. **ששית pars sexta.**

6. Numeris suffixa quoque adiciuntur, e. g. **שְׁנַיִם** *ii duo,* **אֲמֹבוֹ**, **שְׁלָשָׁתֶם** *. vos tres.*

D. De particulis.

§ 72. De adverbiis.

1. Nonnulla adverbia suffixis aucta vim verbi auxiliaris esse includunt. Adduntur suffixa nominis vel verbi, et quidem saepe suffixa cum *Nun* *energico* (*epentheticus*) coniuncta. Huc pertinent:

אַיִלְלָנִי (proprie: *non esse*), stat. constr. אֵין *non*, e. g. *ego non sum; non est et non sumus*, cf. § 13, 2, adnot.), אֵינוּם, אֵינֶם.

פָּרְאֵסֶת *praesto*, e. g. **פָּרְאֵסֶת** *praesto es, ades, יִשְׁנֵז* *adest.*

עד *adhuc*, ב.ג. עדכָ פֶּשׁ *adhuc superest*, עַזְרָךְ, עַזְרָנָה, עַזְרָנָה.

הִנֵּי *hic* (proprietary *ecce*), e. g. הִנֵּי in pause et הִנֵּי הַנָּה
me, *adsum*, נִצְחָן, הַנָּזֶן (§ 7, adnot. 2), הִנֵּנוּ ecce eum; הִנֵּנוּ (§ 7, adnot. 2), *ecce nos.*
הִנֵּם, הִנְכִּם.

אֵי *ubi*, e. g. *אֵיכָה ubi est*, *אֵיזֶה ubi es*, *אֵיזֶה ubi sunt*.

2. Particula interrogativa plerumque est הַ (He interrogativum), quod cum prima interrogationis voce ut praefixum coniungitur, e. g. לְבָנֶךָ עַל־עֲבָדִי אַיִצְבָּה *advertistine animum ad servum meum Job?* Chaṭeq-Paṭach ante consonantes nota Š°wa instructas in Paṭach mutatur, v. g. הָאָגָן *egone*, הַשְׁמַעַתּוּם *audistisne*; quae consonantes saepe Dayeš forti signantur, v. g. הַפְּתַנְתּ בְּנֵךְ הֵיא, *an haec vestis filii tui est?* Ante gutturales vel Paṭach ponitur vel, si notis Kameš vel Chaṭeq-Kameš ornatae sunt, S°yol, v. g. הָאִירָא *num timeam?* הַחֲכָם אַתָּה *esne sapiens?*

מִנְיָם si adhibetur in interrogatione indirecta (raro = *num*, *an*),
מִנְיָם הַ utrum an in interrogatione disiunctiva.

§ 73. De praepositionibus.

Praepositiones, quae sequuntur, iam non separata sunt vocabula, sed formae mutilae, quae vocibus, ad quas pertinent, ut praefixa anteponuntur: בְ in, לְ ad, de quorum usu supra dictum est (§ 53, 1); בַ sicut (punctatur ut בְ, לְ); תֵן, quod cum voce sua plerumque copulatur (§ 53, 1, adnot.).

Adnot. Vocabulum יְהוָה a Iudeis non pronuntiatur, sed eius loco אֶלְךָ legitur. Quare praepositiones vocabulo יְהוָה praefixa illa vocali notantur, quam forma אֶלְךָ requirit, v. g. מִיהָזָה בְּרִיחָזָה, לְיְהָזָה (§ 53, 1, adnot.).

§ 74. De suffixis praepositionibus adiungendis.

1. Cum praepositiones origine sua sint nomina, suffixis nominis quoque augeri possunt, e. g. תְחִתָּה sub vel pro, cum suffixo תְחִתָּם pro iis. Praepositio עִם cum ante suffixa saepe in forma longiore apparet, e. g. עַמְּדִי (vel עַמְּדִ), עַמְּקָעַ (in p. עַמְּקָעַ), עַמְּנָא, עַמְּכָם. Praepositio תְּאַת apud, cum, si suffixa adduntur, a nota accusativi תְּאַת eo distinguitur, quod praepositio in תְּאַת (pro אַתָּה) mutatur, nota acc. in תְּאַת (אַתָּה) vel in תְּאַת, e. g. אַתִּי apud me, אַתִּי apud vos, sed תְּאַתְּכָם אַתִּתְּכָם vos.

2. Hic praesertim memorabiles sunt praepositiones in paragraphe superiore enumeratae. Quae cum suffixa adiungenda sunt, aut ad priorem formam redeunt aut longiore forma vel Kames ante accentum posito (§ 18, 3) confirmantur.

1. comm.	לִי	mihi	אתִי	mē	בִּי	in me
2. m. (in p. לְךָ)	לְךָ	tibi	אתְךָ (in p. אַתְךָ)	te	בְּךָ (בְּךָ)	etc.
f.	לְךָ		אתְךָ		בְּךָ	
3. m.	לוֹ	ei	אתֹנוֹ	eum	בוֹ	
f.	לְהָ	ei	אתָהָ	eam	בְּהָ	
1. comm.	לְנוּ	nobis	אתְנוּ	nos	בְּנוּ	
2. m. et f.	לְכֶם־	vobis	אתְכֶם־	vos	בְּכֶם־	
3. m. et f.	לְהֶם־	iis	אתְהֶם־	eos	בְּהֶם־ (בְּהֶם־)	
1. comm.	מִתְּפָנֵי	a me	בְּמַזְנֵי	ut ego		
2. m. (in p. מִתְּפָנָךְ)	מִתְּפָנָךְ	{ a te	בְּמַזְנָךְ	ut tu		
f.	מִתְּפָנָךְ		בְּמַזְנָה	ut is		
3. m.	מִתְּפָנָנוּ	ab eo	בְּמַזְנָה	ut ea		
f.	מִתְּפָנָה	ab ea	בְּמַזְנָנוּ	ut nos		
1. comm.	מִתְּפָנָנוּ	a nobis	בְּמַזְכָּמִין	ut vos		
2. m. et f.	מִתְּפָנָם־	a vobis	בְּכֶם־			
3. m. et f.	מִתְּפָנָם־	ab iis	בְּמַזְהָמִין	ut illi	בְּהֶם־	

Adnot. Praeterea poëtae hisce formis utuntur: מִנִּי *a me*, לְמַנוּ *iis*, מִנִּי et לְמַנוּ et ab eo, מִנְהָם *ab iis*. Iidem etiam pro לְ, בְ, בֶּן formas מִנְהָה sine suffixis velut voces separatas adhibent.

3. Praepositiones aliquot origine nomina pluralia sunt; quare etiam suffixa pluralis accipiunt. Aliae modo tamquam nomina singularia modo tamquam pluralia apparent. Tales sunt:

אַחֲרֵי, אַחֲרִי *post*, cum suff. *post me*, אַחֲרִיךְ.

אַלְיָוֹן, אַלְיָךְ, אַלְיָהָם, אַלְיָכֶם *(in poesi etiam ad, in, cum suff. ad me, אלְיָהָם, אַלְיָכֶם)*

בֵּין (stat. constr. radicis *inter*, cum suff. *between*) ; cum suffixis, quae pluralem designant, in forma plurali cum masculini tum feminini generis: בֵּינוֹתָם, בֵּינוֹתָיכֶם, בֵּינוֹתָנוּ; בֵּינוֹתָנוּ, בֵּינוֹתָיכֶם, בֵּינוֹתָנוּ.

סְבִיבִיתָה, סְבִיבּוֹתָיו et סְבִיבּוֹתִיךְ et סְבִיבּוֹתִיהָ.

עַדְיָכֶם, עַדְיוֹן, עַדְיָךְ, עַדְיָיָהָם *(עדְיָהָם usque ad, cum suff. ad, usque ad, cum suff. עדְיָהָם)* et עַדְיָהָם *(Kameš retinetur cum accentu secundario!)*.

עַלְיָהָם, עַלְיָכֶם, עַלְיָהָה, עַלְיָהָוֹת *(עלְיָהָם super, cum suff. עלְיָהָם, עלְיָהָוֹת)*.

תְּחִתְיָהָם, תְּחִתְיָכֶם, תְּחִתְיָהָוֹת *sub, loco, beneath*.

§ 75. De coniunctionibus.

1. Coniunctio maxime usitata est Waw copulativum. Ad voces enim pariter atque ad enuntiationes quolibet modo conectedas adhibetur Waw Š°wa mobili ornatum; pro vario copulandi modo varias significationes exprimit, e. g. *et, autem, quoque, vel, igitur, enim, tum*.

Ante gutturales cum Chatəφ coniunctas loco Š°wa mobilis copulativum adsumit vocalem correspondentem, e. g. וְאַנְיִם *et ego*. Ante alias consonantes cum Š°wa mobili et ante literas labiales בְּ, מְ, פְ, נְ, בֶּ, מֶ, פֶּ, נֶ, v. g. וְבָאָרֶץ *et in terra*, וְלָךְ *et tibi*. Cum וְ Waw cop. coalescit in וִ, e. g. וִיְהִי *et sit*; ante accentum autem saepe, imprimis cum duo vocabula similia coniungenda sunt, et in pausa, vocalem Kameš (accentui praecedentem, § 18, 3) adsumit, e. g. יְבָרֵךְ *bonum et malum*. (De nominibus divinis animadvertisendae sunt contractiones: וְאַלְנִי, וְאַלְקִים).

2. Aliae coniunctiones saepius occurrentes sunt: כי *quia, nam*, post verba *sentiendi* et *dicendi* כי adhibetur loco particulae graecae δέ sive loco accusativi cum infinitivo latini; מְעַנְּה, *ne*; מְעַנְּה, *ne*; אֲזֶן *autem*; אֲזֶן *et etiam*; אֲזֶן *si*, לְזֶן *utinam*. Addita particula relativa אֲשֶׁר vel coniunctione כי praepositiones permultae

אחר אשר **ב**ן quemadmodum, v. g. **ב**ן אשר postquam, **donec**, **quia**, **ויען** אשר עד אשר eo quod.

§ 76. De interjectionibus.

Interiectiones propriae, quae frequentissime occurunt, sunt: **אָחָה** *heu, eheu, אוֹי, אוּי, אוֹי הָזֶה* *vae.* Praeterea diversae aliae voces eo, quod vivaciter pronuntiantur, interiectiones fiunt, e. g. **הַנֵּה** *et* **הִנֵּה** *et* **לְכָה** *et* **לְכִי** *et* **הֲבָה** *et* **הֲבִי** (imperat. verbi **יְהַב dare**) *et* **הַלְּקָה** *et* **הַלְּקִי** (imperat. verbi **יְלַקֵּר ire**) *age, agite.* Particulae obsecrationis vel urbanitatis sunt **בִּנְאָה** *et* **בִּנְאָה** *(quaeso).*

Pars tertia.

De enuntiationum constructione sive de syntaxi.

A. De syntaxi nominum.

§ 77. De articulo.

1. Hebraei articulum semper fere ponunt, cum linguae nostrae eo utuntur. Omittitur tamen plerumque in sermone poetico. Nunquam ponitur articulus ante nomen suffixo determinatum aut cum genetivo coniunctum (i. e. in stat. constr. positum), v. g. בְּנֵי אַבִּיךָ οἱ υἱοὶ τοῦ πένητος.

2. Articulus ante nomen rectum positus pertinet ad nomen regens aut potius ad totam notionem compositam, e. g. בֵּית הַמֶּלֶךְ arx regis, בֵּית מֶלֶךְ regia (quaedam) domus.

3. Cum substantivum cum articulo scriptum est, adiectivum quoque et pronomen demonstrativum, quod substantivo adiunctum est, articulum adsciscit, e. g. הַעֲצָה הַרְעָה *consilium pravum*, הַגָּנוֹן הַגָּדוֹל *magnus iste populus*. Pariter omnia epitheta articulum adsumunt, cum substantivum idcirco tantum eo caret, quia aut suffixum aut genetivum secum habet (conf. nr. 1) בֵּית הַטְּלָקָה הַגָּדוֹל *magna arx regis*. Quodsi praepositio cum articulo coniuncta est, ante omnia attributa articulus repetitur, non vero praepositio, e. g. לְאִישׁ הַזֶּה *huic viro.*

4. Nomina propria articulo egent, exceptis iis, quae origine appellativa sunt quaeque ut nomina propria articulo solo innotescunt, e. g. **הַלְבָנָן** *mons Libanon* (*albus*), **הַרָּמָה** *urbs Rama* (*locus editus*).

5. Articulus interdum vim demonstrativam habet, e. g. **הַפָּעָם** *hac vice*, **הַיּוֹם** (*hoc die*) *hodie*.

6. Vocativo plerumque articulus praefigitur, e. g. **הַטָּלָךְ o rex!** *o summe sacerdos!*

7. Articulus hebraicus coniungitur quoque cum nominibus, quae materias ubique praesentes vel genus rerum determinatum omnibusque notum designant. Hoc modo articulus praecipue in comparationibus adhibetur, e. g. **בָּשָׂלָג וְלִבְנִים** *alba fiant ut nix*, **כֶּבֶד בְּמַקְנָה בְּכֶסֶף וּבְזָהָב** *dives pecore, argento, auro*.

8. Hebrei saepe articulum definitum ponunt, ut personam vel rem nondum quidem memoratam, sed in se determinatam significant, cum linguae recentiores articulo indefinito utantur, e. g. **וַיְשִׁלַּח אֶת־הַעֲנָב** *et emisit corvum* (*a raven, einen Raben*); **הַיּוֹנָה columbam** (*a dove, eine Taube*). Alias saepe articulum indefinitum prorsus omittunt, interdum autem nomen numerale **אֶחָד** (*unus*) adhibent, v. g. **וְהִנֵּה נָבִיא אֶחָד נִגְשָׁה אֶל־אֶחָד** *et ecce, propheta accessit ad Achab*.

§ 78. De genere.

Sicut ceterae linguae semiticae, ita et hebraica genus tantum masculinum et femininum distinguit. Femininum etiam pro neutro linguae latinae adhibetur, ubi notiones abstractae et generales designandae sunt, e. g. **כִּי אֵין בְּפִיהוּ נְכוֹנָה** *in ore ipsius nihil est veri* (Ps. 5, 10); **אֶחָת שָׁאַלְתִּי** *unam (unum) petii* (Ps. 27, 4).

§ 79. De numero.

1. Singularis saepe ponitur ad significandam rerum vel animalium pluralitatem, velut **בָּקָר armentum** (i. e. *boves*), **צַאן pecus** (i. e. *oves*), **לְעֵל ligna**, **כְּסֶף argentum**, **תְּחִזָּה triticum**. Quae collectiva cum in *plurali* reperiuntur, aliam habent significationem, e. g. **חֲטֹבִים grana tritici**, **כְּסֶפִים nummi . argentei**. Singularis nominum quoque gentilium cum articulo coniunctus saepissime vim pluralem habet, v. g. **הַיּוֹסֵד Jebusitae**.

2. Pluralis hebraicus significat:

a) rerum, animalium, personarum multitudinem;

b) extensionem localem, v. g. **פְּנִים facies**, **שְׁמִים caelum**, **צְאַרְיִם cervix**;

c) notionem abstractam, e. g. חַיִם *vita*, זָקְנִים *senectus*, רְחַמִּים *misericordia*;

d) „internam multiplicationem“; adhibetur enim ad notionem cum emphasi urgendam vel ad augendam notionis vim (*pluralis intensivus*), e. g. גְּקֹמוֹת *plena ultio*. Huc imprimis pertinent vocabula, quae dicuntur *pluralis excellentiae* vel *magnitudinis*, minus recte *pl. maiestaticus*.

α) אֱלֹהִים *Deus*, pluralis vocis אֱלֹהָה. Sic plerumque verus Deus nominatur, raro dii gentium.

β) אֱלֹנִים *dominus* (stat. constr. אֱלֹנִי) et אֱלֹנִי (proprie *mi domine*), derivata a singulari אֱדוֹן. Deus semper significatur forma אֱלֹנִי; si vero ad hominem potentem sermo dirigitur, forma est vel אֱלֹנִי *mi domine*.

Ad not. Iudaei proprium Dei nomen, ut Moysi erat revelatum, pronuntiare non solent, sed in sacris libris pro eo אָדָונָי legunt. Quare punctatores etiam consonantibus יְהֹוָה vocales vocis אֲדֹנִי subscriperunt; שׁwa autem simplex scriptum est, quia Job non est litera gutturalis. Sin vero אֲדֹנִי cum יְהֹוָה coniunctum est, Iudaei אָדָונָי 'elohim pronuntiant, et tunc vocales vocis אֱלֹהִים sub יְהֹוָה sunt positae, e. g. פֶּה אָמַר אֱלֹנִי יְהֹוָה (lege: kô 'amár 'adonáj 'elohím). Propria nominis Dei punctatio esse videtur יְהֹוָה *Jahwe* (imperf. verbi הָיָה, quae forma apud Aramaeos usitata, apud Hebraeos rara est pro הָיָה *fuit*), qui erit aut est, i. e. *aeternus*.

γ) שָׁד *omnipotens*, vetustus pluralis vocis שָׁדִי.

δ) קָדוֹשׁ *sanctissimus*, pluralis vocis קָדוֹשִׁים.

ε) בָּעֵל *dominus*, si suffixa adsumit, plerumque in plurali ponitur cum vi singularis, e. g. בָּעֵלָיו *dominus eius* (m.), בָּעֵלָה *dominus eius* (f.). Attamen haud raro pluralis vim habet, v. g. בָּעֵלי נָוִים *domini gentium*.

3. Cum vox ex substantivo et genetivo composita in plurali est ponenda, plerumque status constructus (i. e. nomen regens) solus in pluralis forma appareat, v. g. גְּבוּרִי חַיל *heroes roboris, robusti heroes*; interdum ambae voces simul in plurali ponuntur, raro autem solum nomen rectum (genetivus), v. g. בֵּית אָבָות, גְּבוּרִי תְּלִימִים *familiae* (plur. vocis בֵּית אָב).

§ 80. De casibus.

A. De nominativo.

Ab Hebrais nomen interdum in exordio enuntiationis ponitur, quo magis animi intentionem moveat vividamque orationem efficiat. Nomen tali modo praemissum nominativus absolutus sive casus pendens dicitur, tota vero sententia enuntiatio composita.

Quae sit „casus pendentis“ ad enuntiationem relatio, postea saepe pronominibus indicatur, e. g. **לִישׁ גָּבוֹר הַוָּא בְּבָהְמָה leo potens est inter animalia**, **יְהֹוָה בְּשָׁמִים כֶּסֶף domini thronus in coelo est**; hic illic nominativum absolutum cum reliquis coniungit, v. g. **שְׁנֵיו וְלֹא חֲקָר לְהָם annis eius numerus non est**.

Adnot. Interdum casui pendenti **לִ** „quod attinet“ praemittitur; non ita raro cum participio coniungitur, e. g. **שְׁפָךְ דֶּם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יְשַׁפֵּךְ quicunque effuderit sanguinem hominis, per hominem fundetur sanguis illius** (Gen. 9, 6).

B. De genetivo.

Si usum status constructi genetivum vocare licet, Hebraei genetivo saepe utuntur, cum linguae hodiernae eum non adhibent.

1. Nomen ab altero nomine interne dependere status constructus designat in his casibus:

a) Status constructus genetivum cum subjectivum tum obiectivum indicat, e. g. **יְרָאָת מֶלֶךְ אֵימָת metus regis** (Gen. obi.), **חַמֵּס בְּנֵי יִהְרָה via in Aegyptum**; **חַמֵּס מִצְרַיִם iniuria Iudeorum** aut iniuriam a Iudeis illatam aut in Iudeos perpetratam poterit significare.

b) Adiectivi (in statu constr. positi) notio nomine adiuncto definitur et explicatur (genetivus explicativus vel epexegeticus), v. g. **בְּפִים purus manibus, יְפֵה מֶרְאָה pulcher aspectu**.

c) Pro adiectivis (quae in lingua hebraica raro tantum inventiuntur) saepe nomina qualitatis ponuntur, v. g. **שְׁבַט מִישָׁור scēptrum iustum (iustitiae)**, **כָּלִי כְּסֻף וּכְלֵי זְהָב vasa argentea et aurea**, **תְּבַת עַצִּים aënea vasa**, **סֶפֶל אֲדִירִים lignea arca**. Imprimis notandi sunt status constructi et **בָּן-**, e. g. **אִישׁ דָּמִים vir sanguinum, בָּנָמָאת שָׁנָה centum annos natus**.

2. Praeterea status constructus saepe usurpatur, ut conexus quidam vocabulorum exprimatur:

a) ante appositionem, e. g. **גְּרִית פְּرָת Euphrates flumen**, **חַצּוֹת Chuzzoth urbs**, **בְּתוּלָה בְּתִיְהָוָה virgo, filia Iuda**;

b) ante praepositiones, e. g. **שְׁמַחַת בְּקָצֵר gaudium in messe**, imprimis si nomen regens est participium, e. g. **יְשַׁבֵּי בָּאָרֶץ צְלָמֹות incolae in terra umbrae mortis**;

c) interdum ante enuntiationes relativas omissa etiam **אֲשֶׁר**, e. g. **שְׁנָוֹת רְאִינוֹ רֵאָה locus, quo mactatur**; **qui- bus mala vidimus**;

d) raro ante Waw copulativum, e. g. **פְּרָשׁ וּגְלָגָל equites et rotae**.

Adnot. De statu constructo nominum numeralium vide supra § 71 et infra § 84.

C. De aliis genetivi significandi modis.

Genetivus non solum usu status constructi, sed etiam aliis modis exprimitur:

1. notā relativā cum dativo coniunctā, **ණָשֶׁר** **לְ**, e. g. **הַרְעִים אֲשֶׁר** **לְ** **pastores Sauli** (*qui Saulo sunt*); sic plerumque genetivus possessivus significatur;

2. solo dativo **לְ**, v. g. **בְּנֵי־יְהוָה** (*sed uti **בְּנֵי** **אֱלֹהִים***). Dativus praecipue adhibetur, cum genetivus a genetivo dependet, v. g. **דְּבָרֵי יְמִינֵי** **וּשְׂמִינֵי** *verba annorum (historiae) regum Israel*. Etiam si tempora numeris indicantur, haec genetivi forma plerumque reperitur, e. g. **לְחַדֵּשׁ** **בְּשֶׁבַע וּשְׁלֹשׁ** **יּוֹם** **לְחַדֵּשׁ** *die 27. mensis*. Eadem ratione Lamed auctoris, quod in titulis librorum et psalmorum invenitur, explicandum est, v. g. **מִזְמָר לְדָוִיד** *psalmus David*.

D. De dativo.

1. Hebraei dativum verbo passivo apponunt ad significandum subiectum activi, e. g. **בָּרוּךְ לִיהְיוֹה benedictus a Domino**, **גַם לַעֲשֹׂה** **וַיְשַׁנֵּא רֹשֵׁה etiam socio suo pauper odiosus est** (Par. Sal. 14, 20).

2. Quae verba in lingua latina duplēm accusativum vel nominativum postulant, in lingua hebraica saepē adsumunt dativum pro accusativo vel nominativo, ut aiunt, *praedicati*; articulus omittitur, e. g. **לִילָה לַיּוֹם** *noctem fecerunt diem* (Job 17, 12); **הַיּוּ לְאָנָשִׁים** *David unixerunt regem* (2 Sam. 5, 3); **בְּיַמְשָׁחוֹ אֶת־יְהוָה** **לְטַלֵּךְ** *estote viri* (1 Sam. 4, 9).

E. De accusativo.

1. Accusativus plerumque obiectum indicat, saepius adverbii locum obtinet et tempus, mensuram, locum, viam, rationem designat (accusativus adverbialis), e. g. **נִצָּהַה abeamus in campum**, **הַיּוּ הַיּוֹם** *hodie, פָה אֶחָד פָה uno ore*.

2. Nomina, quae e verbis transitivis sunt orta, pro genetivo interdum accusativum recipiunt, quasi etiam nunc participia aut infinitivi sint, e. g. **בְּדִעָה אֶת יְהֹוָה** *timens Deum, cognitio Dei*.

3. Accusativus cum **אֶת** ponitur nonnunquam pro nominativo in enuntiatione passiva, e. g. **וְלֹא יָקְרָא עוֹד אֶת־שְׁמֶךָ** *non iam pronuntiandum est (= non iam pronuntient) nomen tuum*.

§ 81. De appositione.

Appositio, i. e. colligatio duorum nominum in statu absoluto, in lingua hebraica non solum ibi invenitur, ubi aliae quoque

linguae ea utuntur, sed etiam interdum, ubi genetivum exspectamus, e. g. בְּכָרִים קֶסֶף duo *talenta argenti*, מִים הַטְבֵל diluvium aquae.

§ 82. De repetitione nominum.

Nomen nulla alia voce intercedente bis vel ter positum significat:

1. multitudinem, e. g. בָּאֲרוֹת puteus iuxta puteum;
2. universitatem, e. g. יּוֹם אֵישׁ quotidie,viritim, omnes generationes;
3. distributionem, e. g. בְּבָקָר una luce post aliam;
4. varietatem, e. g. לֹא יָתַח לְךָ אַבָּן וְאַבָּן ne diversa libramenta habeas; לְבָב וְלְבָב cor et cor, i. e. ambiguum ingenium.

§ 83. Syntax adiectivorum.

A. De comparativo.

Comparativus in sermone hebraico non peculiari forma exprimitur, sed praepositione בְּן (מִן, מִ), quae nomini comparato anteponitur, e. g. בְּחִכְמַת sapientior quam rex (sapiens prae rege), מִתְהַפְּשֵׂש suavius quam mel. Quae quidem constructio simili modo atque comparativus linguae latinae nimietatem quoque designat ideoque etiam post verba, quae qualitatem indicant, adhibetur, e. g. הַכְּבָר מִקְשָׁה אֲשֶׁר res, quae vobis erit nimis difficultis. Praesertim observandum est בְּן comparativum ante infinitivos positum, e. g. גְּדוֹלָה עָזִי מִגְשָׁוָא culpa mea maior est, quam ut tolli possit (Gen. 4, 13).

B. De superlativo.

Superlativus quoque, cum propria forma non adsit, in hebraica lingua alio modo atque in latina significatur. Saepe enim articulus vel genetivus partitivus cum adiectivo coniungitur, e. g. חִדְדָה תְוָא בְּנֵי דָבָר David erat minimus, בְּנֵי קָטָן minimus filiorum suorum. Alias particula מִאֶד valde adiectivo apponitur, quae nonnunquam etiam geminatur, e. g. טֹובָה הָאָרֶץ מִאֶד terru est optima (Num. 14, 7).

C. De adiectivorum cum substantivis coniunctione.

1. Adiectivum postponitur substantivo, cuius attributum est. et genere, numero, articulo cum ipso concordat.
2. Pluralis, qui dicitur maiestaticus, adiectivum plerumque in singulari positum adsciscit, v. g. אֲרָגְנִים קָשָׁה dominus crudelis.
3. Collectivis et adiectiva et participia saepe in plurali posita accedunt, e. g. הָעָם הַהֲלָכִים בְּחַשְׁבָּה populus ambulans in tenebris.

4. Dualis coniungitur cum adiectivis et participiis pluralibus, נְזָרִים רַפּוֹת *manus lassae*.

5. Adiectivum, cum praedicatum est, sine articulo praeponitur substantivo et copula plerumque omittitur, e. g. *magnus* גָּדוֹל הָאֱלֹהִים *est Deus*, זה אֵלֹהִיךְ *hic est Deus tuus*; at dicitur quoque גָּדוֹלָה הַיְתָה *nigra magna erat Ninive*.

§ 84. Syntaxis nominum numeralium.

1. Numeri cardinales a שְׁנָיו usque ad עֲשָׂרָה nomina abstracta sunt (ut voces latinae *trias*, *decas*, graecae πεντάς, δεκάς) et cum re numerata triplici modo coniunguntur: *a*) in statu constructo ut nomen regens ante substantivum ponuntur; *b*) in statu absoluto substantivo ut appositioni antecedunt; *c*) in statu absoluto ut apposito post substantivum ponuntur, id quod in libris recentioribus magis usitatum est, v. g. יְמִים שֶׁלֶשׁ sive שלשה יְמִים שֶׁלֶשׁ sive שלשה יְמִים (trias dierum, trias scil. dies, dies scil. trias =) tres dies.

2. Monades ordinarie substantivum plurale requirunt, v. g. בְּנֹות שֶׁלֶשׁ *tres filiae*. Decades, si praeponuntur, plerumque singulare nomen, si postponuntur, plurale adsciscunt, v. g. תְּשִׁعִים אֶחָת *nonaginta cubiti*, אֵילִים עָשָׂר *viginti arietes*. Eadem regula viget in numeris ex monadibus et decadibus compositis, v. g. מֵאוֹת חֲמֵשׁ עֲשָׂר *quindecim cubiti*, אַמְּאוֹת שְׁנָה *anni sexcenti et unus*. Nonnunquam res ipsa numeris compositis bis additur, et quidem monadi pluraliter, decadi singulariter, e. g. חֲמֵשׁ שְׁנִים וְשִׁשִּׁים שְׁנִהָה *anni sexaginta quinque*.

3. Ordinalia omnino syntaxim adiectivorum sequuntur (§ 83), v. g. שְׁנִי דָנִיאֵל *dies secunda*, שְׁנִי הַיּוֹם *Daniel erat secundus*.

§ 85. Syntaxis pronominum.

A. De pronomine personali.

1. Pronomen separatum tertiae personae saepe copula est inter subiectum et praedicatum, v. g. זה מפתח אלּהִים הִיא *hoc est donum Dei*, מה תהא רענון רותם *quid sunt isti*, גם זה מה תהא אלּהִים *haec quoque est animi molestia*. Pronomina הִיא et הִיא etiam tunc copula esse possunt, cum subiectum prima persona est aut secunda, v. g. רָאוּ עֲתָה בַּיִן אַנְתִּי הַזֶּה אַתָּה יְהֹוָה *tu es Dominus, videte iam me esse memetipsum*.

2. Post suffixum separatum eiusdem personae pronomen, ut efficiatur emphatice, interdum repetitur; nonnunquam additur coniunctio גם, v. g. בְּרָכְנִי גַם אַנְתִּי הַזְׁדֻעַתִּיךְ אַתָּה *notum te feci; benedic mihi*

לוּבָם אַתֶּם quoque; נְפָשָׁו הֹא לְבִי גַם אָנִי anima ipsius; etiam meum cor; וְתַהֲיֵ אֶלְיוֹ ipsum quoque spiritus Dei invasit vobis;

3. Suffixum verbi accusativum designare solet; interdum etiam intransitivis verbis et iis, quae dandi notionem continent, suffixum adponitur ad dativum significandum, v. g. גָּזַלְנִי כִּאָב crevit mihi tamquam patri; אָרֶץ הַגְּנָבָן בְּתַתְּפָנִי terram australem donasti mihi.

4. Cum duplex pronominis accusativus verbo addendus est, alter suffixo verbali exprimitur, alter nota accusativi את cum suffixo nominali coniuncta, e. g. הַרְאָנִי אָתָּו fecit me eum videre (effecit, ut eum viderem).

5. Suffixum nominis genetivus obiectivus qui dicitur esse potest, e. g. יְרָאָתָּו metus eius vel metus ab eo (incussus); חַמְסִי iniuria in me vel a me commissa.

6. Cum vox ex nomine et genetivo composita suffixum adsciscit, suffixum ad genetivum adponitur, e. g. קָלִי מַלְתָּמָתוֹ arma eius, נָרְקָדְשִׁי mons sanctus meus.

B. De pronomine demonstrativo.

1. Pronomen זה aliquando vim relativam habet (praecipue in libris poëticis), e. g. הַר צִיּוֹן זה שָׁכְנָתָ בּוֹ mons Sion, in quo habitas, זה שָׁמָעַ לְאַפְתָּח זה obediri matri tuae, quae te genuit.

2. Demonstrativum, si una cum adiectivo ad substantivum accedit, secundo loco ponitur, v. g. הַהָר הַגְדוֹלָה hic magnus mons.

3. Pronomen separatum הַיָּא nomini postpositum notionem ipse significat, v. g. אֲדֹנִי הֹא dominus ipse. Cum articulo coniuncta הַיָּא et loco pronomini idem, ille in usu sunt, v. g. בְּעֵת הַיָּא eodem tempore; הַיּוֹם הַזֶּה dies ille (eodem tempore); הַיּוֹם הַזֶּה dies hodiernus; הַגְּדוּלִים הַאֲלָה magna illae gentes.

C. De pronomine interrogativo.

1. Pronomen interrogativum מה interdum vice pronominium aliquid et quidquid adhibetur, v. g. non בְּלִירְעָה-מָה scit quidquam (Prov. 9, 13); יְיִדְיָה מה quidquid est, accurram (2 Sam. 18, 22). Saepius tamen ut pronomen indefinitum usurpatur מה.

2. Pronomen מה varie cum praepositionibus coniungitur: מה, vel מה, amplificatum מה cur; מה quot, quoties; מה quanam re, quam ob rem; עד מה quousque; על מה propter quid, cur.

3. Etiam adverbialiter מה adhibetur, e. g. מה-אָדוֹר שָׁמָךְ quam admirabile est nomen tuum (Ps. 8, 2); מה-טָבוֹן אֲחֶלְיָךְ quam pulchra sunt tabernacula tua (Num. 24, 5).

4. Particula **אֲ** pronomini demonstrativo praemissa efficit adiectivum interrogativum (*qualis*), v. g. **טַיְהוּ זֶה וְאִרְיוֹהָ הַזֶּה** *quis est hic, et qualis est* (Esth. 7, 5)? **אִרְיוֹהָ הַלְּךָ הַלְּךָ** *qua via abiit?* **אֲ** *טַהַ עִיר אֲתָּה* *ex qua urbe es tu?*

D. De pronomine relativo.

modo pronomen, modo simplex nota relationis, modo coniunctio est. Ad varias istas significationes dignoscendas haec afferre iuvabit.

1. Nominatus et accusatus pronominis relativi simplici particula **אֲ** significantur, e. g. **כָּל־אֲשֶׁר־לוּ** *omnia, quae ipsi erant;* **מְלָאכָתוּ** *אֲשֶׁר עָשָׂה opus suum, quod fecit.*

אֲנָנוּ יַזְכִּיר אֲחֵיכֶם *ego sum Joseph, frater vester, quem (me) vendidistis;* ad accusatum **אֲ** accessit nota **אַתָּה** cum suffixo nominali primae personae.

2. Saepissime **אֲשֶׁר** pronomen relativum simul cum demonstrativo praecedenti designat, velut in lingua latina *qui pro is qui in usu est*, e. g. **אֲשֶׁר לֹא שָׁמַעוּ הַתְּבוּגָנוּ** *qui non audierunt, intellexerunt* (alii scriptores transferunt: *quae non audierunt, intellegunt*). Hoc semper evenit, si **אֲשֶׁר** cum praepositione copulatur, v. g. **לְאֲשֶׁר ei,** **qui sive iis, qui, ab eo, qui, אֲשֶׁר eum, qui sive id, quod;** **מִאֲשֶׁר** *dixit illi, qui (erat) super domum suam* (Gen. 43, 16); **מִלְבָד אֲשֶׁר נָתַן לְהָ** *praeter ea, quae dederat ei* (1 Reg. 10, 13); **אֲלֹא־אֲשֶׁר תָּלַבְּיָ אֶל־** *quocumque itura es, ibo* (Ruth 1, 16).

3. Multis locis **אֲשֶׁר** nihil aliud est nisi nota relationis, quae intercedit inter enuntiationem principalem et secundariam. Unde fit, ut adverbia et pronomina, quae cum **אֲשֶׁר** coniuncta sunt, relativia evadant, v. g. **שָׁם ibi, אֲשֶׁר eo, שָׁמָה quo, אֲשֶׁר inde, אֲשֶׁר ozono, אֲשֶׁר unde, אֲשֶׁר ozono, אֲשֶׁר quem.** Casus igitur obliqui pronominis relativi designantur particula **אֲשֶׁר** coniuncta cum casuum praepositionibus et suffixis nominalibus; ordo vocum non mutatur, v. g.:

Gen. **אֲשֶׁר־תְּחִתְכַּנְפֵי cuius auris;** **אֲשֶׁר־עַל sub cuius alis.**

Dat. **הַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לָהֶם** *pinnulae sunt;* **כָּל אֲשֶׁר־לוּ סְנִיפֵר** *viri, quibus altercatio est.*

Acc. **הַטְּן אֲשֶׁר תְּדַפֵּן** *Rox pulvis, quem ventus dissipat.*

Abl. (si dicere licet, v. § 53, 1) **הָאָרֶץ אֲשֶׁר גַּרְזָ בָּה terra, in qua habitabant;** **רָאָה אֲשֶׁר לֹא יוּכְלָה מִפְנָה malum, quo non poterant se liberare.**

אֲנָזְנָה אֲשֶׁר *etiam usurpatur, mons, quem acquisivit dextera eius;* **הַר צִיּוֹן אֲשֶׁר־שָׁכַנְתָּ בָּו** *mons Sion, in quo habitas.*

4. Interdum, praesertim in sermone poëtico, **אֲשֶׁר**, omittitur (velut Angli dicunt *the table you are writing on*), e. g. בָּאָרֶץ לֹא־לִהְם in terra, quae non ipsi sunt; בַּדָּרֶךְ לֹא־יַדְעֵי in via, quam non noverant; אַלְיָדֶךְ כַּדָּרֶךְ קָשְׁתָו contra eum, qui tendit, tendat tendens arcum suum; אָדָם גָּוָל שָׁאוֹל חַטָּאוֹן devouravit infernus eos, qui peccaverunt; Unde etiam: שָׁלַח־נָא בַּיָּד תְּשַׁלַּח lingua eius, quem non novi; שָׁפַת לֹא יַדְעֵת וְהַזָּה לוּ עָזָן mitte, quaeso, ope illius, quem missurus es.

5. **אֲשֶׁר** si coniunctio est, in varias abit significationes, de quibus lexica consulenda sunt (§ 75, 2). Hic illud unum memorandum videtur, particulam **אֲשֶׁר**, si enuntiationis obiectivae initium faciat (imprimis post *verba* quae dicuntur *cordis*), nonnunquam cum nota accusativi coniungi, v. g. וְכָרְגָּנָא אַת־אֲשֶׁר הַתְּהַלְּכָתִי לְפָנֵיךְ בָּאָמָת memento, quaeso, me coram te ambulasse cum sinceritate.

6. Pronomen relativum *generale* est מִי **אֲשֶׁר** vel etiam solum = *quicumque*, e. g. מִי אֲשֶׁר חַטָּא לִי אַמְחָנוּ מִסְפָּרִי quicumque peccat contra me, eum delebo e libro meo.

E. De pronomine reflexivo, reciproco, indefinito.

1. Pronomen reflexivum ab Hebraeis exprimitur vel coniunctionibus Niq'al et Hiθpa"el vel suffixo nominali tertiae personae vel nominibus quibusdam בָּשָׂר, לֶב, נֶפֶשׁ (caro, cor, anima), e. g. הִיא אָדָע se ipsos paverunt; לֹא אָדָע נֶפֶשׁ non novi me ipsum; אַל־תִּשְׁאַו נֶפֶשְׁתֵיכֶם ne fraudetis vosmetipsos.

2. Pronomen reciprocum interdum pronomine demonstrativo repetito זֶה — זֶה (alter — alter) indicatur, saepius, etiamsi de rebus inanimis agitur, nominibus אֶחָות (frater, soror, socius), e. g. רָאָז אִישׁ וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה et clamavit alter ad alterum; לֹא רָאָז אִישׁ וַיֹּאמְרוּ זֶה אֶל־רָעָיו non viderunt alter alterum; dixerunt זֶה אֶל־זֶה non viderunt alter alterum; בְּגִבְעַת הַמִּזְרָחָה מִשְׁקָוֹת אֶשְׁתָּה אֶל־אֶחָותָה inter se; alae animalium collisae sunt inter se. Pronomen disiunctivum *alter* — *alter* hebraice est זה — זה — אֶחָד vel etiam אֶחָד — אֶחָד — אֶחָד, e. g. 2 Sam. 12, 1).

3. Pronomen quisque exprimitur nominibus אִישׁ et אִישׁ וְאִישׁ quisque de nobis; אִישׁ וְאִישׁ אִישׁ ad beneplacitum uniuscuiusque.

4. Pronomina indefinita *aliquis* et *quisquam* item designantur nominibus אִישׁ, אָדָם, אִישׁ כָּל, quidquam autem vocibus siqua inveniuntur, v. g. מִיהָה בָּאָרֶץ בְּלִנְגָע וּבְלִמְחָלה, מְאוּמָה, בְּלִדְבָּר, כָּל, בְּדָבָר sive qua aegrotatio erit in terra; num quid Domino difficilius est? Appositâ ad ista vocabula negatione voces *nemo* et

nihil exprimuntur, v. g. *nihil possum facere*, אין אָזֶל לְעַשׂוֹת ذָבֵר *nil novi sub sole*, אין איש עָמָנוּ *nemo nobiscum est*, *nemo ex iis erasit*, לא נִשְׁׁוֹב מִפְנֵיכֶל *a nemine recedit*, *nihil viride remansit*. Pronomen *nonnulli* in lingua hebraica vertitur vocabulis *vel* *ושׁ אֲשֶׁר אֲחֻדִים* (*sunt qui*), e. g. *עַמּוּ יָמִים אֲחֻדִים dicebant*.

B. De syntaxi verborum.

§ 86. De usu temporum.

1. Perfecto hebraico communiter eadem vis est atque Latinorum perfecto historico; tempus enim narrationis est. Adhibetur quoque loco perfecti proprii et imperfecti vel etiam plusquamperfecti et futuri exacti latini, e. g. מה עָשָׂית *quid fecisti* (Gen. 4, 10)? לא הִמְטִיר *אִישׁ תְּהִית בָּאָרֶץ עַז* *vir erat in terra Huz* (Iob 1, 1); "nondum pluerat Dominus" (Gen. 2, 5).

2. Deinde perfecto est vis imperfecti et plusquamperfecti coniunctivi, praesertim in enuntiatione condicionali, v. g. לוֹא מִתְנָנוּ *ותִּהְזֶה הַזֹּתִיר לוֹן שְׁרוּיד בְּסֶלֶם utinam mortui essemus* (Num. 14, 2); לוֹא יְהִזֵּה הַזֹּתִיר לוֹן שְׁרוּיד בְּסֶלֶם nisi Dominus reliquisset nobis residuum, sicut Sodom essemus (Is. 1, 9).

3. Perfectum etiam loco praesentis stabilem habitum significat, praecipue in sententiis communibus et universalibus, quales in libris moralibus, proverbiis, psalmis inveniuntur, e. g. אמר עצל אָמַר עַצְל dicit piger: leo in platea est, יהָזָה גָּדוֹלָת יְהָזָה magnus es, Domine.

4. Perfectum saepe etiam futuras designat actiones, quae aut firmiter (imprimis a Deo) promittuntur aut. sine dubio evenient (perfectum *confidentiae, propheticum*), e. g. לוֹעֵךְ נְתַתִּי אֶת-הָאָרֶץ תְּהִאת posteris tuis dabo terram hanc; לבָנָן גָּלוּה עַמִּי propterea populus meus ibit in exsilium.

5. Imperfectum ordinarie, quidquid nondum consummatum est, indicat. Primum ergo tempus futurum significat (quare etiam antea, etsi minus apte, *futurum* vocabatur), dein etiam pro praesenti ponitur, maxime cum perpetuum, generale, morale aliquid enuntiatur (cf. supra n. 3), v. g. לא יהָה עוֹד מִבְּגָל non erit denuo diluvium; לא יוּכְלָוּ הַמִּצְרִים לְאַכְלָ אֶת-הָעָבָרִים לְחַם non licet Aegyptiis coenare cum Hebraeis; יְרָאָת יהָזָה תּוֹסִיף יָמִים pietas auget dies.

6. In vivaci oratione imperfectum pro perfecto quoque adhibetur, praecipue si actiones designandae per longum vel breve tempus duraverunt aut saepius repetitae sunt, e. g. בְּכָה יַעֲשֶׂה אִיזֶב.

כל-הִנּוּם sic agebat Job *perpetuo*. Imperfectum etiam actiones praeteritas significare potest, cum praecedunt particulae אֵן *tunc*, priusquam, e. g. אֲנָא יְדַבֵּר יְהוָה *tunc locutus est Josue ad Dominum*; אֲנָא יַעֲלֶה חַזָּאֵל *tunc ascendit Chasaël*; משִׁיב הָכֹר בְּطַרְמָה יְשַׁטֵּע אֲגֹלָת הֵיא לוֹ qui respondet, antequam audiverit, ei est stultitia.

§ 87. Quomodo imperfecto modi significantur.

Action etiam tunc imperfecta videtur, cum desideratur aut subiective tantum ut possibilis vel impossibilis cogitatur. Quare imperfectum hebraicum etiam ad modos (coniunctivum, optativum, imperativum) exprimendos adhibetur. Itaque imperfectum vim coniunctivi habet primum post coniunctiones finales, v. g. לְמַצֵּן ut ego tibi benedicam, ne pangas foedus, deinde in exprimendis votis, praexceptis, rogationibus, cohortationibus, in designanda potentia, permissione, voluntate, v. g. יָאַבֵּד יּוֹם pereat dies, quo natus sum; loquatur, quae so, servus tuus; non furaberis; הַיּוֹם יִזְמַת אֶלְגָּהּ hodie moriatur Adonias; quis dixerit: purificavi cor meum? מִפְרִי de fructu arborum in horto (positarium) edere nobis licet; in בֵּיתְהָזָה תִּתְהַלֵּל נִפְשֵׁי.

§ 88. De usu Waw consecutivi.

Formae perfecti et imperfecti cum Waw consecutivo coniunctae indicant habitus vel facta descripta esse consecutiones temporales vel logicas habituum vel factorum, quae iam antea commemorata sunt.

1. Imperfectum consecutivum est tempus historicum linguae hebraicae; continuat enim narrationem, quae a perfecto coepit vel ab alia verbi forma perfecto aequivalenti. Saepe etiam oratio vel liber incipit ab imperfecto consecutivo, imprimis a forma וַיַּהֵי et factum est vel וַיֹּאמֶר et dixit; hoc modo sententiarum quidam cum superiore narratione nexus indicatur. Exempla sunt: וַיַּהֵי קֹדֶם אֶת-שְׁרָה כַּאֲשֶׁר נִיעַש יְהוָה לְשָׂרָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר visitavit Dominus Sarām, sicut dixerat, et fecit Dominus Sarāe, sicut promiserat (Gen. 21, 1); וְאַלְיָשָׁע דִּבֶּר אֶל-הָאָשָׁה וְתָקַם הָאָשָׁה וְתַעֲשֶׂה כְּדִבֶּר promised (Gen. 21, 1); Elisaeus locutus est ad feminam, et femina surrexit et fecit secundum verbum viri Dei (2 Reg. 8, 1); וַיַּעַל מֶלֶךְ יְהוָה טַנְהָרֶל גִּלְגָּל profectus est angelus Domini a Gilgal versus Bochim (Iud. 2, 1).

2. Perfecto consecutivo continuatur sermo, qui incipit ab imperfecto vel a verbi formis (imperativo, iussivo, infinitivo), qua-

rum loco imperfectum poni potest; in his casibus perfectum consecutivum adsumit vim formarum praecedentium, v. g. וְהִיא בַּיּוֹם הַהוּא et fiet illo die, פָּנִים בֹּזָא וְהַכְּנִי אֶהָדָה עֲמָךְ וְהַכִּתָּה ne veniat et feriat me, ego ero tecum, et tu vinces Midian, קָח לְךָ וְאַסְפֵּת אֶת-מִדְיָן sume tibi et collige.

§ 89. De usu imperfecti paragogici sive cohortativi.

Usu imperfecti *He cohortativo sive paragogico* amplificati oquens cohortationem sui ipsius indicat, e. g. אָסְרֹה-גַּנְגָּא accedam, נָהָלָה exsultemus. Usurpatur quoque haec forma in rogatione permissionis, e. g. אַעֲבָרָה בְּאֶרְצָךְ pertranseam terram tuam. Cohortatus, si Waw copulativo cum desiderii expressione coniunctus est, propositum vel intentionem significat, e. g. הַבִּיאָה לִי וְאֶבְלָה apporta mihi, ut comedam; יִשְׁית מִטְפֵּחַ וְאֶבְלִינָה טָעַט dimittat me, ut refrigererer paululum.

§ 90. De usu iussivi.

1. Iussivus imprimis adhibetur ad significanda praescripta vel interdicta, vota bona vel mala (*optativus*), e. g. יְהִי אוֹר fiat lux; תֹּצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיה producat terra animam viventem; לֹא-לְאַתְזֹרֶד שִׁבְתָּהוּ בְּשָׁלָם שָׁאַל ne iusteatur rivulos; אַל-יְרַא בְּפָלָגֹת deducas canitem eius in pace ad inferos; utinam fiat secundum verbum tuum! אַל-יִאָמַן ne confidat.

2. Praecedente imperativo iussivus desiderium vel intentionem indicat, e. g. הַעֲתִירוּ אֶלְيָהָה וְסַר הַצְּפָרְדָּעִים orate Dominum, ut auferat ranas; סְקַלְהוּ וִימְתַה lapidate eum, ut moriatur.

3. In enuntiatione conditionali tam in praecedenti quam in consequenti parte saepe iussivus adhibetur, v. g. תָּגֹר אָמַר וַיָּקָם לְךָ si decernes rem, veniet tibi.

§ 91. De usu imperativi.

1. Imperativus per se ad praescripta designanda adhibetur; in sermone vero prophetico certam praedictionem exprimit, e. g. תְּהִפְלֵל בְּעֵדךְ tertio anno seretis et metetis; וְקָרֹר בְּשָׁנָה הַשְׁלִישִׁית וְרָעָה וְקָרֹר orabit pro te, et vives; צְהָלִי קוֹלךְ hinnies voce tua.

2. Cum duo imperativi coniuncti sunt, prior saepe conditionem significat, posterior consecutionem intentam vel optatam, e. g. עִזְבָּנָה si reliqueritis stultitiam, vivetis; פָּתָאִים וְחַי זְרֻעִי לְכֶם לְזִקְנָה קָצְרוּ לְפִי si seminaveritis in iustitia, mctetis in misericordia.

§ 92. De usu infinitivi absoluti et constructi.

1. Verbum, cum tamquam obiectum vel complementum ad alterum verbum accedit, plerumque in inf. constructo adhibetur, interdum in inf. absoluto; inf. constr. saepe cum לְ coniungitur, v. g. **discite bene agere**, **לֹא אָכְנוּ הַלּוּךְ noluerunt ire**, **אָחֶל** **לִמְדָנֵנוּ לְהַתְּפִלֵּל incipio dare**, **לֹא יִדְעָתִי דְּבָרָ nescio loqui**, **לֹא doce nos orare**, **וַיְחַדֵּלוּ לְבָנוֹת desierunt aedificare**.

2. Infinitivus absolutus tamquam nomen in casu (accusativo) adverbiali positum usurpatur ad actionis circumstantias describendas, v. g. **וְאֶפְתַּת אֲתֹו טְחוֹן הַיְטָבָה confregi eum** (sc. vitulum) **omnino in pulverem redigens** (Deut. 9, 21); **יַעֲבֹדֵנוּ הַרְבָּה multum ei serviet**. Tali modo saepe adhibetur **הַיְטָבָה bene faciendo** i. e. *bene de actione prorsus perfecta*; **הַרְבָּה multum faciendo** significat *multum*.

3. Hebraeis peculiaris est infinitivi absoluti cum verbo finito sive eiusdem sive cognatae coniugationis coniunctio. Infinitivus absolutus in hoc casu *verbi notionem* effert, praesertim si verbo finito antecedit, e. g. **לֹא הַשְׁמִיד אֲלֵינוּ non omnino delebo**; **נָמָרָה תְּמֻלָּךְ עָלֵינוּ num vere regnabis super nos?** Sin autem infinitivus subsequitur, saepius *actionem perdurantem* indicat, e. g. **אָמַרִים אַמְרוּ perpetuo dicentes, זָכוֹר אֶת־יּוֹם הַלְّכָה וְגַעַן ibant** (ire et mugire) **assidue mugientes**.

4. Infinitivus absolutus ab Hebraeis (tamquam infinitivus historicus Latinorum) usurpatur pro verbo finito, imprimis pro imperativo, e. g. **אִילָת בְּשָׂדָה יָלַדָּה וְעֹזֶב cerva in campo peperit et reliquit (pullum); זָכוֹר אֶת־יּוֹם הַנִּזְוָת יָצַא וְשׂוֹב animalia ibant et redibant; הַשְׁבָּת memento diei sabbati**.

5. Infinitivus constructus tamquam nomen verbale quasvis in enuntiatione partes agere potest atque suffixa et praepositiones admittit. Sic dicitur **אֵין הַבִּין non est intellectus**; **טוֹב לְנָנוּ**; **עַת סְפֹוד וְעַת רְקֹוד tempus plan-gendi et tempus saltandi** (gen.); **לֹא יִכְלֶה דְּבָרָ non poterant loqui** (acc.); **הַשְׁמַר־לְךָ מִדְבָּר abscondidisti te, ut fugeres**; **נַחֲבָאת לְבָרָת cave, ne loquaris**; **גַם בְּשֹׁחֵךְ יְכַאֲבַלְבָּה etiam in ridendo dolet cor**.

6. Infinitivus constructus saepissime praepositione לְ cum verbo auxiliari esse coniungitur. Quae coniunctio possibilitatem, necessitatem, voluntatem, officium aliquid faciendi exprimit, e. g. **הַהָּה לְאָכֵל fuit ad consumendum**, **לְרֹאות אֵין לְבִיא non fuit visibile**, **non licet intrare**.

7. Infinitivus constructus complementum verbi, obiectum et additamenta adverbialia, pariter atque forma finita adsciscit; quare si verbum est transitivum, accusativum adsumit, e. g. **לֹא אָסִיף לְהַגִּיד**

לֹא נָבֵן דְּבָרֶנוּ non movebo amplius pedem Israel; loqui cum eo, לֹא טוֹב הַזִּיעַן לְדַעַת אֲתִי ad me necandum, ad me cognoscendum; לֹא רְגַנְנִי אַתְּךָ אֲתָּה non est bonum te haec omnia docere; לֹא תִּפְצַח שָׁאל noluit interrogare Dominum.

8. Subiectum verbi ad infinitivum constructum tamquam nominativus vel genetivus adponitur, e. g. לֹא טוֹב הַיּוֹת הָאָדָם לְבָבוֹ non est bonum hominem esse solum; sicut turbo praeterit, impius decidit; בְּצָאת יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים cum Israel exiret ex Aegypto.

Ad not. Suffixum nominis igitur ad infin. constr. adpositum exprimit subiectum, suffixum verbi autem obiectum, e. g. לְרַגְנִי ut ego necem, לְרַגְנִי ad me necandum.

9. Subiectum, si una cum obiecto ad infinitivum constructum adponendum est, proprius ad infinitivum accedit, e. g. לְפָנַי שְׁתַת יְהֹוָה priusquam Dominus delevit Sodoma; קְוָלִי dum extollo vocem meam; אַתְּסָלָם בְּשָׁלָחָ אֶלְיוֹ הַטְּלָקָ אַתְּפְּשַׁחַדְךָ cum rex Sedecias mitteret ad eum Paschurem.

§ 93. De usu participii.

1. Participium locum verbi finiti omnium temporum obtinere potest; quare מְתָה significare potest: moriens, mortuus, moriturus; e. g. בְּהַר יָצָא flumen exit, אֲהוֹד מְתָה קָחַצְתָּ circa medium noctem ego exibo. Saepissime participium pro praesenti adhibetur; in vivaci oratione cum הַגָּה (ecce) coniunctum significat actionem, quae statim fiet (futurum quod dicitur instans) vel ipso illo tempore fit; e. g. וְדוֹר בָּא generatio vadit et generatio advenit; מְפֻנִּיכָה ego deleo Amoraeum e conspectu tuo. Si cum perfecto vel imperfecto verbi coniunctum est, designat durantem actionem sive praeteritam sive praesentem, e. g. מְשָׁה הָהָרָעָא אֲתִ-צָּאן יְהֹוָה Moses pascebatur oves Iethronis.

2. Complementum verbi, obiectum et additamenta adverbialia, ad participium vel eodem modo accedit atque ad formas finitas vel in genetivo ponitur, e. g. תִּירָא אֲתִ-כָּרְבָּר יְהֹוָה timens verbum Domini, linteis vestitus, בְּגַם הָרָקִים לְבֹושׁ dominantes populo, יִשְׁבֶּב צִוְּן קָטִים עַל habitans Sion, שָׁכְבִּי קָבֵר iacentes in sepulcro.

Ad not. Suffixa eodem discrimine, quo ad infinitivum, ad participium adponuntur (§ 92, 8, adn.), v. g. עֲשֵׂנִי creans me, עֲשֵׂנִי crentor meus. Quod quidem discrimen formâ, non vero sensu adest.

§ 94. De personalibus verbi formis.

1. Subiectum indefinitum (francogallicum *on*, germanicum *man*) Hebraei exprimunt:

a) constructione passiva, e. g. אָו הַתֵּל לְקֹרְאָה *tunc incipiebant vocare*;

b) tertia persona m. sing. activi, e. g. אָבִן יְצַוק נְחוֹשָׁה *lapidem conflando efficiunt aes*;

c) tertia persona m. plur. activi, e. g. לְהָם יְקֹרְאִי חֹתֶן יָאִיר *ea appellant tuguria Iairi*;

d) secunda persona m. sing., e. g. עַד בָּאָקָע *jusqu'à ce qu'on vienne*.

2. Tertia persona masc. sing. perf. et imperfect. saepe impersonaliter adhibetur, e. g. וַיַּהֲיָ et accidit, לֹא exarsit ei, h. e. irā incensus est, לֹא יָנִיחַ reguies non dabitur tibi. Rarius tertia pers. fem. sing. impersonaliter ponitur, e. g. עַשְׂקָה-לִי pluit, angit me.

3. Masculina personarum forma omnino praevalet et nonnunquam etiam pro feminino adhibetur, e. g. וַיֹּאמֶר אֶלְيָה עַמְּדָה פֶּתַח et dixit ei: sta ad portam, הַבָּשׂן שְׁמַעַז פָּרוֹת audite, vaccae Basanicae.

§ 95. De rectione verborum.

1. Praeter ea verba, quae vi sua nobis transitiva apparent, ab Hebrais multa alia ut transitiva tractantur atque cum accusativo coniunguntur. Sunt imprimis ea, quae praebent notionem:

a) sedendi, habitandi, morandi,

b) eundi, veniendi, se movendi,

c) induendi, exuendi,

d) abundandi, carendi, fluendi, stillandi, germinandi scatendi (verba copiae et inopiae).

2. Alia verba et transitive et intransitive adhibentur, e. g. בְּכָה denotat et *fлere* et *deplorare*, שִׁיר et *canere* et *versibus celebrare*. De his lexica consulenda sunt. Exempla locutionum, quae nobis mirae videntur, sunt: יִשְׁבֵב אַهֲלָה *habitans in tabernaculo*, הַמְּהֻרְבָּה *ipsi egressi sunt ex urbe*, יִפְרֹצֵז יִקְבִּיךְ *ex urbe* אֲתִידָהָעָרָה *tua plena sunt* (vide nr. 1, a, b, d et § 80, E).

§ 96. De duplice accusativo.

1. Coniugationes causativae (*Piel* et *Hiq'il*) verborum transitivorum duplificem accusativum admittunt et personae et rei, e. g. הָאֵל הַמְּאֹרְבִּי תִּלְכֵד *fecit, ut audires vocem suam*; הָאֵל הַשְׁמִיעַךְ אֶת-קְלִין *Deus, qui praecinxit me virtute*.

2. Iam in coniugatione Kal duplarem accusativum adsciscunt verba:

a) quae exprimunt influxum in obiectum medio externo efficiendum (accus. obiecti et medii),

b) quae vim habent: *formare, redigere ad aliquid* (accus. obiecti et effectus), e. g. **וַיִּטְעַהֵּה שָׁרֶק** *conseruit eam vitibus electis;* **וַיְבִנֵּה אֶת־אָבָנִים מִזְבֵּחַ** *atque malum, quo affecimus eum; et aedificavit altare ex lapidibus.*

§ 97. De peculiaribus quibusdam verborum constructionibus.

1. Verbum interdum coniungitur cum altero, ut eius notionem compleat vel actionis circumstantias (tempus, modum) accuratius definiat. Verbum complens vel definiens saepissime in infinitivo adponitur (§ 92, 1), nonnunquam in imperfecto vel participio, e. g. **לֹא יְדַעֲתִי נְשָׁכָן** *vult magnum facere;* **אֲשֶׁר מִגְנָן בְּכָנָור** *homo sciens psallere citharā* (1 Sam. 16, 16). Frequentius autem complementum verbo complendo in eadem vel aequivalenti verbi finiti forma adiungitur, neque raro verba *Waw* copulativo vel consecutivo conectuntur.

2. His modis crebro exprimuntur adverbia, quae in lingua hebraica raro inveniuntur; verbum complens enim nobis actio principalis esse videtur, verbum vero complendum circumstantia adverbialis, e. g. **וַיֵּשֶׁבְתִּי אַנְיָה וְאֶרְאָה** *et reverti et vidi, h. e. et vidi iterum;* **שׁוֹבֵת מִתְּרָבָה** *nolo ulterius misereri.* In tali coniunctione (reverti) significat iterum (*aliquid facere*), **הַזִּיף amplius,** **מִתְּרָבָה festinanter.**

3. Exstant in sacra scriptura sententiae, in quibus inter verbum et obiectum vel additamenta adverbialia supplendum est alterum verbum *movendi*, e. g. **חַלְקָת לְאָרֶץ גַּרְזֵן** *polluisti in terram (iactans) coronam eius, אלֵי אַיִם* *הַחֲרִישׁוּ tacele ad me (conversae) insulae.* Hic construendi modus dicitur constructio praegnans.

§ 98. De subiecti cum praedicato coniunctione.

1. Copula saepissime omittitur, e. g. **אֵלֶּה תְּולָדוֹת hae sunt generationes,** **בְּתוֹרַת יְהִזָּה חַפְצָיו** *magnus est Dominus, ad legem Domini est desiderium eius.* Alias copula pronomine separato 3. pers. vel verbo **הִיא** exprimitur, e. g. **הִיא טָהָרָה** *she is pure;* **וְהַאֲרָצָה הִתְהַחֵתָה** *the earth was created;* **pecus, quod non mundum est** (§ 85, A, 1); **terra autem erat inanis et vacua.** Quod si subiectum est pronomen, praedicatum autem participium, voces **יֵשׁ** et **אֵין** usurpantur, v. g. **יֵשׁ מַוְשִׁיעַ** *si salvas;* **אֵין מַבְרָךְ** *non benedicit.*

2. Praedicatum interdum neque numero neque genere cum subiecto consentit. Saepius enim collectiva cum praedicato plurali coniunguntur, e. g. נִקְרָאוּ בֵּית־יִשְׂרָאֵל et clamavit domus Israel; יִרְיעַי omnis populus conclamet; רְבִים עַמְּדָה אֶרֶץ numerosus est populus terrae. Pariter pluralis qui dicitur maiestaticus cum singulari construitur, e. g. בָּעֵליּוּ יֹמֶת dominus eius interficiatur; קָשָׁה אֲדָנִים durus est dominus. Hic duplex construendi modus *constructio ad sensum* nominatur.

3. Praeterea nomina pluralia animalium et rerum inanimarum aliquando cum singulari feminino componuntur, e. g. שָׁאַלְנָא בְּהַמּוֹת interroga iumenta, et docebunt te; וְתַּרְגַּה non labentur gressus eius. Etiam personarum nomina pluralia subinde cum singulari praedicati coniunguntur. Quae constructiones minus exactae tum praesertim adhibentur, cum verbum praecedit, e. g. יְהִי מְאֹרֶת fiant luminaria, יָבֹא הַשׁׂוֹרִים veniunt latrones.

4. Si subiectum cum genetivo coniunctum est, praedicatum nonnunquam genere et numero cum genetivo convenit, si iste notio nis compositae pars gravior appareat, e. g. עִינֵי גְּבוּהָת אָדָם oculi sublimes hominis humiliati sunt, קּוֹלְגָּנִידִים נְחַבָּאוּ vox ducum obmutuit.

C. De syntaxi particularum.

§. 99. Syntaxis adverbiorum.

1. Adverbia negativa לא et אל ita discernuntur, ut לא (non) negantis, אל (ne) vetantis vel nolentis sit, e. g. non ibit, לא יְלַקֵּה ne eat; verum etiam severe interdicentis est dicere לא תְּגַנֵּב non furaberis.

2. Duplex negatio non affirmat, ut in latino sermone, sed fortius negat, ut in graeco, e. g. אין כספַּי לא נְחַשֵּׁב argentum pro nihilo habebatur.

3. Vox לא adhibetur etiam ut responsio negativa: non. Affirmantis responsionis (oui) vox non exstat, sed vocabulum, quod in quaestione gravissimum est, iteratur, e. g. הַשְׁׁלֵשׁ דָּבָר מְאֹת הַזֹּה בַּשְׁׁלֵשׁ an sermo est a domino (profectus)? et dixit: utique.

§ 100. Syntaxis praepositionum.

Propria est linguae hebraicae compositio praepositionum; praepositiones enim, qui motum indicant, praepositionibus locum desi-

gnantibus anteponuntur, ut significantur et motus et circumstantiae locales, quae antea erant aut postea exsistere incipiunt, e. g. מַעַל *desuper*; יְקַח מִשְׁבֵּךְ מִתְהָתִיחַ aufert lectum tuum, quod sub te est (germanice: unter dir weg); מִעֵם et ab aliquo (germanice: von jemand weg, francogallice: de chez, d'après quelqu'un); מַאֲחֶרְיָה (de) post (germanice: von jemand weg); אֶל-אֶחָר (ad) post aliquid; מַחֲזִיעַן extra civitatem; אֶל-מִחוֹז לְפָנָה תִּשְׁלַחֵם eicite eos de castris.

§ 101. Syntax coniunctionum.

Compositorum coniunctionum (§ 75, 2) altera pars saepe omittitur; e. g. pro יְעַשֵּׂר simpliciter ponitur vel יְעַנֵּן אשר, e. g. יְעַנֵּן וּבַעַן *propterea quod deceperunt populum meum* (§ 85, D, 5). In oratione emphatica interdum prorsus deest coniunctio et gravi accentu compensatur, id quod imprimis valet de enuntiationibus comparativis et conditionalibus, e. g. אֲכַלְיָה עַמִּי אֲכַלְיָה (comedentes populum meum comedunt panem) populum meum quasi panem comedunt; מה אָפָעַל לְךָ si pecco, quid facio tibi?

Appendix.

§ 102. De Veteris Testamenti textu hebraico.

1. Textui Veteris Testimenti hebraico inscribi solet titulus תּוֹרָה תְּנַךְ (abbreviatus *lex, prophetae, scripta hagiographa*) vel secundum numerandi modum, quem rabbini sequuntur, סִפְרֵי אַרְבָּעָה וּשְׁבָרִים (הַכְּדָם ספרים). Libri prophetarum subdividuntur in נְבִיאִים רָאשָׁנִים et נְבִיאִים רַאשָׁנִים prophetas priores et posteriores.

2. Pentateuchus dispartitur in 54 partes, quae פָּרָשָׁה *distinctio plur.*, vocantur, quaeque singulis anni sabbathis in coetibus sacris recitabantur; distinguuntur paraschae apertae (פתוחות) et clausae (סתומות), prout a nova linea vel in media linea incohantur; in textu indicantur tribus פּ vel סּ adscriptis. Quae paraschae maiores, uti vocantur, iterum in 669 paraschas minores una litera פּ vel סּ inscripta divisae sunt.

Praeterea in synagogis leguntur partes quaedam prophetarum selectae, quae vocantur הַפְּטָרוֹת (i. e. dimissiones, quia populus lectione prophetarum finita dimittitur).

Rabbini palaestinenses pentateuchum in 154 usque ad 175 partes, quas appellabant, divisorunt, quae sabbathis intra ternos annos in synagogis legebantur; in editionibus hodiernis non significantur.

3. Fini cuiuslibet libri Masorethae adnotaciones quasdam addiderunt, quibus textus integer servaretur (*Masora finalis*).

In fine Geneseos e. g. notaverunt: „Summa versuum (סכום פסוקין) libri *B'reshith* est 1534, vox memorialis (סימן א' ל' ז') et mediae eius voces (עוצין) וְעַל חָרְבֵךְ תְּחִזֵּה (Gen. 27, 40) et paraschae eius (maiores) 12, vox memorialis et s^odarim eius 43, vox mem. נִמְבְּרוֹן יְהִי (Ex. 3, 15); et capita eius יְהִי חָנָנוּ לְךָ קָוִינוּ (Is. 33, 2). Numerus parascharum (minorum) apertarum 43, clausarum 48, cunctarum 91; vox mem. צָא אֶתְתָּה וּכְלָהּ הָעֵם אֲשֶׁר בָּרַנְלִיךְ (Ex. 11, 8). Et literae eius (אותיות) 4395.“

4. Denique Masorethae textui multas adnotaciones adscripserunt de recta eius lectione, e quibus paucae in hodiernas editiones receptae sunt. Ex hac *Masora marginali* adnotaciones, quae frequentissime occurrunt, ordine alphabetico hic afferre et, quia pleraeque aramaice scriptae sunt, explanare iuvabit.

אָמֵץ, plur. **אָוֹתִיות**. litera. medium.

קָמֵץ בָּזָקֵף = **קָמֵץ בָּזָקֵף** (ante vocalium vel accentuum nomina) cum; e. g. בָּזָקֵף (loco Paθach) propter accentum Zakeφ կատոն scriptum est. **בָּמְקוּם** קָמֵץ (Kames) loco literae ה = ב נ"א. **בָּנָסְתָּחָא אָתְרִינָא** = ב נ"א (aram.) in alio exemplari; plur.: **בָּנָסְתָּחָן אָתְרִינָן** = ב ס"א. **בָּסְפָּרִים אָתְרִינָם** = ב ס"א. **בָּנָסְתָּחָה** = ב נ"ש in aliis libris.

דָּגְשָׁה, fem. notā Dayeš (vel Mappik) instructum.

זָעֵירָא, fem. (aram.) parvus.

חוֹל profanum, e. g. אָדָנִי Gen. 19, 2 i. e. non de Deo dictum est. (Contra sanctum significat nomen de Deo vero intellegendum esse.) **חָסֵר** („egens“) = defective scriptum, vel „deficiens“, e. g. ח א = א non est scriptum.

פְּלָעָם accentus. יְתִיר supervacaneus, superfluous.

כְּתִיב scriptum (§ 4, 5, adn. 4). **כְּתִיב וְלֹא קָרֵי** scriptum et non legendum (vocabulum est omittendum). **כִּנְצָרֵךְ לְהִזְהִיר** = **כִּנְצָרֵךְ** ita (scriptum) esse debet, i. e. etsi insolitum, non est mendum.

לֹא אִתְּה = לִית (aram. contractum ex לִית) non est, i. e. [forma ista aliis locis] non invenitur.

מְדוֹקֵךְ accurate emendatum. **מְלָא** plene scriptum.

מְלָעֵיל = **מְלָעֵילָה, מְלָעֵעַ** = **מְלָעֵילָה** (v. § 9, 1).

נְחָה, fem. quiescens (i. e. non pronuntiatur). **נְעָלָם** occultum, i. e. orthographice tantum scriptum. **נְקָזֵד** punctum, **נְקָזֵד** punctis ornatum.

סּוֹף – **סּוֹף** vid. סימן vox (vel enuntiatio) memorialis. **סּוֹף – סּוֹף** ב ס"א (σημεῖον) vox (vel enuntiatio) memorialis. **סּוֹף – סּוֹף** ס"א (§ 9, 5, adnot. 2) finis versus.

פְּסָקָה versus. **פְּסָקָה** פְּסָקָה intervallum; **פְּסָקָה** פְּסָקָה medio in versu.

קָרֵי וְלֹא כְּתִיב legendum (§ 4, 5, adnot. 4); **קָרֵי** legendum, etsi non scriptum (vocabulum addendum est). **קָמֹזָה**, fem. vocali Kames ornatum.

רַבְתָּה (aram.) magnus.

תַּלְיָה vocabulum. **תַּלְיָה**, fem. (litera) suspensa. **תַּיְבָה** (aram.) duo.

Liber alter,
πρακτικός.

Pars prior.

Paradigmata.

Verborum formae, in quibus regulae grammaticae primum adhibentur, ut lector animum in eas praesertim advertat, asterisco (*) ornatae sunt.

*I. Verba**Niph'al.*

		<i>Kal.</i>		
	Verbum transitivum.	Verba intransitiva.		
	necavit	gravis fuit	parvus fuit	necatus est
<i>Perf. Sing.</i>	3. m.	*קָטַל*	*כָּבֵד	*קָטַן*
	f.	*קָטַלְהָ	*כָּבֹדָה	*קָטַנָּה
	2. m.	*קָטַלְתָּ	*כָּבֹדָךְ	*קָטַנְתָּ
	f.	קָטַלְתָּ	כָּבֹדָת	קָטַנָּת
	1.	קָטַלְתִּי	כָּבֹדָתִי	קָטַנָּתִי
<i>Plur.</i>	3.	קָטַלְוּ	כָּבֹדוּ	קָטַנוּ
	2. m.	*קָטַלְתָּם	*כָּבֹדָתֶם	*קָטַלְתָּם
	f.	קָטַלְתָּנוּ	כָּבֹדָתָנוּ	קָטַלְתָּנוּ
	1.	קָטַלְנוּ	כָּבֹדָנוּ	קָטַלְנוּ
<i>Inf. constr.</i>		*קָטָל	*כָּבֵד	*הָקָטָל
<i>absol.</i>		קָטוֹל		הָקָטָל, הָקָטָל
<i>Imptv. Sing.</i>	2. m.	*קָטָל	*כָּבֵד	*הָקָטָל
	f.	*קָטָלִי	כָּבֹדִי	הָקָטָלי
<i>Plur.</i>	2. m.	קָטָלוּ	כָּבֹדוּ	הָקָטָלוּ
	f.	*קָטְלָנָה	כָּבֹדָנָה	הָקָטְלָנָה
<i>Impf. Sing.</i>	3. m.	*יָקָטָל	*יָכַבֵּד	*יָקָטָן
	f.	תָקָטָל	תָכַבֵּד	תָקָטָל
	2. m.	תָקָטָל	תָכַבֵּד	תָקָטָל
	f.	*תָקָטָלִי	*תָכַבְּדִי	*תָקָטָלִי
	1.	*אָקָטָל	*אָכַבֵּד	אָקָטָל
<i>Plur.</i>	3. m.	יָקָטָלוּ	יָכַבֵּדוּ	יָקָטָלוּ
	f.	*תָקָטְלָנָה	*תָכַבְּדָנָה	תָקָטְלָנָה
	2. m.	תָקָטָלוּ	תָכַבֵּדוּ	תָקָטָלוּ
	f.	תָקָטְלָנָה	תָכַבְּדָנָה	תָקָטְלָנָה
	1.	גָקָטָל	גָכַבֵּד	גָקָטָל
<i>Part. act.</i>	(f.) *קָטָל	*כָּבֵד	*קָטָן	*גָקָטָל
<i>pass.</i>	*קָטוֹל			

regularia.

Pi [“] el.	Pu [“] al.	Hi ^φ il.	Ho ^φ al.	Hi ^θ pa [“] el.
trucidavit	trucidatus est	necare iussit	necare iussus est	se necavit
קְטַל [] קְטַלָה קְטַלָת קְטַלָת קְטַלָתִי קְטַלָו קְטַלָתָם קְטַלָתָן קְטַלָנוּ	*קְטַל [*] קְטַלָה קְטַלָת קְטַלָת קְטַלָתִי קְטַלָו קְטַלָתָם קְטַלָתָן קְטַלָנוּ	*הַקְטִיל [*] הַקְטִילָה הַקְטִילָת הַקְטִילָת הַקְטִילָתִי הַקְטִילָו הַקְטִילָתָם הַקְטִילָתָן הַקְטִילָנוּ	*הַקְטִיל [*] הַקְטִילָה הַקְטִילָת הַקְטִילָת הַקְטִילָתִי הַקְטִילָו הַקְטִילָתָם הַקְטִילָתָן הַקְטִילָנוּ	*הַתְקִטֵל [*] הַתְקִטָלה הַתְקִטָלאת הַתְקִטָלאת הַתְקִטָלאתִי הַתְקִטָלוֹ הַתְקִטָלאתָם הַתְקִטָלאתָן הַתְקִטָלאנוּ
קְטַל [] קְטַל	(קְטַל) קְטַל	*הַקְטִיל הַקְטִיל	(הַקְטִיל) הַקְטִיל	*הַתְקִטֵל הַתְקִטֵל
קְטַל [] קְטַלי [*] קְטַלָה קְטַלָנוּ		*הַקְטִיל הַקְטִילִי הַקְטִילָו *הַקְטִילָנוּ		*הַתְקִטֵל הַתְקִטָלי [*] הַתְקִטָלוֹ הַתְקִטָלאנוּ
יְקִטָל [] תִקְטָל תִקְטָל תִקְטָלִי [*] אֲקִטָל [*] יְקִטָלוֹ [*] תִקְטָלָנוּ תִקְטָלָוֹ [*] תִקְטָלָנוּ נְקִטָל	*יְקִטָל [*] תִקְטָל תִקְטָל תִקְטָלִי [*] אֲקִטָל [*] יְקִטָלוֹ [*] תִקְטָלָנוּ תִקְטָלָוֹ [*] תִקְטָלָנוּ נְקִטָל	*יְקִטִיל [*] תִקְטִיל תִקְטִיל *תִקְטִילִי [*] אֲקִטִיל [*] יְקִטִילוֹ [*] *תִקְטָלָנוּ תִקְטִילוֹ [*] תִקְטָלָנוּ נְקִטִיל	*יְקִטָל [*] תִקְטָל תִקְטָל תִקְטָלִי [*] אֲקִטָל [*] יְקִטָלוֹ [*] *תִקְטָלָנוּ תִקְטִילוֹ [*] תִקְטָלָנוּ נְקִטָל	*יְתִקְטָל [*] תִתְקִטָל תִתְקִטָל תִתְקִטָלִי [*] אֲתִקְטָל [*] יְתִקְטָלִוֹ [*] תִתְקִטָלאנוּ תִתְקִטָלאוֹ [*] תִתְקִטָלאנוּ נִתְקִטָל
מְקִטָל []	*מְקִטָל [*]	*מְקִטִיל [*]	*מְקִטָל [*]	*מְתִקְטָל [*]

¹ *Iussivus* (*impf. abbrev.*) : *יְקִטָל

II. Verba. primae gutturalis

	<i>Kal.</i>	<i>Niph'al.</i>	<i>Hiph'il.</i>	<i>Hoph'al.</i>	
	stetit	firmus fuit		statuit	statutus est
<i>Perf. Sing.</i>					
3. m.	עָמַד	חִזֶּק	*גַּעֲמֵד	*הַעֲמִיד	*הַעֲמָד
f.	עָמְדָה		*גַּעֲמִידָה	הַעֲמִידָה	*הַעֲמָדָה
2. m.	עָמְדָת		גַּעֲמִידָת	הַעֲמִידָת	הַעֲמָדָת
f.	עָמְדָת		גַּעֲמִידָת	הַעֲמִידָת	הַעֲמָדָת
1.	עָמְדָתִי		גַּעֲמִידָתִי	הַעֲמִידָתִי	הַעֲמָדָתִי
<i>Plur.</i>					
3.	עָמְדוּ		גַּעֲמִידָוּ	הַעֲמִידָוּ	הַעֲמָדָוּ
2. m.	עָמְדָתִם		גַּעֲמִידָתִם	הַעֲמִידָתִם	הַעֲמָדָתִם
f.	עָמְדָתָן*		גַּעֲמִידָתָן	הַעֲמִידָתָן	הַעֲמָדָתָן
1.	עָמְדָנוּ		גַּעֲמִידָנוּ	הַעֲמִידָנוּ	הַעֲמָדָנוּ
<i>Inf. constr.</i>					
<i>absol.</i>	עָמַד*		*הַעֲמִיד	*הַעֲמִיד	*הַעֲמָד
	עָמֹוד		*גַּעֲמֹוד	*הַעֲמִיד	*הַעֲמָד
<i>Imptv. Sing.</i>					
2. m.	עָמַד*	חִזֶּק	*הַעֲמִיד	*הַעֲמִיד	*הַעֲמָד
f.	*עָמְדִי	חִזְקִי	הַעֲמִידִי	הַעֲמִידִי	הַעֲמָדִי
<i>Plur.</i>					
2. m.	עָמְדוּ	חִזְקָוּ	הַעֲמִידָוּ	הַעֲמִידָוּ	הַעֲמָדָוּ
f.	*עָמְדָנָה	*חִזְקָנָה	הַעֲמִידָנָה	הַעֲמִידָנָה	הַעֲמָדָנָה
<i>Impf. Sing.</i>					
3. m.	*יָעַמֶּד	*יְחִזֶּק	*יָעַמֶּד	*יָעַמֶּד	*יָעַמֶּד
f.	תָּעַמֶּד	תְּחִזֶּק	תָּעַמֶּד	תָּעַמֶּד	תָּעַמֶּד
2. m.	תָּעַמֶּד	תְּחִזֶּק	תָּעַמֶּד	תָּעַמֶּד	תָּעַמֶּד
f.	*תָּעַמְרִי	*תְּחִזְקִי	תָּעַמְרִי	תָּעַמְרִי	*תָּעַמְרִי
1.	*אָעַמְקָ	אָחִזֶּק	אָעַמֶּד	אָעַמֶּד	אָעַמֶּד
<i>Plur.</i>					
3. m.	*יָעַמֶּדוּ	*יְחִזָּקוּ	יָעַמֶּדוּ	יָעַמֶּדוּ	יָעַמֶּדוּ
f.	תָּעַמְדָנָה	תְּחִזְקָנָה	תָּעַמְדָנָה	תָּעַמְדָנָה	תָּעַמְדָנָה
2. m.	תָּעַמֶּדוּ	תְּחִזְקִי	תָּעַמֶּדוּ	תָּעַמֶּדוּ	תָּעַמֶּדוּ
f.	תָּעַמְדָנָה	תְּחִזְקָנָה	תָּעַמְדָנָה	תָּעַמְדָנָה	תָּעַמְדָנָה
1.	גַּעֲמֵד	גַּחֲזֵק	גַּעֲמֵד	גַּעֲמֵד	גַּעֲמֵד
<i>Part.</i>	<i>act.</i>	עָמֵד	*גַּעֲמֵד	*מַעֲמִיד	*מַעֲמָד
	<i>pass.</i>	עָמֹוד			

¹. *Iussivus*:

יָעַמֶּד.

III. Verba mediae gutturalis.

	Kal.	Pi ^{el} .	Pu ^{al} .	Hiθpa ^{el} .
	mactavit	benedixit	benedictus est	
<i>Perf. Sing.</i>				
3. m.	שְׁחַתָּת	*בְּרָךְ*	*בְּרָךְ*	*הַתְּבִרָךְ*
f.	בְּרָכָה(בְּרָכָה)*	בְּרָכָה	בְּרָכָה	הַתְּבִרָכה
2. m.	שְׁחַתָּת	בְּרָכָת	בְּרָכָת	הַתְּבִרָכת
f.	שְׁחַתָּת	בְּרָכָת	בְּרָכָת	הַתְּבִרָכת
1.	שְׁחַתָּתוֹתִי	בְּרָכָתִי	בְּרָכָתִי	הַתְּבִרָכָתִי
<i>Plur.</i>				
3.	*שְׁחַתָּות	בְּרָכָו	בְּרָכו	הַתְּבִרָכו
2. m.	שְׁחַתָּותֶם	בְּרָכָתֶם	בְּרָכָתֶם	הַתְּבִרָכָתֶם
f.	שְׁחַתָּותֶן	בְּרָכָתֶן	בְּרָכָתֶן	הַתְּבִרָכָתֶן
1.	שְׁחַתָּותָנוּ	בְּרָכָנוּ	בְּרָכָנוּ	הַתְּבִרָכָנוּ
<i>Inf. constr.</i>				
	שְׁחַת	*בְּרָךְ*		*הַתְּבִרָךְ*
<i>absol.</i>	שְׁחֹזֶט	בְּרָךְ		
<i>Imptv. Sing.</i>				
2. m.	*שְׁחַת	*בְּרָךְ*		*הַתְּבִרָךְ*
f.	*שְׁחַתִּי	בְּרָכִי		הַתְּבִרָכי
<i>Plur. 2. m.</i>	שְׁחַתָּות	בְּרָכוּ		הַתְּבִרָכוּ
f.	שְׁחַתָּתוֹתָה	בְּרָכָנה		הַתְּבִרָכָנה
<i>Impf. Sing.</i>				
3. m.	*שְׁחַת	*יְבָרֵךְ*	*יְבָרֵךְ*	*יַתְּבִרָךְ*
f.	שְׁחַת	תְּבָרֵךְ	תְּבָרֵךְ	תַּתְּבִרָךְ
2. m.	שְׁחַת	תְּבָרֵךְ	תְּבָרֵךְ	תַּתְּבִרָךְ
f.	*שְׁחַתִּי	תְּבִרְכִּי	תְּבִרְכִּי	תַּתְּבִרְכִּי
1.	אֲשַׁחַת	אֲבָרֵךְ	אֲבָרֵךְ	אַתְּבִרָךְ
<i>Plur. 3. m.</i>	שְׁחַתָּות	יְבָרֵכוּ	יְבָרֵכוּ	יַתְּבִרָכוּ
f.	שְׁחַתָּתוֹתָה	תְּבִרְכָנָה	תְּבִרְכָנָה	תַּתְּבִרְכָנָה
2. m.	שְׁחַתָּות	תְּבִרְכָו	תְּבִרְכָו	תַּתְּבִרְכָו
f.	שְׁחַתָּתוֹתָה	תְּבִרְכָנָה	תְּבִרְכָנָה	תַּתְּבִרְכָנָה
1.	שְׁחַתָּת	גְּבָרָךְ	גְּבָרָךְ	גַּתְּבִרָךְ
<i>Part.</i>				
	act. שְׁחַת	*מְבָרֵךְ*	מְבָרֵךְ	*מַתְּבִרָךְ*
	pass. שְׁחוֹתָם			

IV. Verba

	<i>Kal.</i>	<i>Nip̄'al.</i>	<i>Pi"el.</i>
	misit	missus est	dimisit
<i>Perf. Sing.</i> 3. m.	שָׁלַח	נִשְׁלַח	*שָׁלֵח
f.	שָׁלַחָה	—	—
2. m.	שָׁלַחְתָּ	—	—
f.	שָׁלַחֲתָ*	נִשְׁלַחֲתָ*	שָׁלַחֲתָ
	etc.		
<i>Inf. constr.</i>	שָׁלֵחַ*	הַשְׁלָחַ	*שָׁלֵחַ
<i>absol.</i>	שָׁלֹוחַ	נִשְׁלֹחַ	שָׁלֹחַ
<i>Imptv. Sing.</i> 2. m.	שָׁלַח*	הַשְׁלָחַ*	*שָׁלַח
f.	שָׁלַחִי	etc.	etc.
<i>Plur.</i> 2. m.	שָׁלָחוּ		
f.	שָׁלַחֲנוּ		
<i>Impf. Sing.</i> 3. m.	יִשְׁלַח*	וַיִּשְׁלַח*	*וַיִּשְׁלַח
f.	תִּשְׁלַח	תִּשְׁלַח	תִּשְׁלַח
2. m.	תִּשְׁלַח	תִּשְׁלַח	תִּשְׁלַח
f.	תִּשְׁלַחְתִּי	תִּשְׁלַחְתִּי	תִּשְׁלַחְתִּי
1.	אָשַׁלַח	אָשַׁלַח	אָשַׁלַח
<i>Plur.</i> 3. m.	יִשְׁלַחֻ	יִשְׁלַחֻ	יִשְׁלַחֻ
f.	תִּשְׁלַחֲנוּ	תִּשְׁלַחֲנוּ	*תִּשְׁלַחֲנוּ
2. m.	תִּשְׁלַחְתָּ	תִּשְׁלַחְתָּ	תִּשְׁלַחְתָּ
f.	תִּשְׁלַחֲתָ	תִּשְׁלַחֲתָ	תִּשְׁלַחֲתָ
1.	נִשְׁלַח	נִשְׁלַח	נִשְׁלַח
<i>Part.</i>	act. שָׁלֹוחַ (f. *שָׁלֹוחַ)	נִשְׁלַח	*מִשְׁלַח
	pass. שָׁלֹוחַ*		

*tertiae gutturalis.**Pu^al.*

dimissus est

אַלְחָ

—

—

אַלְלָחָת*

Hi^oll.

misit

*הַשְׁלִיחָ

הַשְׁלִיחָה

הַשְׁלִיחָת

*הַשְׁלִיחָת

Ho^ol.

הַשְׁלָחָ

—

—

*הַשְׁלִיחָת

Hi^opa^al.

*הַשְׁתֵּלָחָ

—

—

*הַשְׁתֵּלָחָת

אַלְחָ

*הַשְׁלִיחָ

הַשְׁלִיחָ

*הַשְׁלִיחָ

*הַשְׁתֵּלָחָ

*הַשְׁלָחָ

הַשְׁלִיחָי

הַשְׁלִיחָו

הַשְׁלִיחָנָה

*הַשְׁתֵּלָחָ

etc.

יִשְׁלָחָ

*יִשְׁלִיחָ

יִשְׁלָחָ

*יִשְׁתֵּלָחָ

תִּשְׁלָחָ

תִּשְׁלִיחָ

תִּשְׁלָחָ

תִּשְׁתֵּלָחָ

תִּשְׁלָחָ

תִּשְׁלִיחָ

תִּשְׁלָחָ

תִּשְׁתֵּלָחָ

תִּשְׁלָחָי

תִּשְׁלִיחָי

תִּשְׁלָחָי

תִּשְׁתֵּלָחָי

אֲשֶׁלָחָ

אֲשֶׁלִיחָ

אֲשֶׁלָחָ

אֲשֶׁתְלָחָ

יִשְׁלָחוֹ

יִשְׁלִיחָו

יִשְׁלָחוֹ

יִשְׁתֵּלָחוֹ

תִּשְׁלִחָנָה

*תִּשְׁלִחָנָה

תִּשְׁלִחָנָה

*תִּשְׁתֵּלָחָנָה

תִּשְׁלָחוֹ

תִּשְׁלִיחָוֹ

תִּשְׁלָחוֹ

תִּשְׁתֵּלָחוֹ

תִּשְׁלִחָנָה

תִּשְׁלִחָנָה

תִּשְׁלִחָנָה

תִּשְׁתֵּלָחָנָה

גַּשְׁלָחָ

גַּשְׁלִיחָ

גַּשְׁלָחָ

גַּשְׁתֵּלָחָ

מִשְׁלָחָ

*מִשְׁלִיחָ

מִשְׁלָחָ

*מִשְׁתֵּלָחָ

V. Verba נ"פ.

	<i>Kal.</i>	<i>Niph'al.</i>	<i>Hiph'il.</i>	<i>Hoph'al.</i>
	accessit	appropin- quavit	attulit	adlatus est
<i>Perf. Sing.</i> 3. m.	גִּנְשׁ	*גִּנְשׁ*	*הַגִּישׁ	*הַגִּשׁ*
f.	גִּנְשָׁה	גִּנְשָׁה	הַגִּישָׁה	הַגִּשָׁה
2. m.	etc.	גִּנְשָׁת	הַגִּשָׁת	הַגִּשָׁת
f.	regul.	גִּנְשָׁת	הַגִּשָׁת	הַגִּשָׁת
1.		וְגִנְשָׁתִי	הַגִּשָׁתִי	הַגִּשָׁתִי
<i>Plur.</i> 3.		בְּגִנְשׁ	הַגִּשָׁו	הַגִּשָׁו
2. m.		גִּנְשָׁתִם	הַגִּשָׁתִם	הַגִּשָׁתִם
f.		גִּנְשָׁתָן	הַגִּשָׁתָן	הַגִּשָׁתָן
1.		גִּנְשָׁנוּ	הַגִּשָׁנוּ	הַגִּשָׁנוּ
<i>Inf. constr.</i>		הַגִּישָׁת	*הַגִּישׁ	*הַגִּשׁ*
<i>absol.</i>	גִּנְשׁ	הַגִּשֶׁ	*הַגִּשׁ	*הַגִּשׁ*
<i>Imptv. Sing.</i> 2. m.	(גִּשָּׁה)	*גִּשָּׁ*	הַגִּשֶׁ	*הַגִּשׁ*
f.	גִּשִּׁי	הַגִּשִּׁי	הַגִּשִּׁי	
<i>Plur.</i> 2. m.	גִּשִּׁי	הַגִּשִּׁי	הַגִּשִּׁי	
f.	גִּשְׁנָה	הַגִּשְׁנָה	הַגִּשְׁנָה	
<i>Impf. Sing.</i> 3. m.	יָגִשׁ	יָגִשׁ	*יָגִישׁ ¹	*יָגִשׁ
f.	תָּגִשׁ	תָּגִשׁ	תָּגִישׁ	תָּגִשׁ
2. m.	תָּגִשׁ	תָּגִשׁ	תָּגִישׁ	תָּגִשׁ
f.	תָּגִישׁי	תָּגִישׁי	תָּגִישׁי	תָּגִישׁי
1.	אָגִשׁ	אָגִשׁ	אָגִישׁ	אָגִשׁ
<i>Plur.</i> 3. m.	יָגִשׁוּ	יָגִשׁוּ	יָגִישׁוּ	יָגִשׁוּ
f.	תָּגִשְׁנָה	תָּגִשְׁנָה	תָּגִשְׁנָה	תָּגִשְׁנָה
2. m.	תָּגִשָּׁוּ	תָּגִשָּׁוּ	תָּגִישׁוּ	תָּגִשׁוּ
f.	תָּגִשְׁנָה	תָּגִשְׁנָה	תָּגִשְׁנָה	תָּגִשְׁנָה
1.	גִּשָׁ	גִּשָׁ	גִּשָׁ	גִּשָׁ
<i>Part.</i>	<i>act.</i>	נִגְשׁ	*נִגְשׁ*	*מִגְשׁ
	<i>pass.</i>	נִגְשׁ		

Iussivus:

יִגְשׁ

VI. Verba "בָּי" (3. classis בָּי).

	<i>Kal.</i>	<i>Niph'al.</i>	<i>Hiph'il.</i>	<i>Hop'al.</i>
	habita-vit	occupa-vit.	habitatus est	fecit, ut habitaret
<i>Perf. Sing.</i> 3. m.	יִשְׁבֵּת	יִרְשֶׁת	*נוֹשֵׁב	*הוֹשֵׁב
f.	יִשְׁבָּה	יִרְשָׁה	*נוֹשַׁבָּה	הוֹשַׁבָּה
2. m.	etc. regul.		נוֹשַׁבָּת	הוֹשַׁבָּת
f.			נוֹשַׁבָּת	הוֹשַׁבָּת
1.			נוֹשַׁבָּתִי	הוֹשַׁבָּתִי
<i>Plur.</i> 3.			נוֹשְׁבוּ	הוֹשְׁבוּ
2. m.			נוֹשַׁבְתָּם	הוֹשַׁבְתָּם
f.			נוֹשַׁבְתָּנוּ	הוֹשַׁבְתָּנוּ
1.			נוֹשַׁבְנָנוּ	הוֹשַׁבְנָנוּ
<i>Inf. constr.</i>	*שְׁבָת		*הַנִּשְׁבָּב	*הַיִשְׁבָּב
, , <i>absol.</i>	יִשְׁוֹב			הַיִשְׁבָּב
<i>Imptv. Sing.</i> 2. m.	*שְׁבָ(שְׁבָה)	*ירְשָׁב	*הַנִּשְׁבָּב	*הַיִשְׁבָּב
f.	שְׁבִי	ירְשִׁי	הַנִּשְׁבִּי	הַיִשְׁבִּי
<i>Plur.</i> 2. m.	שְׁבֻוּ	ירְשֻׁוּ	הַנִּשְׁבֻּבוּ	הַיִשְׁבֻּבוּ
f.	שְׁבָנָה	ירְשָׁנָה	הַנִּשְׁבָּנָה	הַיִשְׁבָּנָה
<i>Impf. Sing.</i> 3. m.	*יִשְׁבֵּת	*יִירְשֶׁת	*יִנוֹשֵׁב	*יִזְׁשָׁבּ
f.	תִּשְׁבֵּת	תִּירְשֶׁת	תִּנוֹשֵׁבּ	תִּוְשָׁבּ
2. m.	תִּשְׁבֵּת	תִּירְשֶׁת	תִּנוֹשֵׁבּ	תִּוְשָׁבּ
f.	תִּשְׁבַּי	תִּירְשַׁי	תִּנוֹשְׁבַּי	תִּוְשְׁבַּי
1.	אֲשֵׁב	אִירְשֵׁת	אֲנוֹשֵׁב	אֲוֹשָׁבּ
<i>Plur.</i> 3. m.	יִשְׁבֻוּ	יִירְשֻׁוּ	יִנוֹשְׁבוּ	יִזְׁשְׁבוּ
f.	תִּשְׁבָּנָה	תִּרְשָׁנָה	תִּנוֹשָׁבָנָה	תִּוְשָׁבָנָה
2. m.	תִּשְׁבָּנָה	תִּרְשָׁנָה	תִּנוֹשָׁבָנָה	תִּוְשָׁבָנָה
f.	תִּשְׁבָּנָה	תִּרְשָׁנָה	תִּנוֹשָׁבָנָה	תִּוְשָׁבָנָה
1.	נוֹשֵׁב	גִּירְשֵׁת	נוֹשֵׁב	*מִיְשָׁבּ
<i>Iussivus</i>			*יִזְׁשָׁבּ	
<i>Impf. cum Waw cons.</i>	*נוֹיִשְׁבּ		*נוֹיִשְׁפּ	
<i>Part.</i>	<i>act.</i> יִשְׁבּ		*נוֹשֵׁב	*מוֹשֵׁבּ
	<i>pass.</i> יִשְׁוֹבּ			

VII. Verba mediae geminatae

	<i>Kal.</i>	<i>Niq'al.</i>	<i>Po'el.</i>
	(se) vertit	se vertit	convertit
<i>Perf. Sing.</i> 3. m.	*סָבַב*	*נִסְבֵּב*	*סֹזֶבֶב
f.	*סְבָה*	*נִסְבָּה*	סֹזֶבֶה
2. m.	*סְבֻוֹת*	*נִסְבֻוֹת*	סֹזֶבֶת
f.	סְבִוִית	נִסְבִוִות	סֹזֶבֶת
1.	סְבִוָתִי	נִסְבִוָתִי	סֹזֶבֶתִי
<i>Plur.</i> 3.	סְבָבָוִי	נִסְבָבָוִי	סֹזֶבֶבוֹ
2. m.	סְבֻוֹתָם	נִסְבֻוֹתָם	סֹזֶבֶתָם
f.	סְבֻוֹתָן	נִסְבֻוֹתָן	סֹזֶבֶתָן
1.	סְבֻוֹנוֹ	נִסְבֻוֹנוֹ	סֹזֶבֶנוֹ
<i>Inf. constr.</i>	סָבָב*	*הַסָּבָב*	סֹזֶבֶב
, , <i>absol.</i>	סָבָבוֹ	הַסָּבָבוֹ	סֹזֶבֶב
<i>Imptv. Sing.</i> 2. m.	*סָבַב*	*הַסָּבָב*	סֹזֶבֶב
f.	*סְבָבִי	*הַסְּבָבִי	סֹזֶבֶבי
<i>Plur.</i> 2. m.	סְבָבָוִי	הַסָּבָבָוִי	סֹזֶבֶבוֹ
f.	*סְבָבִינָה	*הַסְּבָבִינָה	סֹזֶבֶבָנָה
<i>Impf. Sing.</i> 3. m.	(יְקַל) *יְסָבַב	*יְסָבַב	יְסֹזֶבֶב
f.	תְּסָבַב	תְּסָבַב	תְּסֹזֶבֶב
2. m.	תְּסָבָב	תְּסָבָב	תְּסֹזֶבֶב
f.	*תְּסָבָבִי	*תְּסָבָבִי	תְּסֹזֶבֶבִי
1.	אֲסָבָב	אֲסָבָב	אֲסֹזֶבֶב
<i>Plur.</i> 3. m.	יְסָבָבָוִי	יְסָבָבָוִי	יְסֹזֶבֶבוֹ
f.	*תְּסָבָבִינָה	תְּסָבָבִינָה	תְּסֹזֶבֶבָנָה
2. m.	תְּסָבָבָוִי	תְּסָבָבָוִי	תְּסֹזֶבֶבוֹ
f.	תְּסָבָבִינָה	תְּסָבָבִינָה	תְּסֹזֶבֶבָנָה
1.	נִסְבָב	נִסְבָב	נִסְזֶבֶב
<i>Impf. consec.</i>	*נִסְבֵּב (wajjásoθ)		
<i>Impf. cum suffixis</i>	יְסָבְּגַנִי		יְסֹזֶבְּגַנִי
<i>Part.</i>	<i>act.</i> סָבָבוֹ	(סָבָבוֹ <i>pass.</i> סֹזֶבֶב)	סָבָב

sive geminantia ע (ע'ע).

<i>Po'al.</i>	<i>Hip'il.</i>	<i>Hoph'al.</i>	<i>Hiθpo'el.</i>
circumivit	vertit	se vertit	
*סָבַב	*הָסַב	*הָסַב	*הַסְתֹּזֵב
סָבַבָּה	*הָסְבָּה	הִסְבָּה	הַסְתֹּזְבָּה
סָבַבָּת	*הָסְבָּות	הִסְבָּות	etc.
סָבַבָּת	הָסְבָּות	הִסְבָּות	
סָבַבָּתִי	הָסְבָּותִי	הִסְבָּותִי	
סָבַבָּנוּ	הָסְבָּנוּ	הִסְבָּנוּ	
סָבַב	*הָסַב		הַסְתֹּזֵב
	*הָסַב		
	*הָסַב		
	הָסַבִּי		
	הָסַבִּי		
	*הָסַבִּינָה		
יָסַב	(יָסַב) *יָסַב	(יָסַב) *יָסַב	יַסְתֹּזֵב
תָּסַבֵּב	תָּסַבֵּב	תָּסַבֵּב	תַּסְתֹּזֵב
תָּסַבֵּב	תָּסַבֵּב	תָּסַבֵּב	etc.
תָּסַבְּבִי	*תָּסַבְּבִי	תָּסַבְּבִי	
אָסַבֵּב	אָסַבֵּב	אָסַבֵּב	
יָסַבְּבִי	יָסַבְּבִי	יָסַבְּבִי	
תָּסַבְּבָנָה	*תָּסַבְּבָנָה	תָּסַבְּבָנָה	
תָּסַבְּבָנָה	תָּסַבְּבָנָה	תָּסַבְּבָנָה	
נָסַבָּב	נָסַבָּב	נָסַבָּב	
	*נָסַבָּב		
	(יָסַבְּכֶם) יָסַבְּנִי		
מָסַבָּב	*מָסַבָּב	מָסַבָּב	מַסְתֹּזֵב

VIII. A. Verba זע. קום surgere.

	<i>Kal.</i>	<i>Niφ al.</i>	<i>Hip̄ il.</i>	<i>Hop̄ al.</i>
	surrexit	*גָּזֹם	הַקִּים	הַזִּקְם
<i>Perf. Sing.</i> 3. m.	קָם*	*גָּזֹם*	*הַקִּים*	*הַזִּקְם*
f.	קָמָה*	*גָּזֹמָה*	*הַקִּמָּה*	*הַזִּקְמָה*
2. m.	קָמַת*	*גָּזֹמוֹת*	*הַקִּמוֹת*	*הַזִּקְמוֹת*
f.	קָמָת	גָּזֹמוֹת	הַקִּמוֹת	הַזִּקְמוֹת
1.	קָמַתי	גָּזֹמוֹתִי	הַקִּמוֹתִי	הַזִּקְמוֹתִי
<i>Plur.</i> 3.	קָמוֹ	גָּזֹמוֹ	הַקִּימוֹ	הַזִּקְמוֹ
2. m.	קָמוֹתָם	גָּזֹמוֹתָם	הַקִּימוֹתָם	הַזִּקְמוֹתָם
f.	קָמוֹתָנוֹ	גָּזֹמוֹתָנוֹ	הַקִּימוֹתָנוֹ	הַזִּקְמוֹתָנוֹ
1.	קָמוֹנוֹ	גָּזֹמוֹנוֹ	הַקִּימוֹנוֹ	הַזִּקְמוֹנוֹ
<i>Inf. constr.</i>	*קֻם	*הַקִּום	*הַקִּים	*הַזִּקְם
, „ <i>absol.</i>	*קֻם	*הַקִּום	*הַקִּם	
<i>Imptv. Sing.</i> 2. m.	קֻום*	*הַקִּום	*הַקִּם	
f.	קֻומי	*הַקִּומי	*הַקִּימי	
<i>Plur.</i> 2. m.	קֻומוֹ	הַקִּומוֹ	הַקִּימוֹ	
f.	קֻמוֹתָה	הַקִּמוֹתָה	הַקִּמוֹתָה	
<i>Impf. Sing.</i> 3. m.	*יָקּוּם	*יָקּוּם	*יָקִים	*יָזִקְם
f.	תָּקּוּם	תָּקּוּם	תָּקִים	תָּזִקְם
2. m.	תָּקּוּם	תָּקּוּם	תָּקִים	תָּזִקְם
f.	*תָּקִומי	*תָּקִזְמי	*תָּקִימי	*תָּזִקְמי
1.	אָקוּם	אָקוּם	אָקִים	אָזִקְם
<i>Plur.</i> 3. m.	יָקּוּמוֹ	יָקּוּמוֹ	יָקִיםֹי	יָזִקְמוֹי
f.	*תָּקּוּמוֹתָה	תָּקּוּמוֹתָה	*תָּקִמוֹתָה	תָּזִקְמוֹתָה
2. m.	תָּקּוּמוֹ	תָּקּוּמוֹ	תָּקִימוֹ	תָּזִקְמוֹ
f.	תָּקּוּמוֹתָה	תָּקּוּמוֹתָה	תָּקִמוֹתָה	תָּזִקְמוֹתָה
1.	נָקוּם	נָקוּם	נָקִים	נָזִקְם
<i>Iussivus</i>	*יְקַלֵּם		*יְקִים	
<i>Impf. consec.</i>	וְיָקַלְמָה, וְיָקַם		*וְיָקִים	
<i>Impf. cum suffixis</i>	יְקִימֶנִי		יְקִימֶנִי	
<i>Part.</i>	<i>act.</i> קָם*	*גָּזֹם	*מָקִים	*מָזִקְם
	<i>pass.</i> קָם*			

B. Verba יָעַ.

Polel.	Polal.		Kal.	Niph'al.
erexit		(His polel etc.)	animadvertisit	sapiens fuit
*קָוַם קָוַמֶּה קָוַמֶּת קָוַמֶּת קָוַמֶּתִי קָוַמֶּתִי קָוַמְמוֹ קָוַמְתָּם קָוַמְתָּן קָוַמְמָנוֹ	*קָוַם קָוַמֶּה קָוַמֶּת קָוַמֶּת קָוַמֶּתִי קָוַמְמוֹ קָוַמְתָּם קָוַמְתָּן קָוַמְמָנוֹ		*בֵּין בֵּינהָ בֵּגְנָת בֵּינָות בֵּנָתִי בֵּנָנוּ בֵּגְנָתִם בֵּגְנָתָן בֵּנָנוּ	נָבָזָן נָבָזָה נָבָזָת נָבָזָות נָבָזָתִי נָבָזָנוּ נָבָזָתִם נָבָזָתָן נָבָזָנוּ
קָוַם קָוַמְמִי קָוַמְמוֹ קָוַמְמָנה	קָוַם קָוַמְמִי קָוַמְמוֹ קָוַמְמָנה		*בֵּין בֵּן	הָבָזָן הָבָזָה
יָקַוְם תָּקַוְם תָּקַוְם תָּקַוְמִי אָקַוְם יָקַוְמָנוֹ תָּקַוְמָמָנה תָּקַוְמָמָנוֹ תָּקַוְמָמָנה גָּקַוְם	יָקַוְם תָּקַוְם תָּקַוְם תָּקַוְמִי אָקַוְם יָקַוְמָנוֹ תָּקַוְמָמָנה תָּקַוְמָמָנוֹ תָּקַוְמָמָנה גָּקַוְם		*יָבִין תָּבִין תָּבִין תָּבִינִי אָבִין יָבִינָה תָּבִינִיָּה תָּבִינָה תָּבִינִיָּה נָבִין	יָבָזָן etc.
			*יָבִין וְיָבִין	
			יָבִיגְנִי	
מָקַוְם מָקַוְמָנוֹ	מָקַוְם מָקַוְמָנוֹ		act. *בָּן pass. *בָּזָן	נָבָזָן

IX. Verba

	<i>Kal.</i>	<i>Niph'al.</i>	<i>Piel.</i>
	revelavit, emigravit	se revelavit	develavit
<i>Perf. Sing.</i> 3. m.	*גָּלַה	*גְּנַלְהָ	*גָּלַה*
f.	*גָּלַתָּה	גְּנַלְתָּה	גְּלַתָּה
2. m.	*גָּלִיתָ	גְּנַלִּיתָ	גְּלִיתָ
f.	גָּלִית	גְּנַלִּית	גְּלִית
1.	גָּלִיתִי	גְּנַלִּיתִי	גְּלִיתִי
<i>Plur.</i> 3.	*גָּלוּ	גְּנַלְגָּו	גָּלוּ
2. m.	גָּלִיתָם	גְּנַלִּיתָם	גְּלִיתָם
f.	גָּלִיתָן	גְּנַלִּיתָן	גְּלִיתָן
1.	גָּלִינָה	גְּנַלִּינָה	גְּלִינָה
<i>Inf. constr.</i>	*גָּלוֹת	*הָגָלוֹת	*גָּלוֹת*
„ <i>absol.</i>	*גָּלוּה	*גְּנַלְהָ	*גָּלוּה*
<i>Imptv. Sing.</i> 2. m.	*גָּלוּה	*הָגָלוּה	*גָּלוּה*
f.	*גָּלוּי	הָגָלוּי	גָּלוּי
<i>Plur.</i> 2. m.	גָּלוּ	הָגָלוּ	גָּלוּ
f.	*גָּלוּנָה	הָגָלוּנָה	גָּלוּנָה
<i>Impf. Sing.</i> 3. m.	*יָגַלְהָ	*יָגַלְהָ	*יָגַלְהָ
f.	תָּגַלְהָ	תָּגַלְהָ	תָּגַלְהָ
2. m.	תָּגַלְהָ	תָּגַלְהָ	תָּגַלְהָ
f.	*תָּגַלְיִ	תָּגַלְיִ	תָּגַלְיִ
1.	אָגַלְהָ	אָגַלְהָ	אָגַלְהָ
<i>Plur.</i> 3. m.	יָגַלְוּ	יָגַלְוּ	יָגַלְוּ
f.	*תָּגַלְלִינָה	תָּגַלְלִינָה	תָּגַלְלִינָה
2. m.	תָּגַלְוּ	תָּגַלְוּ	תָּגַלְוּ
f.	תָּגַלְלִינָה	תָּגַלְלִינָה	תָּגַלְלִינָה
1.	גָּגַלְהָ	גָּגַלְהָ	גָּגַלְהָ
<i>Impf. apocop.</i>	*יָגַלְ	*יָגַלְ	*יָגַלְ
<i>Impf. cum suffixis</i>	יָגַלְנִי		יָגַלְנִי
<i>Part.</i>	act. גָּלַה	*גָּלַה	*מָגַלְהָ
	pass. גָּלוּי		

ל"ה.

<i>Pn'el.</i>	<i>Hiq'il.</i>	<i>Hop'al.</i>	<i>Hiθpa'el.</i>
develatus est	in exsilium duxit	in exsilium ductus est	se revelavit
*גָּלַה גָּלְתָה גָּלִיתָ גָּלִיתָ גָּלִיתִי גָּלֶנוּ גָּלִיתָם גָּלִיתָן גָּלִינוּ	*הַגָּלָה הַגָּלְתָה הַגָּלִיתָ הַגָּלִיתָ הַגָּלִיתִי הַגָּלֶנוּ הַגָּלִיתָם הַגָּלִיתָן הַגָּלִינוּ	*הַגָּלָה הַגָּלְתָה הַגָּלִיתָ הַגָּלִיתָ הַגָּלִיתִי הַגָּלֶנוּ הַגָּלִיתָם הַגָּלִיתָן הַגָּלִינוּ	*הַתְּגַלָּה הַתְּגַלְתָה הַתְּגַלִּיתָ הַתְּגַלִּיתָ הַתְּגַלִּיתִי הַתְּגַלֵּנוּ הַתְּגַלִּיתָם הַתְּגַלִּיתָן הַתְּגַלִּינוּ
*גָּלוֹת *הַגָּלוֹת *הַגָּלָה	*הַגָּלוֹת *הַגָּלָה	*הַגָּלוֹת *הַגָּלָה	*הַתְּגַלָּות *הַתְּגַלָּה
	*הַגָּלָה הַגָּלִי הַגָּלֶנוּ הַגָּלִינָה		*הַתְּגַלָּה הַתְּגַלִּי הַתְּגַלֵּנוּ הַתְּגַלִּינָה
*יִגְלָה תִּגְלָה תִּגְלָה תִּגְלִי אֲגָלָה יִגְלֵז תִּגְלִינָה תִּגְלָה תִּגְלִינָה גָּלָה	*יִגְלָה תִּגְלָה תִּגְלָה תִּגְלִי אֲגָלָה יִגְלֵז תִּגְלִינָה תִּגְלָה תִּגְלִינָה גָּלָה	*יִגְלָה תִּגְלָה תִּגְלָה תִּגְלִי אֲגָלָה יִגְלֵז תִּגְלִינָה תִּגְלָה תִּגְלִינָה גָּלָה	*יִתְגַּלָּה תִּתְגַּלָּה תִּתְגַּלָּה תִּתְגַּלִּי אֲתִגְלָה יִתְגֵּלֵז תִּתְגַּלִּינָה תִּתְגַּלָּה תִּתְגַּלִּינָה נִתְגַּלָּה
	*גָּלָל		*יִתְגַּלָּל
	יִגְלִיןִי		
*מִגְלָה	*מִגְלָה	*מִגְלָה	*מִתְגַּלָּה

X. Pronomen

1. Nominativus pronominis

sive

pronomen separatum.

2. Accusativus

sive

suffixum

Sing. 1. *comm.* אֵנִי, אָנְכִי, אָנֹכִי *ego.*
in Pausa אָנְכִי אָנֹכִי *ego.*

2. { *m.* אַתָּה (אַתָּא),
in Pausa אַתָּה אַתָּה
f. אַתְּ (אַתְּ) } *tu.*

{ *m.* הַוָּה *ille.*

f. הַיָּה *illa.*

Plur. 1. *comm.* אֲנָשִׁים (אֲנָשִׁין),
(אֲנָשִׁים) *nos.*

2. { *m.* אֲנָשִׁים
f. אֲנָשִׁין, אֲנָשִׁין } *vos.*

{ *m.* הַמָּה, הַמָּה *illi.*

f. הַמָּה הַמָּה *illae.*

A.

Formae vulgares:

אֵנִי; אָנִי; אָנְכִי; אָנֹכִי *me.*

אַתָּה; אַתָּה; אַתָּה, in P. אַתָּה, (אַתָּה)
אַתָּה; (אַתָּה); אַתָּה, אַתָּה *te.*

הַוָּה; הַוָּה; הַוָּה, וְהַוָּה, וְהַוָּה (הַוָּה); וְהַוָּה *eum.*הַיָּה; הַיָּה; הַיָּה *eam.*אֲנָשִׁים; אֲנָשִׁים; אֲנָשִׁים *nos (accus.).*

אֲנָשִׁים; אֲנָשִׁים; אֲנָשִׁים
(אֲנָשִׁים); אֲנָשִׁים; אֲנָשִׁים } *vos (accus.).*

הַמָּה (הַמָּה); הַמָּה; הַמָּה
הַמָּה; הַמָּה; הַמָּה
מוֹמָה *; מוֹמָה * } *eos.*

וְהַמָּה; וְהַמָּה; וְהַמָּה; וְהַמָּה *eas.*

* Formae asterisco (*) signatae *poeticae* sunt; quae autem in parenthesis

personale.)*

pronominis

verbi.

B.

Formae
cum *Nun* energico:

נָ –, נִ – .

נְ – (נַ –).

נְ – (נַ –); (נֵ –).

נְ – (נַ –).

(נֵ –).

כְ – ; כִ – ; כְ –

Pronomen personale.

3. Genetivus pronominis

sive

suffixum nominis (pron. possess.).

A.

Nominis singularis:

מְ – { meus,
מֵ – { mea.

תְ –, תִ – ,
in pausa תְ – } tuus,
תְ – (תִ –) } tua.

וּ, וְ – ; הְ – , וּ (וְ –)
suus, }
sua; } (masc.).
eius }

וְ – ; וְ – ; וְ –
suus, }
sua; } (fem.).
eius }

נוּ; נְ – ; נְ –
noster, }
nostra. }

בְ – ; בִ – ; בְ –
vestri, }
vestrae. }

אֲ – ; אִ – ; אְ –
eorum }
sui, }
suae. }

B.

Nominis pluralis:

מְ – { mei,
מֵ – { meae.

תְ – } tui,
תְ – } tuae.

וּ, וְ – ; וְ – ; וְ – *
suus, }
sua; } (masc.).
eius }

וְ – } suus,
וְ – } sua; } (fem.).
וְ – } eius }

נוּ; נְ – ; נְ –
nostri, }
nostrae. }

בְ – ; בִ – ; בְ –
vestri, }
vestrae. }

אֲ – ; אִ – ; אְ –
eorum }
sui, }
suae. }

XI. Verbum regulare

<i>Suffixum</i>	<i>1. sing.</i>	<i>2. sing. m.</i>	<i>f.</i>	<i>3. sing. m.</i>	<i>f.</i>
	me	te	te	eum	eam
Kal Perf. S. 3. m. necavit	קָטַלְנִי	קָטַלְךָ	קָטַלְתָּךְ	קָטַלְהָוּ	קָטַלְתָּה
<i>f. necavit</i>		קָטַלְתָּךְ	קָטַלְתָּךְ	קָטַלְתָּהוּ	קָטַלְתָּה
<i>2. m. necavisti</i>	קָטַלְתָּנִי	—	—	קָטַלְתָּהוּ	קָטַלְתָּה
<i>f. necavisti</i>	קָטַלְתָּנִי	—	—	קָטַלְתָּיְהוּ	קָטַלְתָּיְה
<i>1. c. necavi</i>	—	—	קָטַלְתָּיְךְ	קָטַלְתָּיְהוּ	קָטַלְתָּיְה
<i>Plur. 3. c. necaverunt</i>	קָטַלְנוּ	קָטַלְוָהוּ	קָטַלְוָךְ	קָטַלְוָה	קָטַלְתָּה
<i>2. c. necavistis</i>	קָטַלְתָּנוּ	—	—	—	—
<i>1. c. necavimus</i>	—	קָטַלְנוּךְ	קָטַלְנוּךְ	קָטַלְנוּךְ	קָטַלְתָּה
<i>Inf. constr. necare</i>	קָטַלְיִ	קָטַלְךָ	קָטַלְךְ	קָטַלְוָךְ	קָטַלְתָּה
<i>Imptv. neca</i>	קָטַלְנִי	—	—	קָטַלְהָוּ	קָטַלְתָּה
<i>Impf. S. 3. m. necabit</i>	יָקְטַלְנִי	יָקְטַלְךָ	יָקְטַלְתָּךְ	יָקְטַלְהָוּ	יָקְטַלְתָּה
<i>cum Nun energico S. 3. m.</i>	יָקְטַלְנִי	—	—	—	—
<i>Plur. 3. m. necabunt</i>	יָקְטַלְנוּ	יָקְטַלְוָךְ	יָקְטַלְנוּךְ	יָקְטַלְנוּךְ	יָקְטַלְתָּה
<i>Pi"el Perf. Sing. 3. m.</i>	קָטַלְנִי	קָטַלְךָ	קָטַלְתָּךְ	קָטַלְוָךְ	קָטַלְתָּה

cum suffixis coniunctum.

1. plur.	2. plur. m.	f.	3. plur. m.	f.
nos	vos	vos	eos	eas
קָטַלְנוּ	—	—	קָטַלִּים	קָטַלְוֹ
קָטַלְתֶּנוּ	—	—	קָטַלְתִּם	קָטַלְתָּנוּ
קָטַלְתָּנוּ	—	—	קָטַלְתִּם	קָטַלְתָּהָן
קָטַלְתָּהָנוּ	—	—	קָטַלְתִּים	קָטַלְתָּהָין
—	קָטַלְתִּיכֶם	קָטַלְתִּיכֵן	קָטַלְתִּים	קָטַלְתָּהָין
קָטַלְנוּ	—	—	קָטַלִּים	קָטַלְוֹן
קָטַלְתֶּנוּ	—	—	קָטַלְתִּום	קָטַלְתָּהָנוּ
—	קָטַלְנוּכֶם	קָטַלְנוּכֵנוּ	קָטַלְנוּכִים	קָטַלְנוּנִין
<hr/>				
קָטְלָנוּ	{ קָטְלִיכֶם { קָטְלִיכֵנוּ }		{ קָטְלִיכֶנוּ { קָטְלִיכֵנוּ }	קָטִים
<hr/>				
קָטְלָנוּ	—	—	קָטִים	—
<hr/>				
יִקְטָלְנוּ	יִקְטָלִיכֶם	יִקְטָלִיכֵנוּ	יִקְטָלִים	יִקְטָלוֹן
יִקְטָלְנוּ	—	—	—	—
יִקְטָלְנוּ	יִקְטָלִיכֶם	יִקְטָלִיכֵנוּ	יִקְטָלִים	יִקְטָלוֹן
<hr/>				
קָטְלָנוּ	קָטְלִיכֶם	קָטְלִיכֵנוּ	קָטִים	קָטְלוֹן

*XII. Nomen immutabile suffixis instructum.**Suffixa sing.*

	1. Masc.	2. Fem.
<i>Stat. absol.</i>	סֹוּט equus	סֹוּסָה equa
„ <i>constr.</i>	סֹוּט equus	סֹוּסָת equa
1. c. sing.	סֹוּפִי equus meus	סֹוּסְתַּי equa mea
2. m.	סֹוּסְקָה tuus (<i>in p.</i> סֹוּסְקָה)	סֹוּסְתָּקָה tua
f.	סֹוּסְקָה tuus	סֹוּסְתָּקָה tua
3. m.	סֹוּסָה eius (suus)	סֹוּסְתָּה eius (sua)
f.	סֹוּסָה eius (suus)	סֹוּסְתָּה eius (sua)
1. c. plur.	סֹוּסְנָג noster	סֹוּסְתָּנָג nostra
2. m.	סֹוּסְכָּם vester	סֹוּסְתָּכָם vestra
f.	סֹוּסְכָּן vester	סֹוּסְתָּכָן vestra
3. m.	סֹוּסְמָם eorum (suus)	סֹוּסְתָּמָם eorum(sua)
f.	סֹוּסְמָן earum (suus)	סֹוּסְתָּמָן earum(sua)

Suffixa pluralis.

<i>Stat. absol.</i>	סֹוּסִים equi	סֹוּסּוֹת equae
<i>constr.</i>	סֹוּסִי equi	סֹוּסּוֹת equae
1. c. sing.	סֹוּסִי equi mei (<i>in p.</i> סֹוּסִי)	סֹוּסּוֹתִי equae meae
2. m.	סֹוּסְיָק tui	סֹוּסּוֹתָק tuae
f.	סֹוּסְיָק eius (<i>in p.</i> סֹוּסְיָק)	סֹוּסּוֹתָק eius tuae
3. m.	סֹוּסְיָו eius (sui)	סֹוּסּוֹתָו eius (suae)
f.	סֹוּסְיָה eius (sui)	סֹוּסּוֹתָה eius (suae)
1. c. plur.	סֹוּסְנִיג nostri	סֹוּסּוֹתִינִיג nostrae
2. m.	סֹוּסְכָּם vestri	סֹוּסּוֹתִיכָם vestrae
f.	סֹוּסְכָּן vestri	סֹוּסּוֹתִיכָן vestrae
3. m.	סֹוּסְחָם eorum (sui)	סֹוּסּוֹתִחָם eorum(suae)
f.	סֹוּסְחָן earum (sui)	סֹוּסּוֹתִחָן earum(suae)

Dialis.

<i>Stat. absol.</i>	יְזֻמִּים biduum	אֲפֻתִּים duo cubiti
<i>constr.</i>	יְזֻמֵּי biduum	אֲפֻתֵּי duo cubiti
	[יְזֻמֵּי etc.]	[אֲפֻתֵּי etc.]

*XIII, 1. Nomina mutabilia suffixis ornata.*1. *Masculina vocalium Kames et Sere.*

	(praepositus)	(iudicium)	(verbum)
<i>Sing. absol.</i>		מְשֻפֵּט	דָּבָר
— <i>constr.</i>	פְּקִיֵּד	מְשֻפֵּט	דָּבָר
— <i>cum suff. levi</i>	פְּקִיֵּדי	מְשֻפֵּטִי	דָּבָרי
— <i>cum suff. gravi</i>	פְּקִיֵּדֶךְ	מְשֻפֵּטֶךְ	דָּבָרֶךְ
<i>Plur. absol.</i>	פְּקִיֵּדים	מְשֻפֵּטִים	דָּבָרים
— <i>constr.</i>	פְּקִיֵּדי	מְשֻפֵּטִי	דָּבָרִי
— <i>cum suff. levi</i>	פְּקִיֵּדי	מְשֻפֵּטִי	דָּבָרִי
— <i>cum suff. gravi</i>	פְּקִיֵּדיֶם	מְשֻפֵּטִיכֶם	דָּבָרִיכֶם (alae)
<i>Dualis absolut.</i>			כְּנַפִּים
— <i>constr.</i>			כְּנַפִּי

	(senex)	(sapiens)	(atrium)
<i>Sing. absolut.</i>	זָקָן	חָכָם	חָצֵר
— <i>constr.</i>	זָקָן	חָכָם	חָצֵר
— <i>cum suff. levi</i>	זָקָנִי	חָכְמִי	חָצֵרִי
— <i>cum suff. gravi</i>	זָקָנֶךְ	חָכְמֶךְ	חָצֵרֶךְ
<i>Plur. absolut.</i>	זָקָנִים	חָכְמִים	חָצֵרִים
— <i>constr.</i>	זָקָנִי	חָכְמִי	חָצֵרִי
— <i>cum suff. levi</i>	זָקָנִי	חָכְמִי	חָצֵרִי
— <i>cum suff. gravi</i>	זָקָנִיכֶם (lumbi)	חָכְמִיכֶם (coxae)	חָצֵרִיכֶם
<i>Dualis absolut.</i>	זָקָנִים	חָלֹצִים	
— <i>constr.</i>			

*XIII, 2—10. Nomina mutabilia*2. *Feminina vocalium Kameš et Šere.*

	(annus)	(somnus)	(iustitia)	(procella)
<i>Sing. absolut.</i>		שָׁנָה	שָׁנָה	סְעִירָה
— <i>constr.</i>		שָׁנָת	שָׁנָת	סְעִירָת
— <i>cum suff. levi</i>	שָׁנָתִי	שָׁנָתִי	אַזְקָתִי	סְעִירָתִי
	שָׁנָתֶךָ	שָׁנָתֶךָ	אַזְקָתֶךָ	סְעִירָתֶךָ
— <i>cum suff. gravi</i>	שָׁנָתֶכְם	שָׁנָתֶכְם	אַזְקָתֶכְם	סְעִירָתֶכְם
<i>Plur. absolut.</i>		שָׁנּוֹת	שָׁנּוֹת	סְעִירּוֹת
— <i>constr.</i>		שָׁנּוֹת	שָׁנּוֹת	סְעִירּוֹת
— <i>cum suff. levi</i>	שָׁנּוֹתִי	שָׁנּוֹתִי	אַזְקָוֹתִי	סְעִירָוֹתִי
— <i>cum suff. gravi</i>	שָׁנּוֹתִיכְם	שָׁנּוֹתִיכְם	אַזְקָוֹתִיכְם	סְעִירָוֹתִיכְם
		(labia)		
<i>Dualis absolut.</i>		שְׁפַתִּים		
— <i>constr.</i>		שְׁפַתִּי		

	5. <i>Nom. segol. verborum</i> לְהָ	6. <i>Nom. seg. ver- borum</i> עַוְעַ	7. <i>Nom. verborum</i>
	(fructus) (morbus)	(mors) (oliva)	(mare)
<i>Sing. absolut.</i>		מְוִית	יָם
— <i>constr.</i>	פְּרִי	מְוִית	יָם, יָם
— <i>cum suff. levi</i>	פְּרִי	מְוִית	יָמִי
	פְּרִי	מְוִיתִי	יָמָה
— <i>cum suff. gravi</i>	פְּרִיכְם	מְוִיתֶךָ	יָמֶיכְם
<i>Plur. absolut.</i>		מְוִיתִים	יָמִים
— <i>constr.</i>	שְׁבִי	מְוִיתִי	יָמִי
— <i>cum suff. levi</i>	שְׁבִי	מְוִיתִי	יָמִי
— <i>cum suff. gravi</i>	(captivi) (maxillae)	מְוִיתִיכְם	יָמִיכְם, יָמֵיכְם
		(oculi)	(palmae)
<i>Dualis absolut.</i>	לְתַנְיִים	יָגִים	כְּפִים
— <i>constr.</i>	לְתַנְיֵי	עִגְרִי	כְּפֵי

suffixis ornata.

Nomina segolata.

(rex)	(liber)	(sanctum)
מלך	סָפֶר	קָדֵשׁ
מלך	סָפֶר	קָדֵשׁ
מלךי	סָפִרְיִ	קָדְשִׁי
מלךך	סָפַרְךָ	קָדְשָׁךָ
מלךכם	סָפַרְכֶם	קָדְשָׁכֶם
מלךים	סָפִרְיִם	קָדְשִׁים
מלךי	סָפִרְיִ	קָדְשִׁי
מלךי	סָפִרְיִ	קָדְשִׁי
מלךיכם	סָפִרְיִיכֶם	קָדְשִׁיכֶם
(pedes)		(coxae)
רגלים		מַתְגִּים
רגלי		מַתְגִּי

4. Nom. seg. radicalium gutturalium.

(puer)	(perennitas)	(facinus)
גָּעַר	גִּצְחָה	פְּעַלָּה
גָּעַר	גִּצְחָה	פְּעַלָּה
גָּעָרִי	גִּצְחָי	פְּעָלִי
גָּעָרָךְ	גִּצְחָךְ	פְּעָלָךְ
גָּעָרְכֶם	גִּצְחָכֶם	פְּעָלָכֶם
גָּעָרִים	גִּצְחָים	פְּעָלִים
גָּעָרִי	גִּצְחָי	פְּעָלִי
גָּעָרִי	גִּצְחָי	פְּעָלִי
גָּעָרְכֶם	גִּצְחָכֶם	פְּעָלָכֶם
(calcei)		(aures)
אָנוֹ גִּים		
אָנוֹ נִי		

segolata.

ע"ג.

8. Feminina segolata.

(sagitta)	(lex)	(regina)	(germen)	(merces)	(dominus)	(vates)
חֵז	חֵק	מִלְבָה	יְוָנָקָה	מִשְׁפְּרָת	מִשְׁלָל	חֵזָה
חֵז	חֵקָ-	מִלְפָת	יְוָנָקָת	מִשְׁפְּרָת	מִשְׁלָל	חֵזָה
חֵזִי	חֵקִי	מִלְבָתִי	יְוָנָקִתִי	מִשְׁפְּרָתִי	מִשְׁלָי	חֵזִי
חֵזָךְ	חֵקָךְ	מִלְבָתָךְ	יְוָנָקָתָךְ	מִשְׁפְּרָתָךְ	מִשְׁלָךְ	חֵזָךְ
חֵזְכֶם	חֵקְכֶם	מִלְבָתֶכֶם	יְוָנָקָתֶכֶם	מִשְׁפְּרָתֶכֶם	מִשְׁלָכֶם	חֵזְכֶם
חֵזִים	חֵקִים	מִלְבָתָים	יְוָנָקָות	מִשְׁפְּרוֹת	מִשְׁלָים	חֵזִים
חֵזִי	חֵקִי	מִלְבָתִי	יְוָנָקָתִי	מִשְׁפְּרוֹת	מִשְׁלָי	חֵזִי
חֵזִי	חֵקִי	מִלְבָתִי	יְוָנָקָתִי	מִשְׁפְּרוֹתִי	מִשְׁלָי	חֵזִי
חֵזִיכֶם	מִשְׁלָיֶכֶם	מִשְׁפְּרוֹתֶכֶם	יְוָנָקָתֶיכֶם	מִשְׁפְּרוֹתֶיכֶם	מִשְׁלָיֶכֶם	חֵזִיכֶם
(dentes)	שְׁנִים					
שְׁנִי						

*9. Parti-
cipia.*

*10. Part
verborum
לְה.*

Pars altera.

Exercitia.

I. Literae et vocabulorum formae.

§ 3.

ג	ב	ו	ז	ו	י
ך	ר	ך	ר		
פ	כ	ב	נ		
ת	ח	ת	ה		
ס	מ	ט	מ		
ל	ץ	ע	א		
				ש	ש
					פ
				י	ס
				ק	ש
				ח	ב
				ל	ך
				ו	ר
				ד	פ
					ב
					ע
					מ
					ט
					ו
					ח
					ש
					ל
					ת
					ג
					ל
					ש
					ת
					ג
					ל
					ת
					א
					ת
					ה
					א
					ת
					מ
					ש
					י
					ה
					ע
					ת
					ו
					צ
					ה
					מ
					ק
					ח

§ 4.

(Ultima quaeque syllaba acuitur.)

1. לְאַת קָם רָאשׁ שָׁא

ה שָׁאת רִיק חִיק

ו שִׁים עִיר יוֹ אַיִשׁ

ה רָאשׁ צָאן צּוֹם לֹא אָוֹר

ה קוֹם סּוֹף נָנוֹן מָול לוֹ חֹזֶן

2. et 3. אָבֵד אֹנְגָר אוֹ אַחֲר אָפָק אָשׁ הִיה חָלֵק
וְהַזְעֵק וְקַנוּ חֶכְשׁ חַי חַלֵּב חַלֵּם חַק הַרְבָּב חַרְשׁ חַתְּן חַק
טַף יָד יָכֵל יְפֵה יִשְׁבָּה יִתְּהַמֵּם לִבְבָּב לְבַנְּךָ לְזַי מַאֲהָ מַר מַחֲרָ מַעֲרָ
מַצְאָ מַר נַבְטָ נַגְטָ סַכְלָ סַכְלָ סַכְלָ עַד עַזְוָה עַזְוָן עַזְוָן עַלְהָ עַם
עַמְעָנָה עַפְרָ עַז עַרְלָ עַשְׂנָן עַת צֻוָּה צַלְלָ קַרְבָּשׁ קַזְזָבָה רַבְבָּתָ
רַחֲקָ רַעֲהָ דְּעָה שְׂדָה שְׂנָא שְׂחָטָ שְׂלָה שְׂלָה שְׂמָ שְׂמָ שְׂמָר
שְׂפָט שְׂרָשָׁ שְׂשָׁ שְׂשָׁר שְׂחָל שְׂחָם

4. אַדְזָן אַזְתָּ אַיִן אַיִשָּׁ אַחֲזָן הַיָּא הַמְזָן וְאַתָּ חֹזֶן חַיְלָן
טְהַזּוֹר יוֹסֵף יְתּוֹם לְאָמֵר לְיוֹ לִיל לְשָׁוֹן מַחְזָול מִיטָּב מִקּוֹם
גְּבָיא נָא סִיר עַזְוָה עַיְטָם קָצִיר צִידָה צִאתָ קְרוּבָה רַאשָּׁ רַאשָּׁית
שְׁוִים שְׁוָר שְׁוָר שְׁלִישָׁ קִוּם טִוָּב סָוָר שָׁוָב הַיָּא עַצּוּם

5. אַיִפָּה אַלְהָה הַיָּה חַיָּה נָאָה רַאָה עַלְהָה רַאָה שְׂתָה אִיְשָׁה
נָגָה קַוְמָתָה נְבָה קַצָּה שָׁה
שְׁחָק שְׁכָל שְׁעָר חַשְּׁבָּה נְשָׁה חַשְּׁפָּה נְשָׁא עַנְשָׁה שָׁד
נְשָׁא שְׁבָה הַזָּה קְרוּב קְזָוָה

Vocabula, quae sequuntur, scribas literis hebraicis: 'ādām, šēm, šōfēt,
chāgām, šēš rōdēph, šanē', šōchēt, māher, kārēb, tōb, nēr, sīš, nūs,
chūš, kārōb, šōr, jōšēb.

§ 5.

Nota — (*Mēθey vocata*) posita iuxta vocalem in exemplis, quae sequuntur eandem esse longam indicat.

מַאֲדָ צְדָקָה סְדוּם לְבָד יְהִי נָאָם לְהַ שְׁמוֹ שְׁלָשִׁים
יְרָאָה אַבְרָם מַלְאָךְ עַלְיוֹן לְהַשְׁקוֹת צְלָמָנוּ קְטַלְנוּ שְׁמָרָה
עַבְדוּ חַרְפָּו קְזָלָה יְחִידָה סְוִסְכָּם חַכְמָה אַכְלָה הַמֶּלֶךְ יְקַטְּלוּ
קְדָשָׁה יְרַמְּיָהוּ גְּנַפְקָדוּ מְחַשְּׁבָות קְשָׁטָ

§ 6.

אֲשֶׁר אָנִי אֲנַחְנוּ אֲנוֹשָׁ אֱלֹהִים אָמַר אָנִי עַנִּי הַעֲמָד חָרֵי
הַלְּלוּ וּתְהַבֵּסְ בָּבָה הַשְּׁמִיעָה

§ 7 et 8.

מִפְבוֹל הַגֶּה צָדִיק עֲתָה לְבָה עַמִּים אֲשֶׁר סְכָה אֹלֶת אַוְלֵי
 צְיוֹאָר צְוֹת מִגְפָּה מִפְּצָז
 בֵּית בְּלָתִי אַרְבָּע בָּכָה וַיְבָה אָמָת הַלְּתָה דְלָתִי גַּרְגָּרוֹת כּוֹכָב
 פֶּתֶח יַפְּתָח תֹּרֶה עַמְּרָת לֹא כְבוֹד פָּנִים תַּפְּתָח אֶל תַּחַמְד
 כְּתָב כְּתָב יַכְתָּב כְּתָבִי תַּכְתָּב יַמְלָך קַטְלָתָם אֶפְוּ כְּסָא
 יַפְלֵל מִקְלֵל מִפְּנוֹ כְּפָר הַמְּעַט יַבְקַשְׁי מִקְלָלוֹת חַטָּאת

§ 9.

1—5. חִיִּים: הַזָּה דָוֶר נָעַר אֶלְיךָ עַמּוֹ אֹזֶר: הַמֶּלֶךְ מִצְחָז
 לְחַטָּא אֶרְלָם הַמֶּלֶךְ נְפָשֵׁי פְּנֵחָנִי: הַיּוֹעֲשִׂת עַשְׂוֹ שְׂמָךְ סְפָרוֹ
 6. אָנָכִי רְגַשְׁוּ בְּרָכָה קַטְלָה יֹאמֶר כְּתָבוּ הַגְּנָשִׁי בְּרָכוּ הַלְּלוּ
 אַיִּכְּם נְגַל צִיעָז אַחֲזָק יַעֲקֹב יַעֲבֹרְוּ הַחֲרַשְׁתָּם יַחַיָּה
 מַאֲכָלָת הַמְּבָקְשִׁים נְגַתְּקָה בְּתִים קְרָשִׁים פְּעַלָּה מִעֲמָד

§ 11.

חִלְםָם אֲשֶׁר חַלְיפָה חָנוֹר עֲגָלָה אַחֲרֹזָן יַאֲחֹז אַחֲזִי חַרְבּוֹת
 הַאֲמִין נָעַבְד יְחִזּוֹק הַחַזּוֹק יְחִכּוּם הַחַפְּדָק קַלְעָתִי יְאַשְׁם
 בְּרָהָה רְחָזָבָעָר יְעַבָּר יְשַׁלְתָּה הַחַרְבָּה מָה עַפְרָה שְׁאָנִי
 רְעָקַלְעָתָעָלָה שְׁלָחָבָרָא מְשֻלָּיחָבָקָעָיְבָקָעָשְׁלָחָשְׁלָחָ
 נְשֻלָּחָמְדוּעָנְבָה נְבָה

§ 12, 2.

מִלְאָתָנָאָה יַאֲבָר רְאַשּׁוֹן רְאַשְׁתָּה מִלְאָזָן יַבְזָן הַוְצָר
 בְּאַלְהִים בִּישְׁוּעָה וַיְהִי הַיְטִיב לְקַרְאָת וַיְחִי שְׁלָחָשְׁדָה קָרָה
 קָרָא פְּרָה בָה

§ 13.

יַטְמָא אַדְמָה נְגַשׁ יַגְדֵר מִגְיָע מִזּוֹם מִמְּגַנוֹ מִשְׁאָמְלָכָם נְהַתִּי
 נְתַנְנוּ סְכָה אַסְכָּב קָלָל הַקָּחָה

§ 16.

הוֹשֵׁיעָה נָא יִמְהָ סֻפֶּר יַבְנָה בָּה קְחַם־נָא לְאַ-כָּן
כָּל־הָאָרֶץ לְשָׂאָל־אָכָל אֲת־בָּל־אֲשָׁר־לוֹ עַשְׂה־פָּרִי וְרָאָה־
לוֹ אִם־יִשְׁחַנָּא וְהִיְהִי מִימָּלְךָ שְׁחִדְלִי

§ 17.

1. בְּנֵי בְּנוֹ־דָוִיד יוֹסֵף וַיֹּסֵף גָּמְלִים גָּמְלִים עַז עַמִּי
בָּל כָּלּוּ כָּל־אָדָם מִרְדָּמָתִי תְּשֻׁבָּה וְתְּשֻׁבָּה
עַגְלָל עַגְלָה יְכָלָתִי יְכָלָתִיו גָּדָל גָּדָלָו אֲדָקָא אֲדָקָי בְּנָרִי
בְּנָרִי עַת עַתָּה סְתָרָה סְתָרָה
2. אֶל אֶלְيָה עַל עַלְיָה קָטָל קָטָלְנִי בְּעַד דָּעָרָה שָׁמָעוּ
שָׁמָעָנִי יִשְׁלָחָה יִשְׁלָחָה נָגָנִי
יִקְטָל יִפְאָר קָטָל בְּחָן יִקְטָל יִאָחוֹ קָטָל שִׁירָה
בְּיִתְבְּחָו קָטָלְתָּא גָּלִית שָׁבָעָ קָרָא קָרָה

§ 18.

1. מֶלֶךְ מֶלֶךְ וְרֹעֵה וְרֹעֵה קָרְשׁוֹ קָרְשׁוֹ יְכָלָה יְכָלָה

2. In formis, quae sequuntur, loco Š^owa et simplicis et compositi ponatur vocalis auxiliaris:

לְכָתֵב פְּתָבוֹ יִקְטָל הַבָּרִי בְּצָדָקָה שְׁטָחָה יַעֲמֵד
יַעֲמֵד יִחְזַּיק בְּרַמִּי לְחַרְבָּה יַעֲמֵדוֹ יִחְזַּיקְוֹ חַכְמָי הַדְּבָרִים
הַחַקְטָל הַחַקְטָל
3. לְהַרְם לְהַרְם לְקֹום לְקֹום דָּוָר וְדָוָר נָע וְנָע

§ 19.

הַבָּר דְּבָרִים קָדוֹשׁ קָדוֹשׁי תְּקוּמָיֶנָּה חַכְמָת חַכְמָת
חַרְבָּה חַרְבָּה שְׁפָט שְׁפָטִים קָטָל קָטָלְיָה קֹומָס קֹומָסָה
יִקְטָל יִקְטָלְוָה צְדִיקָם צְדִיקִים קֹול קֹולָות הַיְכָל הַיְכָלָו
בְּתָחָבָת בְּתָחָבָת בְּתָחָבָת יַסְבֵּבָי יַסְבֵּבָנִי נַסְבָּנָה
נַסְבָּנָה

§ 20.

גָּאַל חַלְלָת אֲפֻתָּה דָּרָךְ רַבּוֹ אָנִי אֲפָתָה פָּרִי חָלֵי יְהִי יְדָבָרוֹ
אֲחָבוּ יְכָתְּבּוּ כְּבָרָה

§ 23.

מַה־מַתּוֹק מַה דָּאָה מַזְהָה מַה־לְּלִי וְלָלֶדֶת מַה רְאִיתָם
מַה־גָּדוֹל מַה־צָּדִיק מַה אֲכָלָתָה מַה עֲשִׂיתָי

§ 25.

הַצָּדִיק הַבָּרִית הַפְּקָר הַזָּהָב הַיּוֹבֵס הַמְּקַטֵּל הַאַיְדָה
הַצְּדָקָה הַחַשֶּׁךְ הַחַיִּז הַחַרְבָּה הַוָּאָת הַרְבִּים הַאֲלָהָת הַאַם
הַאִישׁ הַזָּעַם הַרְעָעָה הַעֲזָה הַעֲזָן הַחֲרִישׁ הַעֲפָר הַהַמּוֹן
הַחֲרָשִׁים.

הַעֲשָׂן , וְנוֹי הַחַתָּן הַסִּירִים הַעֲבָדִים הַעַם הַעֲמִים
הַאֱלָה הַחַק הַמְּגָבֵר הַחַלּוֹם

§§ 28 et 30.

שִׁמְרָנָסְמָךְ בְּתָבְבָּגְלָל הַיּוֹבֵר הַפְּקָר הַתְּבָבֵר נְרָבָה בְּקָשׁ
הַשְּׁבֵיב שְׁבֵר גְּרָל הַתְּקִדְשָׁה הַשְּׁלָקָה שְׁלָלָם הַשְּׁבִיתָה נְשִׁפְטָה הַמְּלָךְ
הַעֲמָגֵר לְמַר (לְמַר) דָּבָר הַדְּרִיךְ

(Asteriscus* indicat vim vocabulorum esse variam.)

הַצָּדִיק הַחַלְקָת וּמַר* הַשְּׁבָר קְדָשׁ* נְשָׁרָף הַמְשִׁיל שְׁכָן*
נְשָׁבָר רְדָף* הַתְּפִקָּר

§ 29.

גְּנַשְּׁפָמָר אַסְפָּבָל מְשַׁתְּבָר וְאַשְׁתְּמָרָה הַשְּׁתְּפָבָנָה גְּצַטְדָּקָה
הַעֲבָא הַטְּמָמָא

§ 31.

מְכָרָת כְּבָרוֹ שְׁמָרָנוֹ רְדָפָקָם נְסִמְכָת הַשְּׁבִיתָה קְדָשָׁתָנוֹ
הַתְּקִדְשָׁנוֹ דְּבָרָתָנוֹ לְקָטָתָנוֹ זְמָרָתִי הַיּוֹבֵרוֹ נְשִׁפְטָתָם הַרְבִּיבוֹ
הַחַטְמָשָׁלָהָנוֹ וּבְרָקָם יְכָלָתָנוֹ יְכָלָתָם כְּרָתָה הַשְּׁבָתָם לְמַדָּתָ שְׁבָנוֹ
בְּקָשָׁנוֹ

שמרתם נפקדנו והשביתו נמלטה* החרמתן הלבשו
כחבתם* החרית* קטני הקטינה הקטנו

§ 32.

רְדָפֶת חַשְׁמָר וַיֹּאמֶר תְּקִרֵיב הַתְּקִדְשׁ חַשְׁלָק סָתַר הַשְׁפֵט הַזְּבֵר
גַּרְדָּף שְׁבָזָת הַתְּפִבְּרָה בַּתְּבָ.

בְּקַשְׁנָה חַזְבֵּירו שְׁרָפֶת הַסְּמָכִי שְׁלָם הַחֲפָלָלָנָה שְׁפָטו
הַמְּלִיכִו שְׁמֹור הַתְּקִדְשָׁה הַשְׁבָתָ* רְדָפִי* נְמַשֵּׁל שְׁכָבָ*

§ 33.

תְּרָדָפֶת אַקְבָּר גַּלְמָד תְּזִבְּרָנָה הַמְּלִיטָנָה יַקְרִיבָו אַכְרָת
הַקְדִּשָּׁנָה נְסִתֵּיר הַשְּׁבָרִי הַתְּקִדְשׁ אַוְמָר אַשְׁכָּב תְּזִבְּרָנָה יַשְׁבָּר
הַסְּתִירָן אַשְׁבִּית אַכְבָּד יַמְכָּרו אַסְמָה תְּסִתְירִי מְכָתָב קַשְׁלָק
מְתִבְבָּר מְקֻדָּשׁ נְסָמָךְ שְׁמָר מַקְרִיב רְדוֹפָת נְמָכָר שְׁרָפֶת
אַשְׁפֵט* הַסְּמָכוֹ* מְלָמָד* תְּרָדָפָנָה* אַצְדִיק נְשָׁמָר* יַשְׁבִּיתָו
אַשְׁלָם* כְּחוּב

§ 34.

הַשְּׁבָל הַגְּבָרָנָה יַרְבָּק לְבָשָׁנָה שְׁכָב שְׁכָבָה הַקְטָן

§ 35—37.

וַיִּמְלָר וַיַּרְבַּף וַיַּבְקַשׁ וַיַּגְמַר וַיַּדְבַּר וַיַּדְבַּר וַיַּאֲמַלֵּט וַיַּשְׁלַבְתִּי
וַיִּמְלָר וַיִּתְרַבֵּנה אֶל-הַגּוֹלֶל-דָל אַזְמָרָה פַּז-הַשְּׁבָיל נְסִתָּרָה
נְמַלִּיכָה נְלִבָּנָה אַוְלִיד-אַבְפָרָה שְׁמָר-נָא הַקְשִׁיבָה נְקָבָה אַשְׁכָּבָה
אַשְׁכִילָה אַדְבָרָה וּמְכָרָתִי וַיִּסְתַּר* נְשִׁבָתָה וַיִּגְרַל-אֶלְהִים

דוֹד (accus.)

§ 38.

שְׁמָרָנִי בְּרָתָז שְׁבָרָה מְכָרָם גַּמְלָנָנו בְּרָתָהו רְדוֹפָנוּ קְבָרָתָנוּ
סְמַכְתָּיו וְכָרְתָם קְדַשָּׁנִי בְּקַשְׁוָהוּ לְפָרָום הַסְּתִירָנִי הַלְּבִישָׁךְ
הַקְרִיבָה הַכְּרָתִיךְ הַלְּבָשָׁתִיךְ הַשְׁבָתִים
הַשְּׁמָרָנִי אַשְׁפְּטָה יַשְׁמָרָה יַדְרִישָׁה יַכְנָבָבָם אַזְמָרָנוּ יַדְרִישָׁהוּ

תְּשִׁמְרָם יַזְבֹּרְגִּי יַלְבֶּשְׁנִי תְּבֻקֵּשְׁמוֹ תְּכַבְּרֵךְ אֲוֹפָרָךְ הַזְּמָרָךְ
אַסְפָּרָנָה נְשָׁלִיכְהוּ נְכַרְתָּנָה תְּמַשְּׁילְוֹנִי יַלְבִּישְׁהוּ
שְׁמָרָם דָּרְשָׁוֹנִי שְׁפָטָנוּ בְּמַלְכוֹ לְמַדְרָנִי בְּקַשְׁוֹנִי מְקַדְשָׁכָם
הַזְּבִּירָנִי
יְרָדְפָוֹנִי * שְׁבָרָהָךְ * שְׁפָטָנוֹ * תְּכַחְבּוּם הַזְּכִירָוֹ * שְׁרָפָה *
אַסְפָּרָם *

§ 39.

יְאָסָף יְחַלְמָו תְּעֹזָב אָמָר גָּאָמָן הַאָסָף תְּהַרְגָּנָה עַרְכָּתָן
יְחַשְּׁבָוּן וְאַמְרָתָם יְחַשְּׁבָוּ עַבְרָנָה נְחַשְּׁבָנוּ הַאֲכִיל וְהַאֲבָרְתִּי הַאָמִין
לְאַדְיְחָיִק הַחֲרָבָה מְאַחַזְהָאַזְנָה וְאַחֲתָם יְצָסָרוּ יְצָזְקָנִי אַחֲבָךְ
עַזְבָּוֹךְ יְעַזְבָּרָם יְאַחְבָּהָו
הַחְלִים * עַרְכָּו * הַעֲזָבִי אַעֲבָרָךְ * הַרְגָּנוּנִי עַזְבָּחִיד * הַעֲבִיר *
אַחְבָּתָנִי *

§ 40.

תְּבַחַר אַפְּעָל יְשָׁאָלוּ גְּלָהָמוּ יְאַחַזְוּ וַיְצָעָקוּ יְרָחָם וַיְהַמְּהַר יְגַאַלְוּ
הַרְגָּנָם הַתְּנַחַמָּנוּ שְׁחַתִּי נְשָׁעָנוּ מְשָׁרָתָנָם רְחָמוֹ וַיְבָרָךְ גָּאַלְתִּיךְ
יְשָׁחוֹתָךְ יְשָׁאָלוֹנִי
נְבָרָךְ * הַלְּחָמָנָה יְשָׁחָטוּ * בְּשָׁחָת * שָׁאָול מְצָעָק יְבָרָךְ
וַיְשָׁחָטוּהוּ

§ 41.

וַיְפַתֵּח וַיְצַלֵּחַ הַכְּטִיחָת וּבָזָם הַשְּׁטָמָע לְהַרְשִׁיעַ וְאַשְׁבָּע
הַשְּׁמַחְנָה פְּתַחְתִּי יְשְׁמִיעַ אַשְׁפָּחָה וְרַעֲעָם שְׁבַחְתָּנִי הַשְּׁמַעְתִּיכְם
יְבָרִיחָנוּ יְשָׁלָחָנוּ יְזָבְחָהוּ אַשְׁלָחָךְ
תְּתִפְחָנָה הַשְׁמִיחָה * נְשָׁבָע לְזָבָח שְׁמָחָנוּ * שְׁמָעוּחָיו אַשְׁמִיעָךְ

§ 42.

יְאַכְלָה הַאֲכָר אַכְלָל וַיְאַכְדוּ וַיְאִמְרָה וַיְאַכְלָה אַכְלָה נְאַכְרָה וַיְאַכְלָה
הַאֲכָדוֹן הַאֲכָלָנָה יְאַחַזְוּ יְאַחַזְוּ יְאַחַזְוּ
וְחַאֲכָל יְאַכְרָד נְאַכְלָה חַאֲכָלָנָה יְאַכְלָוּן וְאִמְרָה *

§ 43.

הנְחָלָל יַגְעִילוּ לְהַנְחֵיל יַבְלֵל הַצְרָנָה נַפְלָה נַגְפָּה נַקְמָתִי הַבְּטָף
הַגִּישָׁה הַגִּירָה הַצְלָחָם פְּגִירִי אֲבִיטָה וַהֲטָף מַנְגָּר תַּחֲכָוּ מַצִּיל
גַּמְתָּחָם שֶׁל סָעוֹ נְקָם גַּדְרוֹ טָעה נַסְעָ יַצֵּר נַצְבָּה אַתָּנה תַּהֲנוֹ
גַּתְּפָה גַּתְּנָנוֹ הַפְּתָן אֲקָחָה קָחֵי לְקָם בְּגַשְׁפָם יַצְיָלוּךְ תַּקְחָנוּ
גַּתְּנָזָק לְקָחָה
אַפְלֵל תַּקְחָה הַפְּרִירָה תַּנוּ כְּהָתָן הַגִּירָה תַּנְצָל

§ 44.

יַצְקָה יַצְקָה יַצְקָתָנָה מִצְגָּנָה נַצְחָוּ הַצְתָּי וַיַּצְחַדְאָשׁ יַשְׁרָנָה
יַזְקָה נַיְזָקָז נַחַת יַיְשָׁר מִישָׁר הַטְּבָנוֹ וַיַּיְטָב יַזְקָה יַצְקָה
הַתִּצְבָּוּ יַצְרָה
תַּרְעֵי אַיְרָד רַשְׁת שָׁב וַיַּשְׁבַּת תַּלְדְּנָה תַּצְאָו צָא וַיַּדְעַו נַעֲרָתָם
הַזְּרָעִי וְאַזְּתָר יַזְרָעָה תַּזְרָעָה הַזְּרִיעָה יַזְכִּיחָו אַלְתּוֹסָף וַנְזָרִיעָה
הַזְּכָחָה הַזְּבָדָת מַזְקָה יַלְכָה הַזְּלָכָתָם וַיַּדְעָתָם וּמַזְאָא וְלֹא יַזְתָּר
יַדְעָנוֹה הַזְּרָשָׁתָנוֹ הַצִּיתָהָה בְּלַכְתָּה
מוֹצִיאָה תִּיטְיבָה תַּלְךְ אִישָׁן נַוְשָׁע לְדַת דָעַת

§ 45.

גַּלוֹת וַיַּאֲكָל וַיְחַן אָאָר הַמַּגְלָו בְּזֹונָו בְּזֹונָו הַסְּבִינָה הַמַּחְנוֹן
צָרָר אַרְוֹר גַּשְׁמָה וַיַּגְלֵל הַשְׁמָוֹת הַחַלָּה הַחַלְינָה הַוּחָלָרָה
הַפְּרָעָה מְרָה וַיַּחַל הַרְעוֹת הַלְּלָתָם יַקְלָל הַלְּלָו הַתְּפִלְלָת אַתְּחָנוֹ
מַחְזָגָן מְהֻזָּל הַחַקְלָקָלָו
חַגָּנוֹ הַסְּבִינָי בְּזֹוּם רַבְכָּם וַיְחַנֵּה צָרָרִי יַסְבִּינָי יַקְלָלָה

§ 46.

נִסְמָשָׁה בְּאָה רַבְּתָה יַגְוָר הַמּוֹתִי אַרְוּם הַשּׁוֹבִינָה יַמְתָה וַתְּגָרָר הוֹמָתָה
הַשְׁבָּה בְּזֹשָׁה מְהֻתִי אַבְזָשָׁנָה נְכֹונָה וַתְּפָנֵן הַפְּזָן נְאֹר הַבְּיאָה הַסִּירָה
הַכְּבִינָה הַשְׁיָבוֹת הַמִּיתִי אַלְהַשְׁבָּה תְּרִמְנָה אַסְיָרָה נְיָרָם וַיְסַר
וַיְמַתוּ מַוְּבָּא מַגְנִית מַגְנִית כּוֹנָנָה רַוְמָמוֹ מַרְוָמָם

שָׁמֹוקְ יִשּׁוֹפְנִי עַד־בָּאֵךְ בְּזֶנֶּקְהָ הַבִּיאָתִיו גַּמְיִתְמָם הַקִּימָנִי
הַכִּינָו וַיְבִיאָהוּ

§ 47.

אֲשִׁיתָ שִׁירָוּ דָנוּ לְנוּ אַלְיןְ הַשִּׁימָיו יִשְׂתָה נְשִׁירָה רִיבּוֹתְ יָרָבְ

§ 48.

קָרָא מַלְאָה גַּמְלָא הַקָּרָאָנָה שְׁגָנָתָה הַפְּבָא גַּמְלָאָה
גַּקְרָא קָרָאָתָן וַיַּקְרָא מַלְאָוֹ חַטְאָתָם הַחַטְיוֹן הַמַּלְאָנָה יְרָאָתָ
בְּרָאָתָן יְחֻטָאָוּ קָרָאָהוּ מַצְאָתִיךְ וַאֲמַצְאָהָךְ רַפְאָנִי קָרָאָה קָרָאִי

§ 49.

בְּנָתָה בְּלָה בְּכִיתָ עֲשִׂיתָם בְּלִינוּ צְיוּתִי הַיִּתְמָם עֲגִיתָה הַשְּׁקָתָה
שְׁתָהָ עֲשִׂיָּה חֲלוֹת עֲנוֹת בְּכוּ גַּבְגָה יְקָרָה וַשְׁקוּ וַהֲבָלִינהָ יְעָלָה
חֲלִיתָ הַרְאִיתָ הַעֲלִיתָ בְּכִינָה פְּרוּ וַרְבוּ גַּחְלִיתִי יְעָלָוּ הַחִיִּיתִי
הַחְלִיתָ פְּרָגָה וַיְבָנָן וַתְּרָא וַיְגַהָּ יְפָתָה וַאֲעַזָּן יְכוּ הַרְבָּה הַעַלְלָה
הַשְּׁתְּחִוּתָם הַשְּׁתְּחִוּתָה
עָשָׂנוּ רְאָךְ עֲנָהוּ נְחָם הַרְאָנִי חַפְחוֹ

§ 50.

אָבוּ יְאָבוּ נִיטָה וַיִּטְהָרָקָנוּ צָאוּ נְהִיהָ מִנְגָר הַפָּה אֲכָה
וַיַּדְקַח פְּהָ יְדָה הַדִּיחָה רַבּוּ רַבּוּ* רַבּוּ וַיִּצְרַר וַיִּצְרַר יְצָרָה

§ 51.

וַיִּשְׁבַּב וַיִּשְׁבַּב וַיִּשְׁבַּב וַיִּשְׁבַּב וַיִּשְׁבַּב
אַסְפָה אַסְפָה אַסְפָה אַסְפָה אַסְפָה
הַצָּרָה הַצָּרָה הַצָּרָה יְאָצָר וַיִּצְרַר יְצָרָה
וַתְּרַצָּן* יְגֹרוֹ*

§ 52.

1. בְּאָרֶךְ פְּקִיד גְּבוּל שְׁלוּם נָאָם גַּצְחָ פְּעָל דָם מְמוֹת חַק בְּכִי
עִיר חַנוֹן רְחוּם יְבָשָׁת

אָצַבְעַ הִיכְלֵל יְקּוּם מְרֻכֶּב מִשְׁאָ מְרֻכֶּבֶת מְרֻכֶּבֶת הַזְּרָה הַתְּהִלָּה
פָּלְמִיד עַלְיוֹן 2. טֹבָה מְלֻכָּה פְּרָה נְעָרָה יוֹלָדָת מְזֻרָעָת חַטְאָת מְלָכוֹת
רְעוֹת שְׁבִיעִית אֹולֶת § 53.

לְדוֹד מְנוּיחָה בְּרָאשִׁית בְּחֹזֶן בְּחָלֵל בְּחָלוֹם בְּעַם מְנוּחָה
כְּפָזָבָאָרֶץ בְּחַשָּׁבָן מְנוּחָתָרִים מְרוֹחָזָק מְמֻרְכָּב מְמֻחָם אֲתָה
הַשָּׁמִים אָתָה-כָּל-אָשָׁר-לֹז בְּרָא אֱלֹהִים עֹז וַיְבָרָא אָתָה-הָאָדָם
מְצָרֵיכָה הַפְּתַחַת זְפָה

§ 54.

מְבוֹל מְיָם בַּת צִיּוֹן מֶלֶךְ הָעָם פְּרִי עַז בַּת מֵי כָּל-
הַשְּׂדָה יוֹם הַנְּקָם סִיר הַפְּשָׁר בְּלִי יוֹצֵר שְׁבָט בְּרִיל הַרְקָ
הַצְּדִיק § 55.

הִיכְלֵל יְהֹזה מְשֻׁפְט אֶל חֹזֶן הַלְּילָה לְשׁוֹן הַרְשָׁע חַצְרָ
הִיכְלֵל יְמִין הָאִיש נְקָם בְּרִית יְרָא יְהֹזה

§ 56 et 57.

צְדִיקִים טּוֹבִים הַסִּירִים גְּבָרִים יְשָׁרִים רְשָׁעִים גְּבִיאִים
גְּדָלִים חַמְרִים אַלְגִּים חַטָּאִים חַהְרִים יְדִים יוֹמִים
מְשֻׁפְטִים הַמְלָאִים כּוֹכְבִים חַסְדִּים מְשֻׁלִּים עַשְׁרִים
קְדוֹשִׁים § 58.

גְּבָרִי אַדְיָרִי כּוֹכְבִי מְשֻׁבְבִּי מְשֻׁלִּי יְרָאִי גְּרָלִי חַסְדִּי נְהָרִי
חַכְמִי מְלָאָכִי עֲנָנוֹי וְקָנוֹי כְּבָדִי בְּגַפִּי פְּנִי יְרִי
גְּבוּלִי צְדִיקִי מְשֻׁפְטִי פְּקִידִי יְשָׁרִי אַנְשִׁי עַשְׁרִי רְשָׁעִי

§ 59.

בְּרִכְתָּה הָאָב הַבּוֹנֶת שְׁלָמָה אַמְוֹנֶת יְהֹזה עַצָּת רְשָׁעִים
סְפִּרְתָּה תּוֹרָת מִשְׁה

בְּחִמָת הָאָרֶץ בְּהַמּוֹת הַשְׁרָח תְּפִלּוֹת מִלְחָמֹת
הַיְשָׁרוֹת הָאֱלֹהִים זְקִנָת הַשְׁפָתִים עֲרוֹת נְדָלוֹת מִצּוֹת מִלְחָמֹת
הַפְּלִשְׁתִים בְּרִכּוֹת יְהוָה מִחְשָׁבוֹת הָאָדָם בִּינָת מִצּוֹת
לְשָׁנוֹת חַלְמוֹת מִקְמוֹת הַמּוֹבֵחָות דִבְרִים יוֹגִים נִמְלִים
קְלָלוֹת* רְכֻבּוֹת* הַעֲצֹות חַכְמוֹת* בְּרִכּוֹת* מְטֻרוֹת צַעֲקוֹת*
צְדֻקוֹת*

§ 60.

קוֹלִי גְּבָרִיךְ נְעוּרִיו חַמְרִיכֶם צְאַגְנוּ שִׁירָה נְבִיאַכֶם צְעִירִיכֶם
רִיכֶם חַתְנִיו זְקִנִיכֶם הַמּוֹנוֹ צְרִבְנִיכֶם קְרוּבִיךְ צְיָאָרִיו מְחוֹלִילִנוּ
מְשֻׁמְרִיו
מְשֻׁבְכוֹתֶם קְלָלוֹתֶו שְׁרוֹתִיתֶהוּ וְעַקְתִי חַכְמָתֶכֶם יְלִדוֹתֶךָ
נְחַלְתִּכְנוּ גְּרָתִיהָ עֲבָדְתִי רְמָתֶה אַרְקָתִינוּ מְשֻׁבְנָתֶם רְשָׁעָתוּ
עֲבָתִימּוּ
מְשֻׁפְטִי* קְצִירִי* תְּנוּרִיד* בְּקָרְד* בְּשָׁרְכֶם הַמְנָכֶם קְדוּשָׁיו
מְלָאִיכְך* נְהֻרוֹתֶם רִיבּוֹתִינוּ אַחֲרִיתָהוּ

§ 61—63.

גְּבָרִים נְפָשֹׁות פְּלַבְּיִ עֲבָדִים חַסְדִים גְּבָרִי סְתִרִים סְתִרִי
אַפְסִיס־אָרֶץ כְּפָרִי חַבְלִי אַלְפִים קְרָנִים
קְרִינִיכֶם סְתִרִי יְשָׁרוּ אָרָצָנוּ קְרָבִי מְלָכִיכֶם חַשְׁבִי דְּרָכִיה
אוֹגֶה אַכְלָלֶכֶם אָרְחִי
דְּלָחִים קְרָבִי* מְלָכִי* דְּרָכִים הַסְּפָרִים חַלְבִּיחָן*

§ 64.

וּרְעִיהם נְעָרָך* לְחַמְנוּ פְּשָׁעַבְנּוּ זְבִיחָך* בְּעָלִי* שְׁעִירִיכֶם
רְמַחְיכֶם אֲהָלִי* דְּעָחָך*

§ 65.

גְּדִיִים אֲרִיזָת חַלְבִים פְּרִין בְּכִי חַלְיוֹ שְׁבִיךְ לְחַיִ

§ 66.

לִיל חִילִים צַיְדִי אֵילִי יָגֵק חִילִיכֶם נְשֹׁוּרִים בְּתוֹכֶם מְתַיו

§ 67.

הַגְּכָזָת גְּמַלְיוֹ עַמִּי חִים סָפּוֹ צַרְיוֹ בְּפִימֹ מְבָדֵךְ הַמִּטְמֵה
חַתְבָּס חֲרִים

§ 68.

נְעָרוֹת עַלְמָת יְלָדוֹת טְהָרָתָן מְמֻלְכָה עֲגָלָה מְמַשְׁלָוחָיו
וּגְקוֹתָה אַלְתָּו מְצָבָה מְולָדָה טְבָעָה מְשָׁבָרָה

§ 69.

רְדָפִי שְׁלָחָי נְאָלָם אֲהָבָה חַמְאָכָלָה מְבָרְכָה נְאוֹלִי מְעָלִים
עַשְׂךְ רְעֵי בְּנֵיךְ מְשָׁקָיו מְנַגְּיכָם אַיְבָנוֹ קְמִי בְּאֵיהֶ מְתִיקָה מְרִיטָיו
שְׁמָרָךְ* מְשָׁחָתִים* שְׁבִיהֶ* רְאֵיהם אֲהָבִי* קְרָאתִיךְ*
מְבִיאָךְ*

§ 70.

בְּנָכֶם בְּנוֹת הָאָרֶם שְׁמַעַי בְּתֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קָרָא לְאָהָיו
אֲנָשֵׁי הַמְּלָחָמָה אֲחִיוֹתָה וַיַּקְהַלְלוּ שְׁתֵּי נְשִׁים אֲבִי יִשְׁבַּב אֲחָלָל
בִּימֵי אֶבְרָהָם עֲרֵידָם פְּיו רְאֵשֵׁי הַהָרִים בֵּית יִשְׂרָאֵל

§ 71.

הַשְׁעָמָזָה שְׁנָה וְשֶׁלְשִׁים שְׁנָה שְׁתִּים עַשְׂרָה שְׁלָשָׁה וְתַשְׁעָה
מְאֹת שְׁלָשִׁים וְשֶׁמֶנְיִם שְׁלָשִׁים וְתַשְׁעָה וְתַשְׁעָה וְתַשְׁעָה
שְׁנִים וְשֶׁשִׁים אַלְפָה וְשֶׁבַע מְאֹת בְּשָׁנָה הַשְׁנִית הַמְּשִׁיק גַּחֲכָרָב

§ 72.

אַיְגָה אַיְוֹ עַזְרָנוֹ הַגָּה אַיְם אַיְגָבָה יִשְׁכָם (יִשְׁכָם) עַזְרָנִי הַקּוֹק
הַגָּם אַיְגָמוֹ הַגָּרוֹ הַתְּרַבֵּר הַלָּא הַחֲטָאָתִי הַאֲלָקָה הַעֲמִידָה
הַמְּנוֹהָעָז אַלְפָה הַפְּלָרָה הַהִיאָתָה
הַעֲזָרָנוֹ חֵי הַעֲשִׂיָּתָם הַבְּחוֹזָה הַאֲדָבָרָה הַמְּרַחְזָה

§ 74.

אליך עליינו כייגנו ובינך אלימו פחהפיו פחהפיו בינוותינו
מאתרי

§§ 74—76.

אחריו בינם מתחתיך* ויהוּך יכל-האדם וכאשר
ציותני ואומרְך הנה-נא עמד* לפניכם מפני*

II. Enuntiationes.

A. De pronominibus et praefixis.

1. De pronominibus.

(Gram. §§ 21—24.)

ויאמר יצחק אל-יעקב מי אתה ויאמר אני עשו: מי אתה יהוה וכי אנחנו: אני אל שמי: מי אלה: עני ואביוֹן אני: מה אנוֹש ומה בָּן־אֶרְם: ויאמר אליעזר אל-רבָּקָה בת-מי² אתה: ותאמר בת-בְּתוֹאֵל³ אני: נער אתה והוא איש: אני יהוה הוא שםי³:

5

2. De articulo.

(Gram. §§ 11—13 et 25.)

כִּי nota accusativi. גַּם etiam, quoque. עד ad, usque ad. את, את, non. כל, כל omnis.

ברא, אליהם אתה הַשְׁמִים ואות הארץ: ויעש, אתה הַשְׁמָשׁ
ואת-הירח ואת-הכוכבים: ערום הנחש: ויאמר הנביא אל-
הפלך אתה הארץ: עבר האנש: ויאמר יעקב מה חלום
זה: אני הראשון ואני האחרון: יוסף הוא השligt על-
הארץ: בכר הארץ מאר: מה נורא המקום הזה:

10

¹ filius (sequente genetivo). ² genetivus. ³ nomen meum. ⁴ creavit.⁵ et fecit.

Hae urbes. Hic heros potens. Deus misericors Jahwê. Clemens (es) tu, Domine, et iustus. Esau (fuit) primogenitus. ¹ *Hic vir sapiens. Vir ille sapiens (est).*

3. De praepositionibus.

(Gram. §§ 53 et 73.)

כִּבְרֵי הָרָעַב בְּאֶרְצָה: הַתְּרַתָּה גָּר לְאַדְם וְאוֹר לְדָרְךָ: אֶבְרָהָם
כִּבְרֵי מָאָר בְּמִקְנָה בְּכֶסֶף בְּזָהָב וְגַם לְלוֹט צָאן וּבְקָרָב: חֲכָם
שְׁלָמָה מִפְּלִילֵי הָאָדָם: לֹא קָמָה נְבִיא בְּיִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁמָה: נָתָן²
יְחֻזָה לְאֶבְרָהָם אֶת־אֶרְץ³ הַכְּנָעָנִי אֶת־הַחְפָּזִים אֶת־⁴ הַפְּרָזִים אֶת־⁵
הַרְפָּאִים אֶת־הַאֲמָרִים אֶת־הַיּוֹסִים: אָבָהָלָהִים לְאַבְיוֹן: כְּרָת⁶
יְהוֹשָׁעַ בְּלִיְרִיחּוֹ מְאָדָם עֲרֵי־בְּהָדָה מְאִישׁ וְעֲרֵי־אֲשָׁה מְגַעַּר
וְעֲרֵי־זָקָן מְשֹׁור וְעֲרֵי־חַמּוֹר: מֶלֶךְ⁷ דָוִיד בְּיֹרְוֹשָׁלָם: שְׁקָר הַטּוֹסָם
לְחַשְׁיוּחָה כִּי לְאֵל שְׁדֵי הַמְּלָחָה: טֹוב חַסְר מְכָסֶף וּמְזָהָב:
מְעוֹלָם אֶתְּחָה יְהֻזָה:

4. De Waw copulativo et He interrogativo.

(Gram. §§ 75, 1 et 72, 2.)

חָנוּן וּבְרוּחָם הָאֱלֹהִים: נָח אִישׁ צְדִיק וְתָקִים: בְּנֵי⁸ נָח שָׁם
וְחַם וַיְפַת: אֱלֹה בְּנֵי⁹ יַעֲקֹב רָאוּבָן וְשָׁמְעוֹן וְלֹוי וְיְהוּדָה
וּשְׁכָר וּבְלֹוֹן וְיֹסֶף וּבְנִימָין וְדָן וּגְנָפְתָלִי וְנֶגֶר וְאַשְׁר: אִישׁ חַסִּיד
וּמֶלֶךְ אֲדִיר דָוִיד: סְרָמָה וּמְרָה: יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ: אֶבְרָהָם
וְאַלְיָעָר: יוֹם וַיּוֹם: יוֹם וְלִילָה: אַנְכִי עַפְר וְאַפְר: בְּרוֹךְ יְהֻזָה
אֱלֹהִים לְהֹזֵר נְדוּזָה:¹⁰
הַאֲתָה עָשָׂו: וַיֹּאמֶר גָּלִית אֶל־דָוִיד חַבְלָב אַנְכִי: וַיֹּאמֶר
יֹסֶף הַזָּה אֲחֵיכֶם¹¹ הַקְטָן: הַלּוֹא־אִישׁ אֶתְּחָה: עֲזָנָם שָׁאָל
בְּגִבְרִיאִים¹²:

David et J^ohonathan. J^ohûdâ et Isrâel; Isrâel et J^ohûdâ.
Abraham et Lot. Iustus et sapiens David (erat).

¹ surrexit. ² dedit. ³ terra (sequentia genetivo). ⁴ delevit.

⁵ regnavit. ⁶ filii (sequ. genetivo). ⁷ frater vester. ⁸ Plur.

^{8*}

*B. De nominibus.*5. *Masculina vocalibus immutabilibus instructa.*

a) Sine suffixis. (Gram. §§ 52, 54, 56—58.)

הַיְתָה¹ הַקְשָׁת בְּעֵן לְאֹתֶת־בְּרִית עֹלָם בֵּין² הָאֱלֹהִים וּבֵין
כָּל³-בָּשָׂר אֲשֶׁר בָּאָרֶץ: אָנָי יְהוָה אֱלֹהִי אֶבְרָהָם וְאֶלְהָנוּ יְצָחָק:
מֵאֵל גָּדוֹל בָּאֱלֹהִי יְשָׁרָאֵל: הַמְשֻׁפְט לְאָרָנִי בְּשָׁמִים וּמֵה אֱלֹהִים
כָּל⁴-הַשָּׁלָם. קָרוֹב יוֹם יְהוָה: גָּרִים אֲנָחָנוּ בָּאָרֶץ בְּגַעַן: אַלְילִי
הַנוּם בְּסָף וּוּחָב:

5

b) Cum suffixis. (Paradigma XII, 1.)

אָנָי בְּכָרָה עַשְׂוֹ: אֵל רְחוֹם יְהוָה אֱלֹהִיךְ יְשָׁרָאֵל: לְאָרָנִי
הָאָרֶץ וּמְלֹוֹאָה: קוֹלִי אֵל-אֱלֹהִי: לֹא בְּצִוְּרָנוּ צִוְּרָם: אַנְכִּי
יְהוָה אֱלֹהִיכֶם: רַמְתָּה אָלָנִי בַּיִם אַחֲ-סּוּסִי פְּרֻעה וְאַחֲ-כָּלִ-
גְּבוּרָיו: הַפְּלִשְׁתִּי הָהָר אִישׁ מְלֹחָמָה מְגֻעָרָיו: בְּרוֹךְ יְהוָה צּוֹרִי
לְעוֹלָם:

10

Heroes tui. Carmina nostra. Pecus suum. Vita mea. Vox
vestra. Deus vester. Robur eius. Deus tuus, J^ohūdā, misericors
et iustus (est). Tu, Jahwe, petra mea es a iuventute mea.

6. *Masculina mutabilibus vocalibus (Kames et Sere) ornata.*

(Gram. §§ 55, 56—58, 60.)

הַרְךָ⁵ הַרְשָׁעִים בְּצִלְמֹות וְקַצְזָבִים כְּשַׁחַר: הַמְּהָ-
הַגְּבָרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם אֲנָשָׁי הַשָּׁם: אַיִן⁶ זָכָר לְכַסֵּיל עַם⁷
הַחַכְמִים לְעוֹלָם שֶׁם הַסְּכָל בְּעֵשֶׂן: מַזְקֵשׁ תֵּין בִּימֵי הַשְּׁמָךָ
לְסָכָל וְנָם לְחַכָּם: שְׁפָט⁸ יְהוָה אַתְּ-הַיְשָׁרִים וְאַתְּ-הַרְשָׁעִים:
אַחֲב⁹ יְהוָה אַתְּ-יִשְׁרִידְלָב: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לֹא אִישׁ חַדְבָּרִים
אַנְכִּי כְּבָד פָּה וּכְבָד לְשׁוֹן אַנְכִּי:

15

¹ erat.² inter.³ omnis.⁴ deiecit.⁵ via, stat. constr.⁶ non est.⁷ cum.⁸ iudicat.⁹ amat.

נָרְעַ בִּיהוֹרָה אֱלֹהִים בִּישְׂרָאֵל גָּדוֹל שְׁמוֹ: צְדִיק אֲתָה
יְהוָה וַיֵּשֶׁר מִשְׁפְּטֶךָ: הַקְּלָל יַעֲקֹב וַתִּירְבִּים יְהִי עֲשָׂו כִּי
יְרִיו כִּיְרִי עֲשָׂו שְׁעָרוֹת¹: וַיֹּאמֶר נְשָׂאֹל הַקּוֹלֶךָ וְהַבָּנִי דָּרוֹ
וַיֹּאמֶר דָּרוֹ קָוְלִי אֲרֹגְנִי הַמֶּלֶךָ: טֻוב אֱלֹהִים לְחַסְדֵּיו: אִישׁ
הַיָּה² בָּאָרֶץ־עוֹז אִיּוֹב שְׁמוֹ וְהַיָּה הָאִישׁ הַהְוָא פָּם וַיֵּשֶׁר וַיָּרָא
אֱלֹהִים: מִפּוּרָח נְשָׁמֶשׁ וְעַד מְבוֹאוֹ גָּדוֹל שְׁמוֹ בְּגּוֹיִם: חַסְרָ³
יְהֹוָה מְעוֹלָם וְעַד עַזְלָם עַל יְרָאָיו: יְדִיכֶם דְּמִים מְלָאָוֹ: יְהֹוָה
אֲרֹגְנִינוּ מָה אָדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל־חָארָץ:⁵

Viri eorum. Aurum vestrum. Seniores tui, J^ohûdâ. Equites vestri. Timentes Deum. Laudate Dominum, omnes angeli eius, caeli caelorum, iuvenes (בחורים) et senes. Bona (sunt) verba Domini. Custodi (שמך) verba eius in corde tuo.

7. Feminina vulgaria.

(Gram. §§ 59; 60, 2, b.)

בְּרָא⁶ אֱלֹהִים אַת־עֹזֶף הַשְׁמִים וְאַת־דִּנֶת הַיִם וְאַת־חַיָת
הָאָרֶץ: רְאֵשֶת חַכְמָה יְרָאת יְהֹוָה: תּוֹרַת יְהֹוָה הַמִּימָה עֲרוֹת
יְהֹוָה גְּאַמְנָה: הַוּבָת יְהֹוָה שְׁפָחִי שְׁקָר: הַשְׁוֹעָת הַצְדִיק בְּיַד
הָאֱלֹהִים: מָה יִמְיִ שְׁנֵי חַיִּה: אֱלֹהִים צְוִירִי וַיְשִׁיעָתִי: קָרוֹב
אֲתָה יְהֹוָה וְכָל־מִצּוֹתִיךְ אַמְתָה: טֻוב יְהֹוָה וְעַד דָר וְדָר אַמְנוֹתָה:
וַיָּבֹא⁷ מִצְרָיָם יַעֲקֹב וּבָנָיו וְבָנֵי בְּנָתָיו וּבָנּוֹת בְּנָיו: מַה־
טֻובָת מִשְׁכְּנֹותִיךְ אֱלֹהִי צְבָאותָה: עַצְתָּה יְהֹוָה לְעוֹלָם מִחְשָׁבּוֹתָיו
לְדָר וְדָר: צְדִקָתָךְ אָרָק לְעוֹלָם וְתֹרָחָךְ אַמְתָה: וַיַּקְרֵן יוֹסֵף
אַת־כָּל־אָרְמָת מִצְרָיִם לְפָרָעה בַּיּוֹם מִקְרָeo⁸ מִצְרָיִם אַת־אָרְמָתָהָם:

Benedictiones tuae. Angustiae vestrae. Iustitia eorum. Oratio nostra. Clamor eius. Consilium meum. Verba fraudis in (על) labiis eorum. Quam bonae benedictiones tuae, Domine! Abominatione Domini sacrificia impiorum.

¹ pilosus.

² erat.

³ stat. constr.

⁴ plenae sunt.

⁵ creavit.

⁶ profecti sunt (sequente *He locali*, § 53, 3).

⁷ et emit.

⁸ vendiderunt.

8. Praepositiones cum suffixis coniunctae.

(Gram. § 74.)

לֹא לְנוּ יְהוָה לֹא לְנוּ בַי¹ לִשְׁמֶךָ כִּבְזָר: אָנִי אֶתְכֶם נָאָם
יְהוָה צְבָאֹות לֵי חֲסִיף וְלֵי הַזָּהָב: אָנֹכִי מְגַן לְךָ: מֵי כְּמוֹזָה
בְּאַלְים: אֵין² לֵי חַפְץ בְּכֶם: בְּרָא³ אֱלֹהִים אֶת־הָאָרֶם בְּרוּמָתוֹ
בְּצָלָם⁴ אֱלֹהִים בְּרָא אֶתְךָ: אֶל־אֱלֹהִים נְפָשִׁי אַשְׁאָה⁵ מִמְּנָנוּ
יְשֻׁעָתָךְ: צִדְיק אֶתְחָה מִמְּנָיו:
וַיֹּאמֶר⁶ אָנֹשֶׁי יִשְׂרָאֵל אֶל־גְּדוּעָן מִשְׁלָל־בָּנוּ גַם אֶתְחָה גַם
בְּנֶה גַם בְּנֵבָנֶךָ וַיֹּאמֶר אֲלֵיכֶם גְּדוּעָן לֹא־אִמְשָׁל⁸ אָנִי בְּכֶם
וְלֹא־יִמְשָׁל⁹ בְּנֵי בְּכֶם יְהוָה יִמְשָׁל¹⁰ בְּכֶם: בְּבָרֵךְ עַלְינָנוּ חָרָב:
רוּחַ אֲרָנִי עַלְיָה: אֶל־נָא תְּהִי¹¹ מְרִיבָה בְּגִינָה וּבְגִינָה: בָּא¹² אָוֶרֶךְ
יְרוּשָׁלָם וּכְבָזָר יְהוָה עַלְיָה: אֶתְחָה בָּא¹² אֶלְיָה בְּחַרְבָּה וּבְחַנִּית¹⁰
וּבְכִידָן וְאָנֹכִי בָּא¹² אֶלְיךָ בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאֹות אֱלֹהִי־מִעֲרָכָות
יִשְׂרָאֵל: אָמַר¹³ מֶלֶאךְ יְהוָה אֶל־גְּדוּעָן יְהוָה עַמֶּךָ גִּבְור הַחַיִל
וַיֹּאמֶר אֶלְיוֹ גְּדוּעָן וַיֹּשֶׁב¹⁴ יְהוָה עַמְּנָנוּ וְלֹמַה בְּלִזְאת עַלְינָנוּ:

Eum. Vos (acc.). Vobiscum. A me. Inter te et nos. Mihi. Eam; eos. A te. Ei. David regnabat (על) in toto regno Israel, et post eum regnabat filius eius Salomon (שלמה). Dominus nobiscum. Quis (est) contra. nos? Hoc (est) signum foederis mei inter me et vos.

9. Nomina segolata a radicibus firmis derivata.

(Gram. §§ 61—64.)

גְּדוֹלָה הַמֶּלֶךְ שְׁלָמָה מִפְּלָל מֶלֶכִי הָאָרֶץ: יְהוָה אֱלֹהִיכֶם
מֶלֶכֶם: צִדְיק יְהוָה בְּכָל־דָּرְכָיו: נָר לְרָגְלֵי דָּבְרָךְ: בְּרָכִי¹⁵
נְפָשִׁי אֶת־יְהוָה נְכָל־קָרְבִּי אֶת־שְׁמָם קָרְשָׁו: יְהוָה אֱלֹהִיךָ בְּקָרְבָּךְ
אֶל גְּדוֹלָה נְגֹרָא: לֹא מְחַשְּׁבֹתִי מְחַשְּׁבּוֹתִיכֶם וְלֹא בְּרָכִיכֶם

¹ sed. ² non est. ³ creavit. ⁴ Stat. constr. ⁵ animam
meam elevo. ⁶ dixerunt. ⁷ regna! ⁸ regnabo. ⁹ regnabit.
¹⁰ ne sit. ¹¹ venit. ¹² veniens. ¹³ dixit. ¹⁴ et si est. ¹⁵ lauda!

הָרְבִי נָאָם יְהוָה: וַיְתַחֲנֵן¹ לְבָנָן לְעֹבֶר מִים לְרָחָץ² רְגָלֵיו וּרְגָלֵי
הָאָנָשִׁים אֲשֶׁר אָתָה:

הַחֲדֵשׁ חֹזֶה לְכֶם רַאשׁ חֶרְשִׁים רַאשׁוֹן הוּא לְכֶם לְחַדְשֵׁי
הַשְׁנָה: סָלֵעַי וּמְצֻדָּתִי אֲתָה: טֹוב חַסְדְּךָ מִתְּחִים: אַנְיִ עַבְדְּךָ
אַנְיִ עַבְדְּךָ יְהוָה בְּנוֹ אַמְתָּה³: וְאֵת הַפָּעָם עַצְם מַעֲצָמִי וּבְשָׂר
מַבְשָׂרִי: הַתְּהִלֵּד⁴ בָּאָרֶץ לְאַרְכָּה וּלְרָחָבָה: עַלְמָתִיכָם וּבְחִיכָם
לֹא לְרָצֹן לִי: יְהוָה בְּשָׁמִים חַסְדְּךָ אַמְונָתָךָ עַד־שְׁחָקִים: טֹוב
יּוֹם בְּחַצְרִיךְ מַאֲלֵף בָּאַהֲלֵי רִשְׁעָ:

Viae nostrae. Reges tui, J^ohûdâ. Pedes servorum eius. Tabernacula; tabernacula mea, tabernacula vestra. Aures vestrae. Domini eorum. Deus regum iudex (שפט), stat. constr. Laudate (הלו) Dominum in sanctuario eius; in aeternum (manet) gratia eius. Servi vestri nos (sumus). Reges terrae servi Domini. Animae iustae deliciae (שמחה) Domini.

10. Nomina segolata a radicibus infirmis derivata.

(Gram. §§ 65—67.)

וְיַחֲלָא⁵ אָסָא בְּרָגְלֵיו וְגַם בְּחָלֵיו לְאַדְרֵשׁ יְהוָה: וְאֵת
גְּחַמְתִּי בְּעַגְנִי: חָלִינוּ הוּא גַּשְׁאָ: טֹוב פְּרִי מַפּוֹ וּמַבְּסָפָה:
טֹוב יוֹם אַחֲרֵ בְּבִית יְהוָה מִימִים רַבִּים בְּהִיכָּלִי הַרְשָׁעִים:
אֵין⁶ בֵּית אֲשֶׁר אֵין שֵׁם מְתָה: עַיִינִים אַנְיִ לְעֹור וּרְגָלִים לְפִסְחָה
אַנְיִ אָב אַנְכִּי לְאַבְיּוֹנִים: עַיִינִי יְהוָה אֶל־צְדִיקִים וְאַזְנוֹ אֶל־
שְׁזַעַחַם: יִקְרֵר בְּעַיִינִי יְהוָה הַפּוֹתֵת לְחַסְדִּיו: בְּתוּכָנוּ יְהוָה:
צְדִיק בְּעֵץ שְׁחוֹל עַל־פְּלִגִּי מַיִם אֲשֶׁר פְּרוֹזׁ יְתַן⁷ בְּעַתָּה:
יְהוָה עַזִּי וּמְגַנִּי: רְבוֹת רְעוֹת צְדִיק וּמַכְלָם⁸ יִצְילֵנוּ⁹ יְהוָה: אָמָר
הַנּוּבֵל בְּלַבּוֹ אֵין אֱלֹהִים: עַבְרִיךְ בְּנֵינוּ בְּנֵי אִישׁ אַחֲרֵ:

Fructus tuus. Miseriae nostrae. Morbus tuus. Robur eius. Mors mea. Domus vestra. Oculi eorum. Lex tua. Vos omnes. Tempus meum. Adversarii eius (*f*). Morbus eius (*erat*) gravis (חַזָּק).

¹ dedit. ² ut lavaret. ³ ambula! ⁴ aegrotavit. ⁵ portavit.

⁶ אֵין, stat. constr. non esse (Gram. § 72). ⁷ dat. ⁹ genus masc. pro fem. ⁸ liberat eum.

Oculi mei erunt (יְהוָה) super domum hanc in aeternum. In media urbe Locus iste domus Dei (est).

11. Feminina segolata.

(Gram. § 68.)

אֶמְרוֹת יְהוָה אֶמְרוֹת טְהֻרוֹת: שְׁפֵחַת רָחֵל בְּלָהָה: וַיִּשְׁעַ¹
יְרִיחַ אֶל-חֶבֶל וְאֶל-מְנַחָּתוֹ וְאֶל-קִזּוֹן וְאֶל-מְנַחָּתוֹ לֹא שְׁעָה¹:
מֶלֶכְוַתְךָ מֶלֶכְוַת כָּל-עֲזָלִים וּמֶמְשָׁלַתְךָ בְּכָל-דָּר וְדָר:
שְׁלָמָה הָיָה² מֹשֵׁל בְּכָל-הַמֶּלֶכֶת מִן-הַנֶּחֶר וְעַד גְּבוֹל
מִצְרָים: וּבָהָה חַכְמָה שְׁלָמָה מִחְכָּמָה כָּל-בְּגִינִּיקָּדָם וּמִכָּל-³
חַכְמָת מִצְרָים: יְהוָה אֱישׁ מֶלֶחֶת מִרְכָּבָה פֶּרַעָה וְחִילוֹ
יְרָחָה⁴ בְּיָם:

Verba tua. Sapientia eius. Auxilium nostrum. Regina eorum.
Cogitationes nostrae. Imperium tuum. Cursus vestri. Soli est
potestas diei. Multae sunt cogitationes cordis (גָּדָה) hominum.

12. Nomina participialia.

(Gram. § 69.)

יְהוָה צְבָאות שְׁפֵט צְדָקָה בְּחַזְקָה כְּלִיות וְלָבָב: אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבֵי
בְּיַתְּךָ: אֱלֹהָה בְּטָחִים בְּרַכְבָּב וְאֱלֹהָה בְּסִפְ�סִים וְאֱנֹחָנוּ בְּשָׁם יְהוָה
אֱלֹהִינוּ: אֱלֹהִים צִוְּרָם וְאֶל עַלְיוֹן גְּאָלָם:
10 דָּוֶר הָיָה² אֶרְמָנִי וַיְפֵה מְرָאָה: מְחַסִּי וּמְצֹורָתִי אֱלֹהִי: עֹזְרָנו
בְּשָׁם וְחָזָה עָשָׂה שָׁמִים וְאָרֶץ: יְהוָה רֹעִי: הָיָה³ רַיֵּב בֵּין רֹעִי
מִקְנָה-אֶבְרָם וּבֵין רֹעִי מִקְנָה-לֹוט: וַיֹּאמֶר אֶבְרָם אֱלֹהִ נָא
תְּחִזֵּי, מִרְיָבָה בֵּין רֹעִי וּבֵין רֹעִיךְ: וַיֹּאמֶר פֶּרַעָה מַה-מְעַשְׁיכֶם
וַיֹּאמְרוּ אָנָשִׁי מִקְנָה עֶבֶרִיךְ מִגּוֹעֲרִינוּ וְעַד-עַתָּה וְחוֹזֵבָת
15 מִצְרָים כָּל-רֹעִה צָאן:

Inimicus vester. Incolae terrae. Salvator noster. Protector
meus. Sedes eius. Virga tua. Sacerdotes tui, J^{eh}ûdâ. Deus
iudex noster. Abel (גָּבֵל) pastor ovium erat. Jahwe, protector
noster, nomen tuum (manet) in aeternum.

¹ vidit.

² erat.

³ iecit.

⁴ ne sit.

13. Substantiva irregularia.

(Gram. § 70.)

טוֹב לִי חָרֶת פֵּיק מַאֲלֵפִי וְחַב וְכָסֶף: אַיִן-פְּחַד אֱלֹהִים
לְגַדֵּר עִגִּי פְּשָׁע¹ דְּבָרִי פֵּי אָזְן וְמְרַמָּה: בְּרִית בֵּין וּבֵין בֵּין
אָבִי וּבֵין אָבִיה: פְּקָר² יְהֹוָה עָזֵן אֲבוֹת עַל-בָּנִים: אַגְּשֵׁי מִקְּנָה
עַבְּרִית גַּם-אָנְחָנוּ גַּם-אָבָתָנוּ: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אָחִיו אָנִי
יְוָסֵף אֲחֵיכֶם הַעֲוֹד אָבִי חִי: הַלֹּא טֻוב אָבָתָה³ וּפְרָפָר⁴ נְהָרוֹת
הַמְּשָׁק מִכְלָל מִימִי יִשְׂרָאֵל: בִּמְיַמִּי הַשְּׁפָטִים וַיְהִי⁵ רָעֵב בָּאָרֶץ
וַיַּלְךְ⁶ אִישׁ מִבֵּית לְחַם יְהֹוָה הוּא וְאַשְׁתָּוֹ וּבָנָיו:

Patres eorum. Dies vestri. Dies mei. Viri eius. Uxores vestrae. Filiae eius (f.). Domus tuae. Vasa nostra. Tu (es) propheta Domini, et verba oris tui (sunt) veritas. Noe egressus est (יצא) de arca (תְּבַחַ), ipse et uxor eius et filii eius et uxores filiorum eius.

C. De verbo.

14. Verba regularia. Perfectum.

(Gram. §§ 26—31.)

הַיּוֹם הַשְׁבִּיעִי שְׁבָת כָּל-הָעָם לְיְהֹוָה בְּמִחְנָה: בְּמִדְבָּר אָמָרָו⁷
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל זָכְרָנו אֶת-תְּקָנָה אֲשֶׁר אָכְלָנו בְּמִצְרָיִם חָנָם:
דָּרְשָׁנו אֶת-יְהֹוָה אֱלֹהִינוּ: קָטַנָּתִי מִכְלָל הַחֲסָדִים אֲשֶׁר עָשָׂית.
אֶת-עַבְדָּה: אָנִי יוֹסֵף אֲחֵיכֶם אֲשֶׁר מִכְרָהֶם אָתִי מִצְרִים:
כָּל הַדָּבָר הַזֶּה נִכְתֵּב עַל-סִפְר הַמֶּלֶכִים לְיְהֹוָה: נִפְשַׁנְתִּי
בְּצָפֹר נִמְלְטָה מִפְחָד יוֹקָשִׁים הַפְּחָד נִשְׁבַּר וְאָנְחָנוּ נִמְלְטָנוּ:
בַּיּוֹם הַזֶּה גָּדֵל יְהֹוָה אֶת-יְהֹוָשָׁע בְּעִגִּי כָּל-יִשְׂרָאֵל: מִפְיָה
עוֹלָלִים וּוֹנָקִים יִסְרָף עַז: גָּנְבָה⁸ גָּנְבָתִי מִאָרֶץ הָעֲבָרִים: חָנוֹן
וּרְחוֹם הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר חִמְשֵׁיל דָּוֹד בִּיְשָׂרָאֵל: הַמֶּלֶכֶת יְהֹוָה
אֱלֹהִי אֶת-עַבְדָּה תְּחַת דָּוֹד אָבִי: לְבָב יְהֹוָשָׁע אֶת-יְרִיחֹוֹ

¹ Peccatum loquens et agens inducitur. ² punit. ³ Nom. propr. fluminis. ⁴ erat. ⁵ profectus est. ⁶ praestitisti. ⁷ Inf. abs.

וְאַתָּ-כָל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר בָּעֵיר הַכְּרִית: אֲחֵ-הָאֱלֹהִים הַתְּחִלְדָּנָה: הַתְּחִלְכָּתִי לְפָנֶיכֶם מִפְנֵרִי עַד-הַיּוֹם הַזֶּה: עַל-שְׁבָר פַתְעָמִי הַשְּׁפָרָתִי: הַרְיוֹשׁ¹ הַמֶּלֶךְ עַל-מִלּוֹכֹת פְשָׁדִים: הַחֲאָבֶל שְׁמוֹאֵל
אַל-שְׁאוֹל:

Persecuti estis. Vendidi. Senes facti sumus. Quievisti. Iustum te praestitisti. Narravisti. Sanctificavimus nos. Honore ornatus es. Repudiatus sum. Deus, Dominus noster, magnus es nimis (מָאָד). Non custodisti mandata mea. Quaerebant David, et psallebat ante faciem regis Saul.

15. Infinitivus, imperativus, imperfectum, participium.

(Gram. §§ 32—34.)

וְכֹר אֲתָ-יְהֹוָה וְדָרֵשׁ אֶת-אֱלֹהִי הַשְׁמִים וְהָאָרֶץ בְּבֵית וּבְדָרֶךְ⁵
יּוֹם וּלִילָה: זָמְרוּ אֱלֹהִים זָמְרוּ זָמְרוּ לְמַלְכֵנוּ זָמְרוּ: שְׁמֻעוֹנָא
הַחֲלוּם הַזֶּה אֲשֶׁר חִלְמָתִי: הַסְּתָר פָנֵיךְ מִחְטָאֵי: עַת לְבַקֵשׁ
וְעַת לְאַבֵּד עַת לְשִׁמּוֹר וְעַת לְהַשְׁלִיךְ עַת לְהַחֲשֹׂת² וְעַת
לְדָבֵר: הַחֲפָלְלוּ אַל-יְהֹוָה בְצָרָה: נְתַן לוּ מִים לְרֹחֵץ בְגָלִיו:
אם יְהֹוָה לֹא-יַשְׁכַּר-עִיר שְׁוֹא שְׁקָר שְׁוֹמֶר: הַמְלֹוה פְטָלָה¹⁰
עַלְינוּ אַמ-מִשּׁוֹל פְמִישָׁל בָנָנוּ: בַיּוֹם מִשְׁפָט יְבִדֵיל יְהֹוָה אֲתָ
הַצְדִיקִים מִן הַחֲטָאִים: יִשְׁבֵב שְׁמִים יְהֹוָה מֶלֶךְ וַיִּמְלֹךְ בָּאָרֶץ:
מי יִסְפֵר אֶת-בּוּכָבִי הַשְׁמִים: יְהֹוָה שְׁגָא אִישׁ מִתְבּוּבָר וְאַהֲבָ
אַבְיוֹנִים וְצִדְיקִים: טֹוב לְאִישׁ אֲשֶׁר חָלָךְ בְּדָרֶךְ מוֹסֵר שְׁנִי
וּשְׁתִּפְנֵר מְעָזָן: יוֹמָם וּלִילָה תְּכִבֵּד עַלִי יְהֹהָה: גְדוֹלָה יְהֹוָה¹⁵
וּמְהַלֵּל מָאָד:

Regna! Ad iudicandum. Sanctificamini! (Pi.). Discite!
Recordabimur. Memento! Cavete! Quaeretis. Narrabo. Domi-nus regnabit in aeternum. Gratiam tuam, Domine, benedicam.
Narrabimus opera (מעשָׂה) Domini. Filius honorabit patrem suum
et servus dominum.

¹ Nom. propr.: *Darius*.

² tacere.

16. Waw consecutivum, iussivus, cohortativus

(Gram. §§ 35—37.)

וַיָּבֹל אֱלֹהִים בֵּין הָאָזְרָן וּבֵין הַחֲשֶׁךְ: כְּכֹל יְהוָה שֶׁבֶר
 אֲזָרִים וַיָּשֶׁבֶר יְהוָה אֶרְזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים
 שְׁמַע בְּקוֹלְם וְהַמְלָכָת לְהָם מֶלֶךְ: וַיֹּאמֶר שֶׁמוֹאֵל שְׁמַעְתִּי
 בְּקָלְכָם וְאַמְלִיךָ עַלְיכָם מֶלֶךְ: נִסְמְכָת בְּאַמְתַת הָאָנָשִׁים הָאֱלֹהִ
 וַתִּפְגַּר בְּיַד אַיִּקְבִּים: אֱלֹהִים תִּסְמְכָת פְּנֵיכָךְ מִמְּנִי: וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֱלֹהִים מְשַׁת בָּה תְּרַבֵּר לְכִית יַעֲקֹב לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל: כִּכְרָא אֶת־
 אָבִיךָ וְאֶת־אָמֵךְ לֹא חֲרֵצָה וְלֹא חֲנָאָף וְלֹא חֲגַב: אֱלֹמְדָה
 פְּשֻׁעִים דָּרְכֵיכָה: נִקְשַׁיבָה יְהוָה אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר הַכְּהֵן אֱלֹהִים
 גַּקְרְבָה אֱלֹהִים הָאֱלֹהִים: אַשְׁמָרָה תָּרוּתְךָ תָּמִיד וְאַרְבָּרָה בְּעַרְתִּיךָ
 גַּנְּדָר מֶלֶכִים: וַיֹּאמְרוּ הָעָצִים לְזִיה מֶלֶכָה עַלְיכֶם:¹⁰

Recordabor, Domine, gratiarum tuarum, et omnia mandata tua observabo. Foedus feriamus. Memento verborum Domini et custodi omnia mandata eius. Et delevit Josue totam urbem. Sumpsit (לפק) librum et scripsit omnia verba ista.

17. Verbum regulare suffixis ad ductum.

(Gram. § 38.)

לְיְהוָה הָאָרֶץ בַּי עַלְיִמִים יִסְרָה: אָفָה גַּמְלַתִּי הַטּוֹבָה
 וְאָנָי גַּמְלַתִּיךָ הַרְצָחָה בַּי סְגָרַנִי יְהוָה בְּיַדְךָ וְלֹא קַטְלָתִינִי:
 שְׁמַרְנִי יְהוָה בְּדָרָךְ הַזֹּה: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֶת־הַדְּבָרִים הָאֱלֹהִ
 וְקַשְׁרָפָם לֹא־זֶה עַל־יַדְךָ יְכַתְּבָהּ בְּשֻׁעָרֵיךָ: אַשְׁתָּחַ חִיל מַיִּ
 יִמְצָא¹ בְּطַח בָּה לֵב בְּעַלְהָ גַּמְלָתָחוֹ טֹוב וְלֹא רָע בְּלִיּוּמִי
 חַיִּיךָ: הָעַם הַזֶּה בְּפִיו וּבְשִׁפְחָתוֹ בְּבָרוּנִי וְלֹבֶן רַבָּק² מִמְּנִי:
 הַמְלָכַנִי עַל־עַמָּךָ הַכְּבָר הַזֶּה:
 וְכֹור³ אֶת־יְהוָה הַשְּׁבָתָה לְקַדְשָׁו: צְדִיק אָפָה יְהוָה בְּשִׁפְטָה:

הַדְּרִיכַנִי בְּאַמְתָּה וְלִמְדַנִּי בַּי אָפָה אֱלֹהִי יִשְׁעָי: שִׁפְטַנִי אֱלֹהִים

¹ inveniet. ² removet. ³ Inf. abs. loco imptv. adhibetur (Gram. § 92, 4).

מְאֵישׁ מִרְמָה חַפְלָטָנִי: יְהֹוָה יְשַׁלְמָךְ טוֹבָה אֲשֶׁר גַּמְלָתָנִי:
 אָזְמָרָה יְהֹוָה בְּעָםִים: יְהֹוָה יְשֻׁמְרָה מִבְּלָדָעַ יְשֻׁמֵּר אֶת-
 נְפָשָׁה:
 מַה אָנוֹשׁ כִּי חִזְכָּלָנוּ וּבְנָאָרָם כִּי תִּפְקַדְנוּ: וּכְבוֹד וְחֶרֶב
 5 תַּעֲטַרְהוּ פְּמַשְׁילָהּוּ בְּמִעְשֵׂי יְרִיחָה:

Timorem Domini docebo vos. Explorasti me, Domine, a iuventute mea. Constitui te regem super populum meum. Fili mi, audi verba mea, custodi ea in corde tuo. Deduc me, Domine, in via mandatorum tuorum. Liberabo te, et laudabis me.

18. Adverbia cum suffixis coniuncta.

(Gram. § 72.)

וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֱלֹהָיִם אַיְّבָה: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֱלֹהִים הַשְׁלָומָם
 אֶלְכֶם תִּזְקֹן הַעֲרָפָנוּ חַי וַיֹּאמֶר שְׁלָום לְעַבְדָּךְ לְאָבִינוּ עֹזָרָנוּ
 חַי: אֶבְרָהָם עֹזָרָנוּ עָמָד¹ לִפְנֵי יְהֹוָה: וַיִּקְרָא² יְהֹוָה אֱלֹהִים וְאֶל-שְׁמוֹאֵל
 וְיַרְחֵן³ אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר הַגְּנִינִי: וַיֹּאמֶר שְׁמַוְיאֵל אֱלֹהִים יִשְׁרָאֵל
 הַגָּה הַמֶּלֶךְ מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵיכֶם וְאַנְּיִ זָקָן וּבָנִי הַנָּם אַתָּכֶם:¹⁰
 וַיִּתְהַלֵּךְ חָנוֹךְ אֶת-הָאֱלֹהִים וְאַיִּגְנָנוּ: אַיִּגְנָם שְׁמָרִים אֶת-
 מִצְוֹתָיו: אָמֵר פְּרֻעה אַיִּגְנִי נְתַנֵּן לְכֶם פְּנָן:

19. Verba primae gutturalis.

(Gram. § 39.)

עַזְתָּ חַכְמִים תַּעֲמֵד לְעוֹלָם וּמִחְשָׁבּוֹת הַצְדִיקִים לֹא
 תַּחֲשַׁבְנָה לְדֹר וְדֹר: וַיַּעֲבֹרוּ הַלְוִיִּם וַיַּעֲמִידוּ אֶת אַרְזֵן הַבְּרִית
 אֶל הַמָּקוֹם בְּאַהֲלָל: אֲםַתָּעֲמֵדוּ לִפְנֵי אֹיְבִיכֶם לְמִלְחָמָה אֶל-¹⁵
 פְּחַפּוּ וְאֶל-תַּעֲרֹצּוּ מִפְנִימֵיכֶם: תַּחֲנֵן אֶת הַשְּׁגָנָא בְּאַבְלָל וְאֶל-
 פְּאָמִין בְּחִסְרָ אַיִּכְים: שְׁרֵי אַתָּה יְהֹוָה הַעֲמָקָת לְהַסְתִּיר

¹ stans.² et clamavit.³ et cucurrit.

אֶרְחֹות הַמִּשְׁפֵּט: לֹא הָאמֵן הָעָם בַּיְהוָה וַיַּעֲבֹרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת אֱלֹהִים אֶחָרִים: וַיַּאֲסֵף אֶכְרָם אֶל־עַמּוֹ: אֶחָב אֶת
יְהוָה אֱלֹהֵי הָעָם וְהָאָרֶץ וַיִּשְׁמַרְתָּ אֶת תְּחָקִים וְאֶת תְּמִשְׁפֵּטִים
כָּל הַיּוֹם: לֹא תַחֲמֶר בֵּית דָּעַךְ: חָסֵר וְאַמְתָּ אֶל־יְעֻבָּךְ:
אָבִי וְאָפִי עֹזְבָּנִי וַיַּהְזֵה יָאָסְפָּנִי: אָלִי אָלִי לְמֹת עֹזְבָּנִי: אֶל־
פָּעוֹב חִכְמָה אֶחָבָה וַתִּשְׁמַרְתָּ:

Suscipiemini. Pugnabimus. Serviam. Ausculta! Auscultavisti. Ad deserendum. Dominum deseruistis et (et *consecutivum*) diis alienis (אֶחָר) serviustis. Audi orationem meam, Domine, et ne derelinquas me. Filii Israel verbis meis non credent.

20. Verba mediae gutturalis.

(Gram. § 40.)

אֶל־הַבָּהָל בְּרוֹחַ לְכָעָם כִּי בְעַם בְּחַק קְסִילִים יְשִׁבּוּ: בְּהַל
הָאִישׁ הַהְוָא עַל־הַלְּשׁוֹן וַיִּמְהַר לְדַבֵּר בְּדָבָרִים רְבִים: אֶחָה
יַהְזֵה בְּרָכָת אֶת הָעָם וַיִּמְבַּךְ שְׁם הָאֱלֹהִים לְעוֹלָם: אִישׁ
דְּמִים וַמְּרָמָה יַחֲעַב שְׂדֵי וְלֹצִים נְפָלִים מַהְרָה בְּדָרָךְ יִמְחַצֵּוּ:
מַהְרָה תְּבִנּוֹת וְדַרְשׁוּ אֶת תִּלְדֵר אֲשֶׁר בְּרָח בְּיִרְאַת הַרְדִּפִּים: גַּם
חִזְקָנִים וּמַזְעָדִי רָגֵל לֹא מִצְאָג חָסֵר בְּעִגְיִן הָאִיךִים: יַאֲהֵב
אֲדֹנִי אֶת אֲתָּהִכִּי תִּיְשֶׁר בְּמַרְחָם אֶב אֶת־הַבְּנִים יַרְחָם יְהוָה
אֶת־הַצְדִּיקִים: נִחְמוּ נִחְמוּ עַמִּי: וַיִּקְרָא לְמַך אֶת־שְׁמָם בְּנוּ נָה
לְאָמֵר זֶה יַנְחַמְנָנוּ מִפְעָשָׂנוּ מִן־הָאָדָם אֲשֶׁר אֶבְרָהִי יְהוָה:
וַיִּגְּרַשׁ אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם מִן־עָרָן: יְעַן¹ מִאָסָת אֶת־דָבָר יְהוָה
וַיִּמְאַסֵּק מֶמְלָקָה עַל־יִשְׂרָאֵל: יִכְרַכְתָּ יְהוָה מִצְיוֹן:

Misericordiam consecutus es (ונחם, *Pru'el*). Miserta est. Quae-sierunt. Perdite! Facite! Eligent. Festina ad salvandos nos, Domine! Patres nostri clamaverunt ad te, Domine, et misertus es eorum (*acc., suff.*). Et benedixit Deus Noe et filius eius.

¹ quia (Gram. § 101).

21. Verba tertiae gutturalis.

(Gram. § 41.)

וְבָחוּ וְבָחֵי צַרְקָו וְכִטְחוּ אֶל־יְהוָה: שְׁמָחָה חֲבִין לְכַבְּ-אָנוֹשׁ:
 וְלֹא שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם וְיִשְׁלַחְוּ וַיִּקְרָאוּ אֶת־יְרֻבָּעָם וַיִּמְלִיכוּ
 אֹתָה יְרֻבָּעָם עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל: בְּطָח אֶל־יְהוָה בְּכָל־לַבָּה וְאֶל־
 בִּגְנַתְך אֶל־תְּשִׁיעָן: רַבֵּר יְהוָה כִּי שָׁמַע עֲבָדֶך: גַּן חַכְמָם יִשְׁמַחְדָּ
 אָב וּבַן כְּסִיל הַוְגָת אָמֹן: וַיֹּאמֶר נָתַן אֶל־בְּתַ-שְׁבָע הַלּוֹא
 שָׁמַעְתָּ בַּי מֶלֶך אֶדְנִיְהוּ: כִּל אָשָׁר יוֹסֵף עַשְׂתָה יְהוָה הַצְלִיחָה
 בְּזִידָה: אָמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוֹאֵל בְּעֵת מִחר אָשְׁלֵח אֲלֵיכ אִיש
 מַאֲרַץ בְּגִימָן וּמִשְׁחָתוֹ לְנִגְיָד עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר שְׁמוֹאֵל
 אֶל־שְׁאֹל קַוְמָה¹ וְאָשְׁלֵחָה וְאָשְׁמִיעָה אֶת־דְּבָר אֱלֹהִים:
 וַיִּשְׁמַע יְשֻׁעָהוּ אֶת־קוֹל אָדָני אָמַר אֶת־מַי אָשְׁלֵח וַיֹּאמֶר
 חָנֵן שְׁלֹחַנִי:

Male egit. Audiens. Delectans. Joseph adiuravit (*Hi.*) fratres suos. Audite verbum Domini. Pharao ne dimitteret (inf. cum praep. לְ) populum, recusavit (*מִאָן*, *Pi.*). Sion locuta est: Dominus me deseruit, et Deus oblitus est mei. Numquid mater obliviscetur infantis (*עִיל*) sui? Ego tamen non obliviscar tui.

22. Verba פ"א.

(Gram. § 42.)

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הָאָדָם מַפְלָעָז חָנֵן אֶכְל הַאֲכָל:
 וְמַעַז הַדִּיעָת טֹוב וְרֹע לֹא הַאֲכָל מִמְּנָיו בַּיּוֹם אֶאָכְלָה מִמְּנָיו
 מֹותָה פָּקָדוֹת²: הַמִּן־הַעַז אָשָׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכ לְכַלְתִּי אֶאָכְל־מִמְּנָיו
 אֶאָכְלָתָה: וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאָשָׁה נִתְנַהַדְלֵי וְאֶכְל: וַיֹּאמֶר אֶל־יְעֹזֵר
 לֹא אֶכְל עַד־אָמַר דִּבְרָתִי דִּבְרָי וַיֹּאמֶר לְבָנֶךָ דִּבְרָך: וְהַאֲבָרָנה
 הַאֲתָנָה לְקַיֵּש אָבִי שְׁאֹלָה: הַרְהָרָה רְשֻׁעִים הַאֲבָרָה:

Loquemur; loquar; dicens; dicetur; loquere! Ad edendum; et edisti; et enutriet me אֶכְל (*Hi.*). Dominus recordabitur nostri, et non peribimus. Multi mihi dicunt (*part.*): Non est ei salus.

¹ Art. = demonstr. (Gram. § 77, 5).² surge!³ morte morieris.

23. Verba פ"ז.

(Gram. § 43.)

בְּנֵי הָוֶרֶתִי אֶל-הַשְׁבָּח וּמְצֹוֶתִי יִצְרָר לְבָכָה: בָּאֲשֶׁר תַּהֲרֵג נֶגֶר
לְאֶלְהִים אֶל-הַאֲחֶר לְשַׁלְּכוֹ: הַשְׁמִינִים מִסְפָּרִים כְּבוֹד-אֶל
וּמְעֻשָּׂה יְדוּיּוֹ מְגִיד הַרְקִיעָה: וַיִּגְּרַבְּקָה אֶת-דְּבָרִי עַשְׂוֹ בְּנֵה
הַפְּרוֹלֶל: יְהוָה אֱלֹהִי הַשְׁמִינִים גַּשְׁבָּעַלְיִי לְאָמֵר לְוַרְעָה אָתָּה
אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת: וַיִּגְּרַבְּקָה לְלִבָּנָן כִּי בְּרָחָה יְעָקָב וַיִּקְחֵחַ אֶת-אָחִיו
עַפְמוֹ וַיִּרְדַּף אֶחָרָיו וַיִּשְׁגַּן אֶתְוֹ בְּהָר הַגְּלֹעָד: יְהוָה אֲשֶׁר הַצִּילָנִי
מִמֵּיד הָאָרֶץ וּמִיד הַדָּבָר הוּא יִצְלַלְנִי מִיד הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה: וַיֹּאמֶר
שָׁאֵל אֶל-אֲחִיכָּמָלֶךָ לְמַה קָשְׁרָתָם עַלְיָה אֶתְתָּחָת וּבָנָן יִשְׁיָה בְּתַחַת
לוֹ לְחַם וְחַרְבָּ:

Cadent; fecit, ut caderet. Adiuncti ab imus. Cognovit (נבר) (Hi) eum; et (Waw consec.) cognovit eum. Dedi. Cum (cum inf.) accederet. Sumamus. Ioseph dixit fratribus suis: Accedite ad me; et accesserunt. Domino da gloriam.

24. Verba פ"ז.

(Gram. § 44.)

וַיִּקְרַז נָח מִיְּגָנוֹ וַיִּרְעַע אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לוֹ בְּנֵו הַקְּטָן: וַיִּקְרַז
שְׁמוֹאֵל אֶת-פֶּה הַשְׁמָן וַיִּצְקַק עַל-רְאָשׁוֹ וַיִּשְׁקַחוּ וַיֹּאמֶר הַלּוֹא
כִּי מְשֻׁחָק יְהוָה עַל-גְּחַלְתָּו לְגַנְיד: חִיטִּיבָה בְּרַצּוֹנָה אֶת-צִוּוֹן:
וַיִּקְרַא מֶלֶךְ אֶלְהִים אֶל-הַנֶּר אֶל-הַיּוֹרָא כִּי שָׁמַע אֶלְהִים
אֶל-קוֹל הַגְּעוּר: אֶת-קוֹלֶךָ שְׁמַעְתָּי בְּנֵן וְאִירָא כִּי עִירּוֹם אָנְכִי
וְאָחָבָא: אֶלְהִיכֶם הוּא מֹשִׁיעַ לְכֶם מִכְלָרְעֹותֵיכֶם וְצֹרוֹתֵיכֶם:
עַתָּה מֶלֶכִים הַשְׁבִּילוּ הַוִּסְרוּ שְׁפָטִי אָרֶץ: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-
גְּדוֹעָן הַזָּר אֶת-הָעָם אֶל-הַמִּינָּם יְזַרֵּד אֹתָם אֶל-הַמִּינָּם: וַיֵּצֵא
יְעָקָב מִבְּאֵר שְׁבָע וַיָּלֹךְ חַרְגָּה: וַיִּפְגַּע בַּמְּקוֹם נִיקָח מַאֲגִנִּי
הַמְּקוֹם וַיִּשְׁכַּב שָׁם וַיְחַלֵּם וַיְהִגֵּה סָלֵם מִצְבָּה וַיְהִגֵּה יְהוָה נָצֵב
עַלְיוֹן: הַבְּטִינָא הַשְׁמִינִית וְסָפֶר הַבּוֹכְבִים אֵם הַוּכָל לְסָפֶר

אתם: וַיְהִי בָּרֶךְתִּי מֹשֶׁה מִתְּרֵסִים וְלֹחֶת הַעֲרָתָה בֵּיר מֹשֶׁה
בָּרֶךְתִּוּ מִזְדְּחָרָה: הָזִדְעָגִינִּידָנָא אַתְּ-דְרָכִיךְ וְאַדְעָה:

Cognovisti; cognoscemus; notum feci (*Hi.*). Ibis; duxistis (গল, *Hi.*); cum (*inf. cum praep.*) (ব) ire. Timebis (*f.*); timendus. Et Ioseph deductus est in Aegyptum. Ecce, non dormit, qui custodit (*part.*) Israel. Scio dominum mihi bona facturum esse (כ' (गুপ্ত)).

25. Verba ע'.

(Gram. § 45.)

מִהִרְבּוּ מַעֲשֵׂיךְ יְהוָה: גָּל עַל יְהוָה בְּרֶכֶת וּבְטַהֲרָלָיו: הַחַל
הָאָדָם לְרַב עַל-פָּנֵי הָאָדָם: וַיַּרְא הַקָּרְבָּן בְּעֵינֵי שְׁמוֹאֵל:⁵
וְחַלְלִינָה שְׁנֵי חֶרְבָּבָ: רָאָה¹ נְתָפִי בְּיַדְךָ אַתְּ-יִרְחָזֶה וְסַבְתָּם
אַתְּ-הָעִיר שְׁשָׁת יָמִים וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּסְבְּבוּ אַתְּ-הָעִיר שְׁבָע
פָּעָם: וַיַּסְבֵּבְיָה אַתְּ-הָעִיר כִּאֲשֶׁר דָּבַר יְהוָה: אַבְרָהָם אַתְּ
מִבְּרָכִיךְ וּמִקְלָה אָאָרָ: אָוֹ הוֹחֵל לְקַרְאָ בְּשָׁם יְהוָה: חֲנִינָ
חֲנִינָ אָתָם רְעֵי בַּי יְהָוָה נָגָעָה בָּי: וַיַּתְפְּלִלְלָ יְוָנָה אַפְפּוֹנִי
מִים עַד-נֶּפֶשׁ תְּהֽוּם יָסְבָּנִי: חֲבָלִי שָׁאוֹל סְקֻונִי קְדָמָנִי¹⁰
מָזְקָשִׁי מָותָ: וַיֹּאמֶר יְהֹוָשָׁעַ שָׁמֶשׁ דָּוָם וַיָּהַם הַשְּׁמֶשׁ:

Misertus es; miserere tui; miserere mei. Male egi; malus eris; confringemus. Exsultabitis; vastabunt. Non frangam (পর, *Hi.*) foedus meum vobiscum (factum). Et Sarai exigua erat ante (ব) oculos Hagar. Male contra (על-) me egistis.

26. Verba ע' et ע''.

(Gram. §§ 46 et 47.)

יַשְׁיב הַעֲפָר אֶל-הָאָרֶץ וְהַרְוִם פְּשִׁיבָה אֶל-הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
נָתָנָה: וַיֵּצֵא אֲנָשִׁי הָעִיר לְקַרְבָּת יִשְׂרָאֵל לְמִלְחָמָה וַיָּנָסֹ
כָּל-יִשְׂרָאֵל דָּרָךְ חַמְרָבֶר: שׁוּבוּ מִדְרָכֵיכֶם חֶרְבָּים: מִתְּהִרְחָלָ

¹ ecce.

בְּדַרְךָ אֶפְרַתָּה: וַיָּכֹא הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶרְוּ הַתִּפְלֶל אֶל־יְהוָה
וַיִּסְרֵר מִעַלְיכֶם אֶת־הַפְּחַשׁ: גַּילְיָה מֵאָר בַּת־צִוְּן קָרִיעִי בְּתָ
יְרוּשָׁלָם הַגָּה מִלְּפָנָה יְבוֹא לְךָ צָדִיק וְנוֹשָׁעָ¹: כִּי יִמְלָאוּ יְמִינָה
וְשְׁכָבָה אֶחָד־אֶבְתָּחָה וְתִקְיָמָתִי אֶחָד־זָרָעָה אֶחָד־² כִּי־בְּכִינָתִי אֶחָד
מִמְלְכָתוֹ וְכִנְגָּתִי אֶחָד־כְּפָא מִמְלְכָתוֹ עֲדָעוֹלִים:⁵

אֶתְתָּה יִרְעַף שְׁבָתִי וּקוֹמִי בְּגַתָּה לְרַעִי מַרְחֹזָק: וַיִּשְׁבֹּו בְּגַי
יִשְׂרָאֵל מִדְלָק אֶחָרִי פְּלַשְׁתִּים וַיִּשְׁפֹּס אֶת־מִתְחִינָהָם וַיִּקְחֵחַ דָּוד
אֶת־רֹאשׁ הַפְּלַשְׁתִּי וַיַּכְאָהוּ יְרוּשָׁלָם וְאֶת־כְּבָלוֹ שֶׁם בָּאַהֲלָוֹ:
וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־שְׁמוֹאֵל מַיְהָא אֶת־הַשְׁאֹול יִמְלָךְ עַלְינוּ תָּנוּ¹⁰
הָאָנָשִׁים וְגַמְיָהָם: וַיֹּאמֶר נְשָׁאֹול לְאִיוּמָת אִישׁ בַּיּוֹם הַ
הַיּוֹם עֲשָׂה־יְהוָה תְּשֻׁוָּה בַּיּוֹרָאֵל: אַיְבָה אֲשִׁית בִּינָה וּבֵין
הָאָשָׁה וּבֵין זָרָעָה וּבֵין זָרָעָה הִיא יְשֻׁפֵּחַ רָאשׁ וְאֶתְתָּה תְּשֻׁוְּפָנוּ
עַקְבָּ:

Reverterunt; reverti; reducetis; me reduces. Mortui sunt;
moriemini; occidemus; occident te. Cantabitis (*f.*); cantemus!
Cantate! Vocem meam ad Dominum levavi (*Hi.*). Exsultet cor
meum in salutari meo. In caelo constituit Dominus sedem suam.
Tu, Domine, gloria mea; exaltasti caput meum.

לְאָ

(Gram. § 48.)

וַיֹּאמֶר נְשָׁאֹול אֶל־שְׁמוֹאֵל חַטָּאתִי כִּי עֲבָרָתִי אֶת־פִּי יְהוָה
וְאַתָּה דָּבָרִיךְ כִּי יַרְאָתִי אֶת־הָעָם וְאָשְׁפָעַ בְּקֹלָם וְעַתָּה שֶׁאָנָּא
אֶת־חַטָּאתִי: וַיֹּאמֶר רָאוּבֵן הַלֹּא אָמָרָתִי אֶלְيֶהָם לְאָמֶר אֶל־
הַחַטָּאוֹ בְּיַלְדָךְ וְלֹא שְׁמַעְתָּם וְנִמְצָא הַגָּה גַּדְעָן: אֶל־תִּקְרָא
לִי גַּעֲמִי קָרָאֵנִי לִי מִרְחָה כִּי הַמֶּרֶשׁ שְׁבִי לִי מֵאָר: הַזְּצָאָה
מֵאָר כְּשָׂדִים לְתֵחַת לְךָ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרַשְׁתָה: וַיֹּאמֶר גַּדְעָן

¹ liberatus, i. e. victor.

² cum.

בַּיְ אָרְנִי וַיֵּשׁ יְהוָה עַמּוֹ וְלֹמַה מִצְאָתָנוּ כָּלִזּוֹת וְאֵיתָה כָּלִ
גְּפַלְאֹתֵינוּ אֲשֶׁר סְפָרוֹדָלָנוּ אֶבְוֹתֵינוּ:

Inveni; invenietis (*f.*). Clamare; clamabimus; clamate! Prophetizavistis; prophetizans. Non iam invenietis peccata I^ohûdae. Odisti omnes sceleratos. Cor purum crea in me; Deus!

28. Verba. ל"ה.

(Gram. § 49.)

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים הָנֶה בְּרִיתִי אֶתְּךָ וְהִיְתָּ לְאָבָּה הַמּוֹן
נוּם: אָכְן מֵאָסָו הַבָּגִים הַיְתָה לְרָאשׁ פְּנֵיה: בְּנֹות יִשְׂרָאֵל
אֱלֹשָׁאָול בְּכִינָה: פְּאַתָּם לְרָאשׁ עָרֹות הָאָרֶץ: וַיַּכְלֵל הַשָּׁמִים
וְהָאָרֶץ וְכָלְצָבָאָם:

קָחָדָנָא אֶת־בְּנֶה אֶת־יְהִירָה וְהַעֲלָהוּ לְעֹלָה: לְמַה הַעֲלִיתָנָנוּ
מִמּוֹצְרִים לְהַבָּיא אָוֹתָנוּ אֱלֹהִים־מָקוֹם הַרְעָה: בְּקָרָא עֲגַנְנִי
אֱלֹהִי צְדָקִי חֲנִינִי וְשָׁמַעْתָּ פְּלִתְחִי: וַיֹּאמֶר פְּרֻעָה אֱלֹמֶשֶׁה לְךָ
מִעַלְיִי הַשְׁמָר לְךָ אֱלֹתָסֶף רָאשׁ פְּנֵי כִּי בַּיּוֹם רָאשׁ פְּנֵי
הַמִּזְבֵּחַ:

אֱלֹהִי חַכְםָ בְּעֵינֶיךָ יָרָא אֶת־יְהֹזה וְסָור מַרְעָ: נִירָא
אֱלֹהִים אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְהַגָּה טוֹב מָאָר: וַיִּרְאֵוּ כָּל־הָעָם
וַיֹּאמְרוּ יְהֹזה הַמֶּלֶךְ: וַיִּרְאֵה יְהֹזה אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶלְיוֹ הַתְּהַלֵּךְ
לִפְנֵי וְהִיה תְּמִימָם וְאַרְבָּה אֲוֹתָה בְּמַאֲרָד מָאָר: וַיֹּאמֶר הַגָּר
אֱלֹהִהָּ בְּמוֹת הַיָּלֵד וְתַשְׁא אֶת־קְוָלה וְתַבְקֵה: וַיֹּאמֶר יְהֹזה
צִוָּה אֶת־הַבְּנִים וַיַּעֲלוּ מִן־הַיְּרָהָן: וַיַּצְוֹ יְהֹושֻׁעַ אֶת־הַבְּנִים
לְאָמֶר עַלְיָה מִן־הַיְּרָהָן: וַיַּהַי בְּעֵלוֹת הַבְּנִים מִתְזַעַּךְ תִּירָהָן
וַיִּשְׁבֹּו מִן־הַיְּרָהָן לְמִקְוּםָם: וַיַּבְנֵן אֶבְרָהָם מִזְבֵּחַ לְאָדָנִי: וַיִּשְׁתַּחַטֵּ
מִן־הַיְּנִין וַיִּשְׁבַּר: וַיֹּאמֶר יְהֹזה יַשְׁבַּדְנָא עַבְדָךְ תְּחַת הַגָּעָר
עַבְדָּל אָדָנִי וְהַגְּעָר יַעַל עַמּוֹ אֲחֵיו: וַיַּעַל דָּוֵד עַלוֹת לִפְנֵי
יְהֹזה:

הוֹרֵנִי יְהֹוָה הַרְפֶּךָ וְנַחֲנִי בָּאָרֶחָ מִישֹׁר: אָנִי קְרָאתִיךְ
כִּי חָעֲגַנִּי אֶל הַטְּאָוֶגֶת לְיַשְׁמַע אַדְרָתִיךְ: לְאָרוּכֵל אֶנְכִּי
לְבָבִי לְשֵׁאת אַתְּכָלֵל הָעָם הַזֶּה כִּי כָּבֵד מִמְּפֵי: וַיָּקָרָא דָּוִד
לְאַחֲר מִהְגָּעָרִים נִיאָמָר גַּשׁ הַבָּרוֹ וַיְבָחוּ וַיִּמְתַּחַת: הַוּרוֹ לִיהְוָה
כִּי טֹב כִּי לְעוֹלָם חָסְדוֹ: 5

Aedificavi; aedificabit; aedificans; et (*Waw consec.*) aedificavit. Contemnetis; contemnите! Fecit (*f.*); faciemus; facere; fac! Videberis; ostendam (*רָאָה*, *Hi.*); et vidi. Sursum duxi; adducere; sursum ducet; et ascendit. Gratias referam. Ducet me. Docuit (*f.*) te. Sursum te duxi. Apparuit (*רָאָה*, *Ni.*) arcus in nubibus. Exaudi me, Domine, et libera me; laudabo te tota vita mea.

29. Nomina numeralia.

(Gram. § 71.)

וַיְהִיוּ כָּל־יְמִי מִתְוֹשְׁלָח תְּשַׁע וְשָׁשִׁים שָׁנָה וְתְשַׁע מֵאוֹת
שָׁנָה וְיִמְתַּחַת: עַשְׂתָּה לְכָה תְּבַתָּה עַצְיָנָפֶר שְׁלַשׁ מֵאוֹת אַפְּה אָרֶחָ
הַתְּבָה חַמְשִׁים אַפְּה רְחַבָּה וְשְׁלַשׁ מֵאוֹת קְוֹמְתָה: וַיְהִיוּ
כָּל־הַפְּקָרִים¹ נִשְׁשׁ מֵאוֹת אַלְפִים וְשְׁלַשׁ אַלְפִים נִחְמַשׁ מֵאוֹת
וְחַמְשִׁים: תְּגַה הַשְּׁמַשׁ וְהַיְרָם וְאַחֲר עַשְׂרֶה כּוֹכְבִים מִשְׁתְּחִוִּים
לְיַי: בְּשָׁנָה חֶרְבָּית יִסְרָר בֵּית יְהֹוָה בִּירָח² וְבְשָׁנָה הַאֲחַת
עַשְׂרֶה בִּירָח בּוֹל³ הוּא הַחֲרֵשׁ הַשְּׁמִינִי כָּלָה חַבִּית וְיִבְנָה
שְׁבַע שָׁנִים:

¹ recensiti.

² Nom. propr.

III. Loci librorum sacrorum selecti.

A. Magi adorant Dominum.

1 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נָולֵד יְשׁוּעָה בְּבִתְּחִלָּתָם יְהוֹקָה בְּיָמֵי הַוּרּוֹדִים הַמֶּלֶךְ הַגָּהָה חֲכָמִים בָּאוּ מִקְדָּשׁ מִצְרָיִם יְרוֹשָׁלָיִם: 2 וַיֹּאמְרוּ אֵיתָא מֶלֶךְ־הַיּוֹרְדוֹת הַנָּולֵד בַּיּוֹם כִּי רְאִינוּ כּוֹכֶב בְּקָרְבָּנוּ וְנִכְאָה לְהַשְׁתְּחִוָּת לֹז: 3 וַיַּשְׁמַע הַוּרּוֹדִים הַמֶּלֶךְ וַיַּרְא הָוָא וְכָל־יְרוֹשָׁלָיִם עָמוֹ: 4 וַיַּקְהַל אֶת־כָּל־רַאשֵּׁי הַלְּהָנִים וְהַסּוֹפְרִים בְּעַם וַיִּשְׁאַל אֲחָם אֵיתָה יְוָלֵד הַמֶּשֶׁיחַ: 5 וַיֹּאמְרוּ אֵלֵינוּ בְּבִירְצַלְחָב יְהוֹקָה כִּי לְהַדְּבָחוּ בַּיַּד הַגְּבִיא: 6 וַיַּאֲתַה בִּיהְתְּלָחָם אֶרְץ יְהוֹקָה אַיִגָּה צָעִיר בְּאַלְפִּי יְהוֹקָה מִמֶּךְ יִצְא מִשְׁלָל אֲשֶׁר יַרְעָה אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל: 7 אָוְקָרָא הַוּרּוֹדִים לְחַכְמִי תְּקָרֵם בְּסָפָר וַיְחַקֵּר מִתְּחַמְּם אֶת־הָעֵת אֲשֶׁר גָּרָא הָבָה תְּפֻזָּבָב: 8 וַיַּשְׁלַח אֲתָּם לְבִתְּחִילָם וַיֹּאמֶר לְכָוֹן וְדַרְשָׁו הַיּוֹטֵב עַל־הַיְלֵד וּבְכָאֲשֶׁר הַמִּצְאָהוּ הַשְׁבוּנִי דָּבָר לְמַעַן אַלְךָ גַּס־אַנְכִּי לְהַשְׁתְּחִוָּת לֹז: 9 וּבְכָאֲשֶׁר שָׁמַעוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיָּלְכוּ וַיַּגְהֵה הַכּוֹכֶב אֲשֶׁר רָאוּ סְקָרֵם הַלְּקָדָשׁ לְפָנֵיכֶם עַד אֲשֶׁר־בָּא וַיַּעֲמֵד מִפְּעָל לְאֲשֶׁר הָיָה שָׁם הַיְלֵד: 10 וּבְרָאוֹתָם אֶת־הַכּוֹכֶב שְׁמַחוּ שְׁמַחוּ גְּרוֹלָה עַד־מָאָר: 11 וּבְבָאָם הַבִּיתָה מִצָּאוּ אֶת־הַיְלֵד עִם מְרִים אַמְוּ וַיַּפְלוּ אַרְצָה וַיִּשְׁתְּחַווּ לֹז וּבְפָתָחָם אַזְרָוחִים הַקָּרִיבוּ לוּ מִנְחֹות אֶת־זָהָב וְאֶת־לְבּוֹנָה וְאֶת־מָרָ: 12 וְהָם גִּזְהָר מְאַלְהִים בְּחִלּוּם לְבָלְתִּי שׁוֹב אַל־הַוּרְדוֹת וַיָּלְכוּ בְּדַרְךְ אַחֲרָם לְאַרְצָם: 13 וַיְהִי בְּלִבְתִּים וְהַגָּה מֶלֶךְ יְהוֹקָה גְּרוֹאָה לְיוֹסֵף בְּחִלּוּם לְאָמֶר קָוֵם קָח אֶת־הַיְלֵד וְאֶת־אַמְוּ וְבָרָח מִצְרִיָּה וְהָיָה שָׁם עַד־אֲשֶׁר אָמֶר אַלְיךָ כִּי יִבְקַש הַוּרְדוֹת אֶת־הַיְלֵד לְאָבָרוֹ: 14 וַיַּקְרֵב וַיִּקְח אֶת־הַיְלֵד וְאֶת־אַמְוּ בְּלִילָה וַיָּלֶךְ מִצְרִיָּה: 15 וַיְהִי שָׁם עַד־מָוֹת הַוּרְדוֹת לְקִים הַגְּאָמָר עַל־פִּי יְהוָה בַּיַּד הַגְּבִיא לְאָמֶר

מִמְצָרִים קָרָאתִי לְבַנִּי: 16 זֶהָי בְּרֹאֹת הַוּרּוֹדָס כִּי חַתָּלוֹ¹
 בָּו חַבְּצֵי הַקָּרֵס נִיקְצֵף עַד־מָאֵד וַיַּשְׁלַח וַיַּכְבִּיד אֶת־כָּל־
 הַיְלָדִים אֲשֶׁר בְּבִית־לְחֵם וּבְכָל־גְּבוּלֵיהֶם מִן־שְׁנָתִים וְלִמְטָה
 כַּפֵּי הַעַת אֲשֶׁר חִקְרָבָר מִחְכָּמִי הַקָּרֵס: 17 אָו הַתְּקִינִים² הַנְּאָמָר
 בַּיַּד יְרֵמִיאוֹ הַגְּבִיא לְאָמָר: 18 קֹול בְּרִמָּה גְּשֻׁמָּעַ נָהִי בְּכִי
 תְּמַרוּרִים רְחֵל מִבְּכָה עַל־בְּנֵיהֶם מְאַנְחָה לְהַנְּחָם כִּי אַיִּגְנוֹ: 19 וַיָּהִי
 אַחֲרֵי מוֹת הַוּרּוֹדָס וְהַגָּה מֶלֶךְ יְהוָה נָרָא בְּחָלוּם לִיוֹסָף
 בְּמִצְרִים לְאָמָר: 20 קִים קָח אֶת־הַיְלֵד וְאֶת־אַמְוֹן וְלֹךְ אֶל־אֶרְזָ
 יִשְׂרָאֵל כִּי מִתְּהִלָּה הַמְּבֻקָּשִׁים אֶת־נֶפֶשׁ הַיְלֵד: 21 וַיָּקָם וַיַּקְרַב
 אֶת־הַיְלֵד וְאֶת־אַמְוֹן וַיָּבֹא אֶל־אֶרְזָ יִשְׂרָאֵל: 22 וּבְשָׁמְעוֹן כִּי
 מֶלֶךְ אֶרְכְּלָאוֹס בַּיּוֹרָה פְּתַת הַוּרּוֹדָס אָבִיו וַיַּרְא לְלִכְתָּ
 שָׁמָה וַיָּהִי כִּי גַּוְתָּר מַאֲלָהִים בְּחָלוּם וַיָּלֹךְ אֶל־גְּלִילָה הַגְּלִיל³:
 23 וַיָּבֹא וַיָּשַׁב בָּעֵיר אֲשֶׁר שָׁמָה גַּצְרָה:

1. שְׁמַחַת, *Hiθpa'el* (§ 49, 4, adn. 5). 2. אֶל־מִ mille viri, stirps, h. l. urbs mille incolarum. 3. Forma infinitivi *Pi"el*, quae raro invenitur, verbi קִים; tradenda est: *ratum facere, adimplere* (Ez. 13, 6). 4. Secundum auctores recentiores *Hiθ'el* verbi קָלַל decepit; secundum *Kaulen*: *Pi"el* irregulare verbi illusit. 5. *Hiθpa"el* (sicut 3). 6. Sing. loco pluralis. 7. Galilaea.

B. *Oratio Dominica* (Mt 6, 9—13).

אָבִינוּ אֲשֶׁר בְּשָׁמִים יִקְרַב שְׁמֵךְ: הָבָא מִלְכֹותְךָ יִעָשֶׂה
 רְצֹונֶךָ בְּאֲשֶׁר בְּשָׁמִים כִּי בָּאָרֶץ: אֶת־לְחֵם חִקְנָנוּ תַּן לְנוּ חֵיוֹם
 וְסַלְחָה לְחִבּוֹתֵינוּ כְּאֲשֶׁר אָנָחָנוּ סְלָחוֹם לְבָעֵלי חֹזְבָנוּ: וְאֶל־נָא
 תְּבִיאנוּ לְמַסֵּה כִּי אִם הַצִּילָנוּ מִן־הָרָע אָמֵן:

C. *Sacrificium Abrahae.*

1. וְהַאֲלָהִים גַּסְתָּה אֶת־אֶבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֶלְיוֹ אֶבְרָהָם וַיֹּאמֶר
 הַגְּנִי: 2. וַיֹּאמֶר קָח־נָא אֶת־בָּנֶךָ אֶת־יְחִירָה אֲשֶׁר־אָתָּה־בָּהּ אֶת־
 יִצְחָק וְלֹךְ־לֹךְ אֶל־אֶרְזָ הַמְּרִיךָ וְתַעֲלֵהוּ שֶׁם לְעַלְתָּה עַל אֶחָד
 הַהְרִים אֲשֶׁר אָמַר אֲלֵיכָה: 3. וַיַּשְׁבַּם אֶבְרָהָם בְּבָקָר וַיַּחֲבֵשׁ

אַתְּ חִמּוֹרׁ וַיַּקְחֵה אַתְּ שָׂנִי גַּעֲרִיו אֲהוֹ וְאַתְּ יִצְחָק בֶּןּוֹ וַיַּבְקֻעַ עַצִּי
עַלְךָ וַיַּקְםֵן וַיַּלְךָ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־לָנוּ הָאֱלֹהִים: 4 בַּיּוֹם
הַשְׁלִישִׁי וַיֵּשֶׁא אֶבְרָהָם אַתְּ עִינָיו וַיַּרְא אַתְּ הַמָּקוֹם מַרְחָק:
5 וַיֹּאמֶר אֶבְרָהָם אֶל־גַּעֲרִיו שְׁבוּ לְכֶם פֶּה עַמְּדֵה חִמּוֹר וְאַנְיִ
וְהַפְּנֵר גַּלְכָּה עֲדִיבָּה וְגַשְׁתְּחָווָה וְגַשְׁוֹבָה אֲלֵיכֶם: 6 וַיַּקְחֵה אֶבְרָהָם
אַתְּ עַצִּי הָעַלְהָ וַיִּשְׁם עַל־יִצְחָק בֶּןּוֹ וַיַּקְחֵה בְּיַדוֹ אַתְּ־הָאָשׁ וְאַתְּ
הַמְּאַכְּלָת וַיַּלְכֵן שְׁנֵיהֶם יְחִידָהוּ: 7 וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־אֶבְרָהָם אָבִיו
וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר חָנָנִי בְּנִי וַיֹּאמֶר הָגָה הָאָשׁ וְהַעֲצִים וְאֵיתָ
הַשָּׁה לְעַלְהָ: 8 וַיֹּאמֶר אֶבְרָהָם אֱלֹהִים יְרַא־הָלֹן חַשָּׁה לְעַלְהָ
בְּנִי וַיַּלְכֵן שְׁנֵיהֶם יְחִידָהוּ: 9 וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־לָנוּ
הָאֱלֹהִים וַיַּכְנְשֵׁם אֶבְרָהָם אַתְּ־הַמּוֹבֵח וַיַּעֲרֵךְ אַתְּ־הַעֲצִים וַיַּעֲקֹרֶ
אַתְּ־יִצְחָק בֶּןּוֹ וַיִּשְׁם אֶתְזָה עַל־הַמּוֹבֵח מִפְּטוּל לְעַצִּים: 10 וַיַּשְׁלַח
אֶבְרָהָם אַתְּ־יַדְוֹ וַיַּקְחֵה אַתְּ־הַמְּאַכְּלָת לְשַׁחַט אַתְּ־בָנָה: 11 וַיַּקְרָא
אָלָיו מֶלֶךְ יְהוָה מִן־הַשָּׁמִים וַיֹּאמֶר אֶבְרָהָם אֶבְרָהָם וַיֹּאמֶר
הָנָנִי: 12 וַיֹּאמֶר אֶל־הַשְׁלָחָה יְהִי אֶל־הַפְּנֵר וְאֶל־הַעֲשָׂה לְ
מְאוֹמָה כִּי עֲתָה יַדְעַת כִּי־יַרְאָה אֱלֹהִים אַתָּה וְלֹא חַשְׁכָּת אַתְּ
בָּנֶךָ אַתְּ־יְהִיךְ מִמְּנִי: 13 וַיֵּשֶׁא אֶבְרָהָם אַתְּ־עִינָיו וַיַּרְא
וְהַנְּהָר־אֵיל אֶחָר נָאָחוֹ בְּסִבְבָּה בְּקָרְנוֹ וַיַּלְךָ אֶבְרָהָם וַיַּקְחֵה אַתְּ
הַאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לְעַלְהָ פְּתַח בָּנָה: 14 וַיַּקְרָא אֶבְרָהָם שְׁמַד־הַמָּקוֹם
הַהוּא יְהוָה יְרֹא אֲשֶׁר יֹאמֶר תָּיוּם בְּהָר יְהוָה יְרֹא:

D. Moysis vocatio.

1 וּמְשֶׁה הָיָה רֹאשׁ אַתְּ־צָאן יְהֹוָה חַתְנוֹ פְּתַח מִדְיָן וַיַּגְהֵג
אַתְּ־הַצָּאן אֶחָר הַמְּדָבֵר וַיָּבֹא אֶל־הָר הָאֱלֹהִים חָרְבָה: 2 וַיַּרְא
מֶלֶךְ יְהוָה אָלָיו בְּלֵבֶת־אָשׁ מִתְּזֵד הַסְּנָה וַיַּרְא וְהַגָּה הַסְּנָה
בָּעָר בָּאָשׁ וְהַסְּנָה אִינְנוּ אֶכְלָל: 3 וַיֹּאמֶר מְשֶׁה אָסְרָה־נָא וְאָרָה
אַתְּ־הַמְּרֹאָה חַפְלָל הַזֹּה מִדְוֹעַ לְאַיְכָר הַסְּנָה: 4 וַיַּרְא יְהוָה
כִּי סָר לְרֹאֹת וַיַּקְרָא אָלָיו אֱלֹהִים מִתְּזֵד הַסְּנָה וַיֹּאמֶר מְשֶׁה

משה ויאמר הנני: 5 ויאמר אל-תקרב הַלֵם שֶׁל-גָּעָלִיךְ מַעַל
רגליך כי המקומ אשר אתה עומר עליו אֲדֹמָת-קָרְשׁ הוא:
6 ויאמר אָנֹכִי אֱלֹהִי אֲבֵיכְךָ אֱלֹהִים אֲבָרָהָם אֱלֹהִי יִצְחָק וְאֱלֹהִי
יעקב ויסתר משה פניו כי ירא מתחيط אל-האללים: 7 ויאמר
יהזה ראה ראתה את-עמי עמי אשר במצרים ואת-צעקה
שמעתי מפני נגשיו כי ירעתי את-מקאביו: 8 וארד להצילו
מיד מצרים ולהעלתו ממצרים היה אל-ארץ טובה ורחה
אל-ארץ ובת חלב ורבש אל-מקום הקניuni ותחתי ותאמר
והפרוי ותחי ותיבוסי: 9 ועתה הנה צעקה בנירישראל באה
אל-וְנַבְּרָאֵתִי אֶת-הַלְּחֵץ אֲשֶׁר מִצְרָיִם לְחַזִּים אֲתֶם: 10 ועתה
לכה ואשלחה אל-פרעה והוא צא את-עמי בנירישראל אל-מצרים:
11 ויאמר משה אל-האללים מי אָנֹכִי כי אלה אל-פרעה
ובci אוציא את-بني ישראל ממצרים: 12 ויאמר כי-אהיה עפק
וזה-לך זאת כי אָנֹכִי שְׁלֹחַתִּךְ בְּהַזְּיָאֵךְ אֶת-הַעַם מִמִּצְרָיִם
תעבדו את-האללים על החרתו: 13 ויאמר משה אל-
האללים הנה אָנֹכִי בָא אל-בני ישראל ואמרתי להם אלהי
אבותיכם שלחני אליכם ואמרודלי מה-שם מה אמר אלהם:
14 ויאמר אלהים אל-משה אהיה אשר אהיה ויאמר בה
תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם: 15 ויאמר עוד
אליהם אל-משה כה תאמר אל-בני ישראל יהזה אלהי
אבותיכם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב שלחני
אליכם וה-שמי לעלם וזה ובריך לדור דר:

1. part. Pu'al (sine praeformativo). פ אכל.

E. Visio Samuelis.

1. והפער שמואל משרה את-יזה לפני עלי ורבך יהזה
יהזה יקר בימים ההם אין הוון נפרץ: 2. ויהי ביום זהו

בְּעָלֵי שֶׁכֶב בַּמִּקְומֹו וְעַיִנְיו הַחֲלוֹ כְּהוֹת לֹא יוּכֶל לְרֹאֹתָה: 3 וְגַר אֱלֹהִים טָרֵם יַכְבֵּה וְשְׁמוֹאֵל שֶׁכֶב בְּחִילָל יְהוָה אֲשֶׁר־
נִשְׁמָ אָרוֹן אֱלֹהִים: 4 וַיַּקְרָא יְהוָה אֱלֹהִים־שְׁמוֹאֵל וַיֹּאמֶר הַגְּנִינִי: 5 וַיָּרֶץ
אֱלֹהִים־עַל וַיֹּאמֶר הַגְּנִינִי כִּי־קָרָאת לִי וַיֹּאמֶר לֹא־קָרָאתִי שׁוּב
שֶׁכֶב וַיָּלֶךְ וַיָּשָׁבֶב: 6 וַיָּסַף יְהוָה קָרָא עוֹד שְׁמוֹאֵל וַיָּקָם
שְׁמוֹאֵל וַיָּלֶךְ אֱלֹהִים־עַל וַיֹּאמֶר הַגְּנִינִי כִּי־קָרָאת לִי וַיֹּאמֶר לֹא־
קָרָאתִי בְּנֵי שׁוּב שֶׁכֶב: 7 וְשְׁמוֹאֵל טָרֵם יַדַּע אֶת־יְהוָה וְטָרֵם
יָגַלְהָ אֵלָיו דְּבָרִי־יְהוָה: 8 וַיָּסַף יְהוָה קָרָא־שְׁמוֹאֵל בְּשִׁלְישָׁת
וַיָּקָם וַיָּלֶךְ אֱלֹהִים־עַל וַיֹּאמֶר הַגְּנִינִי כִּי־קָרָאת לִי וַיָּבֹן עַל כִּי
יְהוָה קָרָא לְנָגָר: 9 וַיֹּאמֶר עַל לְשְׁמוֹאֵל לְהַשְׁכֵּב וְהַחֲאַם
יָקָרָא אֲלֵיךְ וַיֹּאמֶר דָּבָר יְהוָה כִּי שָׁמַע עֲבָדֶךָ וַיָּלֶךְ שְׁמוֹאֵל
וַיָּשָׁבֶב בַּמִּקְומֹו: 10 וַיָּבֹא יְהוָה וַיַּתְּצַב וַיָּקָרָא כְּפֻעַם־בְּפֻעַם
שְׁמוֹאֵל שְׁמוֹאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוֹאֵל דָבָר בְּיַד שָׁמַע עֲבָדֶךָ: 11 וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֱלֹהִים־שְׁמוֹאֵל הַגָּה אָנֹכִי עֲשָׂה רַכְבָּר בִּישְׁרָאֵל אֲשֶׁר כָּל־
שָׁמַעוּ תִּצְלִינָה שְׁתִּי אָנוֹנִי: 12 בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֱלֹהִים־עַל־
כָּל־אֲשֶׁר דָבָרְתִּי אֱלֹהִים־בְּיַתְּחִזְקָה וּבְכָלָה: 13 וְהַגְּרָתִי לוֹ כִּי־שְׁפָט
אָנִי אֶת־בְּיַתְּחִזְקָה עַד־עוֹלָם בְּעַזְוֹן אֲשֶׁר־יַרְעָעָם־מִקְלָלִים לְהַם בְּנֵי
וְלֹא כְּהָה בְּמִ: 14 וְלֹכֶן נִשְׁבַּעֲתִי לְבֵית עַלְיִי אֶסְמִיחַבְּרָעָז
בְּיַתְּעִלִּי בְּבוֹחַ וּבְמִנְחָה עַד־עוֹלָם: 15 וַיָּשָׁבֶב שְׁמוֹאֵל עַד־
הַבָּקָר וַיִּפְחַד אֶת־דְּלָתוֹת בֵּית־יְהוָה וְשְׁמוֹאֵל יַרְא מְהֻנְדֵר
אֶת־הַמְּרָאָה אֱלֹהִים: 16 וַיַּקְרָא עַל אֶת־שְׁמוֹאֵל וַיֹּאמֶר
שְׁמוֹאֵל בְּנֵי וַיֹּאמֶר הַגְּנִינִי: 17 וַיֹּאמֶר מָה תַּדְבֵּר אֲשֶׁר דָבָר
אֲלֵיךְ אֱלֹהִים תַּבְחֹר מִמֶּנִּי כִּי יַעֲשֶׂה־לְךָ אֱלֹהִים וְלֹא יוֹסִיף
אֶסְמָחַת־בְּחֹר מִמֶּנִּי דָבָר מִכְלֵד־הַדָּבָר אֲשֶׁר־דָבָר אֲלֵיכָה: 18 וַיָּגַד־
לוֹ שְׁמוֹאֵל אֶת־כָּל־הַדָּבָרים וְלֹא בְחֹר מִמֶּנּוּ וַיֹּאמֶר יְהוָה
הָוּא הַטוֹב בְּעִינֵינוּ יַעֲשֵׂה: 19 וַיָּגַד שְׁמוֹאֵל יְהוָה הָיָה עַמּוֹ
וְלֹא־חָפֵל מִכְלֵד־דָבָר אֲרֹצָה: 20 וַיַּדַּע כָּל־יִשְׂרָאֵל מִן־וְעַד־

בָּאָרֶץ שְׁבַע כִּינְאָמֵן שְׁמוֹאֵל לְגַבְיָא לִיהְוֹה: 21 וַיָּסֶף יְהוָה לְהַרְאָה בְּשָׁלָחַ כִּינְגָּלָה יְהוָה אֱלֹהֵי שְׁמוֹאֵל בְּשָׁלוֹ בְּדָבָר יְהוָה:

F. Heli punitur.

1 וַיְהִי דָּבָר־שְׁמוֹאֵל לְכָל־יִשְׂרָאֵל וַיֵּצֵא יִשְׂרָאֵל לְקַרְאָת פָּלָשָׁתִים לְמִלְחָמָה וַיַּחֲנוּ עַל־הָאָבוֹן הַעֲזָר וּפָלָשָׁתִים חָנוּ בַּאֲפָק: 2 וַיַּעֲרֹכוּ פָלָשָׁתִים לְקַרְאָת יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲטַשׁ הַמִּלְחָמָה וַיַּגְנַּבְנָה יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי פָלָשָׁתִים וַיָּבוּ בְּמַעֲרָבָה בְּשָׁרָה בְּאֶרְבּוּת אֲלָפִים אַישׁ: 3 וַיָּבֹא הָעָם אֶל־הַמִּחְנָה וַיֹּאמְרוּ וְקָנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַה נִגְּפָנוּ יְהוָה הַיּוֹם לִפְנֵי פָלָשָׁתִים גְּקֻחָה אֲלֵינוּ מַשָּׁלָה אֶת־אַרְזֹן בְּרִית יְהוָה וַיָּבֹא בְּקָרְבָנוּ וַיַּשְׁיעַנוּ מִפְּה אַיִּכְנָנוּ: 4 וַיַּשְׁלַח הָעָם שֶׁלֶת וַיִּשְׁאוּ מִשְׁם אֶת אַרְזֹן בְּרִית־יְהוָה צְבָאות יִשְׁבַּח הַבְּرָכִים וַיָּשִׂם שְׁנִי בְּנֵי־עַלְיָה עַם־אַרְזֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים הַפְּנֵי וּפְינְחָס: 5 וַיְהִי כִּבְאוּ אַרְזֹן בְּרִית־יְהוָה אֶל־הַמִּחְנָה וַיַּרְאֵוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל הַרְוֹעָה גְּדוֹלָה וּתְהָרֵם הָאָרֶץ: 6 וַיַּשְׁמַעוּ פָלָשָׁתִים אֶת־קוֹל הַתְּרוּעָה וַיֹּאמְרוּ מַה קֹּול הַתְּרוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בְּמִחְנָה הַעֲבָרִים וַיַּרְאֵוּ כִּי אַרְזֹן יְהוָה בָּא אֶל־הַמִּחְנָה: 7 וַיַּרְאוּ הַפָּלָשָׁתִים כִּי אַמְרָוּ בָא אֱלֹהִים אֶל־הַמִּחְנָה וַיֹּאמְרוּ אָזִי לְנוּ כִּי לֹא הִתְחַתַּה בָּזָאת אָחִמּוֹל שְׁלָשָׁם: 8 אָזִי לְנוּ מַי יַּצְאֵנוּ מִיד הָאֱלֹהִים הַאֲדִירִים הַאֲלָה אֶלָּה הַם הָאֱלֹהִים הַמְּפִבִּים אֶת־מְצִירִים בְּכָל־מִפְּה בְּמִדְבָּר: 9 הַתְּחִזּוּ וְהִיו לְאַנְשִׁים פָלָשָׁתִים פְּנֵי תַּעֲבְדוּ לְעַבְרִים כִּאֲשֶׁר עָבְדוּ לְכֶם וְהִיּוּ לְאַנְשִׁים וְגַלְּחֲמָתֶם: 10 וַיַּלְחַמוּ פָלָשָׁתִים וַיַּגְנַּבְנָה יִשְׂרָאֵל וַיָּנָסוּ אִישׁ לְאַחֲלָיו וּתְהִי הַמִּפְּה גְּדוֹלָה מְאֹד וַיַּפְלֵל מִי־יִשְׂרָאֵל שְׁלָשִׁים אֶלָּה רְגָלָיו: 11 וְאַרְזֹן אֱלֹהִים גְּלָאָה וְשְׁנִי בְּנֵי־עַלְיָה מִתּוֹן הַפְּנֵי וּפְינְחָס: 12 וַיַּרְא אִישׁ־בְּנֵימָן מִהַּמְּעָרָבָה וַיָּבֹא שֶׁלֶת בַּיּוֹם הַהוּא וּמִדְיוֹן קְרָעִים יָאָרְךָה עַל־רָאָשׁוֹ: 13 וַיַּבֹּא וְהִגַּה עַלְיָה יִשְׁבַּע עַל־הַכְּסָא יְד

הַרְחֵךְ מִצְפָּה כִּירְחִיהְ לְבּוֹ חֶרְדֵּר עַל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְהָאִישׁ בָּאַ
לְהַגְּנִיד בְּעִיר וַתּוֹעַק בְּלַהֲרִיר: 14 וַיִּשְׁמַע עַלְיִ אַתְּ-קֹול הַצְּעִקָּה
וַיֹּאמֶר מַה קֹּול הַחֲמֹזֵן הַזֶּה וְהָאִישׁ מַהְרֵר וַיָּבָא וַיַּגֵּד לְעַלְיִ
15 וְעַלְיִ בְּנֵ-תְּשֻׁעָם וְשָׁמוֹנָה שְׁנָה וְעַינָיו קָמָה וְלֹא יִכְלֶל
לְרָאֹות: 16 וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֶל-עַלְיִ אָנֹכִי הַבָּא מִן-הַמּוֹעֲרָבָה
וְאַנְיִי מִן-הַמּוֹעֲרָבָה נִסְתֵּחַ תַּיּוֹם וַיֹּאמֶר מִהַּרְחִיהְ הַדָּבָר בְּנֵי:
17 וַיַּעֲזַב הַמְבָשָׂר וַיֹּאמֶר נָסַע יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי פְּלַשְׁתִּים וְגַם מִגְפָּה
גְּדוֹלָה הִתְהַגֵּד בְּעַם וְגַם-שְׁנִי בְּגַיְךְ מִתְּחֵזֶה חַפְנִי וְפִינְחָס וְאֲרוֹן
הָאֱלֹהִים נְלִקְחָה: 18 וַיְהִי כִּהְבוּרָיו אַתְּ-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיַּפְלֵל
מַעַל-הַכֶּסֶף אַחֲרֵנִית בַּעַד יָד הַשְׁעָר וְתַשְּׁבֵר מִפְרָקָתוֹ וַיִּמְתַּח
כִּידְצָקָן הָאִישׁ וְכָבֵד וְהָוּא שָׁפֵט אַתְּ-יִשְׂרָאֵל אֶרְבָּעִים שְׁנָה:

G. Joseph a fratribus agnoscitur.

1 וְלֹא-יִכְלֶל יוֹסֵף לְהַחְאָפָק לְכָל הַגְּנִיבִים עַלְיוֹ וַיַּקְרֵא
הַזְּצִיאוֹ כָּל-אִישׁ מִעַלְיִ וְלֹא-עָמַד אִישׁ אַחֲרֵי בְּהַתְּווֹעַד יוֹסֵף
אֶל-אֲחִיו: 2 וַיְהִי אַתְּ-קָלוֹ בְּבָנֵי וַיִּשְׁמַע מִצְרִים וַיִּשְׁמַע בֵּית
פְּרֻעָה: 3 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אֲחִיו אָנֹכִי יוֹסֵף הַעֲדָד אָבִי חִי
וְלֹא-יִכְלֶל אָחִיו לְעֵנוֹת אַחֲרֵי כִּי גַּבְהָלוּ מִפְנִיו: 4 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף
אֶל-אֲחִיו גַּשְׁוְנָא אֲלֵי וַיַּגַּשֵּׂה וַיֹּאמֶר אָנֹכִי יוֹסֵף אֲחִיכֶם אֲשֶׁר-
מִכְרָהָם אֶתְּנִיחַמְּדָה: 5 וַעֲתָה אֶל-תַּעֲצִבֵּו וְאֶל-יִחַר בְּעִינֵיכֶם
כִּי-מִכְרָהָם אֶתְּנִיחַמְּדָה כִּי לְמִיחֵה שְׁלַחֲנִי אֱלֹהִים לִפְנֵיכֶם:
6 עִירָה שְׁנָתִים חֶרְעָב בְּקָרְבֵּן הָאָרֶץ וְעוֹד חֶמֶשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר
אִין-חַרִיש וְקַצִּיר: 7 וַיְשַׁלַּחֲנִי אֱלֹהִים לִפְנֵיכֶם לְשׁוֹם לְכָם
שְׁאֲרִית בָּאָרֶץ וְלַחֲזִות לְכָם לְפִלְיטָה גָּדְלָה: 8 וַעֲתָה לֹא-
אַתֶּם שְׁלַחֲהָם אֶתְּנִיחַמְּדָה כִּי הָאֱלֹהִים וַיְשִׁימְנִי לְאָב לְפִרְעָה
וְלֹאָרוֹן לְכָל-בֵּיתָו וּמִשְׁלֵבָל בְּכָל-אָרֶץ מִצְרִים: 9 מִתְּהִרְוּ וְעַלְוּ אֶל-
אָבִי וְאֶמְרָהָם אֲלֵי כִּי אָמַר בְּנֵה יוֹסֵף שְׁמַנִּי אֱלֹהִים לְאָרוֹן

לְכֹל־מִצְרִים רַקְה אֲלֵי אֶלְעָמָר : 10 וַיֵּשֶׁבֶת בָּאָרֶץ־גְּשֵׁן וַיְהִי
קָרוֹב אֲלֵי אַתָּה וּבְנֶיךָ וּבְנֵי בְּנֵיךָ וְצָאָגָה וּבְקָרָב וּבָלְאָשָׁר־
לְךָ : 11 וּבָלְפָלָטִי אַתָּה שֶׁם בַּיּוּזָד חֲמַשׁ שָׁנִים רַעַב פָּנָן
תַּגְרִשׁ אַתָּה וּבִיתְךָ וּבָלְאָשָׁר־לְךָ : 12 וַיַּחֲגַה עִינֵיכֶם רָאוּת וַיַּעֲנִי
אָחִי בְּנֵיכֶם בִּירְפֵי הַמְּרָבֵר אֲלֵיכֶם : 13 וַיַּהֲגַרְתֶּם לְאָבִי אֶת־
כָּל־כְּבוֹדִי בְּמִצְרִים וְאַתָּה כָּל־אָשָׁר רְאִיתֶם וּמְהֻרְתֶּם וְחוֹרְתֶם
אֶת־אָפִי הַגָּהָה : 14 וַיַּפְלֵל עַל־צֹאָרִי בְּגִימָן־אָחִיו וַיַּבְהֵה וּבְגִימָן
בְּכָה עַל־צֹאָרִיו : 15 וַיַּנְשַׁק לְכָל־אָחִיו וַיַּבְהֵה עַלָּהָם וְאָחָרִי בָּנָן
דָּבָרו אָחִיו אָחָתו :

H. Jacob in Aegyptum proficiscitur.

1 וַיַּהַקֵּל גַּשְׁטוּ בֵּית פְּרָעָה לֵאמֹר בָּאָו אָחִי יוֹסֵף וַיְיִטְבֶּל
בְּעִינֵי פְּרָעָה וּבְעִינֵי עֲבָדָיו : 2 וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל־יְוֹסֵף אָמֶר
אֶל־אָחִיךָ זֹאת עֲשֵׂו טַעַנו אֶת־בָּעֵירְכֶם וְלִכְוּבָאָו אַרְצָה בְּגִעַן :
3 וְקַחְו אֶת־אֲבִיכֶם וְאֶת־בְּתֵיכֶם וּבָאָו אֲלֵי וְאַתָּה לְכֶם אֶת־
טוֹב אָרֶץ מִצְרִים וְאָכְלוּ אֶת־חַלֵּב הָאָרֶץ : 4 וְאַתָּה צְוִוְתָה
זֹאת עֲשֵׂו קְהוּדָלֶכֶם מִאָרֶץ מִצְרִים עֲגָלוֹת לְטַפְכֶם וְלִנְשִׁיכֶם
וְגַשְׁאָתֶם אֶת־אֲבִיכֶם וּבְאֶתְּמָם : 5 וַיַּעֲנֵיכֶם אֶל־הַחַס עַל־כְּלִילֶיכֶם
בִּירְטּוֹב כָּל־אָרֶץ מִצְרִים לְכֶם הֵוָא : 6 וַיַּעֲשֵׂו־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיִּתְהַן לָהֶם יוֹסֵף עֲגָלוֹת עַל־פִּי פְּרָעָה וַיִּתְהַן לָהֶם צְדָה לְדָרָה :
7 לְכָלֶם נִתְהַן לְאִישׁ חַלְפּוֹת שְׁמַלְתָה וּלְבְגִימָן נִתְהַן שְׁלַשׁ מְאוֹת
כְּסָף וְחֲמַשׁ חַלְפּוֹת שְׁמַלְתָה : 8 וְלְאָבִיו שָׁלַח כָּזָה עַשְׂרָה
חַמְרִים נְשָׁאִים מְטוּבָה מִצְרִים וְעֶשֶׂר אֲתָנָת נְשָׁאָת בָּר וְלַחַם
וּמְזֹון לְאָבִיו לְדָרָה : 9 וַיַּשְׁלַח אֶת־אָחִיו וַיַּלְכֵד וַיֹּאמֶר אֶל־הָמָם
אֶל־תְּרַגּוּ בְּדָרָה : 10 וַיַּעֲלֵו מִמִּצְרַיָּה וַיָּבָא אָרֶץ בְּגִעַן אֶל־יַעֲקֹב
אָבִיהם : 11 וַיַּגְדוּ לוֹ לֵאמֹר עוֹד יוֹסֵף חֵי וּבֵיתוֹ מִשְׁלָחָן
בָּכָל־אָרֶץ מִצְרִים וַיַּפְגֵן לְבּוֹ בַּי לְאָהָמִין לָהֶם : 12 וַיַּרְבֵּר
אֲלֵיו אֶת כָּל־דְּבָרָיו יוֹסֵף אָשָׁר דָּבָר אֶלָּהֶם וַיַּרְא אֶת־הָעֲגָלוֹת

אֲשֶׁר-שָׁלַח יוֹסֵף לְשֹׂאת אֹתָו וַתִּחְיֵי רُוח יַעֲקֹב אֲבִיכֶם: 13 וַיֹּאמֶר
יִשְׂרָאֵל רְבָב עֹזֶר-יוֹסֵף בָּנֵי חַי אֱלֹכָה וְאֶרְאָנוּ בְּפֶתַרְמָ אֲמֹות:
14 וַיִּסְפַּע יִשְׂרָאֵל וּכְלָאָשֶׁר-לוֹ וַיָּבֹא בָּאָרֶה שְׁבֻעָ נִיּוֹבָח וְכָחִים
לְאֱלֹהִי אָבִיו יִצְחָק: 15 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאַת הַלִּילָה
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הַגְּנִי: 16 וַיֹּאמֶר אָנֹכִי הָאָלָל אֱלֹהִי אָבִיךָ
אֶל-הַיּוֹרָא מִרְדָּה מִצְרִימָה כִּי-לְגַוִּי בְּרוֹל אֲשִׁימָה שְׁמָ: 17 אָנֹכִי
אִירְד עַמְּךָ מִצְרִימָה וְאָנֹכִי אָעַלְךָ גַּס-עַלְלה יוֹסֵף יִשְׁוֹת יִרְדֵּ
עַל-עִינִיךָ: 18 וַיָּקָם יַעֲקֹב מִבָּאָר שְׁבֻעָ וַיִּשְׁאוֹ בְּגַנִּי יִשְׂרָאֵל אַחֲ-
יַעֲקֹב אֲבִיכֶם וְאַתְּ טֶפֶם וְאַתְּ נְשִׁיחָם בְּעֲגָלוֹת אֲשֶׁר-שָׁלַח
פְּרֻעָה לְשֹׂאת אֹתָו: 19 וַיָּקָחו אֶת-מִקְנֵיהֶם וְאֶת-רְכּוֹשָׁם אֲשֶׁר
רָכַשְׁי בָּאָרֶץ בְּגַעַן וַיָּבֹא מִצְרִימָה יַעֲקֹב וּכְלָזְרָעָ אֹתָו:
20 בְּנֵי וּבְנֵי בְּנֵי אֹתָו בְּנָתוֹ וּבְנָתוֹ וּכְלָזְרָעָ הַבִּיא אֹתָו
מִצְרִימָה:

* **הַדָּבָר וְגַלְיאַת: I.**

1 וַיֹּאמֶר שָׂאֹול אֶל-דָּוד לֹא חֹבֶל לְלִכְתָּא אֶל-הַפְּלִשְׁתִּי
הַזֹּה לְהַלְּחָם עַמּוֹ כִּי-נָעַר אַתָּה וְהַוָּא אִישׁ מְלֻחָּמָה מְגַעְרִיו:
2 וַיֹּאמֶר דָּוד אֶל-שָׂאֹול רַעַת הַיּוֹתָר עַבְדָּךְ לְאָבִיו בְּצֹאן וּבְאָ
הָאָרֶץ וְאֶת-הַדּוֹב וְגַשְׁאָ שָׁה מְהֻעָדר: 3 וַיַּצְאַתִּי אֶחָרָיו וְהַכְּתִיו
וְהַצְלִיחִי מִפְּיו וַיָּקָם עַלְיִ וְהַחֲזִיקִתִּי בְּזַקְנֵי וְהַבְּחִיטֵּי
4 גַּם אֶת-הָאָרֶץ גַּס-הַדּוֹב הַבָּה עַבְדָּךְ וְהַיּוֹת הַפְּלִשְׁתִּי הַעֲרֵל
הַזֹּה כְּאַחֲרֵ מְהָם כִּי חָרְנוּ מְעָרְבָת אֲלֹהִים חִיִּים: 5 וַיֹּאמֶר
דָּוד זֹהֶה אֲשֶׁר הַצְלִינִי מִיר הָאָרֶץ וּמִיר הַדָּבָר הַזֶּה יַצְלִיןִי
מִיר הַפְּלִשְׁתִּי הַזֹּהֶה וַיֹּאמֶר שָׂאֹול אֶל-דָּוד לְךָ זֹהֶה יְהִי
עַמְּךָ: 6 וַיַּלְבֶּשׁ שָׂאֹול אֶת-דָּוד מִקְיָו וְנָתַן קֹבֶעָ נְחַשָּׁת עַל-
רָאֵצָו וַיַּלְבֶּשׁ אֹתָו שְׁרוֹן: 7 וַיַּחֲגַר דָּוד אֶת-חֶרְבָּו מַעַל לְמִרְיוֹ

* In duobus exercitiis ultimis textui adscriptae sunt *omnes accentuum notae* (v. § 9), quae in prioribus de industria omissae sunt.

וַיָּאֶל לְלִכְתָּה כִּי לֹא־גַּסְתָּה וַיֹּאמֶר דָּוֹד אֶל־שָׂאוֹל לֹא־אָכַל
 לְלִכְתָּה בְּאֵלֶּה בַּיּוֹלָא גַּסְתִּי וַיָּסַרְמֵנִי דָּוֹד מִקְלָיו : 8 וַיָּקַח מִקְלָיו
 בַּיּוֹלָא וַיַּבְחַר־לָוֹן חֲמִשָּׁה חֶלְקִי אֲבָנִים וּמִזְרָחֶל וַיִּשְׁם אֶתְּם
 בְּכָלִי הַרְעִים אֲשֶׁר־לָוֹן וּבְכָלְקֹוט וּבְכָלְעֹז בַּיּוֹלָא וַיַּגְשֵׁשׁ אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי :
 9 וַיַּלְךְ הַפְּלִשְׁתִּי הַלְךְ וַיָּרַב אֶל־דָּוֹר וַיַּאֲישׁ נְשָׂא תְּצִפָּה
 לִפְנֵיו : 10 וַיַּבְטַח הַפְּלִשְׁתִּי וַיַּרְאָה אֶת־דָּוֹר וַיַּבְהַווּ כִּירְחִיה נָעַר
 וַיַּאֲרַמְנֵי עַמְּדִיפָּה מִרְאָה : 11 וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־דָּוֹר הַכְּלֵב
 אֲנָכִי כִּי־אֲתָּה בָּא־אֱלֹהִים בְּמִקְלָות וַיַּקְלֵל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת־דָּוֹר
 בְּאֵלֶּהיו : 12 וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־דָּוֹר לִכְתָּה אֱלֹהִי וְאַתָּה אָתָּה
 בְּשֶׁרֶךְ לְעוֹז הַשְׁמִים וְלִבְחָמָת הַשְׂרָה : 13 וַיֹּאמֶר דָּוֹד אֶל־
 הַפְּלִשְׁתִּי אֲתָּה בָּא אֱלֹהִי בִּחרְבָּה וּבְחִנָּה וּבְכִידּוֹן וְאַנְכִי בָּא־
 אֱלֹהִיךְ בְּשֶׁם יְהוָה צָבָאות אֱלֹהִי מִעֲרֻכּוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חִרְכָּתְּ
 14 הַיּוֹם הַזֶּה יִסְגַּךְ יְהוָה בַּיּוֹלֶךְ תְּחִזֵּק וְהַסְּרָתִי אֶת־רַאשֵּׁךְ
 מִעַלְיךְ וְגַתְתִּי פָּגֵר מִחְנָה פְּלִשְׁתִּים הַיּוֹם הַזֶּה לְעוֹז הַשְׁמִים
 וְלִחְיַת הָאָרֶץ וַיַּרְאֵוּ בְּלַהֲאָרֶץ כִּי יְשֵׁא אֱלֹהִים לַיִשְׂרָאֵל :
 15 וַיַּרְאֵוּ בְּלַהֲקָה הַזֶּה בַּיּוֹלֶא בִּחרְבָּה וּבְחִנָּה זַהֲוֹשֵׁעַ יְהוָה
 כִּי לִיהְזֵה הַמְּלִיחָה וְגַתְתִּי אֶתְכֶם בַּיּוֹנוֹ : 16 וְהִיא בַּיּוֹם
 הַפְּלִשְׁתִּי וַיָּלֶךְ וַיַּקְרֵב לַקְרָאת דָּוֹר וַיִּמְתַּח דָּוֹר וַיַּרְאֵז הַמִּעֲרָכָה
 לַקְרָאת הַפְּלִשְׁתִּי : 17 וַיַּשְׁלַח דָּוֹר אֶת־יְהוָה אֶל־הַבְּלִי וַיָּקַח
 מִשֵּׁם אֶבֶן וַיַּקְלֵעַ וַיַּהַעֲלֵה אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־מִצְחָהוֹ וַיַּטְבִּעַ רָאֵב
 בְּמִצְחָהוֹ וַיַּפְלֵל עַל־פָּנָיו אֲרִצָּה : 18 וַיַּחֲזֹק דָּוֹר מִזְרָחֶל הַפְּלִשְׁתִּי
 בְּקָלָע וּבָאָבָן וַיַּהַעֲלֵה אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּמְתַּחֵה וַיַּחֲרֵב אֵין בַּיּוֹד־דָּוֹר :
 19 וַיַּרְאֵז דָּוֹר וַיַּעֲמֵד אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי וַיָּקַח אֶת־חֶרְבוֹ וַיַּשְׁלַפֵּה
 מִתְּעֵרָה וַיִּמְתַּחֵהוּ וַיִּכְרַת־בָּהּ אֶת־רַאשֵּׁוֹ וַיַּרְאֵוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי
 מַתְּנַתְּנָהָם וַיַּגְּסֹבָם :

הָדָר וַיְהִזְנַתּוּ: K.

1 וַיַּקְחֵה דָּוֶד אַחֲדָרָאשׁ הַפְּלִשְׁתִּי וַיַּבְאֵהוּ יְרוֹשָׁלָם וְאַחֲדָכְלוּ
שָׁם בָּאַחֲלָוּ: 2 וְכָרָאוֹת שָׁאָוָל אַחֲדָדָוֶד יַצֵּא לְקַרְאַת הַפְּלִשְׁתִּי
אָמָר אַל־אֲבָגָר שָׁר הַצְּבָא בֵּן־מִידְיוֹת הַגְּעָר אֲבָגָר וַיֹּאמֶר
אֲבָגָר חִינְפְּשָׁה הַמֶּלֶךְ אַסְ-יְהֻעָתִי: 3 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שָׁאָל
אֲתָּה בְּנַמִּידְיוֹת הָעָלָם: 4 וְכַשְׁוֹב דָּוֶד מִהְכּוֹת אַחֲדָהַפְּלִשְׁתִּי
וַיַּקְחֵה אֲתָּהוּ אֲבָגָר וַיַּבְאֵהוּ לִפְנֵי שָׁאָוָל וְרָאשׁ הַפְּלִשְׁתִּי בַּיּוֹדוֹ:
5 וַיֹּאמֶר אַלְיוֹ שָׁאָוָל בְּנַמִּי אֲתָּה הַגְּעָר וַיֹּאמֶר דָּוֶד בְּנַעֲבָדָה
יָשִׁי בֵּית הַלְּחָמִי: 6 וַיָּהִי כְּכֹלֶתֶן לְדָבָר אַל־שָׁאָוָל וְנֶפֶשׁ יְהוֹנָתָן
גְּקַשְׁרָה בְּנֶפֶשׁ דָּוֶד וַיַּאֲהַבֵּן יְהוֹנָתָן בְּנֶפֶשׁ: 7 וַיַּקְרַחֵהוּ שָׁאָוָל
בְּזַיְם הָהָרָא וְלֹא נָתַנוּ לְשֹׁוֹב בֵּית אַבְיוֹ: 8 וַיַּכְרַת יְהוֹנָתָן וְדָוֶד
כְּרִית בְּאַחֲבָתוֹ אֲחֹזָה בְּנֶפֶשׁ: 9 וַיַּתְּפַצֵּט יְהוֹנָתָן אַחֲדַהְמַעַיל
אֲשֶׁר עָלָיו וַיַּהַנְּהֹר לְדָוֶד וּמְדַיו וּעֲרֵ-חַרְבָּו וּעֲרֵ-קַשְׁתָּו וּעֲרֵ-חַנְרוֹ:
10 וַיַּיָּצֵא דָוֶד בְּכָל אֲשֶׁר יִשְׁלַחֵנוּ שָׁאָוָל יִשְׁבֵּל וַיַּשְׁמַחוּ שָׁאָוָל
עַל אֲגַשֵּׁי הַפְּלִשְׁתָּה וַיַּיְטֵב בְּעֵינֵי כָּל-חָעָם וְגַם בְּעֵינֵי עֲבָדִי
שָׁאָוָל: 11 וַיַּהַי בְּבוֹאָם בְּשֹׁוֹב דָוֶד מִהְכּוֹת אַחֲדָהַפְּלִשְׁתִּי וְתַצְאָנָה
הַנְּשִׁים מִכְלִידָעָרִי יִשְׂרָאֵל לְשִׁיר וְהַמְּחֹלוֹת לְקַרְאַת שָׁאָוָל הַמֶּלֶךְ
בְּחַעַם בְּשִׁמְחָה וּבְשִׁלְשָׁם: 12 וַתַּעֲנִין הַנְּשִׁים הַמִּשְׁחָקָות
וְהַאֲמָרָן הַבָּה שָׁאָוָל בְּאַלְפָו וְדָוֶד בְּרַבְבָּתוֹ: 13 וַיַּחַר לְשָׁאָוָל
מְאָר וַיַּרְעַע בְּעֵינֵיו הַקְּבָר הָנָה וַיֹּאמֶר נָתַנוּ לְדָוֶד רַבְבָּות וְלֹי
נָתַנוּ הַאֲלָפִים וְעוֹזָר לוֹ אֲךָ הַמְּלֹוכָה: 14 וַיַּהַי שָׁאָוָל עַזְזָן אַחֲ-
דָוֶד מִתְּרִים הָהָרָא וְהָלָא:

6. וַיַּאֲהַבָּהוּ ק' 12. v. בְּאַלְפָיו קְרִי 14. v. עַזְזָן ק'

Vocabula,
quae ediscenda commendantur.

Praenot.: Genus nominum non indicatur, cum iam ex terminatione (gram. § 52, nr. 2) aut ex significatione cognosci potest.

1. Nomina immutabilia.

pauper	אָבִיזָן	f. brachium,	גַּעֲזִירִים	iuventus
splendidus,	אֲדִיר	robur	סֵיס	equus
potens	חַזִּין	platea	עֶד	testis
Dominus,	אֲדֹנִי	חַטָּא	עַזְבָּנִי	avis,
Deus	חַיִּם	vita		coll. volatilia
lux	אֹזֶר	חַלּוֹם	עיר	f. urbs
5	m. et f. signum	חַמּוֹר	עָרִים	urbes
אֹזֶת		asinus	עַלְיוֹן	altissi-
אִישׁ	חַנְנוֹן	misericors	מָעוֹן	mus
אֵל	טוֹב	bonus	צָאן	pecus,
אֱלֹהִים	Deus	טוֹבָה		oves
אֱלֹהָה		flumen (<i>nom.</i>	צִדְיקָה	iustus
10	homo	propr. Nilus)	צִור	petra
אָנֹשׁ	אַרְון	dies	צְפֹר	f. avis
	[cum art. הַאֲרוֹן]	כּוֹם	קָול	vox
	puteus,	poculum	רָאשָׁה	caput
	{ בָּזָר	כְּתֵה	רָאשָׁוֹן	primus
	cisterna	cithara	רָוִוחָה	f. spiritus
	בָּכֹר	לוֹחַ	רָחָם	miseric-
	primo-	tabula		cors
	genitus	מִזְמוֹר		
	בָּרִית	psalmus,	רִיב	lis, rixa
	foedus	canticum	רָעַ	amicus,
15	גָּבוֹר	aqua	רָעַ	socius
	heros, fortis	מִים		
	גּוֹי	iustitia,	רָעַ	malus
	populus,	מִישָׁור		
	pl. ethnici	aequitas		
	גְּרָר	מַתָּה		
	peregrinus	mortuuus		
	גָּרָר	dictum,	רָעַ	
	generatio	גְּנָם		
20	senectus	effatum	רָעַ	
			רָאשָׁה	[pauper]

שָׁאֵל	<i>f.</i> infernus (orcus)	שׂוֹר	bos	תְּהִזּוּם	<i>m. et f.</i> fluctus, aequor
עַנְיִן	omnipotens	שִׁיר	carmen		
		תִּבְלֵל	<i>f.</i> mundus		

2. Nomina cum vocalibus mutabilibus (Kames et Sere).

אָדָן	Dominus	90	כָּבֵד	gravis,	נְשִׁים	feminae,
אָדָם	homo			dives,		uxores
אֲנָשִׁים	viri			illustris	עוֹלָם	aeternitas
70	בֶּן	70	כָּבֵוד	honor,	עָוֹן	culpa,
	בָּנִים			gloria		crimen
	בָּקָר		פּוֹכָב	stella	עָנוּן	humilis,
	(boves)		לִבְבָּב	cor		patiens
	בָּשָׂר		מַאוֹר	lumen	115	עָנֵי
		95	מִאָכֵל	cibus		miser
75	גָּבָהּ		מִגְּנָל	turris	עָפָר	pulvis
	גָּדוֹל		מִדְבָּר	desertum	עַץ	arbor
	גָּבָר		מוֹשֵׁב	sedes,	עָשֵׂיד	dives
	סָמֵךְ			domicilium	120	פְּנִים
	סָמֵךְ		מַלְאָקֵק	nuntius,	פְּרִזְבִּיד	facies
				angelus		praefectus,
	זָהָב	100	מִסְפָּר	numerus		custos
80	זְכָרָן		מִקְדָּשׁ	sanctuarium	עַבְדָּא	equus
	זָקָן		מִקְוָם	locus	קָדוֹשׁ	exercitus
	senior		מִשְׁיחָה	christus,		sanctus
	חָכָם			messias	125	קָטָן
	sapiens		מִשְׁכָּב	cubile, lectus	קָרְבָּן	parvus
	חָסֵד	105	מִשְׁכָּן	domicilium	קָרְזָבָּה	oblatio
	pius,		מִשְׁלָל	proverbium	קָרְזָבָּה	propinquus
	clemens		מִשְׁמָרָה	carcer,	רָחוֹקָה	longinquus
	דָּקָה			custodia	רָעָבָה	fames
85	דָּיִם	85	מִשְׁפָּט	iudicium,	רָשָׁעָה	impius,
	dies (<i>pl.</i>)			ius, lex		peccator
	יָמִין		נָבִיא	propheta,,	130	לְטָהָרָה
	<i>f.</i> dextra			vates	שְׁבָתָה	adversarius
	יָרָא					sabbathum,
	timens,					dies quietis
	cultor					
	יְרֵחָה				שְׁלוֹם	pax,
	luna					salus
	יְשָׁרָה		גָּנָּה	fluvius		
	rectus,					
	iustus	110				

שָׁלֵם	integer,	שֵׁם	nomen	תְּמִים	perfectus
	completus	135	שָׁמֶן	caelum	

3. Feminina vocalibus immutabilibus instructa.

אַיִלָה	inimicitia	מִפְּהָ	plaga,	פָּרָה	vacca
אַמְּנִיה	fidelitas,	כָּלָדֶס	clades	צָרָה	angustiae
firmitas[tia,		מְלָכִות	regnum,	רְאִשְׁתָ	initium
כִּינָה	intelligen-	מְלֹיכָה	imperium	רְעָה	malitia,
140 תְּבוֹנָה	prudentia	מַצָּה	panis	מִזְרָה	miseria
בְּכָרָה	ius primo-	azy-	mus	רְעָה	socia, amica
geniti	150	מְצֻוָה	mandatum	תְּהִלָה	hymnus,
גְּבוּרָה	robur	מְרָכָה	mendacium,	פְּסָלְמָה	psalmus
חִיָה	vivum,	עֲבָדָה	fraus	תּוֹדָה	confessio,
animal		servitium	160	laus	
יְשִׁיעָה	auxilium,	עַלְהָ	sacrificium,	תּוֹרָה	doctrina, lex
145 תְּשִׁיעָה	salus	hostia		תְּפִלָה	oratio

4. Feminina mutabilibus vocalibus (Kames vel Sere) ornata.

אַדְמָה	terra,	חַטָּאת	peccatum	קָלְלָה	maledictio
pulvis		(cstr.)	חַטָּאות	קָצָה	finis
בָּהֶםֶת	pecus	pl.	חַטָּאות	רְבָבָה	multitudo
165 בָּנוֹת	filiae	cstr.	(חַטָּאות)	שְׁפָה	labium,
בָּרוּכָה	benedictio	עַצָּה	consi-	רִipa	
יְעַקָה	clamor	lium		שְׁנָה	annus
צְעַקָה		צְדָקָה	iustitia	שְׁנָה	somnus

5. Masculina segolata.

a) Stirpes firmae.

בָּקָר	matutinum	יְלָד	infans	גְּנִיב	meridies
vir	180	בָּלֶב	canis	גְּפִישָׁ	f. anima
magnitude		בָּשָׁרַי	argentum,	סְפִיר	liber, literae,
דָּרֶךְ	m. et f. via	pecunia		e-p-i-s-t-o-l-a	
זְכַר	memoria	מֶלֶךְ	rex	צְדָקָה	iustitia

sepulcrum	קְבָר f. arcus	oleum, un-
oriens,	רֹגֵל f. pes	guentum
aetas prior	שְׁבַט virga,	shēmān m. et f. sol
sanctuarium	tribus	שְׂקָל siclus
intimum rei,	hostia	שֶׁרֶש radix
medium	pacifica	

b) Stirpes radicalium gutturalium.

אָבִן f. lapis	חַטָּאת peccatum	עָצָם m. et f. os
אֲהַל taberna- culum	חַסְדָּה gratia	עָרֶב vespera
אָוָן f. auris	חַפְּצָה deliciae	עָשָׂר divitiae
אֲכָל cibus	חַרְבָּה f. gladius	אֲגָנָס agnus
אֲלָף bos, mille	יְשֻׁעָה salus, red- emptio	פָּסָח paschalis
אָרֶץ f. terra	לְחֵם panis	פָּעֵל opus
בְּטַח securitas	נוֹעֵר puer, ado- lescens	פָּעֵם f. ictus, gressus
בָּעֵל dominus, civis	עָבֵד servus	פְּשָׁע scelus, crimen
בָּתָח mactatio, sa- crificium [nies	עַבְרָה terra trans- flumen sita	פָּתָח porta
בָּרָע semen, proge-		רְשָׁעָה scelus, nefas

c) Stirpes infirmae.

אָרִי leo	לִילָּה nox	יָם mare
חָלֵי morbus	{ לִילָּה מוֹתָה mors [fons	בָּל (universitas)
כָּלֵי vās		וּמָן omnis, totus
עֲנֵי miseria	עֵין f. (m.) oculus,	פְּלָמָה f. palma
פָּרִי fructus	פָּרוֹן medium	לְאָמָן natio
שְׁבִי captivitas,	אָמָן mater	לִיב cor
captivi	אָנָּג facies, ira	מָרָן amarus
אָנוּן iniuria,	אָשָׁה f. ignis	עֹז robur
scelus	הַר mons	עַם populus
בֵּית domus	חַי vivus	עַת f. tempus
חַיָּל fortitudo	חָנָן gratia	צָר hostis,
יִין vinum	חַק lex	adversarius

רַב	multitudo, magnitudo	רָב	multus, magnus	רָע	malus
				שָׁן	f. dens

6. Feminina a masc. segolatis ducta.

	אֲכָלה	cibus	חִרְפֵּר	contumelia	עֹזֶרֶת	auxilium
	אָמֵרָה	verbum	יְרָאָה	timor	שְׁמִיחָה	gaudium
270	בָּעֵלָה	domina	מִלְכָה	regina	שְׁפִיחָה	ancilla
	חִכְמָה	sapientia	נָעָרָה	puella		

7. Feminina terminationis segolatae.

	אֲמָתָה	fides,	מִلְחָמָה	bellum,	מִרְכְּבָה	cur-
		veritas (c. אֲמָתִי)	{ מִלְחָמָת (c. אֲמָתִי)	{ certamen (c. אֲמָתִי)	{ מִרְכְּבָת (c. אֲמָתִי)	rus
280	דָּוִרָה	domina	מִלְכָה	re-	מִשְׁמָרָת	custodia
		גִּבְרָת	(מִלְכָה)	(מִלְכָת)	(מִשְׁפָּחָה)	
		cogita-	(מִלְכָת)	gnum	(מִשְׁפָּחָה)	familia
		(מִתְּשִׁבָּת)	tio	מִלְשָׁלָה	(מִשְׁפָּחָת)	
				impe-	(מִשְׁפָּחָת)	
				(c. מִלְשָׁלָה)	rium	

8. Nomina participialia.

	אֵיבָה	hostis	יְמִיפָּה		מִרְאָה	aspectus,
	נְאָלָה	redemptor	יְמִיפָּה	pulcher		figura,
290	יְשִׁבָּה	incola	מִחְנָה	castra,		species
	לְהִנּוֹן	sacerdos		exercitus	עֲשָׂה	faciens,
	מִשְׁלָל	imperator	מִחְסָה	refugium		creator
	שְׁמָרָה	custos	מִטָּה	virga	קָצָה	finis
	שְׁפָטָה	iudex	מִעְשָׁה	opus, actus	רָעוֹתָה	pastor
295	כְּפָא	solium, sedes regia	מִקְנָה	possessio,	שָׂדָה	campus, ager
			greuges			

9. Verba firma.

	בְּקַשְׁ	quaesivit	זָרַקְ	calcavit, <i>Hi.</i> 315	זָכַרְ	meminit;
	גָּבָרָה	validus fuit	גָּבְרָה	gubernavit		<i>Hi.</i> men-
	גָּדוֹלָה	magnus fuit	גָּדוֹלָה	quaesivit		tionem fecit,
310	גָּמָלָה	praestitit	גָּמָלָה	laudavit,		laudibus
	דָּבָרָה	locutus est		celebravit		extulit
						10*

	זָפַר psallit, cecinit	Ni. similis fuit	רְגִנָּר iubilavit
	זָקֵן senex fuit 330 (factus est)	סְמֹךְ fulcivit	שְׁבָלֶל prudens fuit,
	כָּבֵד gravis, illustris fuit, Pi. honoravit, Hi. oneravit, gravavit	סְפִּיר numeravit, Pi. narravit 345 הַסְּתִיר occultavit	הַסְּתִיר combussit
320	כִּזְבָּב mentitus est, fefellit	פָּלֵט liberavit	שְׁבָר fregit; (frumentum)
	כְּפֹר expiavit	הַחְפֵּלָל <i>Histp.</i> oravit	שְׁלִט emit,
	כְּרָת abscidit, delavit; כְּרָתָה	פָּלֵל <i>Histp.</i>	Hi. vendidit
	כְּרִית foedus fecit, icit	פָּקֵד inspexit, visitavit	שְׁבָת quievit,
	כְּתָב scripsit	צָרָק iustus fuit, Hi. iustum	Hi. placavit,
	לְבַשָּׁ induit, <i>Hi.</i> vestivit	צָרָק declaravit,	לְנִיב lenivit
	לְמֹד didicit, <i>Pi.</i> docuit	Ni. et <i>Histp.</i> seiustificavit	שְׁכָב cubavit,
325	לְקַט conlegit	קָבֵר sepelivit	שְׁכָב cubitum ivit
	מְבָר vendidit	קָדֵש sanctus fuit,	שְׁכָם <i>Hi.</i> mane sur-
	מְלִטָּ liberavit 340	Pi. et <i>Hi.</i> sanctificavit,	רְאֵם rex fuit
	מֶלֶךְ rex fuit (factus est)	קָטָל necavit	<i>Pi.</i> perfecit,
	מְשַׁלֵּ imperavit, regnavit,	קָטָן parvus fuit	פְּרִזְבָּל persolvit
		קָרֵב accessit;	שְׁמָר custodivit,
		Hi. attulit,	וְשָׁמָר observavit;
		obtulit [est	Ni. et <i>Histp.</i> cavit aliquid
		רְדֵב persecutus	שְׁפָט iudicavit

10. Verba primae gutturalis.

355	אָהָב amavit	אָחָז cepit, ap-	credidit;
	הָאָזֵן <i>Hi.</i> auscultavit,	prehendit	Ni. firmus,
	audivit	אָמֵן fulcivit, <i>Hi.</i>	fidelis
		confisus est,	ruit

אָסַף	conlegit, suscepit	חֲלֵם	somniavit	עָבֶד	servivit
הַרְגָּנָה	occidit	חִטָּה	desideravit,	עַבְרֹן	transiit
חִזְקָה	firmus fuit, <i>Hi.</i> 365 fortem se pre- stitit, <i>cum</i> בָּכְךָ apprehendit	חִטָּה	concupivit	עָזָב	deseruit
חַבְמָה	sapuit, sa- piens fuit, <i>Pi.</i> docuit	חַשְׁבָּה	eguit placuit ei	עָזָר	adiuvit
		חַרְדָּה	tremuit, <i>Hi.</i> terruit	עָמָד	stetit, <i>Hi.</i> statuit, constituit
		חַשְׁבָּה	cogitavit, <i>Ni.</i> putatus	עָרָךְ	ordinavit, disposuit
			est		

11. Verba secundae (mediae) gutturalis.

בָּחָר	elegit	מְהֻרָּה	festinavit	רָעָב	esurivit
בָּרָה	fugit	נְחָם	consolatus	שְׁאָלָל	petuit, inter- rogavit
בָּרָךְ	genua flexit, <i>Pi.</i> benedi-	פָּעֵל	fecit [est]	שְׁחַטָּה	mactavit,
נָאָל	redemit [xit	רָחָב	amplus fuit, <i>Hi.</i> liberavit		interfecit
צָעָק צָעָק	clamavit	רָחָם	misertus est, 390 <i>Pu.</i> miseri-	שְׂחִיתָה	perdidit, vastavit
גָּלְתָּם	bellum ges- sit		cordiam con- secutus est	הָשִׁיחָת	

12. Verba tertiae gutturalis.

בָּטָח	confusus est	quem,	שְׁמִיחָה	laetatus est,	
גָּבָהּ	altus fuit	invasit	שְׁמִיחָה	<i>Pi.</i> laetitia	
זָבָח	mactavit, sa- crificavit	פָּתָח	aperuit	גָּשְׁבָּע	iuravit [affecit
זָרָע	seminavit	פָּשָׁע	peccavit	שְׁכָבָח	oblitus est
מָשָׁח	unxit	רָשָׁע	impius fuit, <i>Hi.</i> impie	שְׁלִיחָה	misit, יְדֵי extendit ma-
	impegit in ali-		egit	שְׁמַעַת	audivit [num

13. Verba יְנִפְאָה.

נְבָט	in הַבִּיט <i>Hi.</i> נְבָט	נְבָלָה	aruit, emar- cuit	נְגִידָה	nuntia- vit, indicavit
--------------	------------------------------------	----------------	----------------------	-----------------	---------------------------

	גַּעַת tetigit	נִפְלָא cecidit	נָקֵם ultus est
	גַּעַת appropinquau- vit, accessit	הַצִּיבָּה <i>Hi.</i> sta- tuit, <i>Ni.</i> stetit	נָתַן dedit
410	גַּדֵּר vovit	נִצְלָה <i>Hi.</i> eri- puit, liberavit	לִקְחָה sumpsit, ar- cessivit
	גַּטְעָה plantavit		
	גַּבְרָה <i>Hi.</i> aspe- xit, cognovit	נִצְרָה custodivit, observavit	

14. Verba. וּבָ.

a) Verba וּבָ adsimilantia.

420	הַתִּיצְבֶּה <i>Hi.</i> <i>p.</i> יָצַב constitit	יָצַן <i>Hi.</i> הַצִּינָה sta- tuit, posuit	יָצַת incendit, combussit
		יָצַק effudit	

b) Verba וּבָ quiescentia.

יְמִתָּב bonus fuit, <i>Hi.</i> 425 bene egit	יְנִקָּה suxit	יְשִׁיר rectus, iustus fuit
---	-----------------------	---------------------------------------

c) Verba וּבָ, quae olim erant וּבָ.

α) In imperfecto וּ eliditur.

יְתַ cognovit, sci- 430 יְסַתַּף <i>imperf.</i> (<i>Hi.</i>) vit, <i>Hi.</i> edo- cuit	יְסַתַּף addidit	יְשַׁבָּה sedit, habitavit, mansit
יְכַלָּה <i>imperf.</i> (<i>Hoq.</i>)	יְצַאָה exiit, egressus	יְלַקֵּה ivit, profectus
יְכַלָּה potuit	יְרַדָּה est, <i>Hi.</i> eduxit	יְלַקֵּה est; <i>Hi.</i> duxit

β) In imperfecto וּ quiescit.

435	יְצַרָּה formavit, fin- יְרַאָה timuit [xit יְרַשָּׁה occupavit, <i>Hi.</i> dedit	יְשַׁן dormivit	440 יְתַר <i>Hi.</i> re- liquit, <i>Ni.</i> re- liquus fuit
-----	---	------------------------	--

15. Verba יְיָ.

	אֶרְרָד exsecratus	tit, circumde-	רַגֵּן (<i>Pi.</i> רַגֵּן) iubi-
	בָּזֹז spoliavit [est]	dit	lavit, exsul-
	גָּלָל volvit	סִכְתָּה texit, prote-	tavit
	הָלָל <i>Pi.</i> הָלָל lau-	xit	455 רָעָע <i>intr.</i> (<i>impf.</i>)
	davit, celebra-	עָזָז robustus fuit	רִבָּע malus
	vit	צָרָד angustus, af-	fuit, <i>Hi.</i> ma-
445	חָלָל <i>Hi.</i> in-	flictus fuit,	lum fecit;
	cepit, <i>Pi.</i> חָלָל	<i>Hi.</i> anxit, af-	trans. (<i>impf.</i>)
	profanavit	flixit	נִירָע confregit
	חָגָן propitius fuit,	קָלָל levis, celer	desertus, va-
	misertus est	fuit; <i>Pi.</i> קָלָל	stus fuit;
	מָרָר amarus, exa-	exsecratus	<i>Hi.</i> vastavit
	cerbatus fuit	est, maledixit	תְּמִימָם ad finem per-
	סְבָב 1. <i>intr.</i> se ver-	רָבָב multus, ma-	venit, perfec-
	tit, circuivit;	gnus fuit (fac-	tus fuit
	2. <i>trans.</i> ver-	tus est)	

16. Verba יְיָ et יְיָ.

	אָזָר lucere, <i>Hi.</i> 465	כּוֹן <i>Hi.</i> הַכְּיִן et <i>Pol.</i>	קִים surgere
	illustravit	פָּגָן stabilivit,	רוּם altum esse;
	בָּאָזָן venire, ire;	fundavit	<i>Hi.</i> et <i>Pol.</i> ele-
	<i>Hi.</i> duxit, at-	לִין, לִין , pernoctare	vavit, erexit
	tulit	מוֹתָה mori; <i>Hi.</i> et	רוֹעָע <i>Hi.</i> ex-
460	בָּשָׁש erubescere	<i>Pol.</i> inter-	sultavit, iubi-
	בֵּין animadver-	fecit	475 רִיב litigare, [lavit
	tere, intelle-	נוֹתָח requiescere,	altercari
	gere	considere	שָׁוִים ponere, sta-
	פָּאָר peregrinari,	נוֹטָם fugere	שָׁוִים tuere; red-
	habitare; 470	סָוָר cedere;	שִׁית dere
	timere	<i>Hi.</i> amovit	שָׁׂבָב reverti
	דִּין iudicare	תְּעִידָה <i>Hi.</i> te- 480	שִׁיר cantare
	טוֹב bonum esse	status est	שָׁזֶב conterere

17. Verba נ"ל.

	בָּרָא creavit	גַּבְעָה Ni. et <i>His</i> p.	קָרָא clamavit, vo-
	חִטָּא peccavit		prophetavit cavit
	מָלֵא plenus fuit, implevit	נִשְׁלָא elevavit, por- tavit	רָפָא sanavit שָׁגָן odit
485	מִצְאָה invenit, occurrit	פָּלָא Ni. נִפְלָא mi- rabilis fuit	

18. Verba ל"ה.

	בָּזָה contempsit	fectus est,	קוֹה Pi. קָוָה spera-
	בָּכָה flevit	Pi. perfecit 515	קָרָה occurrit [vit
	בָּנָה aedificavit	נָתָה duxit	רָאָה vidi, Ni. ap-
495	גָּלוּה manifestavit, emigravit;	נָטָה extendit, se inclinavit	paruit
	<i>Hi.</i> in exsilium duxit	<i>Hi.</i> נָכָה per- cussit, necavit	רָבָה numerosus,
	הָיָה fuit, factus est	עָלָה ascendit,	magnus fuit
	חִיָּה vixit, Pi. et <i>Hi.</i> vivificavit	<i>Hi.</i> sursum 520	רָדָה subegit
	חָלָה aegrotavit	עָנָה respondit,	רָעָה pavit
	חָנָה castra posuit, obsedit	exaudivit; af- flictus fuit	רָצָה complacuitei, delectatus est
500	יְדָה <i>Hi.</i> laudavit, gratias	עָשָׂה fecit	שָׁחָה <i>Hi</i> pa'el
	יְרָה iecit [egit	פָּרָה redemit	הַשְׁתְּחוֹה
	הָזְרָה <i>Hi.</i> docuit	פָּנָה se vertit [fuit	prostravit,
	כָּלָה finitus, per-	פָּרָה fructuosus	adoravit
		צָוָה Pi. iussit	שְׁתָה babit, potavit
			שְׁקָה <i>Hi.</i> bi-
			bere dedit, pot-
			tum praebuit

19. Adverbia.

	אוֹ tunc	530	הָהָה hic	מַעַט parum, brevi
525	אַחֲרָה postea		מִזְהָה hinc	עַזְד adhuc
	אַחֲרִיכֶן		חָנָם gratis	עַתָּה nunc
	אַתְמָזָל heri		יוֹמָם interdiu	540 רַק tantum,
	תַּמְזָל		בָּהָה ita	tamen
	גַּם etiam,	535	מַאֲדָר valde	שָׁם ibi
	quoque		מַחְרָה cras	תַּחַת subter

Index vocabulorum in exercitiis occurrentium.

א

- אָב pater (§ 70); *plur.* maiores.
 אָבֵד periit; *Pi.* perdidit, occidit.
 אָבַה voluit.
 אָבִיּוֹן egenus, pauper.
 אָבָל luctus, miseriae.
 אָבָן *f.* lapis.
 אָבָן עֹז (lapis auxilii) *n. propr.*
 monumenti ad Mizpam siti.
 אָבָרָם *et n. propr.* Abraham.
 אָגָר coaceravit.
 אָדוֹן dominus; *plur.* אָלָנִי Deus
 (§ 79, 2).
 אָדִיר splendidus, potens.
 אָדָם homo, *coll.* homines.
 אָדָמָה terra, pulvis.
 אָדָמִי rubellus, rufus.
 אָדָנוֹן *n. propr.* Adonias.
 אָהָב, אָהָב amavit.
 אָהָל tabernaculum.
 אָוי interi. vae!
 אָוִיב hostis (*part. v.*).
 אָוְלִי forsitan.
 אָוִילָת stultitia.
 אָוָן iniuria, calamitas.
 אָוָץ thesaurus.
 אָוָרָה *m. et f.* lux.
 אָוָר lucere; *Ni.* lucidus fuit.
 אָוָר flamma, ignis; *n. propr.* urbis.

- אות *m. et f.* signum.
 אָוָן *adv.* tunc; מִאָוָן (*scil.* אָוָשׁ) coni.
 ex illo tempore, quo
 אָוָן *Hi.* auscultavit.
 אָוָן *f.* auris; *dual.* אָוָנִים.
 אָחָת frater (§ 70).
 אָחָד unus, aliquis, ullus (§ 71).
 אָחָז cepit, apprehendit; *Ho.* alli-
 gatus est.
 אָחִימֶלֶךְ *n. propr.* Achimelech.
 אָחָר *Kal et Pi.* cunctatus est.
 אָחָר 1. *adv. a) loci:* a tergo, retro,
 post tergum; saepius *b) temporis:* postea, tum; 2. *praep.*
 pone, post; *plur.* אָחָרִי *id.*; אָחָרִי
 כֵן postea.
 אָחָר alter, alias.
 אָחָרִין posterior, ultimus.
 אָחָרִית finis.
 אָחָרְבִּית *adv.* retrorsum.
 אָוִיב adversatus est.
 אָוִיב inimicus.
 אָוִיבָה inimicitiae.
 אָוִיה ubi?
 אָוִיךְ quomodo?
 אָוִיל aries.
 אָוִין *vel ain* אָוִין (*pr. subst.* defectus,
 penuria, nihilum) non est, non
 erat (§ 72).
 אָוִיפה epha (*i. e.* modius).

אָנִי	1. vir, coll. viri; 2. homo; 3. aliquis; 4. quisque (§ 70, § 85, E, 3 4).	אָנִי vel אָנְכִי ego (parad. X). אָנִי m. et f. navis, classis.
אָקָה	tantum, etiam, certe.	אָקָה n. propr. rex Judae.
אָכָל	edit; <i>Hi.</i> cibum praebuit.	אָכָל conlegit, suscepit.
אָכָל	part. <i>Pu.</i> sine praef. com- bustus.	אָכָל nasus, ira; <i>du.</i> nares.
אָכָל	cibus	אָכָל extremitas, nihil,
אָל	coni. ne (μή), imprimis ante iuss., cohort., imperf. (§ 99, 1).	אָקָפָק fortis, validus fuit; <i>Hiθp.</i> se continuit.
אָל	praep. ad, in, adversus, ver- sus, propter, de.	אָקָפָק n. propr. Aphek urbs.
אָל	Deus (derivatum ab אָוָל vel ала potentem esse).	אָקָפָק f. pulvis.
אָלָה	pron. dem., plur. comm. hi, hae, haec (§ 21).	אָפָרְתָה n. propr. urbis Ephratha, postea Bethlehem nuncupatae.
אָלָה	iuravit.	אָצְבָע f. digitus.
אָלָה	subst. f. imprecation, iuramen- tum.	אָצְרָא accumulavit.
אָלוֹהֶה	Deus; plur. אָלֹהִים (§ 79, 2).	אָרָב 1. nexuit; 2. insidiatus est.
אָלָיל	vanitas, idola.	אָרָב אָרְבָעָה m., f. quattuor; plur. אָרְבָעִים quadraginta.
אָלַיְזָר	n. propr. Eliezer.	אָרְבּוֹן (הָאָרְבּוֹן) cista, arca.
אָלָם	mutus.	אָרְדוֹן cedar.
אָלָף	mille; du. duo milia.	אָרָח incessit.
אָמָם	1. coni. si; 2. in formulis iu- randi vim negandi habet.	אָרָח f. semita.
אָמָם	mater.	אָרִי et אָרִיה leo.
אָמָתָה	cubitus.	אָרְךָ longitude.
אָמָנוֹתָה	veracitas, fides.	אָרְכָלָאָזָם n. propr. Archelaus.
אָמָן	(<i>Kal</i> fulcivit, tulit); <i>Ni.</i> 1. firmus, inconcussus fuit; 2. fidelis, fidus fuit; <i>Hi.</i> pro- firmo habuit, confisus est, cre- didit.	אָרְצָן f. terra.
אָמָר	1. inquit; 2. putavit.	אָרְרָר <i>Kal et Pi.</i> exsecratus est.
אָמָר et אָמָר	oratio, dictum.	אָשָׁשָׁ f. ignis.
אָמָרִי	n. gent. Amoritae, una ex gentibus Canaanaeis.	אָשָׁה mulier (§ 70).
אָמָתָה	f. fides, sinceritas.	אָשָׁם deliquit.
אָנוֹשָׁה	coll. homo (אָדָם).	אָשָׁר 1. pron. qui (§ 22); 2. coni. cum, quod; בָּאָשָׁר quemadmo- dum, cum, ut tempor.; בָּאָשָׁר ubi, quoniam; עד-אָשָׁר usque quo; אָשָׁר-שָׁם quo loco, ubi loc. et temp. (§ 85, D).
אָנוֹשָׁנָה	nos (parad. X).	אָשָׁרִי fortuna; plur. constr. o felicem! (felicitates alcs.)
אָתָה		אָתָה vel אָתָה 1. (rad. אֲוֹת) nota ac- cusativi; 2. (rad. אֲנָת) praep. apud, cum (v. § 74).
אָתָה		אָתָה venit.

אַתָּה tu (*parad. X.*).

אַתָּוֹן f. asina.

אַתְּנָן et אַתָּנָן vos (*parad. X.*).

אַתְּמוֹל *adv.* heri.

ב

בָּם *praep. praef.* in, per, propter, cum.

בָּאָר f. puteus.

בָּאָשׁ (puteus iurisiurandi) n. *propri.*, Bersabee urbs.

בָּאָשׁ foetuit; *Hiθp.* invisus fuit.

בָּגָד vestis.

בָּדָל *Hi.* separavit, disiunxit.

בָּדָל *Ni.* trepidavit, terrore perculsus fuit; *Pi.* בָּדָל acceleravit, terruit.

בָּהֶמֶת pecus.

בָּזָא 1. intrare, 2. venire; *Hi.* duxit. בָּזָה despicere.

בָּזָה pudere.

בָּזָה despexit.

בָּזָה spoliavit.

בָּזָה iuvenis.

בָּזָה examinavit; בָּזָן part. act. *Kal.*

בָּזָה elegit; part. *Ni.* electus, praestans.

בָּזָה confisus est, securus fuit; בָּזָה part. act. *Kal* confisus.

בָּזָה securitas; לְבָזָה adv. secure.

בָּזָה stat. constr. n. בֵּין (intervalum), *praep.* inter, intra.

בָּזָה animadvertere, intellegere.

בָּזָה intelligentia, prudentia.

בָּזָה m. 1. domus; 2. familia (*§ 70*).

בָּזָה בֵּית-לְחֶם (domus panis) n. *propri.*,

Bethlehem; *gentil.* בָּזָה חַלְחָמִי.

בָּזָה ploravit, flevit; *imperf.* consec.

בָּזָה.

בָּזָה fletus, lacrimatio.

בָּלְתִי 1. *adv.* non, 2. *praep.* sine; 3. *coni.* praeterquam quod, nisi quod; לְבָלְתִי ante inf. ita ut non. בָּן (*§ 70*) 1. filius, plur. liberi; 2. *seq. gen.* temporis natus; § 80, B, 1, c. בָּנָה aedificavit.

בָּנִימִין (filius dexteræ i. e. felicitatis) n. *propri.* Benjamin.

בָּעֵד *praep.* 1. pone, post; 2. inter; 3. iuxta (בָּעֵד יְד ad, in latus).

בָּעֵיר coll. pecus (ōris).

בָּעֵל dominus.

בָּעֵר 1. *trans.* ussit, combussit; 2. *intrans.* arsit.

בָּקָע diffidit, scidit; *Pi.* id.

בָּקָק spoliavit, evacuavit; *Po.* id. בָּקָר coll. boves, armentum.

בָּקָר prima lux, tempus matutinum.

בָּקָשׁ *Pi.* 1. quaesivit; 2. appetivit; 3. poposcit.

בָּרָךְ frumentum.

בָּרָא creavit; *Pi.* succidit.

בָּרָזֶק benedictus.

בָּרָזֶל ferrum.

בָּרָח fugit; *Hi.* fugavit.

בָּרִית foedus, testamentum.

בָּרְךָ in genua procubuit; *Pi.* benedixit.

בָּרְכָה benedictio, salus.

בָּרְרָה selegit, purgavit; *Hiθp.* purrum se gessit.

בָּשָׂר *Pi.* nuntiavit (laeta).

בָּשָׂר caro.

בָּת filia, puella (*§ 70*).

בָּתָה-שָׁבָע n. *propri.* Bethsabee.

ג

גָּאֵל 1. redemit; 2. *Pi.* et *Hi.* poluit; *Ni.* pollutus est.

גָּאֵל redemptor.

גָּבְיוֹל terminus, limes; fines, ambitus.

גָּבֹור fortis, heros.	גְּנָה coll. pisces.
גָּבֵר validus fuit.	דָּזֶב (לָב) ursus.
גָּבֵר vir.	דָּוִיד (amatus) n. propr. David.
גָּמָגָן magnus.	דָּוָר vid.
גָּמָגָן haedus.	דָּתָחָה trusit.
גָּמָל magnus fuit; adolevit, crevit.	דִּין 1. nom. ius, iudicium; 2. verb. iudicare.
גָּמָל magnitudo.	דָּכָא Pi. contrivit, <i>Hiθp.</i> contritus est.
גָּמָן n. propr. Gedeon.	דָּכָה Pi. contudit.
גָּמָר f. murus.	דָּל debilis, tenuis.
גָּמִי populus; plur. ethnici.	דָּלָל pependit.
גָּמָע mortuus est.	דָּלָק (acriter) persecutus est.
גָּמָר 1. peregrinari, 2. timere.	דָּלָקָת febris.
גָּמַל rapuit.	דָּלָת f. ianua; dual. דָּלָתִים fores.
גָּמַל exultare.	דָּם sanguis.
גָּמָל rota.	דָּמָה similis fuit; <i>Hiθp.</i> se parem putavit.
גָּמָלה revelavit; <i>Ni.</i> manifestus fuit.	דָּמוֹת imago.
גָּמָל volvit, commisit.	דָּמֵי quies, silentium.
גָּמָל n. propr. Galaad.	דָּמָם obmutuit, stetit.
גָּמָם adv. etiam, quoque.	דָּמָשָׁק n. propr. Damascus.
גָּמָל 1. maturavit; 2. praestitit.	דָּן n. propr. Dan.
גָּמָל plur. camelus.	דָּעַת f. (inf. v. יִדְעַת scivit) scientia, intelligentia, cognitio.
גָּמָר 1. perfecit; 2. defecit.	דָּר generatio, aetas.
גָּמָן f. hortus; rad. גָּבֵן munivit.	דָּרָךְ m. et f. via.
גָּמָב furatus est.	דָּרָךְ calcavit.
גָּמָר arbor quaedam conifera (cy- pressus? cedrus?).	דָּרָשׁ quaesivit, postulavit.
גָּמָר peregrinus.	דָּשָׁא germinavit; <i>Hi.</i> produxit, procreavit.
גָּמָר collum.	דָּשָׁן pinguis.
גָּמָר Pi. litem excitavit.	ה
גָּמָר f. area.	הַ articulus (§ 25).
גָּמָר 1. ruminavit 2. rapuit.	הַ adv. interrogationis (§ 72, 2).
גָּמָר 1. expulit; 2. spoliavit.	הָגָר n. propr. Hagar.
גָּמָן n. propr. Gessen regio.	הָדָר decus, gloria, honor.
ד	
הָבָרִים plur. הבורה apis.	הָאָהָא et הִיא pron. sep. 3. sing.
הָבָרִים plur. הבורה apis.	הָזָה miseriae, pernicies.
הָבָרִים plur. הבורה apis.	הָזָם perturbare; <i>Ni.</i> commotus est.

הזרדים <i>n. pr.</i> Herodes.	זקן 1. senex; 2. senior.
הִנֵּה (§ 49, 4, adn. 4) 1. fuit; 2. factus est; 3. accidit, evenit.	זקן f. barba.
הַיְכֵל templum, aedes.	זרע sevit.
הַלְאָה <i>adv. loci et temporis:</i> illuc, posthac.	זרע 1. semen; 2. stirps, gens.
הַלְךָ (§ 44, 6, adn. 2) ivit, profectus est; <i>Hiθp.</i> ambulavit.	ת
הַלְלָה splenduit; <i>Pi.</i> clarificavit, laudavit.	חֲבָא <i>Ni.</i> latuit, se occultavit.
הַלְמָם <i>adv.</i> huc.	חֲבָלָה (<i>stat. constr. plur.</i> חֲבָלִי) funis.
הַמָּם <i>et hoc pron. sep. 3. pers. plur.</i>	חֲבָשׁ ligavit, stravit, paravit.
הַמָּה strepuit.	חָגָר cingulum, balteus.
הַמָּן 1. strepitus; 2. multitudo.	חָגָר cinxit.
הַנִּזְבֵּה <i>et hanc interi.</i> ecce, en. (§ 72, 1),	חָרֵשׁ neomenia, mensis.
הַנְּגַנְתָּה <i>adv.</i> huc.	חָזֶב debitum, culpa.
הַנְּפָא convertit, subvertit; <i>Ho.</i> irruit.	חָזֶד aenigma proponere.
הַר mons; <i>cum art.</i> הַר.	חָזֵי nom. gent. Hevitae.
הַרְגֵּה interfecit.	חָלֵל saltare.
הַתְּלִיל <i>Pi.</i> irregularē הַתְּלִיל , illusit, at videoas תְּלִיל.	חָסֵם misereri, parcere.
+	
וְאת vid. זה.	חָסֵף litus.
וְבח mactavit, sacrificavit.	חָזֵית platea.
וְבח 1. sacrificium; 2. victima.	חָזָם sigillum.
זה m. et וְאת f. pron. demonstr. hic, haec (§ 21).	חָזָה vidit.
זה aurum.	חָזֹן visio, revelatio.
זה Hi. splenduit; Ni. edoctus, commonefactus est.	חָזָק firmus fuit; <i>Pi.</i> firmavit; <i>Hi.</i> fortem se praestitit, comprehendit.
זוב fluere; זבת st. constr. fem. part. act. Kal.	חָזִק fortis, robustus.
זיז animalia.	חָטָא peccavit.
זית m. oliva.	חָטָא peccator.
זבר meminit; <i>Hi.</i> memorem fecit, mentionem fecit.	חָטָאת crimen.
זבר vel זבר memoria, nomen.	חָטָאת peccatum.
זמר secavit, <i>Pi.</i> cecinit, psallit.	חִי, fem. חִיה vivus; <i>in iure iurando</i> חִי יְהִזָּה Deus vivus! per Deum vivum!
זעם clamavit.	חִיה 1. vixit; 2. convaluit.
זעם clamor.	חִיה f. animal (vivum).
	חִיל Hiθpalpel perterritus est.
	חִיל fortitudo, robur, exercitus.
	חִיל antemurale.
	חִיק vide קִחְמָה sapuit, sapiens fuit.
	חִים sapiens.

חַכְמָה sapientia.
 חַלֵּב pinguis fuit.
 חַלֵּב lac.
 חַלֵּב adeps, optimum.
 חַלֵּד mundus (*subst.*), vita.
 חַלָּה aegrotus fuit.
 חַלּוֹם somnium.
 חַלִּי morbus.
 חַלִּיפּוֹת שֶׁמֶלֶת mutatio, vices; חַלִּיפּה vestes festivae.
 חַלְלָה aperuit; *Hi.* incepit.
 חַלְמָה somniatus est.
 חַלְקָה politus, lenis fuit.
 חַמְרָה adamavit, concupivit.
 חַמּוֹר asinus.
 חַמְמָה caluit.
 חַמְמָתָה violentia; ח' אִישׁ violentus.
 חַמְשָׁה, *f.* חַמְשָׁה quinque.
 חַנְאָה castra posuit, obsedit.
 חַנּוֹן benignus, propitius.
 חַנוֹךְ *n. propri.* Henoch.
 חַנְתָּה hasta.
 חַנְמָה gratis.
 חַנְנָה, *impf.* יְחִנֵּן et יְתִן propitiatus fuit, misertus est.
 חַסְדָּה caritas, benevolentia.
 חַסְדִּי pius,
 חַסְרָה eguit.
 חַפְזָה trepidavit.
 חַפְנִי *n. propri.* Ophni.
 חַצְזָן *Pu.* definitus, circumscripitus est.
 חַצְאָר *f.* atrium.
 חַקְקָה *f.* sinus.
 חַקְקָה statutum, lex.
 חַקְרָה investigavit, exploravit.
 חַרְבָּה exaruit.
 חַרְבָּה *f.* ensis.
 חַרְבָּה siccitas.
 חַרְבָּה *n. propri.* Horeb mons.
 חַרְבָּה desertum.

חַרְדָּה tremuit.
 חַרְדָּה anxius, timidus.
 חַרְבָּה exarsit, momordit (*verb.* impers. cum לְ).
 חַרְבִּי ardor.
 חַרְנוֹן *n. propri.* urbis Charan (= platea).
 חַרְיִישׁ tempus arandi.
 חַרְבָּה *Kal et Pi.* irriguit, blasphemavit.
 חַרְרָה arsus.
 חַרְשָׁה aravit; fabricatus, machinatus est.
 חַרְשָׁה *Kal et Hi.* siluit.
 חַשְׁקָה retinuit, denegavit.
 חַשְׁפָּה detexit.
 חַשְׁבָּה meditatus est, cogitavit; חַשְׁבָּה artifex (textor, polymitarius); *Ni.* habitus, putatus est.
 חַשְׁחָה siluit.
 חַשְׁקָה obscurus fuit; *Hi.* obscuravit.
 חַשְׁקָה caligo, tenebrae.
 חַתָּה adi. fraotus, pavidus; *subst.* timor (*ante suff.* חַתָּה).
 חַתִּי *n. gent.* Hethitae, populus canaaniticus.
 חַתְּלָה *Pu et Hoq.* fasciis obvolutus est.
 חַתְּמָה obsignavit.
 חַתָּן gener.
 חַתָּן sacer.

ט

טַבָּע intr. demersus est.
 טַבָּע anulus (signatorius).
 טַהּוֹר purus.
 טַהּוֹר purus fuit; *HiOp.* se purgavit.
 טַהּוֹר mundatio.
 טַוּב bonum esse.

טֹוב bonus, pulcher.	יְוִינָק et יְוִינָקַת lactens, suboles, virga.
טֹוב 1. bonitas, 2. bonum, optimum.	יְוִיסֶף n. propr. Ioseph.
טָמֵם immundus fuit; <i>Hiθp.</i> se inquinavit.	יְוִיאָצָר figulus.
טָעַן oneravit.	יְוִיקָשׁ auceps, venator avium.
טָרַף coll. parvuli, liberi.	יְחִידָר socius fuit.
טָרַף adv. nondum, בְּתַלְלָם antequam (cum imperf. coniunctum, § 86, 6).	יְחִינָד coniunctio; accus. adverb. (saepe cum suff. plur. 3.m. s. co-nexus יְחִינָה et יְחִינָה) coniunctim, una, simul.
טָאַל Ni. stultus fuit; <i>Hi.</i> חֹאַיל incepit, consensit.	יְחִיד unicus; rad. יְחִיד.
טָאַשׁ Ni. destitut.	יְחִנָּל <i>Hi.</i> exspectavit.
טָאַבְּיָה n. gent. Iebusaei, incolae Hierosolymorum.	יְחִימ caluit.
טָבֵל <i>Hi.</i> duxit, minavit.	יְכָבֵב 1. bonus fuit; 2. placuit; inf. <i>Hi.</i> הַיְכָבֵב adv. bene (§ 92, 2).
טָבֵשׁ aridum.	יְהִזְהָה " = יְהִזְהָה.
טָבֵעַ defatigatus est.	יְהִינָן vinum, crapula.
טָבֵר timuit.	יְכָח <i>Hi.</i> diiudicavit.
טָבֵד f. 1. manus; metaph. potestas, robur, 2. latus; פְּרִיד per.	יְכָל impf. <i>Ho.</i> יְכָל, potuit, seq. לְ.
טָבֵד, <i>Hi.</i> הַזְהָה laudavit, gratias egit.	יְלָד peperit.
טָבֵע 1. vidit; 2. scivit, novit; 3. expertus est; <i>Pi.</i> annuntiavit, <i>Hi.</i> edocuit, <i>Hiθp.</i> notum se fecit.	יְלָדָךְ natus, puer, adolescens.
טָבֵד n. pr. Iuda; gens iudaica.	יְלָדָה puella.
טָבֵד n. gent. Iudei.	יְלָדוֹת iuventus.
טָבֵד Dei nomen (§ 79, 2, d, β, ad-not.).	יְלָךְ vid. תְּלָךְ.
טָבֵד (Dei auxilium) n. propr. Iosue.	יְלָל <i>Hi.</i> ululavit, planxit.
טָבֵד fem. part. act. <i>Kal verbi</i> יְלָדָת dies; <i>Hi.</i> יְמָם <i>Hi.</i> hodie (§ 77, 5). (§ 70)	יְלָלָה eiulatus, lamentatio.
טָבֵד quotidie (§ 82, 2); יְמָם יְמָם interdiu.	יְלָקִיט saccus, pera; rad. טָקַט.
טָבֵד plur. columba; n. propr. Ionas.	יְמָם mare.
	יְמָין f. dextera.
	יְמָן <i>Hi.</i> ad dexteram conversus est.
	יְמָנָק suxit.
	יְסָד <i>Kal</i> et <i>Pi.</i> fundavit; <i>Ni.</i> de-liberavit.
	יְסָפֵר <i>Kal</i> et <i>Hi.</i> addidit, perrexit, auxit.
	יְסָר castigavit, monuit; <i>Ni.</i> mo-nitus est, monentem audivit.
	יְעַזְבֵּן suasit; <i>Ni.</i> deliberavit.
	יְעַקָּב (insidiator, עֲקָב) n. propr. Iacob (sive יְשֻׁרְאֵל), Israelita-rum gentis auctor.

יְפָה f. הַיְפָה, pulcher.
 אָזֶא exivit; *Hi.* eduxit, protulit.
 יְצֵב Ni. et *Hiθp.* constituit.
 יְצִג Hⁱ. statuit, posuit.
 יְצַחַק (ridet) n. *propr.* Isaac.
 יְצָע Hⁱ. stravit, pro strato usus est.
 יְצָק effudit; *Hi.* id.
 יְצַר finxit, formavit.
 יְצַת Kal et *Hi.* incendit.
 יְקִים quidquid vivit.
 יְקַצֵּח experectus est.
 יְקָר carus, pretiosus; rarus.
 יְקַש laqueum posuit, insidiatus est.
 יְרָא timuit; *Ni.* timidus fuit; *adi.*
 timidus, timens.
 יְרָאָה timor.
 יְרָבָע n. *propr.* Ieroboam.
 יְרַד descendit; *Hi.* deduxit.
 יְרָה n. *propr.* Iordan.
 יְרָה iecit, *Hi.* docuit.
 יְרֹשָׁלָם n. *propr.* Hierosolyma.
 יְרָה mensis.
 יְרָח luna.
 יְרִיחּו n. *propr.* Iericho.
 יְרֵמִיה n. *propr.* Ieremias.
 יְרָע tristis fuit, aegre tulit (ut רָע).
 יְרַש occupavit; *Ni.* possessionibus
 expulsus est, ad egestatem red-
 actus est.
 יְשָׁרָאֵל (pugnator Dei) n. *propr.*
 Iacob, regnum et populus
 Israel.
 יְשַׁׁ exstitit, adfuit (§ 72, 1; 98, 1).
 יְשַׁׁב sedit, habitavit.
 יְשַׁׁב incola, part. act. Kal verbi
 יְשַׁׁב (salvator) n. *propr.* Jesus.
 יְשַׁׁע liberatio, salus.
 יְשַׁׁן dormivit.
 יְשַׁׁע auxilium, salus.
 יְשַׁׁע, *Hi.* H^oשִׁיע, iuvit, salvavit.
 יְשַׁׁע n. *propr.* Isaias.

rectus fuit; *Pi.* rectum fecit.
 יְשָׁר rectus, iustus.
 יְשָׁר probitas.
 יְתֻזֵּם parentibus orbatus, orbus.
 יְתַר Ni. reliquus fuit; *Hi.* reliquit.
 יְתָרו n. *propr.* Iethro.

כ

כ 1. *adv.* quodammodo; 2. *praep.*
 sicut, instar, circiter; 3. *infi-*
nitivo praefixum vertitur per
cum, postquam (§ 73).
 כְּבָד (כְּבָד) gravis fuit, illustris fuit;
Pi. gravem reddere, honorare;
Hiθp. se gravem reddidit, glo-
 riatus est.
 כְּבָד gravis.
 כְּבָה Pi. extinxit.
 כְּבָוד gravitas; honor, gloria.
 כְּבָשָׂן fornax.
 כְּפָד urceus.
 כְּהָ adv. 1. ita; 2. hic.
 כְּהָה, f. כְּהָה, debilis, hebes.
 כְּהָה debilis fuit, caligavit; *Pi.* in-
 crepavit.
 כְּהָן sacerdos, part. verbi כְּהָן.
 כְּוֹבֵב stella.
 כְּפָל metiri; *Pilp.* כְּלִיפָּל aluit.
 כְּפָז Ni. erectus, sincerus, firmus
 fuit; *Hi.* et *Pol.* stabilivit, fun-
 davit.
 כְּחָ robur, potentia.
 כְּחָד Pi. et *Hi.* occultavit, celavit.
 כְּחָש defecit; *Pi.* mentitus est.
 כְּיִ coni. 1. quod (δτι, accus. cum
 inf.); 2. quia, nam; 3. sed.
 כְּיִזְׁוֹן hasta.
 כְּלָל vel כְּלָל (universitas) 1. omnis;
 omnes, totus; 2. unusquisque.
 כְּלָב canis.

כָּלָה	absolutus fuit, finitus est; <i>Pi.</i>	לְבֶד	adv. seorsum, solum; <i>praep.</i>
	absolvit, perfecit; <i>Pu.</i> <i>pass.</i>		praeter.
	<i>coni.</i> <i>Pi.</i>		
כָּלִי	vas (vasis), instrumentum	לְבָהָה	flamma.
	(§ 70); <i>plur.</i> utensilia, arma,	לְבֹזֶנָה	tus.
	supellex.	לְכַטֵּח	(vide בְּטַח) secure.
כָּלִיה	renes.	לְבָנָן	(albus fuit) lateres finxit; <i>Hi.</i>
כָּלֵם	<i>Hi.</i> pudore affecit.	dealbavit, emendavit.	
כָּנָן	adv. sic, ita; לְכָן ideo.	לְבָנָה	luna.
כָּנָן	adi. rectus, honestus.	לְבָשָׁה	induit; <i>Hi.</i> vestivit.
כָּנָעָן	<i>n. propr.</i> Canaan.	לְהָבָה	flamma.
כָּנָעָנִי	Canaanitae.	לוֹ	<i>coni.</i> si.
כָּנָף	f. ala.	לוֹחָק	tabula.
		לוֹיִ	Levita.
כָּסָא	et כָּסָה solium, cathedra.	לוֹחִי	f. mala, maxilla.
כָּסָה	<i>Kal et Pi.</i> texit, operuit.	לוֹחָם	edit; <i>Ni.</i> bellum gessit.
כָּסִיל	stultus, impius.	לוֹחָם	panis, victus.
כָּסֶל	crassus, stultus fuit.	לוֹחָץ	oppressit, vexavit.
כָּסָפָה	concupivit; <i>Ni.</i> desideravit.	לוֹחָץ	oppressio, calamitas.
כָּסָף	1. argentum; 2. nummi ar-	לוֹיל	nox; <i>cum pristina accusativi</i>
	gentei, sicutus.		<i>terminatione</i> לְיִלָּה <i>m.</i> noctu et
כָּעָם	iratus fuit.		nox.
כָּעָם	ira, indignatio.	לוֹין	pernoctare.
כָּפִתִּי	f. palma (manus).	לוֹכֶד	cepit, prehendit.
כָּפָר	texit, operuit; <i>Pi.</i> expiavit;	לוֹמֶד	didicit; <i>Pi.</i> docuit.
	<i>Hi⁹p.</i> expiatus est.	לוֹמָה	deorsum.
כָּפָר	premium redemptionis.	לוֹמָךְ	<i>n. propr.</i> Lamech.
כָּרֹזֶב	Cherub.	לוֹנָץ	irrisor, impius.
כָּרֹר	<i>Pilp.</i> saltavit.	לוֹקָח	(§ 43, adn. 3)sumpsit, arcessivit.
כָּרָת	secuit, abscidit, delevit, (foe-	לוֹקֶט	<i>Kal et Pi.</i> legit, conlegit;
	dus) pepigit; <i>Hi.</i> delevit.		<i>Hi⁹p.</i> se congregavit.
כָּשָׁרִים	<i>n. gent.</i> Chaldaeи.	לוֹקָק	linxit, lambit.
כָּתָב	scripsit.	לוֹקְרָת	(inf. verbi קְרָא obviam,
כָּתָת	contudit; <i>Pi.</i> percussit.		adversus.

ל

לְ *praep.* (§ 53; 80, C D).

לֹא adv. non.

לֹאָה defatigatus est; *Ni.* idem.

לֹאָט partic. occultus.

לֹבֶב cor.

מ

מְ vide מִן.

מָרָב robur, *adv.* vehementer, valde;

עֲדָרָמָר usque ad vehementiam,
vehementissime.

מָאָה centum.
 מָאוּמָה aliquid.
 מָאוּנִים m. bilanx.
 מָאָכֵלֶת culter.
 פְּאָזָן Pi. recusavit, renuit.
 מָאמָם contempsit, repudiavit.
 מָבֹזָא occasus.
 מָבַיְל diluvium.
 מָגִינִי m. (et f.) scutum.
 מָגֵפָה calamitas, clades.
 מָדֵר vestis.
 מָדָכָר desertum.
 מָנָד mensus est.
 מָדָעַ cur?
 מָדָנָן n. gent. Madian.
 מָה et מָה 1. pron. interrog. quid? (§ 23); 2. adv. quomodo, quam?
 quare? לְמָה cur? (§ 85, C).
 מָהָה *Hiθpalpel* cunctatus est.
 מָהָר Pi. festinavit.
 מָהָר (inf. Pi.) celeriter, statim.
 מָרָעָת familiaritas.
 מָוָט vacillare; *Ni.* conquassatus, percussum est.
 מָוָר praep. adversus, contra, ante.
 מָוָיל circumcidere.
 מָוָדָת nativitas.
 מָוָסָר castigatio, disciplina.
 מָוָעֵד 1. tempus statutum, t. festi;
 2. part. act. *Kal verbi* מָעֵד
 מָזָקָש laqueus, insidiae.
 מוֹת mori; *Pi.* (*Pol.*) et *Hi.* interfecit.
 מוֹתָה mors.
 מוֹבֵח altare; rad. מוֹבֵח.
 מוֹזֵן victus, cibus; rad. זָן nutritre.
 מוֹרָח ortus.
 מוֹחָא manibus plausit.
 מוֹחָה extinxit.
 מוֹחָלָה, מוֹחָלָה chorea.
 מוֹתִיה vitae conservatio, salus.

חָנָה castra; rad. מְחֻנָּה.
 מְחָסָה refugium, praesidium.
 מְחָצֵץ fregit, percussit.
 מְחָר cras.
 מְחָשְׁבָה cogitatio, machinatio.
 מְחָתָה adv. deorsum.
 מְמַטֵּר pluvia, plur. תָּתָּ.
 מְמַטֵּר pluebat.
 מי pron. interrog. quis? (§ 23).
 מְיִצְבָּה pars optima.
 מְמִים aqua (§ 70).
 מְיִשּׁוֹר iustitia, aequitas.
 מְכָאָוב dolor, afflictio.
 מְמַכְּהָה plaga, vulnus, clades; rad. נְכָה.
 מְבַר vendidit; *Hiθp.* pass.
 מְלָא plenus fuit; *Pi.* replevit.
 מְלָאָך nuntius, angelus.
 מְלָכָה regnum.
 מְלָח salivit; *Ho.* in aquam salam mersus est.
 מְלָחָה bellum.
 מְלָט Pi. eripuit; *Ni.* eruptus est.
 מְלָך regnavit; *Hi.* regem constituit aliquem.
 מְלָך rex.
 מְלָכָה regina.
 מְלָכּוֹת regnum.
 מְמַלְכָּה regnum.
 מְמַשְׁלָה dominatio.
 מְנוֹן, magis usitatum מְנוֹן praefer.
 (§ 53), cum suff. מְנוֹנוֹ, מְנוֹנוֹי
 (§ 74) 1. a; 2. ex; 3. comparative prae, magis quam (§ 83, A).
 מְנוּחָה donum, tributum sacrificium.
 מְפָה tentatio.
 מוֹעֵדי רָגֵל pedibus
 vacillavit; מוֹעֵדי vacillantes.
 מְעַט paululum.
 מְעַיל toga.
 מְעַל adv. supra; מְעַל desuper.

consilium, propositum; מען	מְשִׁל 1. imperavit, 2. similis fuit; <i>Hi.</i> imperium dedit; <i>Hiθp.</i> aequatus est.
1. <i>praep.</i> propter, 2. <i>coni.</i> (eo consilio) ut.	
מָעֵרֶכָה acies, exercitus.	מְשַׁלֵּם parabola.
מָעֵשָׂה opus, labor.	מְשֻׁמָּר custodia.
מָפֶץ malleus.	מְשֹׁמְרָת custodia, observatio.
מְפַרְקָת cervices.	מְשֻׁפְט 1. iudicium; 2. ius, lex; <i>rad.</i> שְׁפָט.
מָצָע palea, gluma.	מְשַׁחַט tetigit; <i>Pi.</i> perquisivit.
מָצָא invenit; <i>Hi.</i> tradidit.	מְתֻחָק dulcis.
מָצָבָת columna, titulus.	מְתֻוּשָׁלה n. <i>propr.</i> Mathusala.
מָצָה panis azymus.	מְתֻנָּה donum, corruptela; <i>rad.</i> נָתָן.
מָצָרָה arx, refugium.	
מָצָ� mandatum.	
מָצָח frons.	
מָצִים n. <i>propr.</i> Aegyptus.	
מָקוֹם locus; <i>rad.</i> קּוֹם.	
מָקָלוֹת baculus; <i>plur.</i> מָקָלָות.	
מָקָנָה possessio; grex, pecus.	
מָרָה, fem. מָרָה amarus, tristis.	
מָרָה myrrha; <i>rad.</i> מָרָר amarus fuit.	
מָרָה et מָרָה 1. aspectus; 2. spe- cies; 3. visio; <i>rad.</i> רָאָה.	
מָרְכוֹבָה n. <i>propr.</i> Mardochaeus.	
מָרִיבָה lis, rixa.	
מָרִיה n. <i>propr.</i> Moria mons.	
מָרְכָּבָה currus.	
מָרְמָה fraus, dolus.	
מָרְפָּא lenimentum, sanatio; man- suetudo.	
מָרְרָבָּל acerbus fuit; <i>Hi.</i> (cum לְ) acerbum, amarum reddidit.	
מָרָד 1. m. onus, pondus; 2. f. dic- tum, pronuntiatum.	
מָשְׁבֵיל prudens, pius; <i>rad.</i> שְׁבֵיל.	
מָשְׁבָּרָת merces.	
מָשָׁאוֹן fraud, depravatio; <i>rad.</i> נָשָׁא.	
מָשָׁה n. <i>propr.</i> Moses.	
מָשָׁח unxit.	
מָשִׁיחָה unctus, Messias.	
מָשְׁכָּב cubile.	
מָשְׁכָּנוֹת habitaculum (<i>plur.</i> מָשְׁכָּנוֹת).	

ג

גָּאָז-particula emphatica excitandi:
age (dum, utique), et rogandi:
obsecro, quaeaso.

גָּאָז n. *propr.* urbis: Thebae (aegyp-
tiae).

גָּאָז Pi. amoenus fuit.

גָּאָז amoenus.

גָּאָז dictum, effatum.

גָּאָז fidus, fidelis, verus.

גָּאָז adulteratus est.

גָּאָז repudiavit; *Pi.* irrigit.

גָּאָז Ni. et *Hiθp.* prophetavit.

גָּאָז *Hi.* intuitus est.

גָּאָז vates, propheta.

גָּאָז גָּבֵל emarcuit.

גָּאָז גָּבֵל stultus.

גָּאָז scaturivit, profluit.

גָּאָז *Hi.* indicavit, nuntiavit.

גָּאָז *praep.* coram, ante.

גָּאָז f. splendor.

גָּאָז princeps.

גָּאָז tetigit.

גָּאָז percussit.

גָּאָז *Hi.* effudit, ebullivit.

גָּאָז impulit, ursit.

גָּאָז *Kal* et *Ni.* accessit, appro-
pinquavit.

- נֶד partic. act. *Kal verbi* נָזֵד. abiit; *Ho.* recessit, pulsus est. נֶדֶד *Pi.* amovit, expulit. נֶדֶה extrusit; *Hi.* expulit. נֶדִיב princeps. נֶדֶף dissipavit. נֶדֶר vovit. נֶדֶר 'נֶדֶר' votum. נֶהֱג duxit, egit. נֶהֱי lamentatio. נֶהָר plur. יְמִים et וֹת, m. fluvius. circumerrare, fugere. נֶוד notus. נֶהָה acquievit, moratus est. נֶהָה considere, quiescere; *Hi.* נֶהָה quietum fecit, הַנִּיחַ posuit (Gram. § 46, 2, adn.). נֶוּן piscis. נֶוּם fugere. נֶעֲצָה circumerrare. נֶרְאָה terribilis, timendus. נֶחָה *Kal et Hi.* duxit. נֶחָל rivus, vallis (*Wadi*). נֶחָלָד pars, portio. נֶחָם *Ni.* se consolatus est; *Pi.* solacium attulit. נֶחָמָה solacium. נֶחָש serpens. נֶחָשָׁת m. aes. נֶטֶה extendit, inclinavit. נֶטֶע plantavit. נֶטֶף stillavit; *Hi.* prophetavit. נֶטֶש 1. prostravit, dispersit, 2. re-luit; *Ni.* diffusus est. נֶרְזָה plur. יְמִים m. lucerna. נֶכֶה *Hi.* icit, percussit, occidit. נֶכֶה percussum, debilis. נֶמֶלה plur. יְמִים, f. formica. נֶסֶה *Pi.* exploravit, tentavit, periculum fecit. נֶסֶע castra movit, profectus est.

- נֶע part. act. *Kal verbi* נֶעַ part. act. *Kal verbi* (rad. נָעַר) iuventus, pueritia. נֶעַל obseravit, calceavit, *Hi.* idem. נֶעַל f. calceus, soleae. נֶעַם n. propr. Noemi; rad. נָעַם amoenus fuit. נֶעַר quassavit. נֶעַר 1. puer, adolescens; 2. mulus. נֶעָרָה puella. נֶפֶל cecidit; *Hi.* proiecit. נֶפְלָאות (f. plur. part. *Ni.* verbi פְּלָא) miranda, mirabilia. נֶפֶש f. halitus, anima, animus. נֶצֶב = נֶצֶב posuit; *Ni.* stetit. נֶצֶח gloria, perennitas. נֶצֶל *Hi.* extraxit, liberavit. נֶצֶר observavit, custodivit, obsedit. נֶצֶרת n. propr. Nazareth. נֶקֶב perforavit. נֶקֶה *Ni.* iustificatus est. נֶקֶם ultus est. נֶקֶם ultio. נֶר lucerna, lux; plur. גִּרוֹת, m., rad. נֶר luxit. נֶשֶׁא 1. sustulit, extulit; 2. portavit. נֶשֶׁג *Hi.* attigit, consecutus est. נֶשֶׁק calefecit. נֶשֶׁה oblitus est. נֶשֶׁים feminae, vide אֲשֶׁר. נֶשֶׁקה osculum. נֶשֶׁל exuit. נֶשֶׁק osculatus est; *Pi.* complexus est. נֶתֶך effusus est; *Hi.* liquefecit. נֶתֶיבָה via. נֶתֶנו (§ 43, 2, adn. 2) dedit, fecit. נֶתֶק eripuit; *Pi.* conscidit. נֶתֶר *Hi.* solvit, liberavit.

ס

סָבֵב	circuivit; <i>Po.</i> circumdedit.	עַבְרִי <i>n. gent.</i> Hebraeus.
סָבֵק	dumetum; <i>rad.</i> סָבֵק nexuit, implicuit.	עַבְתָּה <i>m. et f.</i> laqueus.
סָבֵל	baiulavit, <i>Hiθp.</i> molestus fuit.	עַנְגָּלָה vitulus.
סָבֵר	inclusit; <i>Pi.</i> tradidit.	עַנְגָּלָה iuvencus.
סָגֵג	Ni. recessit.	עַנְגָּלָה currus.
סָמֵס	equus.	עַד usque ad.
סָזֵף	terminari; <i>Hi.</i> delevit.	עַדָּה induit.
סָזֵף	plantae marinae, arundo.	עַדָּה testimonium, testis (<i>f.</i>); concio.
סָאֵג	1. recedere; 2. accedere; <i>Hi.</i> amovit.	עַדָּה testimonium, lex.
סִיר	<i>f.</i> olla.	עַדְןָה (<i>deliciae</i>), <i>n. propr.</i> , terra, in qua paradisus situs erat.
סִכְהָה	casa.	עַדְרָה grex.
סִכְלָה	stultus.	עוֹד 1 iterum, rursus; 2. porro, amplius.
סִלְחָה	condonavit, dimisit.	עוֹזָה perverse egit, peccavit.
סִלְמָם	scalae.	עוֹזִין torvus, invidus; <i>rad.</i> עַזִּין.
סִלְעָה	petra, rubes.	עוֹלָל infans.
סִלְקָה	ascendit.	עוֹלָם <i>proprie</i> : occultum (<i>tempus</i>), <i>inde</i> : 1. aeternitas; 2. <i>adv.</i> perpetuo, in perpetuum; <i>rad.</i> עַלְםָה.
סִלְמָךְ	fulcivit; <i>Ni.</i> innisus est.	עוֹלָן peccatum, crimen.
סִנְהָה	sentis, rubus.	עוֹזָה avis; collect. volatilia.
סִפְתָּה	abstulit.	עוֹזָר vigilare.
סִפְרָה	Kal et Pi. numeravit; Pi. narravit.	עוֹזָר <i>Pi.</i> obcaecavit.
סִפְרָה	scriba, legis et literarum peritus.	עוֹזָר caecus.
סִפְרָה	1. liber; 2. epistola.	עוֹזָות <i>Pi.</i> curvavit.
סִפְרָה	Hi. texit, occultavit; Ni. refl. et pass.	עוֹזָוַי plur. עַזְבָּם, capra.
סִתְרָה	latebrae, arcanum.	עוֹזָב dimisit, reliquit.
סִתְרָה	tutela.	עוֹזָר iuvit.
ע		עוֹזָר עַזְרָה auxilium, adiutorium.
		עַזְרָה circimdedit, <i>Pi.</i> coronavit.
		עוֹזָט avis rapax.
		עַזְטָם <i>n. propr.</i> urbis.
		עַזְוֵת torve aspexit.
		עַזְזֵל <i>f. (m)</i> oculus.
		עַזְבָּר f. urbs (§ 70).
		עַזְבָּר nudus, 2. nuditas.
		עַל praep. super, in, iuxta, circum; מֶעֲלָל desuper; ab eo loco, quo . . .

עַלְהָ	ascendit; <i>Ni.</i> elevatus est;	עִירֵל incircumcisus, paganus.
	<i>Hi.</i> 1. in altum duxit; 2. ob-	עִרְצֵנ trans. terruit; <i>intr.</i> timuit.
	tulit.	עִירֶר <i>Hiθpalpel</i> dirutus est.
עַלְהָ	sacrificium, hostia.	עִשְׁתָּה fecit, egit.
עַלְיָה	<i>n. propr.</i> Heli.	עִשְׂוֹן <i>n. propr.</i> Esau.
עַלְיוֹן	altissimus.	עִשְׁרָה, <i>f.</i> עִשְׁרָה, decem (§ 71, 1).
עַלְלָה	<i>Po.</i> affecit.	עִשְׁוֹן fumus.
עַלְמָם	occultavit.	עִשְׁרָה dives fuit.
עַלְמָם	iuvenis.	עִתָּה <i>f. et m.</i> tempus.
עַלְמָה	virgo.	עִתָּה <i>adv.</i> nunc.
עַם	<i>cum artic.</i> הָעָם, 1. populus;	עִתָּר supplicavit; <i>Ni.</i> 1. exaudivit;
	2. plur. cognati, maiores, patres;	2. abundavit.
	<i>rad.</i> עַם congregavit.	
עַם	<i>praep.</i> 1. cum; 2. apud.	
עַמְדָּה	1. stetit; 2. mansit; 3. tar-	
	davit; <i>Hi.</i> collocavit.	
עַמְקָה	profundus fuit; <i>Hi.</i> profun-	
	dum fecit.	
עַמְקָה	vallis.	
עַנְבָּה	uva.	
עַנְבָּה	1. respondit, exaudivit; in-	
	cepit, modulatus est; 2. passus	
	est; <i>Pi.</i> 1. cantavit; 2. affixit;	
	iniuriam intulit, fecit.	
עַנְבָּה	miser.	
עַנְבָּה	miseriae.	
עַנְבָּה	nubes.	
עַנְבָּה	pulvis, humus.	
עַנְבָּה	arbor, lignum.	
עַנְבָּה	<i>Ni.</i> contristatus est.	
עַנְבָּה	consilium; <i>rad.</i> יְעֻץ consuluit.	
עַנְבָּה	fortis, robustus.	
עַנְבָּה	calcaneum.	
עַנְבָּה	ligavit, vinxit.	
עַנְבָּה	1. <i>m., pl.</i> עֲרָבִים, populus (<i>Eu-</i>	
	<i>phratica</i> ; <i>salix?</i>); 2. <i>f.</i> desertum.	
עַנְבָּה	suavis.	
עַנְבָּה	corvus.	
עַנְבָּה	nuditas, infirmitas.	
עַנְבָּה	callidus.	
עַנְבָּה	ordinavit. instruxit.	
		פָּנָה sing. <i>in usit.</i> , plur. <i>פָּנִים</i> facies;
		<i>cum praep.</i> לְפָנֵי in conspectu,
		coram, ante; מִפָּנֵי e conspectu;
		עַלְפָנֵי versus, in.

פָּנָה	angulus, pinna; רַאשׁ פָּנָה lapis angularis (caput anguli).	ieiunare.	
פָּעַל	fecit.	ieiunium.	
פָּעָל	opus.	configare.	
פָּעֵם	f. ictus, <i>vide</i> § 71, 4.	petra.	
פָּקָד	inspexit, visitavit; <i>Hi.</i> prae-fecit; <i>Hiθp.</i> inspectus est.	risit; <i>Pi.</i> irrisit.	
פָּקִיד	custos, inspector.	venatio, ferae.	
פָּרָה	fertilis fuit, procreavit.	ferina, cibus, commeatus;	
פָּרָה	iuvacula.	rad. צִידָה venare.	
פָּרָא	n. gent. Pheresaei, gens ca-naanaea.	צִיּוֹן n. propr. Sion.	
פָּרִי	fructus; rad. פָּרָה protulit.	צִיּוֹן flos.	
פָּרֻעה	n. propr. Pharaon.	צְלִיחָה transiit, bene processit; <i>Hi.</i> prosperum reddidit.	
פָּרָץ	rupit, dispersit; <i>Ni.</i> diffusus est.	צְלִינָה sonuit, tinnivit; <i>Hi.</i> (derivatum a nomine צָלֵל umbra) umbram praebuit.	
פָּרָר	<i>Hi.</i> rupit, dissolvit.	צְלֶלֶם imago.	
פָּשַׁט	exxit.	צְלֶמֶת f. tenebrae mortis.	
פָּשָׁע	peccatum (<i>etiam ut agens in-ductum</i>).	צְנָה scutum.	
פָּשָׁע	deseruit, desciit, peccavit.	צָעֵד incessit.	
פָּתָה	1. deceptus est, 2. pandit; <i>Hi.</i> dilatavit.	צָעֵיר parvus, vilis.	
פָּתָח	aperuit; <i>Hiθp.</i> sibi aperien-dum curavit.	צָעֵק clamavit; <i>Ni.</i> (clamore) con-gregatus est.	
פָּתָח	porta.	צָעֵקה clamor.	
צ		צָעֵר exiguus fuit.	
צָאן	f. (m.) coll. pecus (օris) (oves et caprae).	צָפָה spectavit; <i>Pi.</i> speculatus est.	
צָאת	inf. constr. <i>Kal</i> verbi אָצַב, exire.	צָפֵל Pilpel pipivit.	
צָבָא	plur. אָצְבָאות, exercitus.	צָפֵר f. avis, coll. volatilia.	
צָדָה	<i>vide</i> צָדָה.	צָר hostis, inimicus.	
צָדִיק	iustus.	צָרָה angustiae.	
צָדָק	iustus fuit; <i>Hi.</i> iustum de-claravit; <i>Hiθp.</i> se iustificavit.	צָרָר <i>Kal</i> et <i>Hi.</i> ursit.	
צָדָקָה	iustitia, ius.	פ	
צָרָר	cervix, collum; plur.	קָרֵי legendum.	
צָנָארִים	stat. constr. צָנָארִי (§ 79).	קָרָם = קָרָם (vide קָרָם).	
צָנָה	<i>Pi.</i> iussit, mandavit.	קָרָב conlegit.	
		קָרָב sepelivit.	
		קָרָוש sanctus.	
		קָרָם <i>Pi.</i> occursit.	
		קָרְדָּם oriens; adv. coram, ante.	
		קָרְדָּש, קָרְדָּש sanctus fuit; <i>Pi.</i> sancti-ficavit; <i>Hiθp.</i> se sanctificavit.	

קָדֵשׁ sanctitas, sacer locus.
 קָהָל vocavit; *Hi.* convocavit, congregavit.
 קָהָל coetus, conventus.
 מִזְבֵּחַ galea.
 קָנוֹת confisus est (קָנוֹן sperantes in eum); *Ni.* se congregare; *Pi.* exspectavit.
 קָוֶל, *pl.* קָוְלוֹת m. vox, sonus, fama.
 קָם 1. surgere; 2. stare, consistere; *Pi.* ratum fecit, confirmavit; *Hi.* excitavit.
 קָוָה clivus.
 קָטָל necavit.
 קָטָן, קָטָנָה parvus; *verb.* parvus fuit; *Hi.* imminuit, parvum fecit.
 קָרַפְתִּי carpsit.
 קָרֵשׁ n. *propr.* Cis.
 קָלֵל exiguus, celer fuit; *Pi.* maledixit; *Hi* *palpel* vacillavit.
 קָלְלוֹת ignominia.
 קָלָע Kal et *Pi.* iaculatus est.
 קָלָע 1. funda; 2. velum.
 קָמַל marcuit, aruit, flaccuit.
 קָסַס Po. abscidit.
 קָץ finis; ζָצַץ abscidit, abrupit.
 קָצָה finis.
 קָצִיר messis.
 קָצֵף iratus fuit, effebuit.
 קָרָא I. 1. vocavit, 2. nominavit, 3. legit; II. occurrit, offendit.
 קָרָב accessit, appropinquavit; *Hi.* attulit, obtulit.
 קָרְבָּן intimum rei medium.
 קָרְבָּנוֹן oblatio.
 קָרְהָה obviam factus est, occurrit.
 קָרְוָב vicinus.
 קָרְנוֹן f. cornu.
 קָרְעָה discidit, dirupit.
 קָרְצָץ compressit (dentes, oculos).
 קָשָׁב Kal et *Hi.* attendit.

קָשָׁר *Kal* et *Pi.* ligavit; *Kal* et *Hi* *θp.* coniuravit.
 קָשָׁת f. arcus, arcus caelestis.
 רָאָה vidit, expertus est; *Ni.* visus est, apparuit; *Hi.* monstravit.
 רָאוּבָן n. *propr.* Ruben.
 רָאָשׁ pauper.
 רָאָשׁ, רָאָשָׁה paupertas.
 רָאָשׁ caput, summum, princeps
 רָאָשׁון primus.
 רָאָשִׁית initium.
 רָבָה f. *adv.* *Rabb.* multus, magnus;
adv. large, abunde, affatim.
 רָבָב multus fuit.
 רָבָה numerosus fuit; *Hi.* multiplicavit.
 רָבּוֹת decem milia (§ 71, 1)
 רָבָקָה n. *propr.* Rebecca.
 רָנוֹ perturbatus est; *Hi.* perturbavit, irritavit.
 רָגְנָה tremor.
 רָגֵל f. pes.
 רָגְלִי pedes (*itis*).
 רָגֵשׁ fremuit.
 רָדָף persecutus est.
 רָיִיף part. persecutor.
 רָוֵחַ spirare, *Hi.* odoratus est.
 רָוֵחַ f. (m.) ventus, spiritus, animus:
 רָזִים altum esse; *Hi.* et *Pol.* elevavit.
 רָיעַ et רָיעַ *Hi.* tumultuatus es iubilavit, vociferatus est.
 רָזִין currere, festinare; *Hi.* celeriter adduxit, attulit.
 רָחָב amplus, spatiuosus.
 רָחָב latitudo.
 רָחוֹם misericors.
 רָחוֹק longinquus.
 רָתָל n. *propr.* Rachel.

רְחֵם	amavit, fovit; <i>Pi.</i> misertus est.
רְחַץ	lavit.
רְחַק	longinquus.
רְחַק	longinquus fuit, <i>Pi.</i> et <i>Hi.</i> amovit.
רְטַפֵּשׁ	sucus.
רְטַפֵּשׁ	confregit.
רִיב	rixari, litigare.
רִיב	rixa.
רִיק	vacuus.
רֶךָ	fem. <i>Rēkha</i> , tener.
רֶכֶב	equitavit.
רֶכֶב	eques.
רֶכֶשׁ	conlegit, acquisivit.
רֶמֶה	altitudo.
רֶמֶה	n. <i>propr.</i> Rama urbs.
רֶמֶחַ	lancea.
רֶמֶס	calcavit, conculcavit.
רֶעַ	f. <i>Rē'a</i> malus, miser; rad. <i>Rē'u</i> .
רֶעַ	1. amicus, socius; 2. voluntas, studium.
רֶעַב	esurivit.
רֶעַב	fames.
רֶעַתָּה	1. pavit, gubernavit, nutritivit;
	2. pastus, delectatus est.
רֶעה	pastor.
רֶעה	amicus.
רֶעה	socia, altera.
רֶעַע	malus fuit; <i>Hi.</i> male egit,
רֶפא	sanavit.
רֶפה	relaxatus est; <i>Hi.</i> destitit, omisit.
רֶצֶת	delectatus est.
רֶצֶן	delectatio, voluptas, voluntas.
רֶצֶח	occidit.
רֶצֶץ	fregit.
רֶקֶם	1 tenuis, macer; 2. <i>adv.</i> tantum.
רֶקֶעַ	firmamentum.
רֶשֶׁע	iniustus, peccator.
רֶשֶׁעה	malitia.

ש

גָּשְׁאָה	imptv. verbi <i>gashā</i> .
שָׂדָה	campus, rus, ager.
שָׂה	comm. pecus, ovilla et caprina.
שָׂוִם	et <i>shōm</i> 1. ponere, statuere; 2. custodire; 3. facere, reddere.
שָׁחַק	risit; <i>Pi.</i> lusit.
שָׁבֵל	prudens fuit; <i>Hi.</i> prudenter egit, docuit.
שָׁבֵר	conduxit; <i>Hi</i> <i>9p.</i> se locavit.
שָׁמְחָה	gavisus, laetus est; <i>Pi.</i> et <i>Hi.</i> laetitia affecit.
שָׁמְתָה	gaudium.
שָׁמְלָה	vestis.
שָׁגָא	odit, odio habuit.
שָׁעֵיר	pilosus.
שָׁעַר	horruit.
שָׁפֵה	labium, ripa.
שָׁר	belli dux, praetor.
שָׁרָה	princeps, regina.
שָׁרָף	combussit.
שָׁרָר	principatus est.
ש	
שָׁאָב	hausit.
שָׁאָה	vastatus est; <i>Hi.</i> vastavit.
שָׁאָה	tempestas, res adversae.
שָׁאָל	postulavit, interrogavit; <i>Ni.</i> petiit.
שָׁאָת	interitus.
שָׁאָרִית	pars residua, reliquiae.
שָׁבָה	captivum duxit.
שָׁבָט	virga, tribus.
שָׁבִי	captivitas, captivi.
שָׁבִיעִי	f. <i>shabī'ah</i> , septimus.
שָׁבָע	iuravit; <i>Ni.</i> idem.
שָׁבָעָה	f. <i>shab'ah</i> , septem.
שָׁבָר	fregit; <i>Pi.</i> perfregit; <i>Ho.</i> fractus, afflictus est.

שָׁבֵר interitus, ruina.
 שָׁבַת quievit, cessavit, finivit; *Hi.* placavit, lenivit.
 שָׁגַע *Hiθp.* insanivit.
 שָׁד pectus; violentia.
 שָׁקֵי omnipotens (§ 79, 2, d).
 שָׁוֹא vanum, inane; *adv.* frustra.
 שׁוּב reverti; *Hi.* reduxit, restituit.
 שׁוֹעָה clamor.
 שׁוֹפֶט conterere, insidiari.
 שׁוֹר taurus.
 שְׁחָד donum, munusculum.
 שְׁחָה inclinavit; *Hiθp.* se prostravit, adoravit (§ 49, 4, adn. 5).
 שְׁחָנָה inclinus est.
 שְׁחַט mactavit.
 שְׁחַק nubes.
 שְׁחָר aurora.
 שְׁחָת *Pi.* et *Hi.* delevit, perdidit.
 שִׁיר cantare.
 שִׁיר nom. carmen.
 שִׁית 1. ponere; 2. reddere (*cum dupl. acc. coniunctum* § 96, 2).
 שְׁכָב cubuit, cubitum ivit.
 שְׁכָה oblitus est; *Hi.* in oblivionem adduxit.
 שְׁכָל orbatus est.
 שְׁכָם *Hi.* mane surrexit.
 שְׁכַן subsedit, incolavit; *Pi.* et *Hi.* domicilio dedit.
 שְׁכָר inebriatus est.
 שְׁלָה et *n. propri.* Silo.
 שְׁלוֹם pax.
 שְׁלִיחַ *Kal* et *Pi.* 1. misit; 2. verba misit, nuntiavit; 3. extendit, porrexit.
 שְׁלִיט dominus.
 שְׁלִישִׁים (שְׁלִישׁ) instrumentum musicum (triangulus vel trichordium vel sistrum).

שְׁלֵךְ *Hi.* iecit.
 שְׁלֵל spoliavit; *Hiθpo.* spoliatus est.
 שְׁלֵם completus est; *Pi.* perfecit, retribuit, restituit.
 שְׁלֵמָה retributio.
 שְׁלֵמוֹה *n. propri.* Salomo.
 שְׁלֵף extraxit.
 שְׁלֵשָׁה, f. שְׁלֵשׁ, tres (§ 71).
 שְׁלֵשִׁים triginta (§ 71).
 שְׁלֵשִׁים nudius tertius.
 שְׁם *adv. loci et temp.*: ibi, tum; *ה* *shemah* (*cum locali*) eo.
 שְׁמָם, pl. שְׁמוֹת, m. nomen, fama, bona fama.
 שְׁמַד extinxit, delevit.
 שְׁמָם caelum.
 שְׁמָם vastus fuit; *Ni.* vastatus est; *Hi.* vastavit.
 שְׁמָנָה, f. שְׁמֶנָּה, octo.
 שְׁמָעָה audivit; *Hi.* nuntiavit.
 שְׁמָר 1. custodivit; 2. observavit; *Hiθp.* cavit aliquid.
 שְׁמָר custos.
 שְׁמָשׁ m. et f. sol.
 שְׁנָה annus, plur. שְׁנִים; dual. שְׁנִינִים biennium.
 שְׁנִים, f. שְׁנִינִים, duo (§ 71).
 שְׁסָם spoliavit.
 שְׁעָן *Ni.* incubuit, innisus est.
 שְׁעֻעָה mulcit; *Pilpel* permulsit.
 שְׁעָר m. et f. porta.
 שְׁעָר abominabilis.
 שְׁעָר ad calculos vocans, coniector.
 שְׁפָחָה ancilla.
 שְׁפָט iudicavit.
 שְׁפָט iudex.
 שְׁפָךְ effudit; *Hiθp.* effusus est.
 שְׁקָד vigilavit, non dormivit.
 שְׁקָה *Hi.* ad aquam duxit, irrigavit, potum praebuit.

שְׁקָר	mendacium, fraus.	תֹּרֶה confessio, laus.
שַׂרְוֵר = שָׁרֵר.		תֹּרֶךְ, stat. constr. תֹּרֶךְ medium.
שְׁרִירָן	thorax, lorica.	תֹּרֶכְתָּה poena, retributio.
שְׁרָצָן	scatuit.	תֹּרֶעֶבָּה abominatio.
שְׁרָשָׁן	Pi. eradicavit.	תֹּרֶה doctrina, lex divina.
שְׁרָה	Pi. ministravit, famulatus est.	תֹּרֶחתְּ praep. 1. infra, sub; 2. pro,
שְׁמָה, st. constr.	תְּשִׁיאָה, f. שָׁמָּה, sex (§ 71).	loco.
שְׁרִיכָּה	rubrica.	תְּלִלְיָה decepit.
שְׁתָחָה	bibit.	תְּלִמְיָד discipulus.
שְׁתָחָל	part. plantatus.	תְּמִם, ante suff. תְּמִים, integritas.
שְׁתָלָל	plantavit.	תְּמִיד semper, assidue.
שְׁתָמָם	clausit.	תְּמִימִים perfectus, integer.
		תְּמִימָם ad finem pervenit.
		תְּמִירָזִים acerbitates.
		תְּמִינָה caminus.
		תְּמִעָב Pi. abominatus est.
		תְּמַלְּה canalis.
		תְּמַעַר vagina.
		תְּמִפְּרִים, plur. תְּמִפְּרִים tympanum.
		תְּמִלָּה oratio.
		תְּמִפְּשָׁלָה Kal et Pi. prehendit.
		תְּמִזְעָה tumultus, clamor bellicus.
		תְּמִיעָה auxilium, salus; victoria
		תְּמִינָה nonaginta (§ 71).

ת.

תְּבָה	arpa.	
תְּבָל (rad. יָבֵל)	f. orbis terrarum, mundus.	תְּבָבָה canalis.
תְּבָנוּ	strumentum, stramen.	תְּבָבָה vagina.
תְּהָזָם	m. et f. fluctus, aequor, abyssus.	תְּבָבִים plur. tympanum.
תְּהָלָה	hymnus, psalmus.	תְּבָבָה oratio.
תְּגָנָה	aegritudo, aerumna.	תְּבָבָה Kal et Pi. prehendit.
		תְּבָבָה tumultus, clamor bellicus.
		תְּבָבָה auxilium, salus; victoria
		תְּבָבָה nonaginta (§ 71).